

DIALECTELE ROMÎNE

(RUMÆNISCHE DIALEKTE)

DE

JOSIF POPOVICI

IX

DIALECTELE ROMÎNE DIN ISTRIA

PARTEA A 2^A
(TEXTE ȘI GLOSAR)

HALLE A. D. S.
EDITURA AUTORULUI

1909

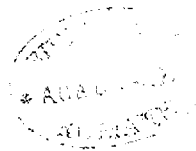

Tabla de materii.

	Pagina
Prefață	V
Introducere	VII—XVII
Texte	1—83
1. Trei frați	1
— 2. Săracul înțelept	2
3. Bora și țăranul	4
4. Ce n-a fost și ce nu va fi	5
5. Tridișin	6
6. Cei 12 frați	9
7. Margareta	14
8. Ivan	17
9. Un cenușotcă	18
10. Ulica	21
11. Țiganul și măcelarul	26
12. Sora și 3 frați ai Yeii schimbați în lup	27
13. Trei surori	29
14. Feciorul cu roșul, negrul și șchiopul	30
15. Steua de aur	33
16. Feciorul de viător cumpărat de dracul	38
17. Preotul și postul	43
18. Preotul și banii mortului	44
19. Săracul cu vecinul hoț	44
20. Preotul înșălat	45
21. Două surori	48
22. Trei surori sărace	52
23. Preotul lăcomește la averea săracului	56
24. Fata care naște un urs	57
25. Iepurele și cînele	60
26. Pățenia lui Anton Scrobe	60
27. Iovanin	62
28. Fata împăratului și soldatul	63
29. O „ștrigarie“	64

	Pagina
30. Trălu	64
31. Soldatul cu doba	64
32. Trei frați	66
33. Prințul și fata săracă	69
34. Povestea fonografiată a lui Tvețici	71
35. Trei frați	72
36. Un conte	76
37. Proverbe	81
38. Anton Stambulić în Grădiște	83
Glosar	87—168

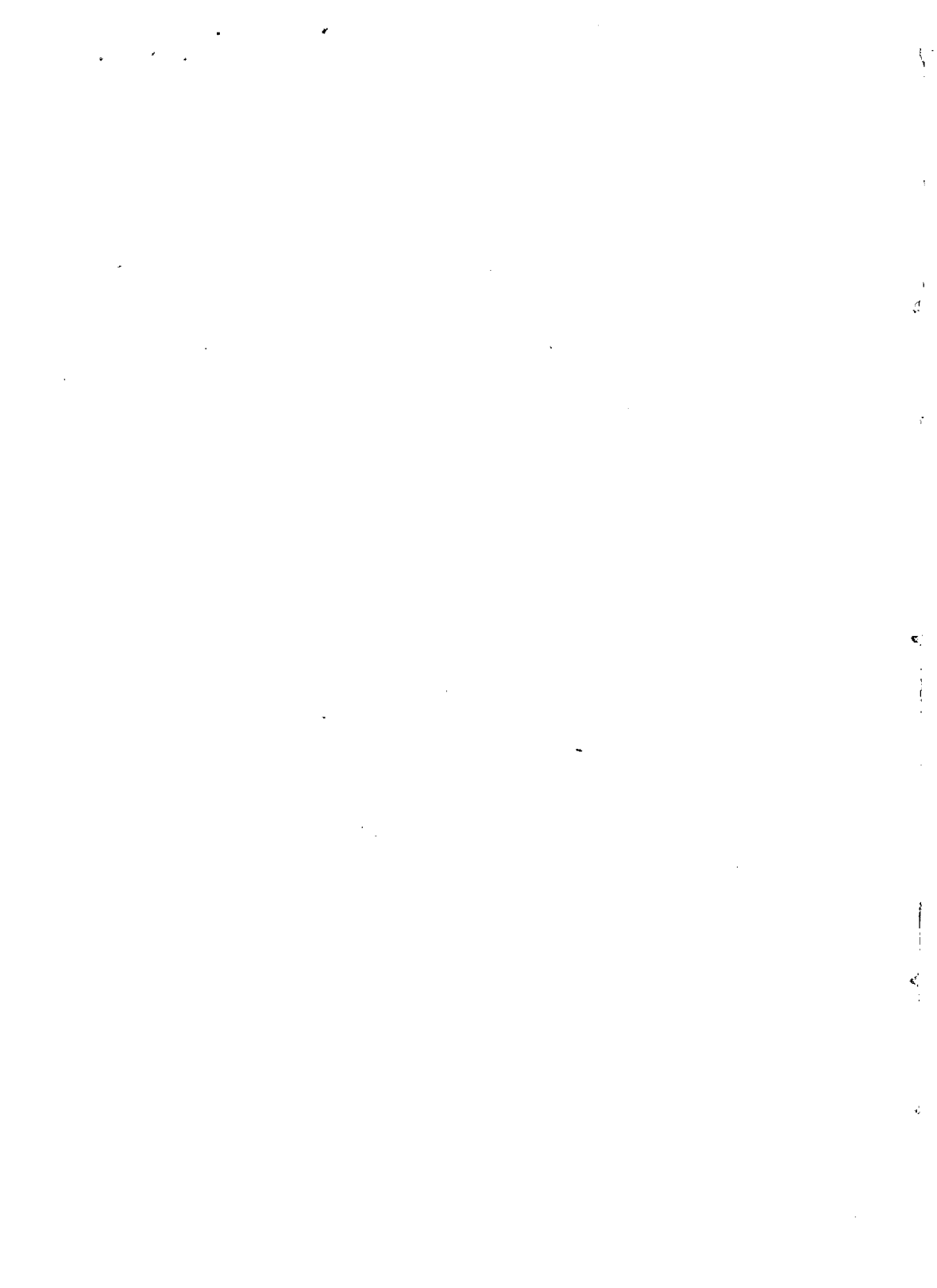
Prefață.

Public partea a 2^a despre studiile mele din Istria în colecția „Dialectelor Romine“, cari formează volumul al IX^{lea}. „Dialectele Romine“ sînt continuarea de la „Rumänische Dialekte“, ce am început la 1905 în Halle a. d. S. Redactez de acum înainte această colecțiune rominește din motive practice. La toate popoarele neolatine se face dialectologia în limba respectivă literară. Faptul acesta ajută și pe indigeni să studieze — mai din adins — dialectele limbii respective. E vorba de o limbă vie. Dacă s-ar face studii despre dialectele unei limbii moarte am avea dreptul să ne publicăm studiile într-una din limbile moderne. Un dialectolog trebuie să cunoască — eo ipso — limba respectivă, căci altminteri nu-mi inchipuîu să poată face studii serioase. Planul colecțiunii mele îl public în partea 1^a al studiilor despre dialectele romine din Istria.

Acum cînd mă despart de partea a 2^a, mi-i rețin încă pentru un moment pe prietenii miei din Istria. Graîul lor deșteaptă în sufletul meu echouri vechi, de sute de ani, cari să aud tot mai slab, fiindcă destinul fatal ni-i răpește pentru vecie prin puterea asimilației vecinilor slavi. Le mulțumesc cu dragă inimă în numele filologiei romine pentru sprijinul, ce mi l-au dat și-i rog să nu să supere, dacă urechea mea n-ar fi cuprins totdeauna graîul lor bine. Scopul final al studiilor mele a fost, ca știința să păstreze această nuanță specifică din armonia și evoluția dialectelor romine.

Klicsova la 21 nov. 1908.

J. Popovici.

Întroducere.

... Rumânii nu grăesc în toate
țările într-un chip, încă nici într-o
țară toți într-un chip;

Din prefata Noului Testament
de Belgrad 1648.

Cuprind în acest volum textele romine din Istria, în cea mai mare parte basme, și glosarul acestui dialect, după cum se aude în ziua de azi. Introducerea vorbește despre texte, despre glosar și despre pronunție, dar cit se poate de scurt, va să zică numai atât, cit e de lipsă pentru înțelegerea cărții și a cetirii ei.

I

Dintre textele publicate pînă azi pot fi luate în samă abia proverbele lui Ive, basmele lui Weigand atât din Jbericht I cit și din Romania XXII, textele publicate de S. Pușcariu în Analele Academiei Române XXVIII la 1906. Celelalte toate cu rugăciuni cu Căilindaru lui Glavina cu tot sînt în cea mai mare parte traduceri și nu lucruri originale. Cele 12 basme ale dlui Weigand le am îndreptat din cuvînt în cuvînt, după cum mi-au spus mai mulți oameni din Susîevița că să vorbește acolo. Nu e locul aici să le retipăresc în ediție critică. Mai slab îngrijite sînt textele publicate de d. Pușcariu, căci aceste atât ca analiză fonetică, cit și ca traducere lasă mult de dorit. Din lucrul făcut de Pușcariu să pare că dînsul nu a aprofundat îndeajuns dialectul istroromîn. Semnul *ă*, făcut de mine pentru romînă,

deși tipărit pentru întâia oară de Bartoli în critica dsale asupra glosarului lui Byhan, nu e un „a foarte deschis spre o“ vezi op. cit. p. 119 ci e un *a* de tot închis. Curioasă analiză fonetică. Traduceri ca *stari* = moșule op. cit. p. 120 pentru bătrine, *ala*, *fui ănrēntē la ațē* op. cit. p. 123 Hei, fugi bailete și deschide-o! în loc de hai, fugi înainte la alta, *pagavarejt* = povestit, în loc de sfătuit, vorbit, op. cit. p. 126, *incefe* = cind colo op. cit. p. 128 în loc din contră, și p. 128 op. cit. punctul 44 e de tot fals tradus, *mațke* op. cit. p. 134 și 135 nu e cotoiui, ci pisică, cotoiu e *mațecu*, din traducerea italiană p. 139 op. cit. *mosne* recte *moșne* nu e scatola, ci pungă (borsa), *scrob* op. cit. p. 140 nu e scrob, italienii trebuie să aiba alt cuvânt pentru scrob, ne arată indeajuns că Pușcariu n-a prea înțeles graiul lui Bellulovich. Nu voiese să supăr pe nime, dar ar trebui, ca fiecare să ție cont de postulatele dialectologiei. Și cred că mi-e permis să constat acest fapt, care n-are decit valoare științifică. Dacă a greșit Ive nu e atit de rău, dînsul a fost pus de Miklosich să facă acest lucru, pină cind pe Weigand și pe Pușcariu nu i-a pus nimeni, și dacă voiese să facă ceva atunci să să nizuiască să facă numai ceva bun și corect. Textele mele au fost adunate din cinci sate istroromine, ș anume: Susievița, Noselo, Berdo, Senovic și Ješanu. N-am adunat texte din 3 sate, adecă: Letai, Grădiine și Grobnic, fiindcă mijloacele materiale nu mi-au inlesnit acest lucru. Textele adunate de mine sint publicate sub numerii 1—34 (p. 1—71), iar numerii 35—38 sint culese de d. A. Glavina (p. 72—83) și transcrise de mine. Oamenii, cari mi le au rostit, au fost de o vristă de la 14—75 ani. M-am servit de 14 inși. Ei au fost următorii: Belulović Ivine de 14 ani mi-a spus textul 25, Belulović Tonca de 41 ani a ajutat surorii ei, Pepina, la textul 14, Glavina Andrei de 25 ani a cules textele 37 și 38, Glavina Matei de 70 ani mi-a spus textele 1, 2, 17, 19, Iurman Tone de 29 ani mi-a spus textele 28, 29, Lubičić Frâne de 60 ani mi-a spus textele 30 și 31, Mikleus Tone de 46 ani mi-a spus textul 27, Scrobe Anton de 67 mi-a spus textul 26, Soldatić Joh. de 50 ani mi-a spus

textul 32, Surlan George de 75 ani mî-a spus textul 33, Tîncu de c^{ca} 45 ani a dictat dlui Glavina Andrei textele de sub numerii 35 și 36, Tvețic Pepina de 17 ani mî-a spus textele 8, 9, 12, 13, 14, Tvețic Jòsif de 62 mî-a spus textele 3, 6, 18, 34 și în fine Tvețic Josif de 70 ani mî-a spus textele 4, 5, 7, 10, 11, 15, 16, 20, 21, 22, 23 și 24. Cum vedem dintre acești oameni au fost pînă la 25 ani 3 inși, pînă la 50 ani 5 inși, iar pînă la 75 de ani au fost 6 inși. Cele mai multe texte mi le a spus un bătrîn de 70 ani, care și-a vorbit limba la perfecție. Textele sînt originare din satele respective, unde însă nu e acest caz s-a observat îndeosebi. În textele mele, înțeleg cele culese de mine, adecă pînă la numărul 35, n-am schimbat nici un semn din manuscrisul original. E foarte posibil, că s-or fi strecurat unele greșeli, dar n-am voit să schimb nimic. E posibil și aceia, că să mă fi înșălat auzul. Ținta mea principală însă a fost: emanciparea absolută de sub orice influință subiectivă. Redau deci graiul celor 14 inși din Istria, după cum educația și obișnuința mea fonetică m-a ajutat să-l fixez. Idealul studiilor dialectale va fi ajuns însă numai cu ajutorul mașinilor (fonografe, gramofone, eufone), cari pot prinde și fixa suetele în mod absolut obiectiv.

II

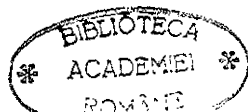
Tesaurul lexical român din Istria a fost dejă la 1698 atîns în Historia antica, e moderna: sacra e profana, della città di Trieste, p. 335 a lui F. Ireneo della Croce. Fiind această carte de tot rară și prezentînd cuvintele înșirate de F. Ireneo della Croce un interes deosebit le public după copia, ce a binevoit d. Dr. Piero Sticotti, bibliotecar la Muzeul din Triest să mi-o trimită. Aceste „cuvinte, vocabule usate de Chichi“ sînt următoarele:

Anbla cu Domno	ambula cum Domino
Anbla eur Uraeo (sic)	ambula cum Dracone
Bou	bos
Berbaz	huomo

Basilica	basilica
Cargna	carne
Cassa	casa
Cass	caseus
Compana	campana
Copra	capra
Domicilio	domicilium
File mǎ	mie figlie
Forzin	forceps
Fizori mǎ	miei figliuoli
Fratogli mǎ	miei fratelli
Lapte	latte
Matre mǎ	mater mea
Mugliara mǎ	mia moglie
Padre mǎ	mio padre
Puine	pane
Sorore mǎ	mea soror
Vino	vino
Urra ova	una ovis.

Cuvintele aceste sînt în cea mare parte de tot rău transerise și nici nu e mirare, deoarece F. Ireneo della Croce le a prins cum le a auzit. Pe *ă* îl aude ca pe un *o* cf. *Compana* și *copra*, pe *î* îl transcrie cu *ui* în *puine*, *azî* e *păre*, pe *ă* cu *e* în *Berbaz*. Primul glosar român din Istria a fost „Vocabular Istriano-Român“ a lui Ion Maiorescu, a cărui chip l-am pus la începutul glosarului meu, fiindcă acest om bun a meritat. Cercetările lui Maiorescu s-au făcut la 1857, va să zică 151 ani după della Croce. Glosarul lui Maiorescu cuprinde 1215 cuvinte și a fost publicat în ediția I la 1874, iar în a doua la 1900, după călătoria mea dintîiu în Istria, cînd într-o scrisoare mai lungă am fost atras din nou atenția dîlui Titu Maiorescu asupra operei tatălui său. Păcat însă că reeditarea n-a fost îngrijită de un filolog. Opera aciasta merită o îngrijire mai mare, fiind ea după cît știu peatra fundamentală a dialectologiei romîne. Azi multe din cuvintele, înșirate în acest glosar, au pierit

din circulație, după 50 de ani. La 1830 d. Theodor Gartner a făcut cercetări dialectale în Istria și a pregătit și un glosar romin, care cuprinde 1354 cuvinte. Transcrierea lui Gartner reprezintă un progres considerabil. Greșeli sint mai puțin, iar cele existente nu cad atât în sarcina dluī Gartner, cât mai mult în a lui M. Glavina, care neînțelegînd totdeuna întrebările lui Gartner, i-a dat răspunsuri necorăspunzătoare adevărului. La 1881 au publicat Franz Miklosich în „Rumanische Untersuchungen“ din nou întreg tesaurul lexical romin din Istria, cunoscut pe acea vreme. Numărul cuvintelor s-a urcat la 1362. Totul a fost refăcut și îndreptat de luminele acestui mare învățat. El însă a lucrat departe de țară și de oameni și n-a putut îndrepta totdeuna bine. De aici urmează, că progresul științei a reclamat din nou o revizie mai minuțioasă. La această muncă s-a angajat d. St. Nanu, care a și publicat materialul referitor la sunetul A la 1895 într-o disertație de doctorat. Lucrarea aciasta, de s-ar fi fost continuat, ne ar da tesaurul lexical al dialectului istroromin. Durere însă, că Nanu n-a continuat. Golul acesta a voit să-l umple d. Dr. A. Byhan, care a și publicat un „Istrorumänisches Glossar“ la 1899 în VI^{er} Jbericht d. Inst. f. rum. Sprache zu Leipzig p. 174—398. Despre acest glosar a scris de M. Bartoli în Studj di filol. romanza, vol. VIII, fasc. 23 un prea interesant studiu, tot asemenea am publicat și eu o critică în Romania vol. XXXII. Atit Bartoli cit și eu n-am voit, de cit să-ndreptăm greșeli, iar nu să supărăm pe cineva. Glosarul dluī Byhan conține 2476 + 22 cuvinte, cele din urmă sint îndreptări de ale dluī Weigand. Văzînd însă marea necesitate, ce ne a ținut într-o continuă agitație, necunoscînd pedeparte nici pronunția cuvintelor, pedeața nici forma cuvintelor și cercul lor de lățire, precum nici sensul lor binestabil, m-am hotărit să revăd întreg glosarul dluī Byhan din nou și să presint tesaurul român din Istria în forma lui actuală. Am luat cuvînt de cuvînt părerea a cel puțin 4—5 Romîni și Romînce din Istria deodată în satul Susnevița. Și așa am îndreptat cuvînt de cuvînt. Glosarul

mei are 2515 cuvinte.¹⁾ Amintese totodată, că d. Glavina a încercat în „Unirea“ să facă un glosar, dar nu a putut reuși, neavînd dsa pregătirea necesară.

Făgăduind d. Byhan în introducerea glosarului dsale cf. op. cit. p. 174: „aber ich hoffe, dafs ich dies bald nachholen und etwaige Fehler, die sich wegen der nicht immer zuverlässigen Quellen oder aus andern Ursachen einschleichen sollten, verbessern und in einem Nachtrage neues Material bringen kann“ și neimplinindu-și promisiunea, am socotit să fac eu acest lucru. În glosarul meu presint numai cuvintele din vorbirea de azi a Romînilor din Istria. Constatez adecă starea actuală și nu voiesc de loc să mă ocup de stările istorice din acest dialect. Circulația cuvintelor ne scoate la iveală tot mai multe elemente de origine latină. E o notă de o valoare psihologică ș anume, îndeosebi cînd vorbeai cu mine acești Romîni folosiau cuvinte romînesti, iar cînd notă d. Weigand, atunci cuvintele de origine slavă cutropiau graiul lor. O simplă comparare a textelor culese de mine cu cele culese de d. Weigand poate ilustra acest fapt îndeajuns. Ei știau bine, că eu sînt Romîn, iar de d. Weigand, că e străin și față de străini trebuie să paradeze cu vorbe străine. Tesaurul lor lexical e mult mai bogat, decît să presintă în glosarul meu, dar ce am putut notă am notat, mai mult n-am putut face. Să aduc de exemplu numai două lucruri: intîi glasul diferitelor animale, apoi bătaia lor. Pentru cea dintîi am notat: bou și vaca *rukê* (= zbeară), calu *yzăbê* (= rîncează), capra *vreskê* (= zbeară), oaia *blekê* (= behăie), cocoșu *cucurikê* (= cîntă), găina *cocodačê*, *kicadê*, *kocadê* (= cotezozește), rața *scrilitê* (= măcăie), gîsca *răscrigitê* (= gîgăe) și pisica *mîarukê* (= miaună), iar broaștele *cracačescu* (= cîntă). Pentru bătaia animalelor menționez următoarele cuvinte: oamenii se *rivescu* (= luptă), boii se *bosescu* (= împung),

¹⁾ Cu suplimentul de 98 cuvinte am 2613; dar suplimentul — voinđ a-l întregi mereu — mi-l reservez pentru partea 1^a. Pînă acum am 289 cuvinte necunoscute de alte glosare.

porcii se *hvatescu* (= mușcă), herbecii se *buniescu* (= bat în capete), pisicile se *grebescu* (= zgărie), cinișii se *hvatescu* (= mușcă), iar caii se *virtiescu* (= lovesc cu copitele). Aceste cuvinte fac parte din tezaurul lexical al dialectului și dacă s-ar putea întrebă și nota fiecare categorie astfel, precum am făcut și în Part. 1^a, cap. III dând materialul din rotărie și covăcie, am putea întregi de tot bine glosarul unui dialect. Regret foarte mult, că n-am putut face acest lucru. Îmi încheiă introducerea, în ce privește glosarul, cu unele observări de natură generală, cari tind să ilustreze cu ce pricepere s-au făcut glosarele existente. Constatarea acestor fapte nu voește să dirime și să ruineze, ci mai mult tinde a arăta, că la compunerea studiilor dialectele și la alcătuirea glosarelor să recere mult spirit critic. Prima simplitate e *patita* lui Ascoli, Studj criticii I, 78 și Byhan op. cit. p. 303 adusă în legătură cu *patita* italiană = Geliebte. Astfel de cuvint cu un atare sens nu să află în dialectul istroromîn, e simplu *patit-a* (= pătit-a) *foma* = *n-avut ce muncă*. Merg mai departe în mod cronologic. Maiorescu încă are cîteva cuvinte rău înțelese. Abstrăgînd de la *verdese*, greșală de tipar, căci se zice numai *iezdesc*, trebuie să pomenesc de *grije* p. 107 la Byhan p. 226 și de aici *în-grijesc* p. 108 la Byhan p. 301, la urmă *cuniă* p. 102 la Byhan p. 258. Nicî unul din aceste cuvinte nu se află în dialectul istroromîn. Pentru grijă se zice *scîrbę*, iar pentru cui se zice *čavăl*. Maiorescu a putut ajunge la aceste cuvinte numai prin neînțelegere, ș-anume cred eî în următorul mod: 1° pentru *grijă* i s-a putut înlocui vorba *krš* (slav.) piatră, stîncă, de sigur va fi întrebat vr-o fetiță, unde i-is oile, ea i-a fi zis în *grije* (= *krše*), între pietri și Maiorescu a notat vorba dacoromînă. Totasemenea a înțeles dinsul *cuinu* = cuiul și Istroromînii i-au substituit *kuňa* (gutie slav.). Totasemenea obscure se par și trei cuvinte din colecția lui Ive: *keseňi* p. 241 după Byhan, *lânje* p. 268 și *nepreși* p. 287. Ce poate însemna *keseňi* nu pot ști, în *lânje* avem o interpolare neobiceinită a lui *n-* în *lânja*, iar pentru *nepreși* eî am notat *nepراسي*. Din Gartner menționez următoarele neîn-

telegeri: *déyely* = *dejél* p. 205 pe care cuvint îl adue Miklosich și G. Meyer în legătură cu alb. *djeí, djale*, copil, tot aciasta greșală o continuă după Byhan și Weigand în *Literaturblatt für germ. u. rom. Philologie* N° 1 (1908) p. 28 cind își dă seamă despre broșura dlui Ovid Densusșianu, Din ist. migrațiunilor păstorești la popoarele romanice: „Auch die Istrorumänen zeigen durch ihr ‘*déyeli*’ — Kinder ganz deutlich auf die albanesische Beziehung“. Cuvintul *dejél* nu există la Istro-romini cu sensul de copii, pentru ce avem numai *feři, fečori* și *fețele*. *Dejél* s-a născut din neînțelegerea lui Gartner și Glavina, cari conversaú italienește. Gartner a întrebat bine, iar Glavina l-a înțeles rău și așa a ieșit monstrul *dejél* = de + *jel* (gen. pluralis), a bună samă i-a fi zis Glavina: *ke-s čudă de + jel* = că-s mulți din ieși cf. copii, vezi lista cuvintelor. Mai interesant e cum s-a putut lăți acest cuvint fictiv în știință și nu s-a izbit de spiritul criticeii. *Mășe* recte *mășa* p. 281 nu e nicovală (= *nacovăle*), ci barosul (ciocanul) cel mare. *Zegasi* după Gartner cf. Byhan p. 389 înseamnă: focu se ogășe cf. sudslav. *ugasiti* = stinge, și *focu se zegasê* = se stinge de sine, dar cf. și *stinde focu* = stinge focu. Nanu încă a înțeles rău câteva cuvinte: nu se zice *de, dát, dávnu* ci *dă* etc., dar la imperativ *de-m, ado-m* (adă-mi) și *dučel-im*. Nu se aude godina ci *vodina* = ploale din slav. *godina* peste *godina* cf. movila peste *mogvila*, vezi Studj di filologia romanza vol. IX, fasc. 26. *Siklelu* p. 337 a fost de Nanu înțeles fals. cuvintul nu însemnează *mulțumesc* (danke), ci simplu „și la anul“ să dea Dzeú tot așa, adecă bine; e compus din și rom. + *k* (la) + *lito* (anul) slave. *Tšuk* p. 372 nu e *čuc* ci un fel de *buhă*, cea mai mică *buhă*, care cintă *čuc — čuc — čuc* sau *buk — buk* și a fost apoi numită în chip onomatopoeic *čuc* = *Steinkauz*.

Cele mai multe curiozități le avem de la d. Weigand. Încep cu textele. În Jb. I, p. 130 avem *yqbe* = *Weilchen* cf. Byhan, Jb. VI, p. 234. *Iăbe* nu e substantiv ci un pronume și un verb, pentru moment se zice: *un hip, un bobic de vreme, zălic vreme*. *Iăbe* are să se analizeze în *ja* (= ea) și *be* (be), în texte loc. cit. avem: *ștepte o iăbe manke*

= *ștepte o ță bē mânke* = așteaptă o ea be mâinainte. În Jb. I. p. 136, iar la Byhan, Jb. VI, p. 285, *tot na polu* îndreaptă *tot na polu*. — Aciasta nu însemnează „im vollen Galopp“, căci aceia s-ar zice în dialectul istroromîn *halopenda*, deoarece *călu halopē*. *Tot na polu* = tot la vale = înjos, fiindcă slavul *polje* a fost înlocuit prin **polā* și de aici corect *tot na polu* în accusativ. *Zakorist* Byhan p. 387 după Weigand e esplicat bine, căci *zakorist* trebuie despărțit în *za + korist* (zum Nutzen).

Trec acum la glosar, să vedem cu ce elemente îmbogățește d. Weigand glosarul d. lui Byhan. *Denade* op. cit. p. 205 „Messer mit fester Klinge“, Weigand „Handschrift“. *Denade* are să se cetiască *de + nade* = de oțel fiind *nada oțel* și de *de*, iar de loc nu cuțit, va să zică „Stahl“ și „vom (aus) Stahl“. *Dens* p. 206 nu e „von hier“ și nici n-are să se amestece cu *de + ăns*, căci „von hier“ e egal *de încă*. *Podobre* după Weigand cf. Byhan p. 311 nu e absolut nimic, cuvîntul poate fi: *voi podăpri cu un stup zidu* = voi propti zidul cu un stilp. *Setekeș* p. 336 are să fie despărțit în *se + tekeș* mai bine *takeș* || *takaleș*, adică e verb reflexiv. *Tșemiri* nu există, aici avem de a face cu cuvîntul *zemerî* de es. să nu *zemerî!* nu luați în nume de rău *zemeresc*, -it, va să zică cu *s-* și nu cu *tș-*, e mare deosebire între natura acestor sunete. Atît și nimic mai mult.

Cred că exemplele date mî-au dat dreptul să refac glosarul de nou. Nu cred că va fi perfect, nici al meu, dar m-am ferit să îi stric fața prin diformări atît de sunete cit și de înțeles. M-aș bucura foarte mult, dacă prin truda mea ar fi progresat starea actuală a dialectologiei romine orîcit de puțin. Și cred că s-a făcut acest lucru.

III

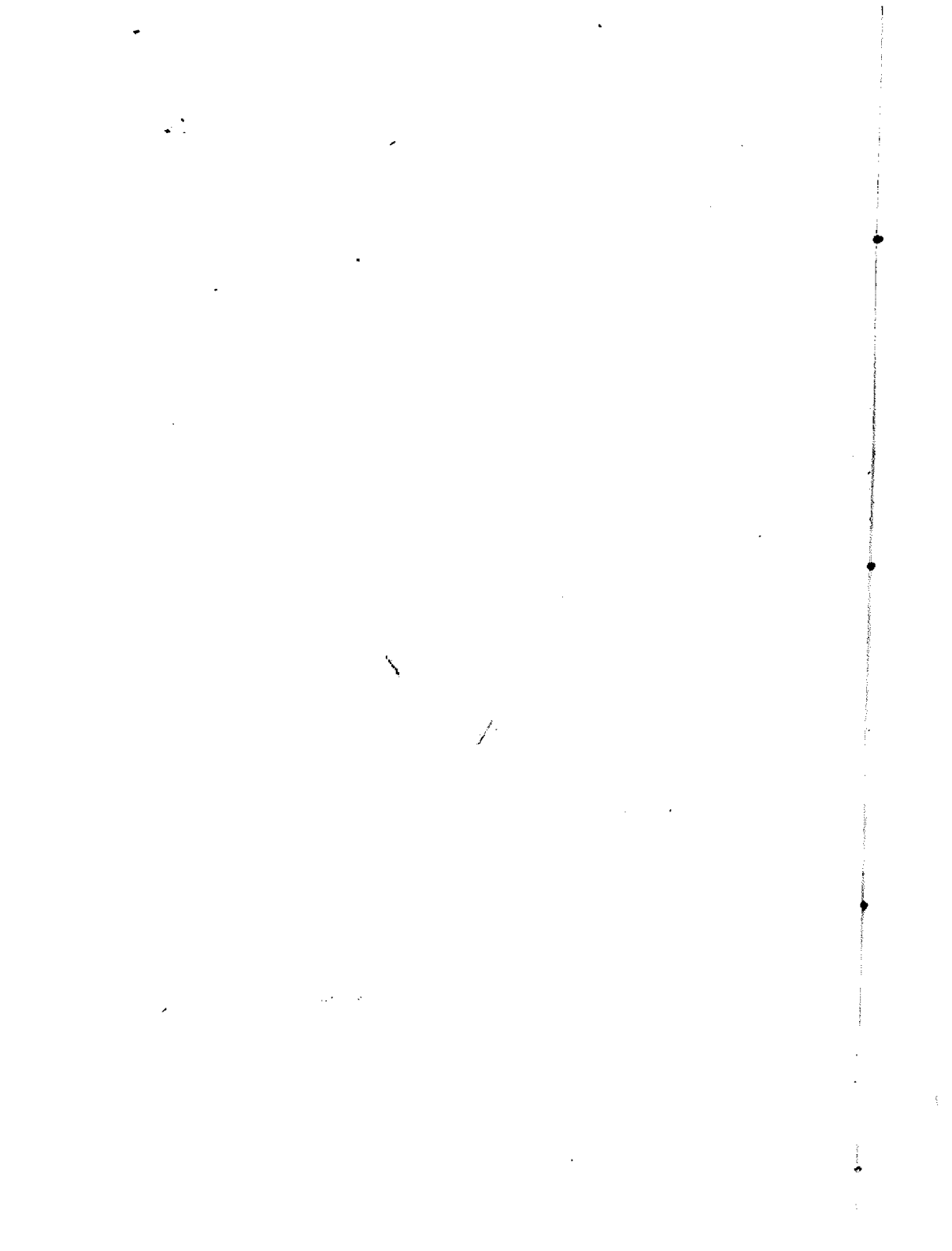
În transcrierea dialectelor romine din Istria m-am folosit de sistemul stabilit în vol. I. Observ și de data aciasta că transcrierea mea folosește toate semnele existente în alfabetul comun. Semne noi introduc numai pentru sunete

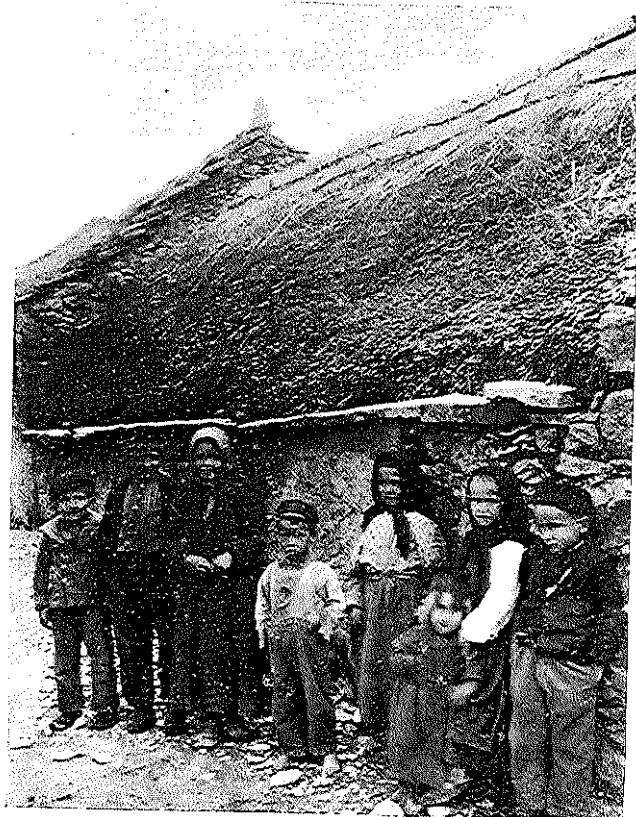
necunoscute în limba comună. Aceste litere cu ajutorul unor semne diaeritice redau toate nuanțele din dialectele studiate. Lozincea mea e: semne simple și cunoscute și un semn diaeritic pentru un sunet, mult două, dintre cari în cazul din urmă unul de obicei arată accentul. Accentele cuvintelor să însemnează numai în caz de lipsă. În general s-a păstrat accentul comun românesc și-n dialectele din Istria. La semnele cunoscute adaug și alte semne noi din dialectele și din limbele slave, cari ne explică diferitele cuvinte de origine străină. Urmează semnele:

<i>a</i> = a mediu.	<i>f</i> = f comun.
<i>ɑ</i> = a închis.	<i>g</i> = g aspru.
<i>ã</i> = a de tot închis, aproape <i>o</i> .	<i>ǰ</i> = g muțat.
<i>ǎ</i> = ă românesc.	<i>ǰ̣</i> = d + ž ca ital. <i>ge, gi</i> .
<i>A</i> = ȃ din vbulgară.	<i>ǧ</i> = un ge între <i>ǰ</i> — <i>ǰ̣</i> .
<i>b</i> = b comun (aspru).	<i>h</i> spirant.
<i>ḅ</i> = b muțat.	<i>i</i> = i mediu.
<i>c</i> = c înainte de a, o, u.	<i>i̇</i> = i închis.
<i>č</i> = č + š, dar deosebit de serbocroatul <i>č</i> .	<i>î</i> = i deschis.
<i>č̣</i> = č + š ca și ital. <i>ce, ci</i> .	<i>ž</i> = i consonantic.
<i>ĉ</i> = un e sunet între <i>č</i> și <i>č̣</i> .	<i>ẓ̌</i> = un fel de <i>î</i> după Weigand.
<i>d</i> = d comun (aspru).	<i>ȝ</i> = i scurt.
<i>ḍ</i> = d muțat.	<i>î</i> = î românesc.
<i>đ</i> = đ + ž, dar deosebit de serbocroatul <i>đ</i> .	<i>j</i> = franc. <i>j</i> (= <i>ž</i>), dar în cuv. slave = <i>ẓ̌</i> .
<i>đ̣</i> = d + z.	<i>k</i> = c înainte de <i>e, i</i> .
<i>e</i> = e mediu.	<i>ḳ</i> = k muțat.
<i>ɛ</i> = e consonantic.	<i>l</i> = l comun.
<i>ɛ̇</i> = e închis.	<i>ḷ</i> = l muțat.
<i>ɛ̣</i> = e deschis.	<i>ł</i> = l gutural.
<i>ɛ̣̇</i> = un fel ă redus, între <i>e</i> — <i>ɛ̇</i> .	<i>m</i> = m comun.
<i>ě</i> = ě din vbulgară.	<i>ṇ</i> = m muțat.
<i>Ě</i> = ě din vbulgară.	<i>n</i> = n comun.
	<i>ṇ</i> = n muțat.
	<i>o</i> = o mediu.

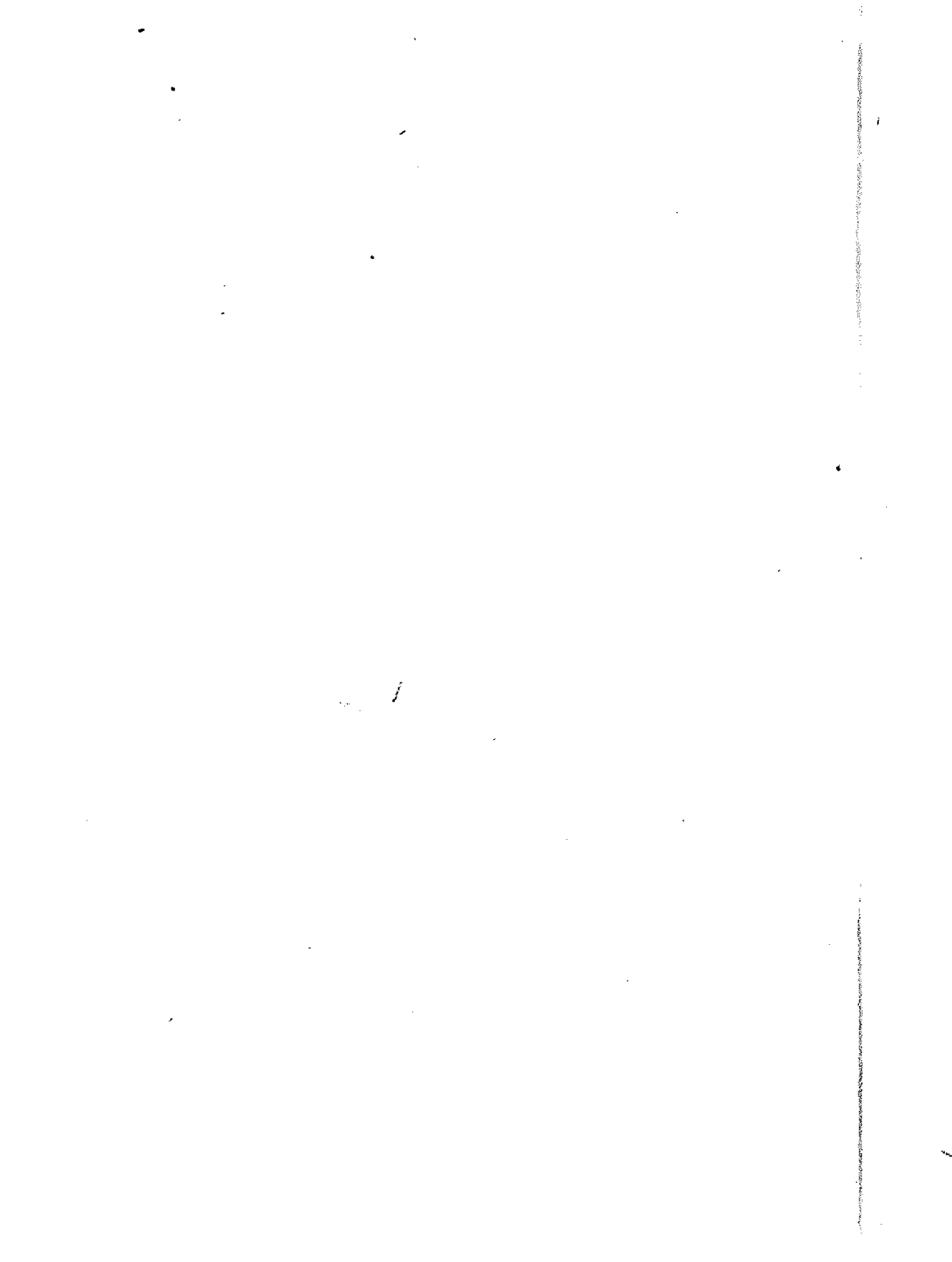
<i>o</i> = o închis.	<i>u</i> = u închis.
<i>o</i> = o deschis.	<i>u</i> = u deschis.
<i>o</i> = o consonantic.	<i>u</i> = u consonantic.
<i>o</i> = <i>ă</i> după Weigand.	<i>ũ</i> = u scurt.
<i>p</i> = p comun.	<i>u</i> = <i>i</i> după Weigand.
<i>p'</i> = p muțat.	<i>v</i> = v comun.
<i>r</i> = r comun.	<i>w</i> = w dublu, aproape de u consonantic.
<i>r'</i> = r muțat.	<i>x</i> = c + s.
<i>r</i> = r vocalic.	<i>y</i> = <i>i</i> grec și <i>y</i> = <i>и</i> în cu- vintele vbulgare.
<i>s</i> = s comun.	<i>z</i> = z comun.
<i>s</i> = ban. <i>ś</i> din tre <i>s</i> — <i>š</i> .	<i>z'</i> = ban. <i>ž</i> între <i>z</i> — <i>ž</i> .
<i>š</i> = <i>š</i> (<i>š</i>) comun.	<i>ž</i> = j.
<i>š</i> = <i>š</i> .	<i>ž</i> = un sunet între <i>ž</i> — <i>ž</i> .
<i>š</i> = un sunet între <i>š</i> — <i>š</i> .	<i>ѣ</i> = vbulg. <i>ѣ</i> .
<i>t</i> = t aspru.	<i>ѣ</i> = vbulg. <i>ѣ</i> .
<i>t'</i> = t muțat.	<i>ы</i> = vbulg. <i>ы</i> .
<i>t</i> = t + s.	
<i>u</i> = u mediu.	

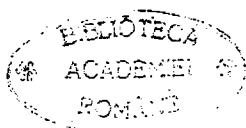

Băieți din Susnievița.

1.

Trei frați.

Un căce șiromășki vut-a trei fil; doi stuț ș-ur bedast. Căce murit-a, nu l-a niș lasăt nego cășița ș-o vâcă. Pokle căc-a murit, poșnit-au frăți ganêi ke cum-or respărți vâca. Cél doi segali cuvintu ke vor făce saki se dvor e lu éela bedastu o ștăje. Când vâca verire-va din pășe la lu cui dvor mesere neca-Í fije. Vâca când a verit pre căd pliră de muș scăpăt-a-n ștăje. Verit-a vâca lu éela pre proștu. N-a stițut ée je făce de vâcă, trebu-l frăți ke ée misle de vâcă, je a zis ke o mere vinde. Verit-a la o boșke la un hrășt și-l întrebe ke va cumpără vâca e fost-a bore, grânele treșit-a-n hrast și grâna cu grâna hrșteit-a, osăn puti zăhrșteit-a. Je gănêit-a ke-ı bire: osăn vote zahșteit-a, saca votă un fiurin, ke-l vo daje pre osăn fiurin, ke se n-ăre pines ke-l vo daje na dugu do petnaist zile. Când a verit petnaist zile mers-au neka-ı[[ı]] daje pinezi și lăt-a sekura cu sire, verit-a colo la hrășt, întrebu-l pinezi căt s-a pogodit, bore n-a fost ontrat, hrăștu tačat-a, je se jadé ocoli de hrășt neka-Í daje pincezi căt s-a pogodit pre vâke, n-ă vrut dă, je cu sekura preste hrășt e hrăștu fost-a șupeł probit l-a și poșnit-a roni-se pinezzi din hrășt. Tăți nepunit-a hrăștu de pines șupeł. Je poșnit-a lu hrăștu ganêi je ke nu va căta pinez nego samo căt s-a pogodit: osăn fiurini. Je lăt-au osăn fiurini și mere cășe. Când-a verit kășe întrebu-l frăți e-adu-s pinezzi, je le zice e-a dus și zice lu frăți éela istu e-ăre pinez căt vor. Frăți-l rogu neka mere rată și lăt-a cu sire saki se brșe și mers-a colo. Când-a verit colo, pinez căt a vrut, nepunit-a brșele și viru cășe. Când-a verit cășe

poşnit-au ganej ke cum or resparti pînezi. Ćela bedastu odgovorit-au ke vor pezej cu bălăntunu lu saki căta e mers-a la preftu posăndi bălăntunu. Ăntrebe-l preftu ke ěe va cu bălăntunu, je odgovorit-a e-ăru za resparti pinez trei frăt. Preftu vire su ocnă z-ascută cum jel părtescu pînezi. Vezut-l-a ěela bedastu frăte preftu su ocnă, popadit-a o lemne, tofnit-a preftu preste căp ucis l-a. Poşnit-au cuvintă frăti ke ě-or de preft. Ćela bedastu frăte kărle l-a ucis zis le nu misliţ niş. Popadit-a preftu ěela bedastu, dus l-a la o căşe juve fost-a o şmoevă la uşe, smoevele bure zdrile, puş l-au o şmoevă-n mără ura-n gură, neştăvit-a pringă şmoevă neca ştăje şi cu şmoeva-n măr. Verit-a mulera nopta pişă făre şi s-a prestreşit ke preftu smoevele berē. Scăpat-a mulera de frike cutră om ăn păt şi-l spure ke preftu berē smoevele. Seolă-se omu, lăje o lemne-n măr şi resclide uşa şi tofne cu ěa lemne preftu preste căp. Preftu căde pre văle mort. Omu spure lu mulere e-a ucis preftu ke ě-ăre făce, ămmestit s-a, portă preftu-l aěesta la ěeştă, la ěeştă fost-a vozu cu mlăre. Furmaru cărmit-a căli. Je, ěela om neştăvit-a preftu la voz şi l-a pus un euş de mlăre ăn pumăn şi pumnu la gură neca mărănke. Verit-a furmaru şi vezut-a ke preftu mlăra mărănke, popadit-a nuşcăre lemne. tofnit-a preftu preste căp ucis l-a. Poşnit-a mişli furmaru ke ě-a facut, e-a preftu ucis, popadit l-a, hitit l-a ănr-o ăpe, juve l-a ăpa dus r-on şopot, neştăvit l-a ăpa e-a stat ca şi se re fi viu. Verit-a lovţi şi ěija fost-a bur loc za lepuru ucide. Lovţi mislit-a ke-l preftu ăn spije za ucide lepuru, ontrăt lovţi hitit-a điu pukse-n preft, ucis l-a şi podle lot l-a ăpa.

Susăveţa 4.

Matei (Măte) Glavina. 70 anĭ.

2.

Săracul înţelept.

Ur om a verit din simăni cutră căşe, ănjurbātu-s-a pre un goşpodin bogău. Ţela goşpodin ăl ăntrebe: te rogu spure-m ăi ěuda omir ăn simăni. Ţela siromăh l-a odgovorit ke nu

știe ke nu l-a brojit. Pokle gospodinu al întrêbe ke-
bur simănu, odgovorit l-a siromăhu ke nu l-a pokusit. Gos-
podinu s-a uredit (ali ofendit) fakut l-a ur batiment (elănut
l-a-n sud) și fost-a piseitu pre mandăt ke are za veri țesta
zi, ma ne ămna, ne jezdi, ni ne rescuț ni ne ăncătat. Siromăhu s-ancățăt r-o șcornę cäre n-ăvut de jos podlogu, e-un
pičor jezdit-a pre căpre. Verit-a la sud potuțita pre use si
vut-a-n lepur ăn torbițę cu sire. Je știțut-a e-aru cula
breč ăn sud. Potuțit-a la ușę, din-untru l-a odgovorit ke
cäre-ı färe, je odgovorit-a: țela cärele nu-ı nuntru. Jel a
văle ăn untru știțut ke-ı țela huțut färe. Jel a văle zis lu
portuneru (cäre-ı la ușę) neca șpuște breči (e-a breči tămna
fost) neca-l restrjescu. Cănd-a portuneru resclis ușa lu breči
pre je, je pak zvădit-a lepuru din torbă lăsăt l-a, lepuru
scăpăt-a, breči după je. Vețuto aș săndețu din sud ke-ı
căta ștut zis-aș lu portuneru neca-l trăze ăn conobe (la
căntină) neca-l dăje be din tote băcivile samo ne din ță-ista
cäre-ı mai bur viru. Cănd s-a siromăhu nepit ăntrebat-a
ke neca-l dăje și din ță-ista juve-ı măi bur, portuneru l-a
zis ke nu cutęze, siromăhu mers-a la cep, rescepit-a cepu,
hitit-a cepu mai largo e-a putut, viru din băcfă țocit s-a
färe portuneru vreda cu zăzetu-n șcula de băcfvă neca nu
mere viru färe din băcfvă. Siromăhu lăt-a țela băt di după
ușę preste portuner, portuneru jhkejt-a cănd l-a siromăhu
batut cu bātu, săndețu deșupra din cămerę l-a vikejt neca-l
bire bâte. Siromăhu vut-a-n căpotină visita o cėtărta de
cărne pre cluke lăt-a cėtărta de cäre și ȳo pus după cęr-
biče și cu cęla căpotină s-a zăgrnit și cėtărta fost-a greșę
căpotină ȳo zăgrnit neca săndețu nu vede ke porta cärna
färe. Je plecind-a mere färe, za scăpă kă, ăntrebat l-a
săndețu pre oenă primit-a bură, siromăhu l-a odgovorit:
gospodine, mușăta hvălă de reș și un ăt ăn așă. Je mers-a
kă. Akmoce portuneru căta e-a fost viș, cum l-a siromăhu
bătut cu bātu, je cu zăzetu ăn băcfvă țirut-a văvik neca
viru nu färe mere.

3.

Bora și țăranul.

Un tirăr gospodăr vut-a a se grunet, verit-a bora, l-a lăt tota hrăna. Ćela gospodăr mers-a ĉere bora. Āntrebăt-a tote vinturle dokle ȳa flăt, virit-a la kăse lu bore, ān cāse flăt-a măja lu bore și āntrebăt-a juve-ĭ bora. Ia l-a zis ke nu-ĭ acāsă ke neca fuze kă, ke se verire bora ke-l va răstrzei. Je zis-a nazăt ke nu se șa răstrzei ke more școda-l plăti ĉe l-a făcut e măja l-a zis ke neca se seunde su șcāle. Verit-a bora acāsă āntrebăt ș-a măja ke ĉire-ĭ āncă, măja l-a zis lu bore ke a fost un tirăr om ke l-ai ĉudă școda făent, je ke n-āre cu ĉe jivi ke l ver morei școda plăti. Bora odgovorit-a ke cu ĉe va je plăti ke n-are niș. Măja zis-a ke l-a kă trāmes e bora zis-a neca-l ĉeĉe nazăt. Verit-a ĉela mladik de su șcāle fāre și spus-a lu bore ke l-a tot lăt. Kmo bora l-a zis ĉe reĭ tu vre. Ćela tirāru gospodăr zis-a ke neca-l dāje cu ĉe va jivi. Bora l-a zis ĉe t-oĭ da: dāu-t ĉesta taviol, ma ĉ-oĭ jo cu taviolu zis-a tirāru. Bora l-a zis ke va veri de sako ĉe pomislire pre je și cu ĉela taviol mers-a kă ĉela gospodăr. Verit-aĳ la o oștarije și mers-a-n untru după scānd restāgnit-aĳ taviolu și posmislit-a ke neca-l virē pre taviol za muncă și za be. pak verit-aĳ de sako. Sāturātu-s-a și nepit s-a, podle mers-a durmi. Gospodāri l-a gāmbieĭt taviolu ān ĉa vreme ĉe je a durmit. Damāreĉta sculatu-s-a mers-a kă de la ĉa oștarije, podle āmnat-a reĉke verit-a foma pre je restāgnit-a taviolu ke-l va veri ĉeva za muncă. Nu l-a vrut pre je niș veri. Podle je mislit-a ĉe va fāce, turnatu-s-a nazăt cātre bore și zis-a lu bore ke l-a privārit cu ĉela taviol ke nu vre pre je niș veri. Bora l-a zis ke nu l-a privārit, ke juve a durmit, zis-a ke-n oștarije. Akmoĉe zice jo nu-t poc dā ke cāstā tikviĉā. Pak je a odgovorit: jo cu tikviĉa ĉ-oĭ fāce. Bora l-a zis ke din ĉa tievā va trli vir cāt vrure. Akmoĉe cānd-āĭ șa lăt-a tievā și mers-a cātre ĉa oștarije nazăt. Zis-a lu oștaru se va cumpārā vir. Oștāru l-a zis ke dende are je vir, tu n-ari niș, ĉaija-ĭ a me stvar, jo t-oĭ vir nāstoci

căt-căder ver e tu priprăve băcviile. Ie pus-a tieva la băcfve și băcfvele s-au netocit din tievă. Akmoce poșnit-a nazât be și zădurmit-a. Oștăru gambiejt l-a tieva ca și taviolu. Dămăreța s-a sculăt mladiku și mers-a kâ fost l-a sete vrut-a ke neca din tievă vire vir, din tievă n-a vrut veri vir. Mers-a rapoj către bore ke l-a prevarit și cu tieva. Bora a întrebăt ke juve fost-a, zis-a e-a fost an ea oștarija ca și mânke. Akmoce zice bora io n-am ce âtu-ț dă, nego cesta băt. O-oj cu bātu zis-a ie. Bora l-a zis cu cesta băt juvecoder merșeri ie va bâte, amnă-n ea oștarije și întrebe taviolu și tieva neca-ț dau-o, se nu-ț vor da zi lu bātu neca-l bâte. Oștăru și oștarita nu l-a vrut da nazât ni taviolu ni tieva. Zis-a ie lu bātu neca-l bâte e bātu poșnit-a pif-paf dokle negri virit-au ca și corbi. Când a răzut ke nu-i âto, dăt l-au nazât taviolu și tieva. Pak a mers-a kâ la se cășe mladiku și jivit-a eum a vrut cu taviolu cu tieva și cu bātu.

Susúevita 4.

Josif (Joze) Tvečić. 62 anî.

A auzit-o nemtește, când a fost jandarm.

4.

Ce n-a fost și ce nu va fi.

Fost-a trei frăt, toț trei anșurăt. Ma când iel ceva cațat iale l-a dăt lor ea fost mai poredan. O zi când au mes an loj iel s-a pogovorit ke se rer ceva lovi iel vor ans priprăvi. Akmoce ca zi ucis-au o capre divle e kmoce foc n-au iel vut. Cațat-au r-o bandă de codru și r-ătă și vezut-au ke focu arde na desno de juve iel au fost. Cela mai betăru au zis io meg cere colo foc juve veden, și ie verit-a colo și aflăt-a dvanaist ocoli de foc, e celi omir tăt au fost, iel au furavejt boj. Iel al întrebu é-âj tu verit oca. I-o am verit ke vezut-am ke anca-i foc și ve rog neka dajet-im zálíka foc. Iel a zis noi ț ren dă foc ma tu valé se spuri ce n-a fost nigdar níce nu va fi, ie zis-a nu sãm bur za spure. Eij, donke morești remăre cu noi. Celi alți

șteptu-l e nu l-je. Când nu-î, meș-a Cēla ātu frāte Cere. Și verit-a și je cōlo și āntrebāt l-a C-aj tu verit oc? Je zis-a verit-am neka sã mi-aț dā zālīca foc și frātele. Iel aț od-govorit no-î ț ren dā foc și frātele se ver tu spure Cē n-a fost niCē nu va fi. Je zis-a nu știu, ja, ontrat ver și tu āncā remāre. Cēsta mai tireru vezut-a ke nu-î ur ni āt și mers-a și je și verit-a cōlo și āntrebu-l C-aj tu verit? Sã-mi dā zālīca foc și frāți. Iel aț zis dā-ț-ren foc și frāți se ver tu spure Cē Cē n-a fost niCē nu va fi. Hoh, je zis-a lāco. Când s-a me CāCē nāscut jo-m vut dvaiset și Cīnē ūani. Și ontrat kīrst n-a fost ān lume și m-am domislit și posa-dit-am un bob și je valē nerāstit-a pirā la Cēr. Și mes-am pre Cēsta bob ān Cēr și ontrāt rugāt-am Domnu neca-m dāje kīrst cu C-oj CāCē kīrsti. M-am Cē vřeme C-am jo cu Domnu ganeit virit-aț jos o Cāprā prope de Cēsta bob și l-a prigrijit și akmoCē prede voj jos. Jo Cāvtu ocoli de mire și vezut-am ke āj o bīrsițe de mekinē și jo-m de Cē nepunit jepurle și pac mekinā pirā la mekinā pa-m mes ān-zdolu. Ma mānke neg-am jos verit falitu m-ā uri zee metri și ontrat hitit-am cu mire pre vāle și m-am zācopeit r-un crug cu Cāpu nuntru, nu m-am putut nicacor oslobodi. Ma niCē Cīnē niCē șāse mers-am Cāșe lāt-am bātu și prālīța și ontrat stueit-am ocoli de mire ārpile, pac mes-am kā. Iel zis-a ke ~~xi~~ bur, dāt-l-a frāți și foc.

Susūevita 4.

Josif (Joze) Tvečić. 70 ani.

5.

Tridićin.

Un erāl a avut trinaist fil și Cē trinaistile l-a ganeit Tridićin. Și toț trinaist zgoit a vek fost. Și lor CāCē zis-a neca mergu pre lume Cēre trinaist sorār d-un CāCē și d-o māje și toț neca se-nsoru dupā Cāle trinaist sorār svaki dupā a se. Și kmo jel mes-aț, și pierdutu-s-a nro boșCā, și vek nopte fost-aț, vezut-a-n Cē boșCā o svitlāvinā și verit-aț cōlo. Fost-aț o māre Cāșe. AkmoCē mes-a jel la

că uşe şi clemu: lăsăţ ne nuntru. Iel din căse odgovorit-au cărlî ăste? Noj ăsmo trinaist frăt tot de un căce şi de o măie, ş-acmo ămnăţ nuntru. Şi-l ăntrebe ce voi cersiş. Noj cersin a noştre lube. Noj ne ren rāda ănsura după trinaist surār ca şi ăsmo noj trinaist frăt. Iel zis-au bire. Iusto io ăm trinaist file şi ontrat pripavit l-a cira. Şi iel au cîrāt şi zisu l-a cęsta istu kmoce voi veţ mere durmi cu saki a se şi aşa facut-a. Ma de cānda s-a iel cucāt toţ şi cu jāle Tredijin ie s-a sculāt şi mes-a scutā ce va ganej cęsta istu şi cu a se mulere. Akmo iel cęsta istu se ganę cu mulera ăncā va fi burā pečenije. Io de cānd iel bire zădurmiru io voi mere cu cuţitu şi voi lu toţ trinaist căpurle poseci (talā). Ie misle c-ām de făce io? Acmo cum a vut svaca file bareta pre căp, ie lāt-au lu tote baretele dispre căp e pus-a lu saki frāte pus-a ura pre căp, e a lor fatolele. Şi cānd a ie verit posecit-a lu tote trinaist căpurle. Cęsta om mes-a nāzat cātrā mulere şi ganę ma ren ve burā pečenū. Şi akmo cęsta Tredijin mes-au scutā se au zădurmit omu şi mulera. Ie auzit-a ke dormu. Mes-au probudi frāti, ala homoce! şi iel a scapāt. Ma cęsta şi cu mulera iel au fost măgi şi avut-au un papagalo. Dămāreţa cānd s-au sculāt mago resclis ocna şi ăntrebe papagālu cum ăj. Papagālu odgovore slab-aj facut. Ie-l ăntrebe e ce-i? Lu tote filele c-(t) ăj căpu posecit. Iel a verit nāzat căse. Akmoce cęsta dvanaist frăt zis-a lu căce ke Tredijin e-a facut poseci căpurle lu trinaist fete (surār). Şi cā e-a fost filele lu măgo. Ma ie e-a zis: ke ie ke se furā şi călu din stāle lu măgo. E căce ăl clemā cātrā sire. Tu ke aj zis ke rej furā şi călu din ştāla lu măgo. Ma, căco, nu credet io cā n-am zis. Ma tu ăj zis lu frāti. Ia, căco, se io meser colo nāzat tu nu ver mire āto vede ke io l-ām facut cūdā, ma căce-l zice: ali mere colo ali fi obisit. Ben, i-oj maj voli mere colo nego fi obisit. E acmoce ie mes-a. ănbātīt-a pre căle un peclar tot rāstārzejt. Ie ăl zice: rāspol-te tu din cā robe şi da-uo miie. io voi a me ţiie şi aşā iel au gambijejt. Acmoce mere ie şi vire lā ūşā lu măgo şi-l ăntrebe: bura şera şi vire cęsta măgo ce rej tu? Io āte

rogu se reji tu mire lasă încă dormi. Ie ganę io te voi lasă ma se ver ăn ștălă. Se reji fi mai mușat ămmeștit reș te pure ăm păt, ma nu portă ke me puri ăm păt. Io ăns știu ke io uu săm curăt și dătu l-a ciră și pus l-a ăn ștălă. Cînd au măgo zădurmit ie scoțit-a pre că și mes-au cătr-a se căse. Virit-a căse zice lu căce țasta t-je călu. Dămăreța cînd s-a măgo sculăt reșlide oena ce nove ăi papagălo? E ie odgovorit-a mes-au eu drăcu călu, lăt-ăl-a Tredijin. Acmoce frăți lu Tredijin mes-au cătră căce și zis l-au no zis-au Tredijin ke măgo ăre o poňave cînd poșne grădu capli ie hitę țasta poňave pre căse și valę ferme. Și ie zis-a ke ie reș fi bur și poňava lă-l. Ontrat căce-ı ăl clemę cătră sire și zice-l tu e-aj zis ke reji lu măgo lă poňava. Ma ne, căco! Io ăl-am cude facut se ăi meser colo tu nu ver mire ăto vede. Ali mere colo, ali fi obisit. Ma i-oj mai voli și mere nego fi obisit. Akmo ie cunpară un starić de nuc și mere și vire la căsa lu măgo. Cînd a știunt ie ke măgo sa cucăt ăm păt, e ie mes-au pre țesta căsă la măgo. Acmo poșne sipei țaste nuc, acmoce mulera lu măgo ăl probude și zice-l vezi ke caple grădu e măgo se scolę lăje poňava și mere ıo [vo] hitę pre căse. juve va ıo hiti lu Tredijin ăm brăt. Acmoce ie ıo portă lu căce și zice țasta ăt-je poňava. Ma frăți zis-au lu căce Tredijin au zis ke ie reș lă lu măgo și papagălo.

Tu ke ăi zis lu frăți ke tu reji lă lu măgo și papagălo. Ie zice: căco, ce propiio me jelești vede mort. Ma io-ț zic ke morești mere ali fi obisit. Ben, mai volese și mere nego fi obisit. Și ie lăt-au ıo spiritită pliră de bumbon și cesti țucărănci și acmo vire la căsa lu măgo ponoći (pre nopte) și zice: papagălo viro tu oc, e ce reji Tredijine. Viro tu oca și ămnă eu mire. E, nu voi. Ma samo viro oc ț-oj dă pocusi ce ver muncavei la mire. Și dăt l-a de cesti bumbon și ganę tu ver vavic la mire șă živi. E papagălo ganę tu me reji privari. Nu reș. Haiđe! Și mes-au ăn ca spiritită și ie ıo zăclide și ıo portă kă. Acmo mere căse. Duće-ıo lu căce: țasta t-i, căco, și papagălo. Bravo sineo! Acmo mergn frăți lu Tredijin cătră căce și zicu Tredijin au zis

ke je re fi bur de dură măgo și cu mulera. Și căce clemă-l cătră sire și zice-l tu e-ai zis ke rej fi bur dură măgo și cu mulera. Ma, căco: Domnu a meș și a teș ce va zice ke tu mire așa muncești. Ma ea nu t-je ato ali de săble muri ali colo yi (mere). Ma neca fi je cum va. Mai volesc yi nego de săble pogini. Acmo lăje un mare casun zelezăn și pure nuntru de cesti sveț și mere pure-l pre voz. Vire antru căsa lu măgo și vike se veț cumpără sveț. Vire măgo și cu mulera și zice juve-ți-s, e je: încă ăn casun. Je zice dunke reșelide casunu, je vreda reșelis-a casunu și zvade doj-trej făre. Măgo zice ce n-ari mai mușăt. Je zice ăn casun ălje cude. Amnă nuntru si cu mulera pa veț sberi. Și ontrat măgo și cu mulera scočit-aș ăn casun e ontrat je zăclis-a casunu mai trda e-a putut și acmo ăl trăze căse și clemă căce: căco țășta ăți-s: măgo și cu mulera. Ontrat căce facut-a veri covăcu și zăfarecăt-aș măgo și cu mulera.

Susușevița 4.

Josif Tvečić. 70 ani.

6.

Ceș 12 frați.

Un did și o băbă siromăș n-a vut niș ato nego dvanaist ove. C-or făce frita, poșnit-a răzbi un ov scočit-a un fecoric afare. Răzbit-a ăt scočit-a ăt fecor și așa pir la dvanaist. Fost-a dvanaist fecor n-ăvut ce dă le muncă. Cēla mai micu zis-a lu cēla did, ali căce, ke l-a țirut za căce, ke neca mere cătră crălu ke neca le dăje za munca ceva cu ce rente trece. Cēla căce mes-a cătră crălu și an-trebăt l-a ke neca le dă je cu e-or prijivi rente ke arc dvanaist fecor. Akmoce je ke le va dă ma k-aru de făce ce je zisere, tot cēsta boșcă ce se încă vede jel ăru povadi și lemnele kășe duce ănro zi ke se nu vor fi făr de căp. Și pokle neca vire saki cu se birsă ke voj le dă din magazin neca-ș nepunescu căteoder puturu purtă. Cēli dvanaist frăt virit-aș cu șele birse. Lu jedanaist nepunit-a c lu dvanaistile n-a vut pure ce. Pokle ke nega megu cu că kășe și cānd

că finiru ke, neca viru năzat ăntreabă. Că finit-au pojidi. Tremes-a čela maj micu fil căce cătră crălu ke neca le dăje inke lucru ke n-ăru cu če jivi. Crălu zis-a ke neca că măre sinocoșe moreș spravi și useă și-n ștălă pure firu ke se nu va lu toț căpu poseci. Căce virit-a cătră fil jălosno. Filu l-a-ntrebat ke če-ı jălostăn. Căce lı-a odgovorit če n-oı fi jălostăn, crălu mı-a zis ke măre se nu pokosireț česta sinocoșe și spraviserăti și-n ștălă pusérăț ke veț toț căpu plerde. Čela micu fil zis-a ča ke-ı læcò e-or dămăreță pir la osăn ur durmi și pokle e-or mere ke va rosa de pre iărbe trece ke se va mănke useă. Mes-a și pocosit-a mănke de nopte și uscăt și dus acășe firu și-n ștălă pus l-a. Potle mes-a saki cu șe birșe la crălu ke le va dă plăta. Așa lu jedanaist vut-a če dă și lu dvanaistile n-a vut. A zis ke neca megu kășe și ke neca ča seupa mărăncu dokle tirlire de ča. După că zălie vreme poiidit-au toț če l-a dăt crălu. Čela micu trămețe năzat către crălu căce. Crălu zis-a lu căce ke neca viru către je ăn corătu cralevski ke va dă lu saki un că și jivlenia. Akmoče cațăt-a čeli frăț saki șe că, o betără iăpe zis-a lu čela micu: ja tu mire și lăt-a ȳo. Akmoče čela crăl clemăt-a toț čeli dvanaist frăț seupa și l-a zis ke morescu află dvanaist sorăr de o măje și de un căce și ke s-or ănsură cu iăle, ke se nu lu toț căpurle ăn prevăle. Mes-a toț năzat către șe căl jălosno. Și ča betiră iăpe zice lu čela micu frăte ke če-ı jălostăn. Če n-oı fi jălostăn cändı m-a crălu zis ke moresc dvanaist sorăr află și cu iăle ne-nsură ke se nu ke ne va toț poučide. Iăpa l-a zis ke-l va duce colè juve ăs čăle sorăr. Cänd a fost jedanaist ur mes-a din corătu lu crălu čeli căl preste un codru virit-a la o cășe și čija ča betiră iăpe făcut-a fermeı toț căli și zis-au lu čela tureru frăte ke-ı čija ča cășe juve ăs čăle dvanaist sorăr. Și ke neca legu čija färe căli și ke neca megu ăn cășe ke neca zicu: bură șera mămă. Noı ismo dvanaist frăț voı e-areț dvanaist file șă ke noı ne reș răda ănsură de ăncă de la voı. Băba zis-a bire, ămnăț după scänd șede reș face čeva za večer. Pok čirăt-au și pus-a durmi saki cu șe frăjeriță. Zădurmit-au

toț samo ćela micu n-au. Ćela micu mes-a făre către se
 jăpine întrebat-au-o cum ke are de făce c-a frăți zădurmit
 cu sele frăjerite. Jăpa l-a zis ke neca mere vreda și ke
 neca pure baretele dispre frăț pre filele lu badese. Pokle
 verit-a badesa, posecīt-a căpurle lu sele file, c-a mislit ke-s
 ćeli frăț. Ćela micu lasāt l-a viu, și mes-a durmi bāba.
 Akmo mes-a ćela micu jăpa întreabā ke c-are de făce.
 Jăpa l-a zis ke neca zbudē frăți și ke neca zejezdescu saki
 a se cā și ke neca megu reņte. Frăți mes-au, pak neca je
 mere pozdravi māja badesa ke je n-are leșnō ke more
 mere kā. Virit-a la jăpe l-a zis ke neca ūo zejedē și ke
 se vāzure ćeva pre cāle ke neca nu zice niș ke se ziserā
 ćeva ke-j va fi teșeo a lu j potle de cānd cāse verire.
 Verit-a un cus de cāle reņte vede un per c-a svitit mai
 karo nego sorele. Potle jăpa l-a zis t-am jo zis ke se ceva
 vezuri ke sā nu zic niș. Ma cānd aj zis: āmnā jos și poberē.
 Poberit-au și pus-au ān jep. Akmoće se vezuri ćeva reņte
 niș nu zicē nego homo kā. Mes-a zālic reņte jezđinda
 vezut-a un per de un pul pre pemint. Vikejt-a lu jăpe
 vezi-vezi ke-j ćija un musāt per, jăpa l-a zis ke se vezuri
 ćeva n-are de cuvintā, ma cānd, āj zis rezjezde-me și le
 sus pure-n jep. Zejezdit-a nāzat și megu halopenda reņte.
 Nāzat a vezut o potkovā de cā ān prevāle vike nāzat lu
 jăpe ke-j o musātā potkovā ćija, cānd āj zis seoće jos
 dispre mire și pure ūo-n torbā. Zejezdit-au nāzat și verit-a
 ān corātu lu crālu. Pus-au cālī și jăpa-n, ștālā. Ustrigejt-a
 cālī și za sviću pus-au peru de cā fețā cā remās vie și
 pus-a durmi cā nopte. Atā zi cātāt-a pinez de la crālu
 saki o tyanțike. Toț a cumpārāt svićile e dvanaistile n-a
 vrut. Je cumpārāt-a rakije și bejt-au și opit-sa zalik
 pus-a je peru de cā fețā cārle l-a svitit. Akmoće frăți
 l-au tinjit lu crālu: c-a rakije cumpārāt și ke au fost bet
 și c-are un per cārle-l svite na mesto de sviće. Crālu l-a
 făcut viri intru sire cu ćela per și l-au zis je ke are durā
 cā personā c-au ćela vut ke se nu-l va cāpu tālā. Mes-a
 je jālosno nāzat către se betārā jăpe. Jăpa l-a ntrebāt ke
 za cē-j jālostān. Morese fi jālostān cānd ke va crālu ve

Că personă é-au éela per vut, ke io nu știu juve-ăi ni juve nu-i. Că betără iăpe l-a zis io t-am avizeit că vote când am de colé mes kâ dila că badese ke se vezuri éeva ke neca zici niș. Pak colé-i că fetă é-au éela per vut an legăr că rămăs și noi reu colé mere din iă. Iel au colé verit iăpa legăt-au de murgve pak au mes din fetă dus-a uo färe pusa uo pre iăpe și pak a mes năzat pozdravi măja și e-a verit din se lube ke-s va uo kâ lă. Măja l-a rugăt ke neca ștepte ke-l va da și otpravi cu iă mai bire ée puture. Ie zis-a nu mi-e lésno io meg morei akmoce kâ și scočit-a pre că betără iăpină și mes-a cu că fetă cătra crălu. Crălu tot contenăt e-au șa mușată fetă dus, ma fetă smiron fost-a jălosne. Pokle éela tireru mes-a cu iăpa an ștălă, pus-a uo la iasle muncă și ustrigleit-au-o, ma pus-a éela per de pul za sviču. Frăți l-a mes tănji subito lu crălu e-äre un mușat per carle l sviče la iasla lu iăpe. Ie ke nu nigdar sviče cumpără, nego ke éeli pinez ée cătă dila crălu ke cumpără rakijă și ke-i smiron be prin ștăle și ke-l cojuné. Crălu-l face veri către sire cu éela per. Mes-au je năzat an ștălă cătr-a se iăpine jălostăn. Iăpa l-a antrébăt ke ée-i jălostăn. Ée n-oj fi jălostan crălu mi-a zis ke morese éela pul duce é-au éela per vut ke se nu me va ubisi. Iăpa l-au zis éela pul ai colé juve și fetă fost-a. Akmo reu morei colé mere din je. Verit-a colé, legăt-a iăpa de murgvă năzat. Mes-a je an căse din éela pul. Fost-a-nr-o grumbe caibă, dus-a uo färe pre iăpe. Iăpa l-au zis: amnă pozdravi măja. Ie verit-a la cămeră potucit-a la ușe: mămo, zis-a, io-m verit din éela pul é-ai peru antru mire hitit, când am kâ scăpăt cu frăți. Șteptă, șteptă filu meu ke-ț voj dă mai mușată caibă, ke că ista-i grumbe za pre lume purtă. Ie n-a vrut șteptă, scăpăt-a färe și zejezdit-a se iăpe și mes-a kâ cu pulu la crălu. Crălu fost-a cuntenăt vede éela pul ma pulu fost-a smiron jălostăn, și zis-a ke-i bire, ke neca mere an se lucrú. Mes-a je cu iăpa-n ștălă și pus-a năzat poteova de că ée l-a svitit. Frăți l-au năzat mes spure lu crălu e-äre o poteovă de un că ée-l sviče ke nigdar sviče nu cumpără. Crălu făcut l-a

duce că poteovă ăntru sire. L-au zis ke va je ave čela că é-a poteove purtăt, ke se nu ke-l va căpu tală. Čela tireru frăte é-a fost dintru dvanaist mes-a jălosno năzat cătr-a se jăpe. Jăpa l-a-ntrëbăt ke zăc ăj jălostăn, je l-a spus ke l-au crălu zis ke se nu l čela că durăre ke va fi făr de căp. Jăpa l-a zis ke neca mere cătră crălu și ke neca-l dăje dvanaist koje de bo, și tu le pure pre mire, pak ren mere cole la mare aprope de čela școl cole-ı čela jdribăt ée a țesta poteove purtăt. Tu ver mere-n țesta mare jelve și ahmo când jo se zehihizdeji va jdribătu veri, va pre mire scoči și potle m va da o břiță, va o kojă dispre mire scoči ănprevăle și va făce inke zece și o votă și-m va dă ea și și mănke că břiță ke va saka vote o kojă scoči dispre mire ănprevăle. Și că dvanaista vote când verire tu viro vale jos și cătă-l de uzdă. Cătăt l-a de uzdă zejezdit-a jăpa mirăt l-a lu crălu neca ăre și călu. Potle mes-a cu jăpa-n dvor. Potle morejt-a svičile cumpără s-a vrut ăn svitlost fi. Feta, pulu și călu fost-au smiron jălosni. Crălu facut-a zekuheji cădera de lăpte ke va čela siromăh, čela dvanaisti frăte, ăntru čela cuhejt lăpte scoči. Je rugăt-a crălu ke neca-l lăsă la că betără jăpe ontrat vede. Verit-au la jăpe jălostăn jăpa l-a-ntrëbăt ke zăce-ı jălostăn, je l-a zis lu jăpe ke more fi jălostăn crălu e-a pripravit cădera de lăpte cuhejt și ke va morej nuntru scoči. Jăpa l-a trămes către crălu ke neca-l rogă ke se re dopusti că jape ocoli de că căderă trej vote mere și trej vote zepuși nuntru lăsă. Crălu dopustit-a și je pac au scočit ăn că cădere ăntru lăpte. Potle scočit-a făre maj mușăt nego fost-a mănke. Akmo crălu zis-a ke-ı bire hitit-a čela lăpte din că cădere făre și spelăt-a ăo facut-a duce frije lăpte, nepunit-a cădera și facut-au-o zekuheji. Scočit-a și crălu nuntru și murit-a ăn cădere. Akmoče poșnit-au fi veselă feta și pulu și călu. Potle mes-a je către jăpă-n ștălă, jăpa l-a zis ke ăo more učide, je aparăt s-a ke cum va ăo učide când jă l-a facut čuda bire. Ma jă iusto ke ăo more učide, jă ke-ı o file de un re spročălnită și e-a ăo morejt učide. De când au ăo učis jă ke s-a dignit ea și golubița

și e-a mes letejudă-n ȕer. Ie pac s-a nsurât cu ȕa feță și e-au fost veșel toț scupa.

Susnevița 4.

Josif (Joșe) Tvečić. 62 anî.

A auzît povestea de la un om din Craina.

7.

Margareta.

O vota fost-a un om și cu mulȕera și avut-au trej feȕor e nicacove șvar ȕn cȕșe. Akmoȕe zis-a lu mulȕere ma jo morese mere pre lume. Mulȕera zis-a jo sȕm contentȕa ke șa noi reș muri de fome m-anco tu te ver scapulej și ie mes-au. Facut-au do ure de cȕle e ȕmbȕtit s-a pre o mulȕere și ȕo-ntrebe: bura dȕmareȕa; ia l-a zis cotro meri și ȕe ȕști așă jȕlostȕn. Ie zis-au i-om lasȕt cȕșe mulȕera și trej feȕor e nicacove șvar ȕn cȕșe și șa jo poc fi jȕlostȕn. Ia-l zicȕe niș nu te jalostȕ se tu ver jo te voi jutȕ, e, bože, se reș vrȕ ie zis-au. Ia zis-a: voi. Ma samo tu ver mire cȕema za totȕa. Io voi ie zis-au se reș jo samo ști juve voi fiȕeti. Ia zis-a nu-ȕ potriba ke ști cȕnd fușere cȕ vrȕme za naște jo voi veri ȕnșe. Akmoȕe l-a dȕt un bavuliȕ plir de pinez. Cȕsta om tot veșe și cuntenȕt mere acȕșe și zicȕe lu mulȕere kmo nu reș pogini. Mes-a ia cumparȕt-a cȕa fost potriba za jivi și șȕa reștȕ trecut-a bire.

Acmo virit-a vrȕme za naște și cȕa jenscȕa verit-au vȕle și fostu l-au za botru și fost-au fețȕ și ia l-a facut pure lume Margareta și dȕtu l-au lor inȕe pinez za jivi. Și zis l-a nu ve zepuștiȕ, jiviȕ bire. Acmo cȕa fețȕa virit-au ȕn șȕse ȕn și sutla-ȕ verit-au și zis-aw cȕasta fețȕa valȕe se ȕo dȕȕe ȕn șȕolȕ. Ia mes-aw ȕn șȕolȕ, ȕmmetsavejȕ s-au kȕro mușȕt cȕe codȕer eȕ maestra arȕtȕȕa ia valȕe șȕiveja, așă s-a bire amvetavejȕ ke a fost cȕȕe și mȕȕȕa cȕda contentȕi. Kmo verit-au fețȕa ȕn dvanaist (ali ȕn zeȕe și doj) ȕn și virit-a vȕl cȕsta sutlȕ. Acmoȕe zicȕe lu cȕȕe și lu mȕȕe jo ve rog dȕȕeȕ voi miȕe fețȕa e jȕl aw zis slobodno, laȕȕeȕ-vo cu Domnu

și acmoce ȧa vo lăt și mirăt-av-o ro märe cäse juve fost-a zece camere și ȧ-a zis: Margareta vezi äncä țighe devet camere e țästa zeca ȧe za me, ma tu n-äri nigdär cavtä än nuntru. Äncä äri ce ver și muncä și be și ce ver. ȧa nuscät vreme fost-a poslusnä. Ma o zi ȧ-a verit ȧela za vede și än cä camere de zeca. Cätät-a de cluceä și cävät-a än camera cä ista și vezut-a țästa se sutlä än foe ke ärde. Acmoce zeclis-a näzat și väle verit-a a lej änel și zis ȧ-a Margareta čuda äȧ falit ke äȧ cävät än cä camere ma cänd verire färę tu ver zice ke n-äi cävät, ȧa-ț va zice ke äȧ ke üt-a vezut e tu ver zice ke de reȧ fi mutastä șapte äni ke se äȧ. Și verit-a ȧa färę zis ȧ-a ce n-äi tu vut devet camere e za č-äȧ tu cävät r-a me. ȧa ganę: n-am. Cum n-äi cänd ȧo t-am vezut. ȧa zis-a: ma de reș șapte äni fi mutastä se am e ontrat lăt-av-o ȧa și dus-av-o r-un codru și ontrat ȧa remäs-a än česta codru änsä čuda vreme fost resclinit s-a roba și remäs-a golä. Akmoce un cräl vut-äȧ un fil și misätu-ȧi-s-a ke ȧe mes-av än čela codru än low și c-a cațät o mușätä fetä. Akmoce ȧe spure lu čäce și lu mäȧe, ȧel ȧ-a zis: șa ämnä și ȧe mes-av cu sel breč și verit-av än čela codru și breči poșnit-av laträ e ȧa vut-a frice de breč și mes-a ar-o ȧelvä și ȧe verit-av cu pukša, breči lätü și cävü än zgoru. ȧe cävü sus și vede časta fetä mușätä golä sus än ȧelvä. Acmoce äȧ zice ämnä ȧos, ma ȧa niș. Ontrat äȧ ratä cu mära ke neca mere ȧos și ȧa verit-a ȧe äȧ zice reȧ te tu maritä dupä mire, ȧa nu zice niș e ontrat ȧe lät-a läpezu și härta și zepiseȧ-a ke se äȧ va lä. ȧa zemähnit-a cu capu ke ȧä. Acmoce ȧe respulät-a capotu și ämestit-av ȧä și vo durät cäse și pus-a vo än camere și mes-a cätträ mäȧa și zis ȧ-a mäȧo laȧeȧ un mușät vestit ȧa zis-a ce voi ämmesti ȧe zis-a cä fetä ce äni ȧo durät. Și ȧä mes-a cätträ ȧä și vezut-av-o sä mușätä ke ȧa fost-a čuda contentä și vo mestit mușät dostä. ȧe mere cätträ čäce și zice-ȧ tătö ȧ-ou durät o mușäta fetitä și ȧo voi me dupä ȧä änsurä. ȧe ȧ-a zis ce üt cuvintä, ȧe zis ne. Donke cum te tu poȧi änsurä dupä ȧä cän nu cuvintä. Ma ȧe zis ali cuvintä ali nu nigdär ätä nego ȧä. Čäce zis-a șa ben bire neca-ț fiȧe

cum ver și ieľ ăs-aw ănsurăt. Acmoće zălic vreme după că luĵ a verit ke more ăere ăn voĵscă. E ĵă ramăs-a nósite. Acmoće ie zis-aw lu măje căvtăt-vo bire, maj bire ce putet. Acmo verit-a leĵ vreme za naște. Și acmo verit-av nopta a leĵ sutlă și jutăt-av-o tot ăl făće c-a fost za potribu și nascut-a un fil cu zlameňa de sore ăn căp și ăn vreme de nopte că sutlă cesta fećor lăt-a și otăritĵ l-a pringa gură și lătu-l-a kă di la ĵă. Acmoće damăreța verit-av camălera cu cafelu-l și wo vede ke ăĵ tot cu sănze nemajită pringa gură și ăere vred spure lu cralĵă ke Margareta ăĵ ocoli de gură nemăjită cu sănze. Acmo ĵa vred ăere vede și vo vede ke ĵă aw nascut, și eľemu băba neca o vizite și aľăt-aw ke aw nascut. Acmoće ieľ pisescu lu cesta om-ăl ke a luĵ mulere aw nascut și ke l-aw pojdit. Ie odpisě neca ăĵ cum ăĵ niș slăbo nu-l facet. Acmoće verit-a ie căse și năzat jivit a cu ĵa ăn mir. Nuscăt vreme după că moreĵt-aw ie ăere rapoĵ ăn voĵscă. Și ĵă ramăs-aw nósite și ie zis-a lu măje ve rogu ăreti-vo na văr se nu făće ca și mănke, ali tot uro ĵa a facut ca și și mănke ĵa nascut-a filu cu zlătne lură ăn căp, pak viritu l-a sutla și lătu-l-a kă și omăĵitu l-aw gură cu sănze. Dămareța l-a dus camălera rućeniĵa și vezut-a ke ăl-je gură omajită cu sănze și mes-a cătră cralĵă și zis-a Margareta ăw siguro nascut și pojdit-aw fećoru. ĵa niș zis-aw, ămnă din băbe. Băba verit-aw viziteĵ wo și aľăt-a ke aw nascut. Acmoće pisescu lu omu-l ke cum a facut mănke ke a facut și emoc. Ie odpiseĵt-a, acmoće facet ăn ca boșcă o ĵapnenită și neĵariĵ wo bire și când se poșnire lucră ĵapina ontrăt wo hitĵ ăn nuntru neca zgorě. Ieľ a facut ĵapnenită și cându s-a poșnit lucră ĵăpna a wo durăt ĵĵa za wo hiti ăn muntru. Ali avzit-aw un glăs c-a zis holt. Ieľ a zis pre holt moreĵu șteptă și virit-aw a leĵ sutlă cu amindoĵ fećori și zis l-a ce reĵ voi făće țesta stvar. Vedeĵi voi ĵa mire odcupit-a e ĵo ăm a leĵ fećoric zgoit și vedeĵ cesta ăs amindoĵ și mes-aw ĵa căse și cu seľ fećor dosta eulentĵi fost-aw tot vede cesti doĵ fećor așa mușăt și potle piseĵt-a lu omu-l ke ăs fećori viĵ și mușăt ke ăĵ o vesěle za vedeĵ. Și ontrăt fost-aw

șapte ân cum s-a iă zesnit ke neca fię mutastă șapte ân ke s-aw iă cavtât ân câmeră lu a se sutlă și iă pogovorit-aw.

Susăvița 4.

Joșe ,vețić. 70 ani.

8.

Ivan.

Ontrât a fost o măje bețără, vut-a un fił. Ivan í-a fost lume. E că măje n-a putut âmână, pak o morejț purtavei. Verit-a la o boșcă za poćini, pogledit-au pre un hrăst e fost-au colo pașita și pre iă fost-au pisejto ke țire se cu iă-ntinze ke-ı tare cătva. Pogledè incă reńte vede pueșă, pre iă-ı pisejto ke nu saco țe se nemre ke se uțide. Și ie lăje năzat măia-ș și vo portă reńke și iă-l ăntrebe ke te-ı ke-ı șă tare, ie n-a vrut spure și mes-au iuve dvanaist drăț bivejț-au și resclis-a ćela portun źelezăn, mes-au nuntru zos ân iămę. An nuntru fost-au o bețără băbă și í-a zis ke ć-a verit ăn nuntru ke vor veri dvanaist draț í-or tot resterzei. Ivan a zis neca-l scunde cu măia se iuve va și ță băbă í-a zis ke neca se su șcăle scundu. Și verit-au țeli dvanaist și zis-av ke le ihne de křstiăn ke moreș nuș-cărle suflet fi. E băba zis-a ke nu-ı, iel í-a zis lu băbe ke nu í-or niș ke-ı măi tare nego iel dvanaist, iel ke se dosti munțescu docle țela portun resclidu și ontrât s-au arătât iel și ontrât a scupa bivejț. Un drăc s-a după măia lui ănsurăt și iel a fost kăro iădni pre țela Ivan. Și măia í-a fost kăro bolņe și omu-ı ganę ke neca trămęte Ivan lu un ăt drac purmanu fură, ke va ozdravi iă. Și Ivan a lăt pueșă și pașita și mes-au cătră țeli drăț și í-a utis toț din pueșe. Și o feță fost-a sproclnită și vo scapulejț-a și vo dăt-a la o oștarie sluji. Și mes-av cu țela purman către măia, iă fost-a inke măi bolņe de iăd ke mislit-au ke drați l-or uțide; poele ș-a zmislit omu-ı ke ăre medvidu ke ăl va uțide și mes-av Ivan pre colo setei-se printre ușe ke-l va fură e medvidu-ı ganę, Ivane, măia-ț slăbo misle, le-ț

fruşvi căt ver. Şi ontrăt a mes cu fruşvile lu măja duţe, ia inke fost-a mai bolne de iād şi omu-ı li s-a zmislit ke ăre guju mere şi Ivan a mes şi s-a şegeit ke-l va fură e guju l-au zis, le-ţ căt ver, ma-ţ măja slăbo misle. Ie mes-au cu merele către măja, măja fost-a inke mai bolne ke nu l-a putut vedè mort. Ş-a zmislit năzat omu-ı c-ăre tigra narânt şi Ivan av mes ke-ı va fură zălik. Tigra l-a vezut şi ı ganè: le-ţ Ivane căt ver, ma-ţ măja slăbo misle şi l-au dus lu măje-ş, iă fost-a inke mai bolne şi s-a zmislit li ganè: Ivane, ıo reş rāda fāre mere şi mes-av ăn sore şi ı ganè, Ivane, de t-oj bisti şi ie l-a pus căpu pre zerunclı şi ontrăt l-av ocli zvadit. Şi ie ontrăt a plāns, auzit-au medvidu, şi tigra şi guju, mes-av către ie şi l-a zis, t-am noj ganeit ke-ţ măja slăbo misle şi ontrăt mes-av către ța fetă ăn oştarie şi iă verit-a către ie țija şi vezut-a c-av un golub ocli de lăc moteit se şi şcofeit-a ke va şcofni zirna n-a putut omotit-a căpu ăn lăc, ontrăt a vezut proveit-av şi Ivan spelă ocli şi pogledit-a ontrăt a nuşcăţ vezut ea şi şi mănke. Poele mes-av Ivan, şi medvidu şi tigra şi guju cătră țeli draţ năzat şi l-a lăt paşita şi puşa şi l-a utis şi ie pokle ănsurăt cu ța fetă.

Susnevița

Pepina, Tvetiç. 17 ani.

9.

Un cenuşotcă.

Ontrăt a fost trei frăt, ur mai bedast, tot țe zia pokosia nopta nuşte poidia. Mes-av țela mai bedastu nopta veglă s-au cucăt pre cupu de furniz şi verit-av o ăbe iăpe şi poşnit-av muncă iārba şi ie eu biţu poşnit vo bâte şi ganè-ı iăpa: nu me bâte, na-ţ me uzdă cānd te domisliri (ali cānd ăţ fure trebe de mire) ıo t-oj fi pronte şi ie lăt-av uzda şi pus-av ăn torbă şi s-av cucăt durmi şi verit-a țeli doj frăt cătră ie şi l-a zis ke țe dorme, e zis-a ke ia, ma iel nu l-a putut niş zite c-a fost tota iārba şi tot trei mes-av căşe. Ată nopte mes-av țela bedastu veglă năzat şi s-a

cucăt pre fărniț și verit-av năzat o roise iăpe și poșnit-a muncă iărba, lăt-av je bițu și poșnit-av o băte și l ganē: nu me băte, na-ț me uzdă, când ăț fure trebe domislē-te ț-oī fi proneț și je s-av năzat cucăt și durmit-av pira dămarețe. Și dămareța l-a frăti verit și l-a zis țe dormi, zis-av io dormu, ma iel nu l-a putut niș zite e-a vezut ke-i tota iărba. Și mes-av scupa căse. Și ăta seră mes-av năzat veglă, s-av cucăt pre fărniț și verit-av o neșră iăpă și poșnit-av muncă și je lăt-a bițu și poșnit-av o băte și l ganē: nu me băte, na-ț me uzde, când ăț fure trebe domislē-te de mire, ț-oī fi prontă și s-av cucăt năzat durmi. Și verit-av frăti către je dămareța și l-av zis: țe dormi, je av zis ke ia, dormu, iel tot uro nu l-a putut niș zice k-a vezut ke-i tota iărba. Ontrat mes-av scupa căse. Crălu făcut-av toț mladiki veri cătră sire ke cărle zberire (ali aflăre) lui fiē mai mușăt țela ke va fi lej. Și mes-av țeli doī frăț și țela bedastu ganē ke mere și je, e țeli frăț li ganescu juve meri așă bedast plir de țeruse și iel a mes și je s-a domislit de ța ăbă iăpită și ia l-a verit și l-a dus mușăta robe și je fost-av mai mușăt colo. Și s-a nemurejt fiła lu crălu ăn țela bedastu. Je av mai mănke căse verit și ăntrebe frăti cum a fost colo iel av zis e-a fost ur karo mușăt ke s-av nemurejt fiła lu crălu ăn je. Je-o (in loc de ie av) zis, io mai karo de voi vezut e iel av zis dende? Ie-v zis din țirișna di după căse, iel ontrat lăt-av secură și vo talăt-a. Văle după că zălie vreme av crălu făcut năzat veri mladiki și țeli doī frăț av mes și je zis-av, meg și io, iel l-av zis juve meri șă bedast plir țeruse, je s-av domislit de ța roise iăpe și l-av dus inke mai mușăta robe. Fost-av inke mai mușăt nego mănke. Fiła lu crălu s-av năzat ăn je mai nemurejt e-av fost inke mai mușăt tot uro ie-v scapăt mănke căse. Când a verit țeli doī frăț ăl ăntrebe cum a fost, iel av zis mușăt e ie-v zis: i-om inke mai mușăt vezut, e dende, din nuc di după căse, iel av zăino secură lăt și l-av talăt. Zălie vreme după că năzat av crălu făcut veri toț mladiki cătră sire și mes-av țeli doī frăț și ganē: meg și io, juve tu meri plir de țeruse. Ie s-av

domislit de ța negre jăpe și fost-av inke mai mușat nego mânke. Și verit-av colo și fila lu crălu ținut-av vitita din ocnă pre zăzet ke cărle-l vo zvadire țela ke-l va fi frățieru. Și zradit l-av o țela bedastu plir de țeruse și scapăt-av cu vitita căse și niș n-a vrut spure lu frăți și fila lu crălu fost-av jălosne și nu știut niș juve-i je. Fost-av făr de vitită și făr de frățier. Făcut-av vizita pringē tote căsele juve fost-av vr-un mladik și verit-av iusto la ța căse și vizitejt-av țeli doj frăț și ăntrebe ke țe nu-i inke vr-ur, jel av zis ke ăi ur plir de țeruse, jel a zis neca se râte și flăt-av la je vitita și morejt l-a lă cu sire și s-av marităt dupe je. Je fost-av vāvik ăntre țeruse. Iă fost-av vāvik jălosnă și fost-av voiscă și je mes-av către tâte și-l ganē: tăto, meg și io cu voi și l-av zis ămnă și lē țela șepastu caline și mes-av și l-av rămăs călu ăntre lut și s-av domislit de ța ăbă jăpiță și mes-av și tot-a finit voisca ăn ținț minut. Când a fost finito trlit-av crălu ăntre țela gospodin și l-av zis căt-i za plăcu, ie-v zis dila Domnu plăca. Și mes-av căse crălu ăns. Țela zet l-a verit treia zi jel a mislit ke ăncă nu va veri vec. Și zălik vreme după că năzat voisca poșnit-av și zis-av lu căce: tăto, meg și io, căcele l-a mislit ke nu va bore bit năzat veri și l-av zis le-ț țela caline șepastu și ămnă și mes-av docle verit-a ăntre lut. Când a verit ăntre lut l-av rămăs călu ăntre lut, n-a putut rețe și s-av domislit de ța roisa jăpițe și jăpița l-a verit și je-v tot rezdrenit ăn zete minut și crălu l-av ăntrebăt ke căt ăi za plăcu e je l-a zis di la Domnu-i plăca și crălu mes-av căse. Țela zet l-a verit treia zi după ță, jel av toț mislit ke nu va veri nigdăr. Zălik vreme după ță poșnit-a năzat voisca și je năzat av zis lu căce: tăto, meg și io. Je l-a zis ămnă le-ț țela caline șepastu și lăt-av țela caline docle verit-av ăntre lut. Țija l-av rămăs și s-av domislit de ță negră jăpițe și mes-av cu ță jăpițe și s-av ogrebit la picor neca-l sănze trle și av rezdrenit tota voisca ăn zete minut și crălu l-av zis ke țe l-je lu pițoru, je l-a zis ke neca-l dăje țeva za legă, ke se nu-l căta sănze tirlē și je l-av dăt a se fațd cu lumele a sev și

mes-av căse. Verit l'av zetu treja zi și l'av zis mușera ke țe l je lu pițoru e je n-a vrut rată și l'av obidit pițoru și l-a flăt ke l je lumele lu țate pre fațolić cu cărle l-a fost legato. Și ontrat av crălu mes către je și li s-av plecnit ăn žeruneli și ke neca-l otproštē ke l'av davejt țela șepastu căline când ăn voiscă mezeja e je c-av tot bire rezdrenit ke neca-l nu-l zemerē ke l-a za niș țirut și ontrat l'av dāt a se erune și fost-av je crāl.

Susnevița.

Pepina Ţvejić. 17 anī.

10.

Ulica.

Ontrat a fost ăr-o țețate nușcārli lādri cārli furavejt-ău și șoda lucrāt, ma niđdar nić ur nu l-a putut fermej ni ști cārli ăs. Akmoće dāt-a fāre hārtele sudu ke cire-l fermere ke va dobāndi căta de regāl; pocle fost-a o locāndișe care a pus afāre pātru tabele și pre jale fost-a pisejto ke celi lādri neca viru r-a lei locāndă și spuru ke ăs că jel. Iă ke va făce ke nu vor fi niș pedepsejt, samo ke jel vor ramare r-a lei locāndă za camaler. Jel aș știt pre țaste tabele și vedu ke ăj căsta pisejto și ganē Ivanin: vezi Toni ce-i pisejto ăns, ie zis-av ma ki zna se nu re țasta fi vr-ur tradimenat. Ivanin a zis noi homo ăn locāndă reŃ elemā obedu pac pocle reŃ cu jă ganej. Jel a verit și elemat-a obedu. Când a fost računu platit-a și zicu ce ăj că notejto pre căle tabele. Iă zis-a pre căle tabele ăj pisejto se re celi ce furu r-a noștra țețate jel veri cătra mire jo le reș șcapulej ke nu re veri niș gaștijejt. Jel a zis ăj pac istina. Iă zis-a: ăj, sufletu reș dā, ke ăj istino. Jel ontrat aw zis noi ăsmo. Ia ontrat mes-a vāle ăn sud și zis-aw lu sāndețu jo voi flā celi lādri, ma se veț obeći ke nu ăl veț niș pedepsej. Sāndețu zis-aw niș nu le-n castigej. Ia mes-a kă și l-a zis acmoće veț fi ăncă ăr-a me locāndă ce ve jo urdiner că veț făce. Iă vut-a o filē čuda mușātă, fost l-a lume Ulica. Ţasta fețā fost-a incă

tireză, ma saki rado ganeja cu iă. Lu măie-l ăi-a fost țasta čuda ja. Potle clemę česti doi camaler și le zice: voi doi veț lă caroța și a mę file și veț vo zepelęi ăn boșcă și când verireț ăn boșcă cu iă veț vo ućide și veț ăm duće limba-l și irima. Kmoće ă l-aw-o lăt și pus ăn caroța și mes-a cu iă-n boșca, cmo-l zicu: noj te reņ morej ućide. Ia zis-a: e, ućidet. Iel ganescu ur lu ăt ućide wo tu čela ătu ućide wo tu, je ganę n-ăm irimă za ućide wo și je ăi ganescu a lej se ăști tu cuntentă ramare ăn țasta boșca, ma nigdar ne veri antru omir. Iă zis-a: ăsăm. Cmoće vut-a iel cu sire un brec și l-aw ućis și l-a zvadit ocli și irima și limba și țasta dus-aw lu măie. Când a măia ča catăt zis-aw o hitiț colò lu breči. Acmoće časta feță ia čere vr-un loc juve va durmi, n-a putut flă niș suhotă ča zi. Pocle čerșit-aw și flăt-a o bucvă șuple și pusu-s-a ăn nuntru șumă și mäh și s-a nepravit za durmi. Ča șere fost-a bucvă șuple e-a putut mușăt cavtă scrozi și iă cavtă și vede doi și zeće omir, și cavtă juve mergu, iel a mers r-o iăzvine. Dămareța cavtă și vede ke mergu färe ur și zeće ma zice ur a ramăs nuntru, ma potle sorele a verit färe. Ia mere ăn ča iăzvine și vede ke un om dorme ma fome l-a fost ia se tuțne după scând și căță muncă. docle s-aw saturăt și nepit. Acmoće poșnit-aw lucră le păturle când a necinit păturle lăt-aw metura pometit-aw mușăt ča cășe-le și mes-aw kă de čija.

Potle șera viru čeli lădri ăflu țasta tot curăto, spelăto, pometito ăntrebu časta istu č-a ramas nuntru čire aw țasta faeut. Ie zis-aw io nu știu, io n-ăm vezut. Iel ăi zicu șa ča-i veglăt, je zice i-om popit o butile de rum și zedurmit-am docle aț voi verit. Iel ganescu bire-i. Ătă dămareță cavtă ča feță și vede ke nu mergu färe nego ur și zeće, ma iă mere färe din bucvă și mere acolo. Vire nuntru nu vede ničur, ia ganę, o brijan česta narod e čapo de čeli lădri fost-a nuntru scuns și je zice č-ăi tu ănce verit? I-om verit de mikę ăn țasta boșcă io nu știwu dende, je zice se ști cuntentă ver fi eu noj. Iă zis-a: voi. Acmo verit-aw čeli ălți șera și čira l-a fost pripravită și iel aw

ĉirát ŝi ĵá cu ĵel ŝi de când aw poĉirát se scolá ĉesta capo de ládri ŝi zepovidě neca se ŝi ĵel scolu ŝi neca zvadescu svaki a se spádă afăreĝ din țecă ke vor făce nu ĵurament ke ĉasta feťă ke vor o făce ke ĵe a lor sor ne daĵ bog se le vrur ni pomisli slábo ŝi acmo ĵel a jivit ĉija scupa. Potle ĉasta feťă verit-a án doizece ŝi pătru áń.

Muŝată a fost. Zice ĉesta capo noi ren făce pecăt se ĉasta feťă cu noi fusere ĵă-ĵ tireră, muŝată ĵă se re maritá se re fi ántru nărod. Noi ren wo zepelej ár-o ĉetate ŝi verit-a nopta cu caroța ŝi wo pus nuntru ŝi mes-aw cu ĵă án ĉetate ĵuŝto án ĉă ista locăndă ĵuve l-a fost măja ŝi ĉija aw-o cunseĵejt. Dămareța dus l-a camalera cafelu ŝi-l cāvťă ŝi mes-a cătră gospodarița ŝi ál zice ĉasta áĵ nostra Ulică. Ĵă zice: ámnă ká ŝi mere vede. Când wo vede wo conoŝte, há, zis-aw potle cĵemă ĉeli doĵ camaler ŝi le zice bură ámn-áť facut. Ĵel zicu e ĉe? E filá ámn-ĵe căse. Acmo ve zic moreĵi-m făce lá wo ká-n caroťă ŝi wo uĉide ŝi veť ám duce de ĵă mărle ŝi ocli. Acmo ĵel lát-aw-o ŝi wo miru án boŝcă ŝi ál zicu: cum áĵ tu zis ke tu nu ver nigdar veri ántru narod. Ĵă zice: ĵo n-ám verit, mire dopelej-aw nopta. Ĵel zicu e ĉire. Ĵă zis-aw, ĵo nu ŝtiĵ. Ĵel ĝanescu ren ál tală căpu. Ivanin a zis ma ĵo nu lí l-oĵ tală, Toni ni anca ĵo. Potle Ivanin ĝaně, ma mărle ren moreĵ ále duce, ren ál tală svaki ură ŝi ĵel talát l-a svaki o măr. Ĵovanin ĝaně cum ren de ocli ŝi de irimă. Acmoĉe mările-s taláte, sánzele-l mere făreĝ. Acmo filu l-un crál a fost án low ŝi luj breĉ ámbatit s-a pre ĉasta feťă. Poŝnit-aw latrá, ĵe țyle cu pueŝa ŝi vede ĉasta feťă mere către ĵă ŝi wo ántrebeĝ ĉire t-a talát mărle? Ĵa zice nu ŝtiĵ, scapát-a ká. Ĵe vreda lát-aw faťole din jep ŝi l-a legút căste măr ŝi lát-aw o ká cu sire. Când a verit căse pus-aw o án cămerę ŝi cĵemă a se camaler: pas vreda din duhtoru (ali medigu). Cmo ĵe verit-a l-a staĵejt sánzele ŝi acmoĉe ĵă ramás-a ĉija cu ĵel. ĉesta fil lu crálu mes-a cătră căce ŝi măĵe ŝi le zice: ĵo sám dopustiť voi me ánsurá după ĉastă feťă. Ĵel l-aw zis e ki zna de ĉe narod ĵe ĵă. Ali ĵe zis-a ma ĵo nigdar după nicura nego după ĵă, ŝa ben neca-ť fiĵe.

S-a pozaconit și iă ramăș-a nosice (ali plire) și ie moreit-a mere ăn vojsca. Nerăncit-aw o lu măje. Potle nușcăț vreme verit-a vreme za năște. Nascut-aw doi fečor ur ca și zlata ur ca și srebro, iel a fost toț cuntenti și vesel lu cesti doi fečor și vâle pisescu-l lu omu-l ke li s-a nascut doi mușăț fečor ur ca și zlăta ur ca și srebro. Ontrat poștă n-a fost, tremes-a omu cu list. Tăsta om verit-a durmi ăn că locănda ce l-a fost măja. Cîrăt-a și mes-a durmi. Când a ie zedurmit ovizitejt l-a ce portă și lăt l-a čela list e nepisejt-a ăt și piseit l-a ke a luț mulere aw nascut doi breč. Când a tăsta om verit colo cătră ie și dăt l-a česta list, ie căvtă și vede ke l-a mulere nascut doi breč. Ie lăt-a hărta și le a pisejt lu măje și lu čăce ni breč ni măčki neca jivescu. Și cunsejt-a lu česta om čela list. Potle česta om juve va mere durmi jušto ăn ča ista locăndă. Cîrăt-a și mes-a durmi. E ia mes-a făce vizita aflăt-a ke-l și piseit iă lăt-a česta list și nepisejt-a ăt și zis-a neca-s mușăț căt ăs ni ca și zlăta ni ca și srebro voi morejt dă le morta a lei și lu fečori și zis-a se nu voi ūmorireț iel când io verit cășe voi io voi omori. Potle verit-aw česta om cu listu cășe și l dăje lu crălițe, iă-l lăje, și resčlis și vede ke ie časta piseito. Ia vek n-a putut ărente și de suze.

Acmoče eralița nu mere vek ăn cămēre cătră iă ni cătră fečor de pasion (de jalost). Ia-ntrēbe camalera ce va zice ke nu vire a me soera la mire acmoče. Ia zis-a io nu știu și tăsta camalere spure lu eralițe și eralița lăt-aw čest-a list și mes-a către ia și plănze. Ia zice ce va zice ke ăste șa jalosnă și plănzet, ia-l zice: hē, moja draga, poc io fi jalosnă și ăm ce plănze căvtă česta list și iă lăje și l-a stit și zice, draga maico, e zăc veț me ūmori faceț un legăr za doi fečor și nepraviți-m cum voi me ăncăreă și iel ontrat făcut l-a čela legăr și pus l-aw ăn nuntru fečori și aw o ăncăreăt cu măre jalost și cu suze. Pokle ia mes-a kă juve flăja vr-na jir mic cu dinți otkinija și poidija. Acmoče verit-aw la lăc, fost-aw plir de ăpe ia zice česti mel fečor nu-s spelăt căta vreme, io voi ăl ăncă spelă și

s-a rescarcât și lât-a ur cu cele cîăkițe și l-a poșnit spela-vuî ma po nesriçi lî s-a smăcnit ăntru ăpę. Ia plănze și vede doi omir ke ăs ġija prope și vikę za vaj me bože jol zicu ęe ăt-je, fečoru ămi s-aw cazut ăntru ăpę și se va zemorî. Ur ăl zice de ęeli doj ver ăl zvadi protignę mărele și ontrat ia cu ęale măr neteze se ke-l va zvadi și viritu l-a năzat mărele ca și vut-aw mănke. ęesti doj omir a fost Isu Crst și sveti Petru și zis-a Isu Crst: jeno ęe ăs cārstiti ęesti fečor, ia zis-a ke nu-s. Ie zis-a se ver ke-l ęrstese, jă zis-a ke jă, și pus l-aw lume lu ur Antonio e lu ęelă ăt Iorjo. Potle ęăsta mulere mere prin boșca și ăflă o cāsită mușăt nepravită și mes-aw ăn nuntru, și ġija aw jivit. Potle verit l-a ęesta om acășę și ăntrebe juve ăs ęale zvirine. Măja-l zice: kakove zvirine, fost-aw doj fečor ke aw ăl fost mușăt vede, ur a fost ca și zlata e ęela ătu ca și srebro. Ie ontrăt zvadę ęela list și-l dăje lu măje. Ia zice jo n-am ęăsta pisejt. Ie zice șa juve ăs, ia ontrat ăl dăje ęela list și je ăl lăje și ăl proște. Ie zice jo n-am ęăsta pisejt, ęăsta va fi un tradimenăt. Ie așa jalostăn mes-a durmi, ali durmi n-aw putut. Dămareța se seolă și zice lu măje și lu ęăce: jo meg ęere a me mulere. Iel ăl zicu juve ver wo tu află, ali je mes-a cu pueșă pre umer și ămnăt-a ęude vreme. O șeră ăs-aw plerdut ăr-o boșcă și vezut-a ke je o svitlo reņte ăntru je și mes-a și flăt-a ęa cășę și tuęe la ușę, zice din nuntru ęire ăj? Ie zice: jo sām un om. Zice din nuntru: jo sām vek ęăta vreme ăncă jo n-am ničur vezut ni avzit om ăn ęăsta craj. Ie zis-a ma jo ăsām și ontrat ia aw ăl resclis și-l ăntrebe ke ęe ăl-je fome? Ie zis-aw ke je, ia ăl-a pripravit ęira și je ġirăt-a și zis-a ke je trudăn. Ia l-a zis ġija-l pātu cucă-te nuntru și je ăw se cueăt și ăw se facut ke je dorme. Pičorele l-a fost șa făre din păt și zice lu fečoru pure lu ęăce pičoru ăn păt neca ăl počine. Rapoî lu ęela ătu zis-a pure-l măra ăn păt neca ăl počine. Ie emoce se făce ke s-a zbudit și wo -ntrebe tu, jeno, dende-ști tu, ia zis-a: jo ăsām mulera lu filu lu crălu. Ie zice e cum? I-om vut mulera ma fost-a făr de măr. Ia zice: e ia, ma mije Domnu

dât-a poele mărele. Și ontrat verit-a conoseaț. Si cmoce mes-a kã. Atã dãmarețã ȝa zice: fermeȝt cãta vozure și soldãt reñ mere din lãdri și fermeȝt-aw tot cum av ȝa zis și mergu și ȝa cu ȝel ȝuve fost-a cesti tãt și mere ratã ân cãsta șpile. Cãnd a fost tot nuntru aw ăl polovit și polegãt și pus ȝ-aw ân voz și tot cã c-a fost ân cã șpile. Potle verit-a cãșe și cu cel lãdri și zis-aw hacmoce tot rezlegãt și ȝ-a pus ăr-o cãmereș și ȝ-a-ntrebat ke se wo conose ȝel aw zis ke ne. Ontrat ȝ-a zis se veț voȝ ramareș ân c reñ ve dã mãre grãd e cãrle va mere kã pote ȝi fãr de nicecoveș friceș, ȝe nu va fi niș castigeȝt și ve reñ dã cu ce putetș bire jivi. Acmoce nușcãrli ramãs-aw e celi ălți mes-aw kã. Cmo s-aw pogovorit ke ce vor fãce de a leȝ mãje și de ceta istu cãrle purtãt-a cãle listure. Cãce luȝ a zis reñ nepuni o bãcãvã de prãh și ăr ȝ-en pure ân nuntru pae ăr ȝ-en prinde și așã facut-a. Prins-aw prãhu e ȝel aw mes pãr la aria.

Susãevița.

Jose Tvețic. 70 anȝ.

11.

Țiganul și mãcelarul.

O voteș fost-aw un țigãnu și cu un bicãr, mes-aw ăr-o cõtãte. Țigãnu vut-a cãrușeș za vinde e bicãru cãrne. Țel aw fost conoseuți. Acmoce țigãnu n-av putut vinde cãrușã, luȝ a fost fome. Acmoce mes-aw la cãsta bicãr ȝuve vindaveȝt-a cãrna și ȝ-a zis te rogu posãnde-m o peturina, ie ȝ-a zis ce ver cu ȝa, ȝe zis-a: reș ăm cumparã pãre ke ămȝ ȝe fome și ȝe ȝ-a dãt. Ma pokle nușcãt vreme mes-aw bicãru ăntreba-ȝ neca-ȝ dãje peturina, ma ȝe vezut-a ke vire, ȝe s-a seuns, ăntreba-ȝ mulera ȝuve ăș țigãnu. ȝa zis-a ȝo nu știu, mes-aw kã. Nușcãt dupã cã vire rapoȝ ăntreba neca-ȝ tornã peturina. ȝe fost-aw ân cãșe, mulera ȝ-a zis acmoce ăț vire lu ceta ce ști duȝãn peturina, ie zis-a: scapã nu poc, voȝ me cucã pre țãsta șcriine și tu zi ke ȝo ăm murit. Bicãru vire ân cãșe e țigãncea plãnze ȝe wo ăntrebeș

ce ăt-je ke plănzi, jã zice ce nu vezi cã ămă-aw țigănu murit. Je zice e juve-ı, vezi, ăncă pre șerine zăce mort. Je vezut-aw ke je făr de sviçe. Acmoçe zice: țigăno, ce ăști beștie ke nu ărzi sviça. Ia zis-a: jo nu primojese. Je zis-a jo-l voj lâ la me cășe și l-oj prinde sviça și poce l-oj făce căsa ăn ce l-en zecopeli. Și ontrat je lăje r-e se cășe și l-a facut căsa și la zegirnit cu pănze și pus l-a ăn țăsta cășe și-l portă ăn depozit. Și colo ăl făce gvărdia je ăns ma nopta verit-aw tãți cija pãrti pinezi. Ontrat bicăru zis-aw cãnd a jel sprajnit pinezi märtvi ludi seulãti-ve e țigănu onträt zis-aw vezi-me și s-a sculät e jel toț aw poscapät. Ontrat jel doj partescu cesti pinez. Ma-n tãt je zis-aw ma ce aw că fost verit nãzat vedę e bicăru zis-aw lu țigănu acmoçe ări cu ce plati că peturine e țigănu lät-aw bareta dispre căp și l-a wo hitit na zis-a neca-ț fię căsta bareta pre că peturine. Acmoçe tãtu vezut-a c-a partit lu saki po o peturină și lu ur ke n-a vut ce dă ke l-a hitit bareta din căp și je fuze kã și spure lu celi ălți tãt, ho, cija ăl-a fost căta ke partit-aw po o peturină lu saki și inke n-a fost dosta cęla că partit moreit-a lu ur dă bareta dispre căp.

Susnievița.

Jose Tvetić. 70 ani.

12.

Sora și 3 frați ai ieș schimbăți în lup.

Ontrat a vut o măje trei fil. N-ău o vrut scută, poredin fost-aw, zesnit l-aw neca se na lupu obărnescu. Obărnit s-a na lup. Vut-a după că o filę, cãnd a mãre verit ăntrebät s-a măje te n-ati vut nic ur äto nego mire. Măja l-a zis vut-am incă trei fil pac ni sa na lup obărnit. Fila zis-a jo-l meg affă. Mes-a, verit-a la o boșcă ș-aw ănjurbät pre o bábă și l-aw zis: juve meri, jã l-a zis meg trei fraț cere, cãrli mui s-aw na lup obărnit. Ia l-a zis (că bábă) scuhę o cãdere de coreni și prole s-un hrăst și ămna tu ăn hrast și j-aw mes ăn hrast. Verit-aw țeli trei fraț și

zis-a: țire n-a țesta fermejt și pogledit-a-n zgoru vezut-aw-o
 ăn hrăst și l-a zis viro jos. Și n-a vrut mere, ne jo ke
 me reș, iel aw zis ke nu vor wo. Pac aw ja mes jos și
 ăntrebă-l cum reș jo făce ke veș veri năzat omir. Iel aw
 zis ke neca fișe șapte ăni mutastă. Și ja mes-a kă cășe
 ș-aw ănjurbăt pre filu lu crălu și l-a zis ke se se va marită
 după ie. Potreșit-aw cu căpu ke va și s-aw ănsurăt și ie
 mes-a-n voiscă, a lei aw Domnu dăt un fet. E măja lu j a
 pisejt ke ăre mulera un brec e vut-a fetu. E ie wo od-
 pisejt neca stăje docle jo verir. E ja l-a hitit ăn lăc.
 Verit-a cășe și wo -ntrebe juve-i tela brec. Măja l-a zis
 ț-aw n-a dăt mir ocoli de foc, ța văvic skitit (ali latravejt)
 pac năzat aw ie morejt ăm voiscă mere. Năzat l-aw Domnu
 dăt un fet karo mușăt. Măja lu j aw năzat pisejt ke țe
 vor de ța c-ăre-l mulera măcca. Ie odpisejt neca stăje
 docle jo verir. Când aw ie verit ăl ganě juve-i ța măccă,
 ja l-a zis ța văvic ăntre țeruse fost-a; n-a dăt mir ocoli
 de foc, hitit-ăm ța ăn lăc. Năzat a ie morejt mere ăm
 voiscă. Pac l-a năzat Domnu dăt un fet. Măja l-a pisejt
 c-ăre jăba. Ie odpisejt neca stăje docle verir jo cășe.
 Când a ie verit ăntrebe măja juve-i ță jăbă. Măja l-a
 zis hitit-am-o ăn lăc ke n-a dăt mir. Ie-w zis lu măje-ș
 țe reș de jă fâte. Măja l-a zis lě o băcfă de petrolui pac
 pure-wo nuntru pac wo prinde neca zgorě, ma ne ănta
 nego ăn codru. După ța mes-a-n codru cu jă. Verit-a trei
 frăt lei pre căl jezđinda și treșit-aw cu fațoliću neca
 șteptu și șteptăt-aw cu ja, n-aw aprins-o. Pac țela maj
 bețaru frate mes-aw către ja și-l ganě busne-ț țe mai bețar
 fil și ja l-a lăt pocle ăl ganě țela doile frate busne-ț tew
 doile fil. Potle ăl ganě țela treile frate busne-ț treile fil.
 Și ontrat aw ja poșnit ganej și ganě omu-l țe reș fâte de
 măja. I-aw zis: mire mislit zgori, zgorě jă. Ontrat a zgorit
 ță bețară craliță.

Susnevița.

Pepina Ţvejić. 17 ani.

13.

Trei surori.

Ontrat vut-a o măje trei file, nu l-a putut marită. Zis-aw ke se re drăcu veri ke le re marită. Verit-a un gospodin și lăt-aw ța maj bețără. Verit-aw la o așe cu jă. Și ganè jă ke li sețe. Și je l-a zis bè de țija ma nu lasă țela pul mânke de tire bè. Pulú l-a zis: lăs me mânke bè. Jă nu l-a vrut lasă. Je l-a dât un mer și mes-aw cu jă cășe. Când a verit cășe ganè-l juve aj pus meru. Jă n-a știut juve l-a pus. Mes-a cu jă an cămeșe. Ubisit-aw-o vije de cluce și mes-aw năzat cătră a lei surăr. Și zis-aw veș am dă o file. Măja l-aw zis ke magari do și lăt-aw ța maj bețără. Verit-aw la ța așe ganè ke l-je sețe, je l-a zis bè, ma nu lasă țela pul mânke de tire bè. Pulú-l ganè: lăs me mânke bè. Jă n-aw vrut și mes-aw cu jă cășe. L-a dât un mer, ganè-l juve l-aj pus țela mer. Jă n-a știut juve l-a pus mes-aw și cu jă an cămeșe ubisit-aw-o vije de cluce. Mes-aw je năzat din ța treia file verit-a colo și-l ganè ța măje inc-am do marităt nu se știe juve-s. Și wo lăt-aw, verit-aw la ța așe, ja ganè ke li sețe, je l-a zis bè, ma nu lasă țela pul mânke de tire be. Pulú-l ganè lăs me be, ja l-a zis ke neca be je. Și pulú l-a zis pure țela mer te-ț je davure an slămnițe. Omu o întrebe juve t-e meru. Jă l-a zis: an slămnițe. Je nu l-a putut niș fâte. Ansurăt s-a scupa. Zălie vreme după ța ganè-l jă m reș rāda lu măja țeva tremete. Je l-aw zis ke l va je dute. Jă pus-aw o sor an bșă și-l ganè ma nu cavtă nuntru ke i-oj te vede din ocnă de șufit. Și i-aw zis lu sorę ke neca zite te vedu ke se vrure nuntru cavtă. Je ța portă și ganè te-ı drăcu an țesta bșă ke-ı șa grelo. Hitit-a an pre vāle ke va cavtă. E ja-w zis din birsă te vedu pac a je vreda pus năzat pre umer și dus wo cășe lu maje-ș. Zălie vreme după ța năzat al ganè mulera m reș tremete lu măje-m țeva și l-a fermejt pliră birsă și cu sora-l an birsă. Ganè-ș lu omu nu cavtă nuntru ke voi te vede din ocnă de șufit. Și je vrut-a cavtă. Jă-l ganè din birsă te vedu, je mis-

lit-aw ke-í tã mulera-í ganè din ocna de şufit. Ie vreda popadit-a birsa wo hitit pre umer şî mes-aw tirlinda cãtre mãje-í. Vut-aw mãje-í do file cãşę. Zãlic vręme dupã ęa facut-a un fet de avlãt po de ie speşit po de ie presãn şî pus l-aw pre scãnd zis-aw lu omu-ş mãre ver duęe-m lu mãje-m o birsã de ęeva ke n-ãre niş. Pus-aw ia sireãn birsã şî fetu ęela ę-a vut cu ie şî ganè-í ma nu cavtã ke voi te vedę. Vruta cãvtã, ia ganè din birsa te vedu. Ontrat vreda pus-aw birsa pre umer şî mes-aw tirlinda cãtre mãje-í. Şi mãja í-a vut tote trei filele. Ie verit-aw cãşę wo clemę, n-aw fost. Mes-awãn cãmerę trebę fetu iuve-í mãja. Fetu n-aw vrut ganęj. Dãt í-a un pumãn tot-aw mes na cusi. Ontrãt mes-aw nãzat cãtre socra şî-í ganè iuve t-e ęa maj tirerę file. Şi í-aw morejıt po de fet dã, ke po de ie fost-a ãb po negru. Morejıt l-a talã, ęa negru lui, ęa ãbo íej.

Susnevița.

Pepina Țvețic. 17 anj.

14.

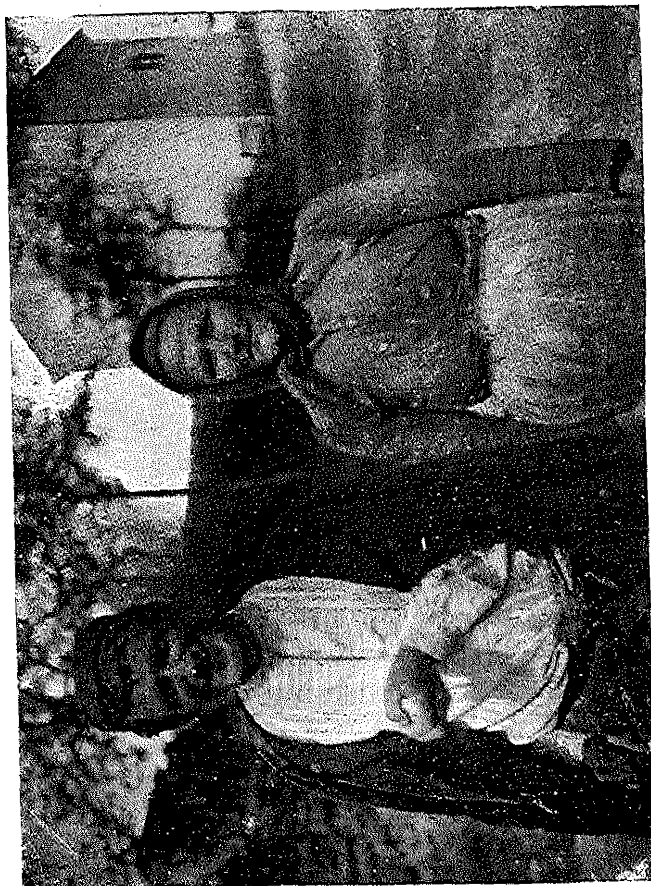
Feciorul cu roşul, negrul şî schiopul.

Un cãce vut-a un fil. Vãvic bivejıt-a cãşę, ganè-í: na-t zeęe vote zeęe fiuriniãnã igrej, ma nu męre cu roşu ni cu moro ni cu ęoto (ęela şepastu). Anjurbãt s-aw pre roşo zeigrejıt-aw toę pinezi. Mes-aw cãşę jãlostãn e ęãte-í ganè: zã ęe şti jãlostãn. Ie í-ganè c-aw tot zeigrejıt. Dãt í-aw nãzat zeęe vote zeęe fiurini. Anjurbãt s-a pre moro zeigrejıt-aw toę, mes-aw cãşę jãlostãn. Țãte-íãntrębę zãcãşti jãlostãn. Ie í-a zis c-aw tot zeigrejıt. Dãt í-a nãzat trei zeęe vote zeęe fiurini şî mes-aw,ãnjurbãt s-aw pre ęoto. Mes-a igrej cu ie, zeigrejıt-aw tot şî mãja şî ęãte şî sire do şãpteãn. Na şãpteãn ke neca vire ie şî mãja şî ęãte. Mers-aw cãşę jãlostãn. Țãte-lãntrębę ke ęe í-e ke-í jãlostãn, n-aw vrut spure. Mes-aw ãtã zi cere-í ęeli trei roşo şî moro şî şepo. Anjurbãt-aw o mulere-n boşcã şî ia-í ganè: iuve meri e ie-í ganè [zice]: jo meg așa ke jo am zeigrejıt tot a mew şî cãce mew şî mãja me şî ãns mire. Cã mulere

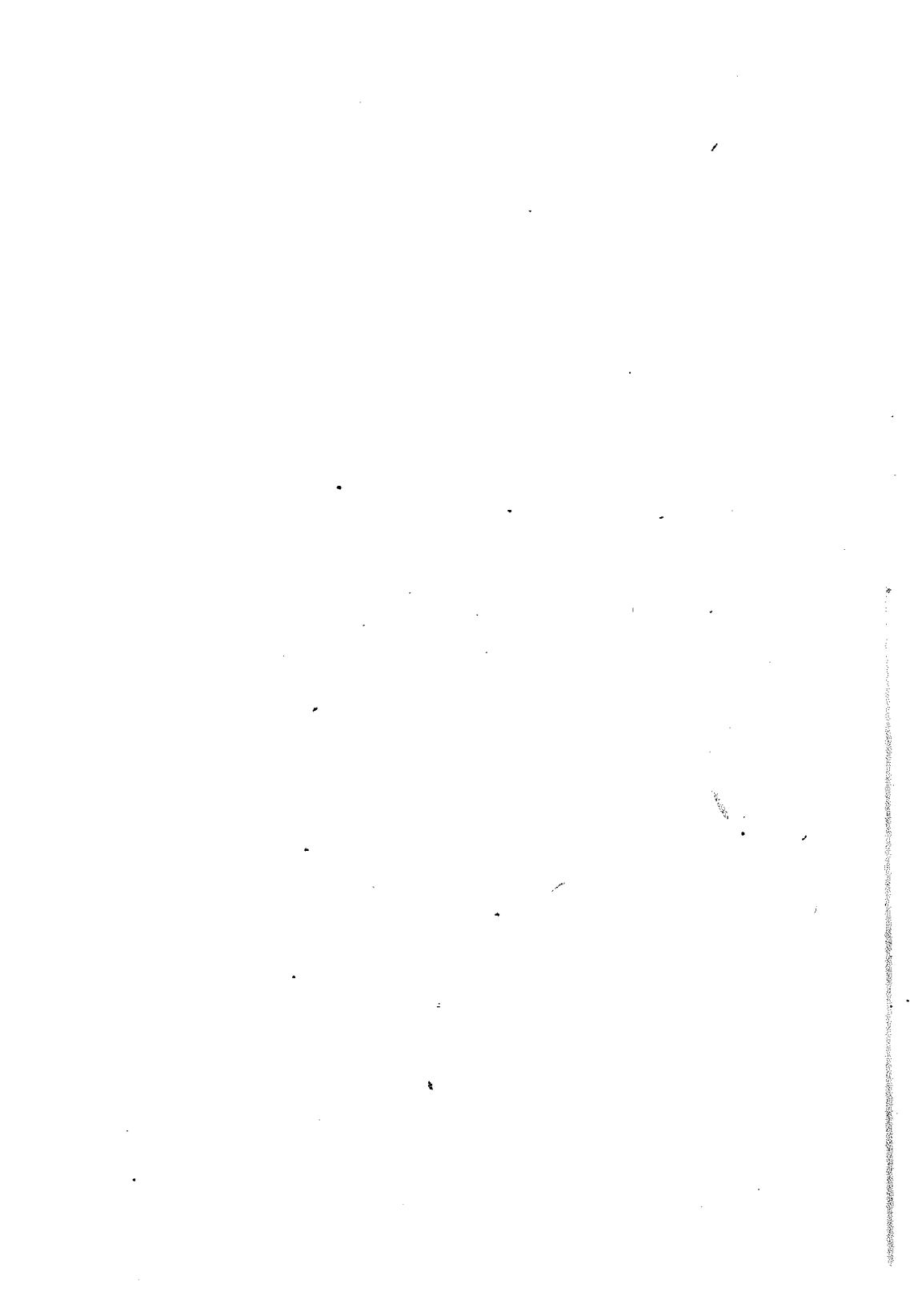
Í-a zis, ía, grelă t-e ma provè. Când veriri colè la căsa lui
 ăi un lăc și la țela lăc spelă lui fila roba și potenje-te tu
 a lej. Verit-aw la lăc juve Í-a fila lu roșo roba spelăt și
 wo-ntrebe ke cum se re scapulej. Ía Í-a zis ke se s-er va
 ănsură după íă ke-l va ía scapulej fâte. Íe zis-aw ke va.
 Mes-aw la ușe lu roșo tuți. Și-Í ganè roșo nu te încă ura,
 ma íe zis-a ke va zăjno remare. Roșo Í-a zis se ver țesta
 un mare codru rezscopej cu crămpu de stăclă și de brăidi
 nesadi și duțe-m mare za obed vir din íale. Íe mes-aw
 către ță fetă juve roba spelăt-a șa mî-a roșo urdinejt. Ía
 Í-a zis neca mere durmi ke va íă tot fâte. Și Í-a dus ătă
 zi opodne boța de vir, na, portă-Í. Dus Í-aw, roșo Í-a zis
 bur ăști și-Í ganè stă nopte morești țesta codru rescopèj cu
 crămpu de stăclă și de grăw nesemiră și mare duțe-m
 hlebu. Mes-aw íe către ță fetă juve roba spelăt-a și-Í ganè
 roșo mî-a zis neca țesta codru rescopesc și de grăw nesem-
 miru și neca-Í duc mare hlebu. Íă Í-a zis: ămnă durmi, ío
 voi tot fâte. Și Í-aw ătă zi dus hlebu. Roșo Í-a zis doj
 facut inea ări ura za fâte. Când ăm ío cu tire igrejt pac
 când am năzat verit pre mare pierdut-ăm vititele. Se-ști
 tu bur za află-le ț-oj cuntrātu reskini. Și meș-a čela mladik
 către fila lu roșo și Í-a spus če Í-a čăce zis e íă-Í ganè:
 țăsta-ista-í grelo ke íe-w trei vote ăpa prilit și n-a putut
 află vititele. Ma păs tu durmi și când ăw íă mes riba lí
 l-a din gura se färe hitit. Și mes-aw ía către țala mladik,
 portă lí-le și roșo l-a zis bur ăști, ma încă ări ura za fâte
 se nu tu fureri capătăn din dvor ăn dvor čalu pure șa-t
 valè. Și mes-aw íe către lui file. Íă-Í ganè: ío voi fi čăpu,
 roșo va fi hărbātu, măja va fi țetărtăle (un pițor, bedră),
 íe un mare băt, bâte preste hărbăt și preste țetărte, ma
 preste čăp nu bâte. Íe ță studiejt-a bâte nu s-a dăt ăn
 dvor. Roșo-Í vike nu-í trebe vek bâte. Spisejt ăști vek
 färe. Si íe mes-a către ță fetă și wo lát-o cu sire. După
 čă ganè-Í mulera lu roșo păs tu vede se nu Í-aw čă nostra
 file tot facut ke čă va fi pre vișe șegav za făce íe čă ăns.
 Când ăw íe verit năzat ganè: nu spelè nostră file. Tărlit-a
 după íel țâte lu ță fetă, ía ganè țâte-m vire. Ben, ío voi

fi bātu e tu peclaru. Tâte l-a morejt năzat căse mere. Ăntrebe-l mulera t-aj vezut ie ganè niş nego un peclar cu bātu ăn măr. Mulera-l ganè ța fost-aw iel. Mes-aw trlinda năzat. Ia ganè tâte-m vire tu ver fi virtu, io voi fi verza. Vek n-a putut căce-l ănręte. Turnăt s-a năzat căse. Mulera-l ăntrebe t-aj vezut, ie-l ganè, niş nego un vrt și verze-n nuntru. Mulera-l ganè ța fost-aw iel. E ontrat a zis: meg io și virit-aw un märe oblac și vint și ia ganè măja-m vire, ma niş, io voi fi capela et tu preftu nuntru și ia va cľema te färe, ma nu tu mere.

Și ăl cľemă viro färe. Ie niş se nu lucrăt-a misa. Și ontrat ia-w zis ċire-t wo mai prvi polubire neca-t fiie grumbe ca și hudoba. Și ontrat a mes ia năzat e ie a mes kă. Și iel aw verit a căse și spus-aw lu căce și lu măje tot cum a fost. Și ontrat a verit mai munt de iel vede-l și uru s-aw pozdravit cu lui tirere fetă (ali frajerită) și ontrat s-a lui vezut karo musătă e ie vavic ganeit-a ke nu aw o. Ontrat aw ia zis lu căce și lu măje facet un obed și speċit un cöcot și un golub și un rebăt. Și când a iel muncăt zis-aw ia ducet cöcotu și cocotu fost-a speċit și ia-l ganè ce tu ştiċ cöcotu? Cöcotu-l ganè io ştiwu ke ie n-amnăt ie ăntre omir și lu căce lui s-a spotejt ke nu-l filu ăntre omir ămnă. Verit-aw căce căse și-l ganè na-t zece vote zece fiurinċ și ămnă igreċ, ma nu igreċ ni cu roşo, ni cu țoto, ni cu moro. Văle l-a verit ăn cuntru roşo și aw zeigrejt tot și așa spus-a cöcotu tot cum a fost facut. Feta zice lu cocotu dosta-i spus. Potle ia zis-aw ke neca ducu golubu și ia-l ăntrebe ce ştiċ. Golubu spus-a reņte ke cum a ie jălostăn fost când a ie tot zeigrejt și n-a vrut spure lu căce-s. Potle cum a mes ăn boșă și ănjurbăt că mulere și ia l-a spus ke se-l fila lui jută-re ke va fi bire. Ontrat a ia zis dosta-i. Ducet rebātu. Când a rebātu verit pre scănd, ia-l ganè: na ce tu ştiċ rebce. E ie poşne când aw ie verit către tire la lăc și când s-a ie tiie tănjit și tu l-aj zis ke se se re ie dupe tire ănsură ke tu l-er jută și șa reņte tu l-aj facut na mjesto de ie.

O păreche din Berdo.

Și când s-a țe măje domislit și când a țe căce după voi țirlit tot tu l-aj șcapulejt. Și când a țe măje verit și tu t-aj facut capela e je preftu și jă l-a clemăt afare și ontrăt n-a vrut je jī și ăl-a zis căr(e)le ț wo maj prvi polubire neca-ț fiie grumbe. Și ontrat aw je zis a ċir-ț ganē ke nu te voj și potle s-aw ănsurăt.

Susnevița.

Pepina Țvećić. 17 ani,
și sora ei Tonca Belulović. 41 ani.

15.

Stena de aur.

O votę fost-a un crăl, aw avut o fiļe. Tăsta fiļe fost-a za maritā și crălu dāt-a fāre hārtele ke cārle ăj za ănsura neca vire și de märe mār și de mică. Cārle verire părvi o jušto ăn po de nopte lu ċela voi wo dā. Acemoće să sprăvit ċuda de jēl și verit-a ur cārle lucrāt-a cārbonu. Teli alți ăl zicu ċ-ăj tu verit. Je zis-a re pute mire vitukej. Și când a fost po de nopte je ăj maj părvi (a mănke) la use și pozvonit-a. Acemoće verit-a crălu cu fiļa jos și cāvtu ke cārle je. Că fiļe ăl vede tot nemajit de cārbur și zicē hoh, tātō, maj voli-reș fi otopitā nego ċesta-istū maritā. Căce zicē-l: hje, ăto nu pote fi, de ăj dosta ăpę za spelā-l și jāiļe. Și ontrat l-a lāt l-a respulāt pira la goļe coļe și l-a bire spelāt și ănmestit ăn roba mușătā și l-a facut gospodin. Potle s-a-nsurăt și jivit-a ċuda vręme scupa. Pokle ja zicē de juve ăști tu? Je zicē jo ăsăn de lārgo. Ja zis-a jo reș rāda mēre vedē de juve esti tu. Je zis-aw reņ ăntrebā căce și mājia se jēl ne dopostiru reņ mēre. Și ja ăntrebāt-a, jēl a zis ke neca me(r)gu. Acemoće jēl se otpravlescu za mēre kă. Căce le zicē: ċe veț lā caroța ali samo căli za jezdi. Je aw zis caroța și ċuda pinez. Pocele jēl s-aw otpravit și megu kă. Amnu, trăgu-se ċuda vręme, veċ ăl-aw zminkejt și pinezi. Je ganē reņ morej vinde caroța și așā facut-a. Spendejt-aw și țeli pinez incă nu-s căse. Je ganē acemoće reņ morej vinde și un că. Și așā

vindut-aw. Acmo jezdescu amindoĵ pre un că, spendeĵt-a și țeli pinez. Acmoce vindut-a și ȇla că. Potle moresecu ămna pre piĉore a șele. ămnu nușcăt după ȇă și viru la o märe boșcă și zice ĵe: noi moreĵn treȇe toȇe ȇăsta boșca pira la a me ȇășe. Ĵă zis-a: ĵo nigdar nu voi wo treȇe pre a meșe piĉore. Ĵe zis-aw: n-ări frică niș, ĵo m-oĵ făȇe un medvid și tu ver pre mire zeĵezdi și ĵo voi-te purtă și șă facut-a. Megu pre ȇăsta boșca și ĵe lucră ȇăla ăntru sire. Verit-a färe din boșcă și ĵa veȇe o mușată și märe ȇășe și ĵa-ntrębe ăncă reȇte ĵe o mușată ȇășe. Ĵe zice ȇă ĵe nostră. Mes-a nuntru ȇăsa ănsă, ăn nuntru fost-a ȇe aw se vrut. Ĵe-l zice: vezi ăncă ver ve ȇe ver, ma ĵo ășăm un măgo. Testa crăl vut-aw un fil tiręș, verit-a hărtele pre ȇude ștăt piseĵto ke ĵe la un loc o feță mușată ke se ȇleșă Stewu de zlătă, ke ȇărl-eĵ bur veri-wo lă, ma samo de märe lu crălu. Testa fil zice lu ȇăȇe: tătó, ĵo reș răda meșe ȇere sora și cuňădu. ȇăȇe l-a zis: he, a meș fil ĵuve ver tu află-l. ȇăta vręme ĵel ăș de ȇășe e noi nu niș știén de ĵel. Ma ĵo meg, tătó. Ĵe zis-aw se ver ĵi, ămă. Și l-a zis: ȇe ver lă ȇălu cu sedla, ali cu ȇarȇa. Ĵe zis-a cu sedla, e pinez ȇăt ver lă, oh, ne ȇudă și mes-aw kă, ĵe ĵezde ȇăta vręme docl-a fost pre a luĵ pemint știwut-a bire ĵuve ăĵ. Acmoce trecut-a mimo și veȇ nu s-a putut acordeĵ ĵuve ăĵ și zis-a lu ȇălu pir-acmo ăm ĵo tire redit acmoce portę tu mire ĵuve ver. Și verit-a la ȇă boșcă prende aw ăl trecut sora și cuňădu și ȇălu mes-a pre ȇăĵa. Și cmo trecut-a boșca și veȇe ȇăsta mușată ȇășe și aw se poveselit ke veȇe ȇăsa și vire la ĵă și rezĵezde ȇălu și ȇăvtă ăn zgoru și veȇe sora ke ĵe pre ocnă. Ĵa zice: oh, Domnu a mew, ke ăte ved, și ăl ăntreșă cum ăĵ oȇ verit. Ĵe zis-a: docl-am ĵo știwut ĵuve ășăm ĵo ăm netezeĵt ȇălu cum ăm ĵo vrut, ȇăt n-ăm veȇe știwut lasăt-am lu ȇălu neȇa meșe ĵuve ă l-ĵe vola și ășă m-aw durăt oȇa. Ĵa-l zice ămă sus, verit-a sus ăl ăntreșe ke se ăl-ĵe fome, ali șete. Ĵe zis-aw ĵe, ĵa ontrat l-a dăt muncă și beș și-l zice: ȇe tu mislești ke ĵe meș om ȇrștian, ȇe l-a zis: șă țe-ĵ. Ĵa zis-a ke ĵe măgo. Ĵe zis-a neȇa ĵe, ȇe-m va. Ĵa zis tu nu ver bire

trece cu ie, io te voj hrani și hranit-l-a r-o camere. Când a fost sera verit-a testa măgo și zis-a: ăncă more vr-ur ti. Ia zis-a ke nu-i. Ie ganè: io știu ke ie și morești arăti-l. Ia zis-a se tu zici ke nu-l ver niș rew făce io voj ăl arata. Ie zis-aw: nu voj. Ia mes-a și durăt l-a către ie, ăl vede și-l zice: ce-ști tu cunădo? Și-l întrebe ce ăi verit oc? Ie l-a zis: io-m verit ve află, ie-l zice: tu ăi verit noi află ma io știwu ke tu ăi verit maj munt de lă kă Stewu de zlătă, că mușată fetă. M-ăm frică ke t-er privari. Zăc io-ț zic ke ămnăt-a čude de jel ke vor wo lă, ma toț aw ramăs acolo. Și cirăt-a și zice-l česta cunădo ămnă cu mire ăn iardin, ren ne zălic șetej și mes-a și ăl zice: na-ț časta șcătulă și dăt l-a un per din mustăfă lu staboru și l-a zis: pure-l ăn șcătulă, se fiuși șegav ăt va rabi. Ătă seră mes-aw se șetej ăn čela iardin și l-a dăt un per de corb. Treja seră l-a dăt un per de porc. Acmoče ăl zice: tu ver mere preste testa codru, potle preste un ăt codru, poele preste treile codru și ontrat ver vede un mare palăt și čija ie iă, ță Stę zlăt-nă. Și ie mes-aw, trecut-a toț trei codri și vede testa palăt. Verit-a prope de ie și vede ke vire un om čudă mare și-l zice: ce ăi tu verit ăncă cu bārba golă. Ie zice: viritu mŭ-aw hārta piseițo, ke ie ăncă o fetă mușată, ke se čemă Zlăt-nă stę. Ie l-a zis ke ăi, ma tire nu va tukei. Ie-l zice, zăc ke ne. Ie l-a zis: ăncă verit-a ne ca și-ști cu golă bārba, cārli vut-a mustăfele și bārba, ma toț aw ramăs ăncă și lăje de măr și-l trăze ăr-o mirina, juve fost-a pliră de crepătă blăga și-l zice tu pira dămareța valę se tot časta poiđești. Ie misle cum voj io testa poiđi și se șetè tota nopta, dămareța mănke nego aw verit sorele färe lăt-a ča șcătulă din jeb și čăvtă-n nuntru vede testa per de corb și-l lăje și-l prinde, acmoče verit-a čăta corb, ke aw tot čă ocistit. Și ie vezut-aw tot curăt-o și mere pre șcale ăn zgoru tuțe la ușę, ie-l zice din nuntru čire ie, ie zis-a: io sām cārle ăm poiđit čăta gŭilă cārne. Acmoče ăm portę bę. Ie s-a sculăt și mere vedę se ie čă istina. Verit-a colo și vezut-a tot curăt. Vire năzat și-l zice brav ăști, ăstez ver mere ăn iardin șetej-te cu ia o ură. Și

mes-a și se șetescu. Ia-l zice încă âri do za făce grele. Sêra ăi zice: viro oc tu cu gola bârbă și-l miră r-un mâre magazin plir de saca foze de vipt tot seupa zmișejto și l-a zis, vezi tu cêsta vipt, pira demareță valê se fie tot zberit (ales) saca semintă posebi. Ie se șetê tota nopta, dămareța mânke neg a verit sorele fâre, lăje căsta șcătula și vede peru de stahor și-l lăje și l-a prins. Ontrat verit-a căta soreț ke aw tot că ales. Ie căvtă și vedê ke ie tot curât, mêre pre șcâle ăn zgoru tuce la usê și zice ke ie aw facut a sê lucru. Ie l-a zis din nuntru ke nu crede, je-l-a zis, ămnă vedê și ie mes-aw și vedê tot curât. Cmo-l zice, ăstez ver mêre cu iă do ure te șetei. Și ia-l zice, do ăi facut bire, ma ki zna cum ver treja. Sêra l-a zis țesta măgo, senoci ver mêre durmi cu iă și dămareță când io verir cătră voi, valê se fiie ăntru voi feçoru viju și se plânze. Iel a mes dtrmi ăn cămêre. Ia ăw se cucât ăn păt e ie ăw se șeteit prin cămêre. Dămareța se domislê de că șcătulă și căvta și vedê cêla per de porc și-l ănprinde și vire un porc și porta un feçor ăn gură e ie ăl-il popadê din gure și-l hitê ăn păt la ia și ie se cucê pringê ie. Și ăvde ke vire măgo, ie șcîpnê neca plânze și feçoru aw plâns e măgo verit-a și ăvde ke feçoru plânze și l-a zis bur ăști făr de bârba, făr de mustâfe, ma cūdă șegav. Cmo l-a zis ăstez veț ve spravi kă. Și iel mes-aw kă. Ia l-a zis pir-acmoce ăi tu lucrât, acmoce voi io și lât-a un căptir și șcârele și ăcu și mes-a kă. Ia zice pogledê năzat, și ie pogledit și vedê ke vire țesta măgo huçinda și zice, vire dupa noi. Iă ontrat hitit-a căptiru, facut s-a o gustê boșcă nu s-aw putut vedê ni çeru, doel-a măgo trecut prin că boșcă iel aw facut un mușât toc de căle. Ia l-a zis pogledê dirapoș și ie căvtă și vedê ke ie fâre din că boșcă și zice, dupa noi. Iă hitit-a ăcu și facut s-a un mâre zid și docle s-a ie zrampigeit preste cêla zid iel a facut un bur toc de căle. Iă l-a zis pogledê năzat și ie poglêdit-a și vedê ke aw trecut zidu și zis-a, dupa noi ăi. Iă lât-a șcârele și l-a hitit pre vâle și s-a facut mâră dinboacă, lârğa și lungă. Doel-a măgo priplivit că mâre iel a trecut veç cunfinu și

așa fost-aw oslobodit. Acmo mergu pre căle și viru r-o
 mare cetate și mergu ăn locândă și zepovidescu muncă și
 bè și je ăl zice, tu nu ver mere cu mire acăse, nego te voi
 lasă ăncă ăn căsta locândă. Pac potle ăte zi voi veri din
 tire cu mujica și cu parăda. Iă l-a zis căvta bire nu te
 lasă lu nic ur ni lu nic ure bușni ke se ă, tu ver ută de
 mire. Je zis-a ke nu va. Potle je mes-a kă. Verit-a căse
 tot vesè și cuntenăt și zice lu căce și lu măie, ne dai bog,
 se reț voi mire bușni ni voi ni nic ur ke jo ăm durăt că
 mușata feța lu cărea ăi lume Ștevu de zlătă și zice, za
 dămareța veț pripravi mujica și parăda, reș wo mere dură.
 Și je mes-aw ăn cămerè și s-aw cucăt și aw zedurmit,
 verit l-a măia, resclis-a ușa de cămerè și l-a mes bușni.
 Je dămareța s-a sprobudit și veț n-ăw știut de iă niș.
 Vire-l căce și-l zice, filu a meș ăncă-i mujica și parăda,
 ala, ămnăt din ja. Je zice din cire. Căce l-a zis și ăi
 șeră zis ke ăi durăt că mușata feța, je zis-a ke nu știè niș.
 Potle iă ramăs-a ăn locândă za camaleru. Potle čude vreme
 dupa că je mere și doi cumpăni cold virde că cetate, juve
 iă a fost r-o boșcă ăn lov. Și mergu ăn că locândă, juve
 fost-a iă, urdineț-a obedu. Și verit-a na obed. Celi cum-
 păni ăl-aw zis, ăncă je o camalera ke noi n-ăn nigdar
 vezut așa mușata feța, je zis-a, ăntrebăt wo se va mere
 durmi cu ur de voi. Și ur ăl zice ke ce re dopusti cu sire
 je lasă durmi, ja zis-a ke iă, ma ke-i trebe plati, je zis-a
 ke căt, ja zis-a sto fiurini și șera mes-a cu ja ke mere
 durmi. Iă zis-a, te rogu čija je virčina sprazne-l și je l-a
 lăt și poșne spraznivei česta virčina. Je l-a spraznivei
 tot pira dămareța. Dămareța facut-a zia, ja s-a sculăt și
 mes-a lucră a se lucru. Jel a mes ăn lov toț trej și-l ăntre-
 be filu lu crălu și testa ătu, ma ăi te mușat divertit
 căsta nopte, je zis-a, n-ăm nigdar inca așa, fost-a un piater.
 Tă șeră zice čela ătu ke se re dopusti ke re je mere cu
 iă durmi. Iă zis-a ke ja și mes-a durmi, iă zis-a ușa
 ramăs-a resclisă, te rogu, zeclide wo, când aw je cațăt de
 use tota nopta aw o zeclidavei și resclidavei. Dămareța
 facut-a zia iă s-a sculăt și mes-a r-a se lucru e jel mergu-n

lov tot trei și je ganè, fiú lu cráú, voi áť amindoí ve bire divertit cu cá mușáta feťá. Jel a zis nigdar așá. Jel áí-a zis, stáre ámná tu, eh já, ki zna se re ja mere cu mire durmi. Jel aw zis când a cu noi, încă va mai volí cu tire și je í-a zis, ce reí tu mere cu mire durmi, cum nu reș mai volí nego cu jel. Și mes-aw cu ja durmi. Cucát s-aw pringá já și já aw ál bușnit și ontrat je aw o conoscut. Tot vesè și cuntenát și í zice cum áí cá ke áí tu lasát cu tire durmi césti doi a mel cumpáú. Ia zis-a ce nu t-a spus cum aw se divertit, hè jel mú-aw zis ke nigdar așá. Ia zis-a prvi é-a durmit cu mire je aw tota nopta sprajni-veít pișarolu e céla átu tota nopta zecídaveít-a ușa de cămère și reșcídaveít. Potle dămareťá í-aw zis je tu fi ánc încă ástez dămareťá reñ veri din tire. Ia zis-a ke áí bire și ramás-a cíja. Je verit-a cășe și zice lu căce dămareťá veť pripravi mujica și paráda și reñ mere din cá mușáta feťá. Jel aw zis tu ver fáce ca și și mánke, je zis-aw nu voi. Dămareťá verit-a mujica și soldáti án parádá și mes-aw din já. Verit-a colò și zis í-aw ce áști pripravita ke mežèn ká, ja zis-a ášám și ontrat mes-aw ká. Verit-a cășe, cáce și mája vezut-a cá feťá așá mușáta ke jel aw fost veselí și euntenťi. Mujica fost-a märe și paráda și obedu și obedveít-aw și io-m mes ká.

Susievița.

Joze Ţvećić. 70 aní.

16.

Fećorul de ámnátor cumpărat de dracul.

Un om a fost märe siromáh, lováť a fost, se céva ucí-deja muncája, se nu moreja pati fome. O zi verit-aw, n-a putut niș ucíde. Tota zia ámnát-a, șera virit-a cășe, n-aw niș adus. Fećori plángu de fome și muleŕa. Dămareťá aw se seulát și lát-a puేశa și mes-aw án lov, n-a putut niș ucíde. Je zis-a ke neca ál jutę ali Domnu ali drácu. Zálíc după cá vire către je drácu și í-a zis: ce me cémi? Je í-a zis, cárle áști tu? Io ášám drácu, se ver ke te jutu.

Țe zis-a ke Ță. Țe Ț-a zis tu ver miȚe dă Țe n-ăȚ vezut ni de Țe nu ŃȚii. Țe zis-av ke va. ŃȚi ontrat aw zis Țe, căt ver pinez? Țe zis-a, Țude. ŃȚi Ț-a zis Ță Țe ămȚ-ăȚ obeȚit, valē do zeȚe ăȚ să-mȚ duri ăȚă. Țe zis-aw, voi se fure Țe. E ontrat Țe mes-aw căse cu Țeli pinez ŃȚi zȚe lu mulȚere: acmoȚe noi ăȚ-ăȚ jutăt. MulȚera Ț-a zis ke dende. Țe spus-aw ke Țe așă. Ță zis-a, o, briȚna Țo, Țe zis-a, e zăȚ? Ță zis-a, Țo ăsam nosȚe ŃȚi Țela feȚor tu ăȚ vindut. Verit-aw a ȚeȚ za năste ŃȚi nascut-a feȚoru. Ță Țălosnă. FeȚoru s-a goit. Verit-a feȚoru ăȚ șăse ăȚ, Ță mes-a la frăȚri ăȚȚebă ke Țe va Ță făȚe cu Țesta feȚor ŃȚi spus-a cum l-aw omu-Ț vindut. ȚeȚ aw zis ăȚ, eh Ță, cunȚrătȚu ăȚ facut, Țe va se teșȚo cumpară, ma se reȚ se pure pre Țe medăviȚe, criȚure, oȚenaș tot blagoslovito ŃȚi Ță ăw așă facut. Potle verit-a Țesta feȚor la zeȚe ăȚ. CăȚe l-a lăt cu sire ăȚ Țela loc Țe ăȚ-ăȚ vindut ŃȚi virit-av drăcu ŃȚi căȚtă lu Țestă feȚor, zȚe-Ț lu căȚe Țo n-ăȚ ăȚ așă cumparăt. Țe zis-aw țesta Ț-Țe. Ontrat l-a dignit ăȚ-un vifor ŃȚi l-a hitit preste măre r-o măre șȚule. ȚȚȚa-Ț ăȚs tota zia, nu vede niȚ ur ni ăȚde. Fost-a vek șera, vede un măre palăt ŃȚi mēre ăȚ nuntru. Vede o cămēre, sviȚa ăȚde ŃȚi scăȚdu ăȚ priȚravit ŃȚi pre scăȚȚ ăȚ ȚȚra-l. Țe tuȚnit-a după scăȚȚ ŃȚi zis-a, miȚe-Ț fome, Țo voi muncă. ȚȚrăt-a, fost-a pătȚ nuntru ŃȚi mes-a durmi. Verit-aw căȚre Țe o feȚă mușăta ŃȚi Ț-a zis, Țe dormi? Țe zis-a, ne. Ță Ț-a zis, cum ăȚ ăȚă verit? Țe zis-a, nu ŃȚiu ŃȚi Ță mes-a kă, Țe ramăs-aw ȚȚȚa durmi. DamăreȚa s-aw șȚulăt ŃȚi vede ke vire Țesta drăc. ŃȚi-Ț zȚe, Țe reȚ te răda oȚȚȚ, Țe zis-aw, reș. Țe l-a lăt de măr la oȚă ŃȚi Ț rătă un măre codru ŃȚi Ț-a zis vezi Țela codru, moreșȚi tot res-ȚoȚeȚ ŃȚi posemiră grăȚ ŃȚi făȚe pogăȚa de grăȚ ŃȚi miȚe duȚe-wo za obed. ŃȚi dăt Ț-a crăȚȚu de stăȚla ŃȚi badȚlu de stăȚla, Țe lăt-aw Ță orudȚe, crăȚȚu ŃȚi badȚlu, ŃȚi mes-aw colo ŃȚi pus-a pre văle crăȚȚu ŃȚi badȚlu ŃȚi valē aw se rezbit. Țe ȚălostăȚ se șȚetē, nu ŃȚiȚe Țe va făȚe. Potle verit Ț-a ruȚenȚa Ț-aw o dus căȚta feȚă cu căȚea aw șera ganeȚȚ ŃȚi Ț-a zis ăȚnă ruȚi. Țe zis-aw, nu poc, Ță-l ăȚȚeȚe ke zăȚ ne. ŃȚi-Ț spure cum Ț-a zis drăcu. Ță zis-aw, căȚta ăȚ lă(h)Țo, se

tu ver te miĵe obeĉi ke ver mire lă cu tire ĵo voj căsta făce. Ie zis-aw, voj. Iă lă zis cuce-te durmi, ie ăw se cucăt și valē zedurmit-a. Când s-a ie probudit ia-i ĉija la ie cu pogăca și lă zis acmoce lă-o portă neca mărânge. Ie-w o lăt și lă-aw o dus și aw ăl-o dăt și zis lă căsta t-e. Ie zis-a bravo tu, acmoce ămnă colō juve-ĵi fost șera, t va veri obedu. Și ie mes-aw și lă-a dus că fețā obedu și lă zis ce ver fi de besede. Ie zis-a, voj. Potle vire drăcu și-l zice, viro oc și mere cu ie la ocnă și l rătă încă mai mare codru și-l zice, vezi čela codru valē se-l tot pricopești și posadești tirsure și potărgești și du-m mare za obed ce voj bē. Dăt lă-a crămpu și badilu de stăcla. Dămăreța ie mes-a colo și zemahnē cu crămpu valē ăli s-a rezbit, badilu șteși șă. Potle ie se șetē prin čela codru. Vire ăl ručenja, lă-o duce că fețā și-l zice, cum ăĵ? Ie lă-a zis, niș bire za mire. Iă zis-a spure tu miĵe ce ăt-a zis și ăl-a spus ia zis-a, eh, lacō-ĵi de că, tu ămnă ruĉi. Ie ruĉit-a, ia-l zice, ămnă durmi ie s-aw cucăt și aw zedurmit. Când s-aw probudit și wo vede prope de sire și cu boța de vir. Iă-l zice țasta t-e viru, portă li-l za obed. Ie l-a lăt și li-l portă și l zice căsta t-e viru. Ie lă-a zis ke ie bur și ăl zice ămnă colō poĉini, ie mes-a ăn că cămēre și s-a cucăt ăm păt. Pocle verit l-a cu obedu că fețā și lă-a zis, do ăn facut bire, ma încă do ne șteptă, ma niș frice. Acmoce către șera virit-aw drăcu și lă-a zis, viro oc cu mere și-l trăze la ocnă și-l rătă ă mare juve se ăpa bâte și-l zice vezi tu țasta mare juve ăse că ăpe bâte ura cu ătā ĵo-m trecut pre čija, va fi zece ău, și ămŭ-aw cazut prștenu dispre zăzet și ĵo nu l-ăm putut nigdar ăflă șa tu valē se meri și se-l ăfi și se mi-l duĉi căse. Dămăreța ie s-a sculăt și mes-a la că mare, se șetē și căvtă ăn mare, pocle l-a dus ručenja că fețā și lă-a zis ke cum ie, ie zis-aw că ce mi-ă zis drăcu, ĵo nu voj nigdar că putē făce. Iă lă-a zis spure-m ce t-a zis, ie lă-a spus ia zis-a grělă-ĵi, ma făce ren wo. ămnă ruĉi, ie ruĉit-a, ia lă-a zis cuce-te durmi, ie s-a cucăt și ăw zedurmit. Când se ăw probudit vezut-a că fețā ke ăĵ la ie și dăĵe-l prștenu și lă-a zis portă li-l acăse. Ie l-a

lât și li-l duce și l-a zis, na-ți-l. Je zis-a, jo n-ăm erezut ke aști tu bur căsta făce e pur ai facut. Cmo ămnă r-a tē loc, je mes-a colō la sē cămēre. Pocle dus l-a că fētă obedu, și l-a zis noi ău bir spravit căste trej, ma încă ăren ure za făce, și je mes-a durmi. Către seră verit-a drăcu către je și l-a zis știj tu ce ări încă de făce. Je zis-a, jo nu știuu, je ăw ăl zis dămarețā ver mere ăn ștālā și ver flā un că legāt la jāsle și tu ver-ăl zeuzdej și osedlej și ver ăl zejezdi și ver mere cu je jezdi do podne. Acmo sera dus l-a că fētă cira și ăl ăntrebe, ce t-a zis? Je l-a spus căsta. Iă zis-a, căsta ista je la(h)ce. Je va fi căpu și prvi craj, mulera-l va fi ăm polovițu e jo voj fi čela craj dirapoj. Jo-t-oj duce o bakete de lisece și tu când ăl uzderi je nu se va dā, ma tu cu česta bakete tuče-l preste căp, pac va ben smirom stā, e zādān craj nu ni ănea tăcni cu că bakete e căpu bāte maj mun ce poti. Dămarețā s-a sculāt și mere ăn ștālē, ăfē čela că, je-l rātā dinți e je cu că bakete ăl dāje preste căp docle stāt-aw smirom. Acmoce pus l-aw uzda și flieru-n gure și ăw ăl zejezdit și mere cu je kā, ma je poșnit-a eu je jucā e je cu că bakete ăl tuče preste căp, preste po de je docle ăw pāmnetno ămnāt. Ma lu călu vek l-aw dozlit (stufejit) n-a vrut vek mere reñte. Ontrat turnāt s-a călu de se voľe nāzat și je mes-aw cu je ăn ștālā. Pocle l-a zis că fētā știj tu ke emoče t va pure șapte fete ure pringe ăte tot de un per, tot de un color, tot de un veștit așā tu nu ver mire cunoște, ma tu căvtā mije pre pičore, se ămnāru trei furniž pre pičore ăn zgoru că voj fi jo. Acmoce drăcu l-a durāt căste șapte fete și l-a zis zberē-t, căre ver de căste șapte fete. Je căvtāt-aw lu tote pre pičore și vede lu ure ke-l mergu trei furniž pre pičore ăn zgoru și je aw zis, căsta jo voj, je l-a zis jādno neca-t fije și-l zice spravit-ve și ămnāt kā dintru a melj oculi. Potle jel aw mes și facut-a nușcāt de căle și jā-l zice pogledē nāzat și vede ke vire un grumb oblac dupā jel. Je zice vire dupa noi, jā zis-a, ne reñ făce pēclar și s-a pus la căle ședē, je verit-a și-l ăntrebe, n-aț vezut borebit un tirer și o fētā, jel aw zis, noi n-an vezut.

Ȑi ȁntrebe ce iȁste voi ke ȁncȁ sedetȁ jel aw zis, ȁntreban lamozina si je mes-a nȁzat cȁse. Cȁla drȁc verit-aw cȁtre mulera cȁse si zice, io nu l-am putut aflȁ. Iȁ-l zice ce n-aj vezut nicur, je zis-a, ha, i-am o betȁrȁ si un betȁr sezut-a la cȁle, ja, zis-a cȁsta fost-a jel, ȁmnȁ nȁzat dupȁ jel si moresti ȁl adura nȁzat. Je mes-aw incȁ mai ȁn grumb oblac dupȁ je, iȁ zice a lui, cȁvtȁ nȁzat, je ȁw pogledit nȁzat si vezut-a ke vire si zis-a, vire dupa noi. Iȁ zis-a, io m-oj fȁce o verze e tu virtu si s-a facut. Je verit-a pira cȁja, vezut-a ke nu-i niȁ mes-a nȁzat acȁse. Acmo cȁnd a verit acȁse zis l-a mulera, ce nu l-aj durȁt, je zis-a ke nu l-a putut vedȁ, ja l-a zis stepte tu acmoce meg io ver vede ke io voi jel durȁ nȁzat. Si iȁ mes-aw dupȁ jel huȁnda, grminda si migeȁnda. Cȁsta fetȁ zis-aw lui pogledȁ nȁzat si je pogledit-a nȁzat si vezut-a ke vire ȁsa iȁdno si zis-a ȁlei, vire dupa noi. Ia zis-a cȁsta nu-i je, cȁsta l-e mulera, ma io m-oj fȁce baserica e tire preftu si tu ver eleeni ȁntu oltar si rugȁver Domnu si iȁ va misli ke preftu luere misa. Acmoce iȁ verit-a si-l clemȁ de je stiȁu ke-ste voi ȁncȁ, verit cȁtre mire, je zis-a io maȁse si iȁ ȁa iȁdne lei-a zis, tu ȁi tot cȁsta facut, si zis-a-l se ȁte vrur busnire fe ali te a lui ca si drȁcu si mes-aw kȁ. Acmoce jel mes-aw pre cȁle, virit-a pre a sev pemint. Potle ce ȁnnu ȁmbatit l-a ur, a lui sutȁl, si-l zice, bura zi fioto, si je l-a zis, cȁt-a vreme nu t-am vezut noi ȁn mislit ke ȁi te pleȁdut. Si l-a zis, vezi cum ȁri muȁtȁ fetȁ cu tire si l-a dȁt mȁra lu cȁ fetȁ si aw-o busnit. Ontrat je scapȁt-a vȁle kȁ di la je si ȁesta om aw o lȁt cu sire acȁse si mes-a dupa cȁ ȁn cȁsa lui si zis-aw lu cȁce-l si lu mȁje-l ke je o fetȁ la je lu a lor fil mlȁda (ali frȁjeriȁ) ȁsa muȁtȁ. Cȁce-l ȁntrebe ke ce je istina. Je aw zis, io ȁm ȁvut dosta posȁl (lueru) cu drȁcu. Io nu voi ȁto ve lueru cu je. Acmoce cȁsta, cȁce-l, mes-aw cȁtre iȁ si vezut-aw-o ȁa muȁtȁ si l-a zis, meri cu mire? Ia zis-a, ne. Je wo-ntrebe zȁc nu ver mere cu mire. Ia zis-a, nu poc acmoce, nego se veȁ ke voi veri voi speȁit treȁ golub si cȁnd ȁl speȁiroȁ, facȁt un obed clemȁt rodvina

ontrat veriț din mire și ve zic când fusere scându pripravit la po de scând facet, cucni pre cantridă e jo voj de că âtă bândă naspored cu je și așa, âw facut. Acmoce obedvescu ma je čela tireru muncât-a tot obedu nu l-âv cavtât. Finit-a obedu, ia lăje česti trei golub copt, pre piât și-l pure ântru je și le zice spureț voj če am jo facut za česta istu și jel âw spus tot č-a jâ facut a luj. Și emoce când a jel spus tot je al-âm pogledit și ontrat vezut-âw-o mușâtă ca și și mânke și scočit-a preste scând și wo catat pri dupa gut și âw-o bușnit. Potle jel âw se ânsurât și jivit-a ân märe mir.

Susuevița.

Joše Ţvejić. 70 ani.

17.

Preotul și postul.

Un preft nepovidejt-a lu omiri ântru oltar neca petăc și sâmbăta nu mărăncu cărne. A lui declă svaki petăc purtât-a din bicarie cărne. Ţesta căvtu omiri și poșnit-aw omiri cuvintă ke prewtu ân baserică cuvintă neca nu mărăncu cărne, ni zepelescu petăc ni sâmbătă. Tânjit l-a lu bișcupu. Clemât-l-a bișcupu neca vire-n bișcupije. Lât-a cu sire doj castaldi. Verit-a pringa un čimiter și mes-a ân țesta čimîter verit-a la un grob, zvadit-a prewtu libru din jeb și zezovita čela mortu neca se scolę. Ţela mortu s-a sculât vâlę și ântrebe-l prewtu ke če-ı mai bire če mere ân gure ali če mere färe din gure. Odgovorit-a čela mortu ke-ı mai bire če mere ân gure. Prewtu zis-a lu čela mortu neca mere nâzat ân grob și mes-a vâlę. Zice lu castaldi neca nũ utu č-a vezut și uzit. Viru la ușa lu bișcupu, potučit-a. Verit l-a declă reselide prewtu wo potučit pre clept și zis l-a ke luj âı țela lucru. Odgovorit-a fetu din trbuh ke-ı lu bișcupu. Declă mes-a către bișcupu și-l spure cum a prewtu potučit și cum a fetu odgovorit ke-ı lucru lu bișcupu. Bișcupu odgovorit-a neca făce bur obed și fermejt-a prewtu și castaldi pre obed și cuvintă lu prewtu je ke nu-l dăje ničur caști, nego neca-l ântrebe če va pre

se jurnădă și lu castaldi. Iel ăw odgovorit neca dăje bișcupu căt va je, ontrat le-dus pedeset furini, lăje prewtu libru din jep reŋ vedē se-s poșteni reŋ lă se nu-s poșteni nu reŋ. Ramăs-a pre scând când ăw je rugăt samo trei furini și pocle mes-a prewtu căse cu castaldi curăt e bișcupu ramăs-a șpore.

Susŋevița.

Mătē Glavina. 70 anī.

18.

Preotul și baniī mortaluī.

O mulēre vut-a un om trgoveț. Cēla om a murit, ramăs l-ăw čuda pinez. Mulēra mes-aw cătṛe prewtu și l-ăw spus e-ăw čuda pinez lu a lej om ramăs, ke l-a je morebit prislipit e cēla prewt l-a zis ke când fure zece și o urē (jedanaist) de nopte neca-l duce pre a luī grob ke se șteptāre ānmeștit ān ābo ānelu ke a lej om nu va fi preīdut. Prewtu ăw āl ratāt ke neca pure pinezi pre cēla grob și ke l-a ratāt ke neca mēre kā. Anjurbāt-a jendārmi și iendārmi wo āntrebāt ke juve fost-a jā țesta ura de nopte și ke ce nu l-e frice. Ia spus-a lu jendārmi ke l-a omu murit și ke l-a ramăs čude pinez c-ām jā āmnāt prewtu āntrebā și prewtu ke l-a zis neca-l duce ān țimīter. Ontrat ăw jendārmi țija scuns. Jendārmi mes-aw cătṛe țimīter ānjurbāt-aw prewtu cu un māre fagot, ān nuntru fost-ăw erélutele și kemeșa cā lungē lu prewtu ce-mește ān basericā. Jendārmi l-ăw āntrebāt ke juve fost-ăw cāsta urē, je zis-aw c-a āmnāt ān țimīter pre grobure rugā. Jendārmi l-ăw fermejt și legāt și-ubidit l-ăw fagotu și jepurle, aflāt-a cēli pinez ce-ndevița morejt-a colē duce și dāt l-a lu udovița nāzat și prewtu mirāt-a ān pārjun.

Susŋevița.

Jose Tvečić. 62 anī.

19.

Sāracul cu vecinul hoț.

Un siromāh dobāndit-a din lot tri sto furini și dus l-a pre sufit hrani ke-l va țifē za māre potribe. Un sused luī

oderit-a vreda vâca și lasât-a cornele pre coje. Nopta pre șeuro anmeștitu-s-a an că coje pus-aw oculi de stăclă pre că coje și ancinsu-s-aw cu verugele și mere an că cășe către čela siromâh, când a verit an cășe vut-a čela siromâh mulera și o feță, jăle cazut-a morte dupa toc de friceș și cuvinte lu țela siromâh: jo asăm drăcu, jo-m verit din čeli pinez, č-aĵ tu âstez dobândit an lot je mes-a vâle pre sufit și drăcu cu je din pinez. Fost-a cvardia de jandârmi an loc âwzit-a ke feța și mulera tulescu prin cășe ță urș de nopte. Viru jandârmi an cășe, ântrebu mulera ke țe ță tulescu, mulera n-a putut niș odgovori, feța odgovorit-a e-a verit drăcu din pinez țe le a țățe âstez din lot dobândit. Ke juve as. Ke-s sus pre sufit, iadârmi vâle la uși ur d-o bândă ur d-o âtă docl-a verit cu pinezi jos. Când drăcu vire roșcatenda an zdolu pre șcăle cu căle cadîne. Cațât-l-a jadârmu de corne resclis-a despre căp ță coje, cărle s-aratât, susedu cărle a fost mai prope de je. Țija l-a lât pinezi lu drăcu și dât l-a nâzat lu siromâhu. Rezvelit-a mulera și feța și țija l-a pus nâzat coja cu cornele pre căp și l-âw legât. L-âw țirut an că căsă pira s-a facut zia, podle l-a trăs pre tota țetăta printru toț omiri neca roșcate cu cadînele și l-a trăs dila o țetăte la âtă neca-l omiri vedu an cacovi čnde-s șa-nmestit și cum s-a facut ke-l drăcu și pokle l-a zeclis.

Susúevița.

Mătě Glavina. 70 anĵ.

20.

Preotul însălat.

O vateș vut-aw un prewt un pore za ucide și emoce facut-a veri zvonăru neca vire către je și l-a zis jo-ț zic neca âfi dămareța treĵ omir cărli vor jută poreu ucide. Acmoce je flăt-a treĵ omir vâle șera și nopta mes-aw jeĵ pătru și furât-a poreu lu prewtu. Dămareța virit-a toț pătru și zis-a noi an verit. Prewtu l-a zis če veț mânke fruștikei ali pocle de când uciserăt. Jeĵ âw zis noi řen mânke fruștikei și dât l-a rakije și păre și jeĵ a fruștikeĵt.

Cmo mes-aw decla lasă porcu fâre din ștăle (hliv). Verit-a jă nuntru și vede ke porcu nu-i, vire sus către prewtu și zice, porcu nuscărli furăt-a. Prewtu zis-a lu celi pătru ăm-năt kă, porcu nu-i. Pocele prewtu zice lu decle Mandalena știț tu ce ăren noi de făce, tu ver mere ăn căsta șriiŋe jo-t voi pure nuntru muncă si bē și voi te zeclide și așa facut-a. Cmoce prewtu tremes-a din zvonăru și l-a zis jo te rogu ver ăm făce un piacer, ie zis-a ke va se puture, tu ver lă căsta șriiŋe-r-a te căse, ma valē se nu căvți ăn nuntru. Ie zis-a ke nu va și ie wo lăt și dus-aw o acăse. Cmoce prewtu mes-aw ar-o căle, facut s-a nopta virit-ăw jel toț pătru ăn căsa lu zvonăru și mes-a deri cesta porc și jel zvadit-aw ficăti și zis-aw ma re fost prewtu cu Mandalena munca de cesti ficăt. Ia din șriiŋe zis-a, ăha, ur de celi trei ăw zis ce ie țesta, ma zvonăru zis-a, a niș. Pocele zvadescu lombuli (zarebarnăcele), și ur a zis ma re fost muncă prewtu și Mandalena de cesta porc. Iă zis-a, ăha, cesta mai tireru ăw zis ăncă more fi nuscărle cărle cesta vikē, jo voi făce vijită. Zvonaru zis-a, nu cutezi, ie zis-aw, jo voi și mes-a rezbē căsta scriiŋe și vede căsta declă ăn nuntru. Ie lăt-a cuțitu și aw o ucis. Și jel respartit-a cesta porc și lăt-a svaki a se part. Pocele virit-a prewtu căse și tremete din zvonăru neca-l duce șriiŋa acăse. Ie l-aw o dus și prewtu ăl-a mușăt grațiejt și ăw ăl tremes kă. Acmoce prewtu clemē Mandalena cum ie, ma jă n-ăw putut niș. Ie mes-aw lăt-a cluču, resclide șriiŋa și vede ke ie morta. Zeclis-aw-o năzat și tremete din pitimorto. Acmoce vire ie colo și zice ce potribescu, ie zis-aw o mare stvăr mi s-a zgodit. Ie zis-a, e, ce? Morebit ke l-a vrur furăt pinezi căsta vreme ce n-a fost acăse. Ie zis-a ke ăw încă mai mare li se pripetit. Ie zis-a neca ăw ce ăw spureți-m jo voi spravi. Prewtu zis-a me Mandalena căsta vreme ce n-ăm jo fost căse lăt-ăw o șută și ăw se zecolit. Acmoce ie zis-a jo voi wo lă și zecopej, prewtu-l ăl ăntrebe căt va pre plăce. Ie zis-ăw sto furini și o brșe in ce voi jo purtă. Ie-w-o lăt ăn căsa se pira fost-a nopta. Când s-a făcut nopta aw-o lăt și o bucaletă

și aw o dus la o oștarie și cîmpe neca se scolu ke-l vor dă o bucaletă de vir e je clemăt-a justo ca și Mandalena și pus-a an nuntru an bucaletă pătru crajțari și ja nestavit-aw-o la ușe. Oștaru s-aw sculăt resclide ușa e ja cazut-a pre pod și vezut-a ke aw se ucis și bucaleta aw se rezbit. Ie-w-o vede așa mortă și a wo dvize an zgoru, ma ja n-aw putut stă an piçore. Acmoçe je aw-o lăt și hranit-aw-o se nu wo niçur vede. Facut s-a șera și tremete din pițimorto neca vire către je. Verit-a și l zice ce reji cu mire. Ie zis-aw cude mi s-aw dogodit. Ie-l antrebe ke ce. Ie l-a zis verit-aw cesta nopte (senoci) deca lu prewtu și m-a clemăt neca me scolu al dă o bucaletă de vir io m-am sculăt ja zedurmit-a pre ușe. Când am io resclis ja cazut-a an pre vale și aw se ucis. Ie zis-a, he, bire io voi wo lă și zecopei. Ie l-antrebăt ke căt va pre plăce. Ie l-a zis sto fiurini și o brșă an ce voi wo purtă. Acmoçe je-w-o lăt și dus-aw-o acășe. Când s-a facnt nopte aw-o lăt și wo portă la un vrt lu frătri. An cesta vrt a fost o hrușvă și wo pus stă la ja și țalăt-aw uri pătru verze și l-a pus an brăt. Dămareța s-a sculăt vrtulănu și mes-a vede an cesta vrt și vede căsta mulere ke cija stăje și cu căle verze an braț e je vut-a un băt, tofnit-aw-o preste năs și ja cazut-a pre vale. Ie vreda trle căvta căre je căsta mulere și aw o conoscut ke je Mandalena. Acmoçe je mere spure lu frătri ke ce aw facut. E frăti vreda mes-a vede și vezut-a ke je morta. Și wo lăt an cășe pira fost-a nopte. Acmoçe tremes-a din pițimorto neca vire către jel je verit-a și antrebe ke ce vor cu je. Jel aw zis ke aw li se pripetit o mare stvăr. Ie zis-a neca aw ce aw, spureți-m io voi făce ce putur și jel l-a spus. Ie zis-a io voi wo lă și voi wo zecopei. Jel l-antrebăt ke ce va pre plăce je zis-a sto fiurini și o brșe și je wo lăt și mes-aw kă cu je. Facut s-a nopta, și je wo lăt an brșe și wo portă preste un codru. Acmoçe doteçit l-aw tăt. Jel a purtăt svaki a se brșe de pinez și je s-a pomisejt cu jel și amnu scupa. Un tăt ganè mi je grelo, je-l zice prominin (gambiein) brșele și tātu l-a dăt a se brșe e je lăt-a a lui. Și ontrat je aw mes

kã dila Iel acãsa. Acmoce celi tãt verit-a r-o ramniãã și prospit-a celi pinez din brșe. Cãnd a ie prospit a se brșe vezut-a ke ie mulera morta. Celi alți ai zicu cum ie cãsta ke r-a te brșe fost-a cãsta mulere morta, ie zis-a mije fost-a grelo za purtã și io-m zis ke nu poc purtã e ur at zis ke neca gambiein și sã an facut. Iel ganescu tot ur po ur io n-am, cãla atu io n-am și asã tot. Și acmo respartescn celi pinez și lãt-a svaki a se part. Cmoce se ganescu, ce ren face de cãsta mulere morte, ur a zis anca ie un asir ren wo pure pre ie și ren wo mira zecopei. Ne fost-a și o gonescu pre asir e pastiri aw se baloteit cu cãsta ne și ur aw o tofnit cu nevu an cap și aw o hitit jos dispre asir. Celi tãt l-a catãt și-l ganescu, tu ai ucis cãsta mulere și l-a lãt cu sire iusto an cãla loc dend-a fost cãsta mulere și clemãt-a prewtu neca wo mere zecopei. Prewtu verit-a și conoseut-a ke ie ca a lui declã Mandalena și ie wo facut pure an cas și wo facut duce an timiter și l-a facut sequențiile și aw-o pohranit an grob. E cãla istu c-a hitit an iã cu nevu prewtu vezut-a ke nu-i eriv și l-a zis, amnã cu Domnu acãse.

Susieviãa.

Jose Tvetiã. 70 ani.

21.

Douã surori.

O vote fost-aw do sorãr și lu cã maj betãrã verit-a frãieru antrebã-wo ke se va se maritã. Iã zis-a ke va. Iel s-a scupa bire vrut, acmoce cã atã sor lej a fost ja ke se iã maritã e iã ne și iã aw al prinuntit neca lãje iã. Și asã ie aw o lasãt cãsta istã e dupã sor li s-aw-ansurãt. Iã zis l-a lu sore, tu ai me privarit. Ma prvi feãor ce nãscuri neca at fiie porc și asã aw prvi feãor c-aw nascut fost-a porc. Cãnd s-a nascut vezut-a cãce și mãje ke ie cãsta porc, și l-a pus cu porci. Pogle verit-aw vek mãre și o zi verit l-a cãce cãtre cesti porci și ie l ganã, tãto, vek a verit vreme de me rei ansura. Ie l-a zis cãrea feãã va te lã. Ie l-a zis, amnã la cãla cãce și mãje ce aru trei file

și ăntrebe za me că mai betără. Și căce mes-aw și aw o ăntrebăt ke se va se marita dupa lui fil, ma ke je pore. Iă zis-a, voi. Și mes-a la zacon, iă mes-a pre căle cu svăta je mes-a pre boșeș și a se tot oblatit. Verit-a ăn basericeș iă clecăt-a tru oltăr je verit-a șă blătăn tic (prope) de iă și vrut-a ke va se otari de a lej robeș e iă n-aw dăt. Omo s-aw zaconit și mes-aw kă. Potle verit-a nopta și mes-a scupa ăn cămereș durmi. Ontrat je aw-o zecolit, acmoce mes-a năzat păște cu porci celi ălți. Potle dupa că verit l-a căce la celi porc, cesta pore io me voi ănsură, je l-a zis tu reș făce ca și și mănke. Je l-a zis tu de că misli. Și zis l-a căce acmoce căre te va lă, je-l-a zis, ămnă la sora lu că ce-m zecolit, iă me va lă. Și căce mes-aw și o ăntrebe ke se-l va lă a meș fil, ma de știi ke je ăi pore. Iă zis-a ke va. Verit-a căce către je și l-a zis ke-l va lă. Potle mes-aw ăn basericeș za se zaconi și iă mes-aw pre căle și cu svăta e je pre boșeș și ăw se tot oblatit și verit-aw tru oltăr juve ăw iă clecăt și mes-aw prope de iă și aw se vrut otari de a lej robeș e iă n-aw dăt și mes-a kă. Poele verit-a nopte și mes-a ăn cămereș scupa durmi și je aw-o ucis. Facut-s-a dămareșta, je mes-a către porc cu iă păște e iă ăw zecopeșt. După că verit-a căce către je juve pasent-a cu cesti ălți porc și je l zice, ămnă și ăntrebe că treja sor ke io me voi dupa iă ănsura. Și je mes-aw și wo-ntrebe ke se va se marita dupa lui fil. Iă zis-a, do sorăr ăw zecolit, ma io voi ăl lă. Și acmo mes-aw lej ăn basericeș zaconi-se. Iă mes-a pre căle cu svăti e je mes-a pre boșeș și ăw se tot oblatit și virit-a ăntru oltăr și ăw mes prope de iă e iă l-a dăt fațolu neca se otărè. Și iă l-aw otărit cu a se robeș ce a fost ănmeștiteș și mes-aw cășe. Verit-a șera și je zis-a lu măje și lu căce se nu reș voi căvta ăn cămereș juve noj mesermo durmi. Iel a zis ke nu vor. Iel a mes ăn cămereș și je zis-a lu că fetă, acmoce ver lă un cușit și ver me respereș preste trbuh și ver lă cășta coje dispre mire și ja lăt-a cușitu și lăt-a cășta coje dispre je. Și fost-aw je un mușăt om, ma măja za vedè ce va je făce iă cavtăt-a pre clucăniță și

ontrat je vezut-a ke măia ăl căvtă și s-a facut un mușăt pul și scapăt-a pre ocnę afăre e ăă jălosnę ramăs-a ăn cămăreę. Facut s-a dămăreță și ăă zis-aw lu căce lui și lu măie, ăo meg cere a mew pul. Iel ă-a zis ke juve ver ăl tu affă. Ma ăă zis-a docle fuser vije ăo voi ăl cere și mes-a. Cmo ămnă și verit-a r-un codru și vede o șcule măre și mere ăn nuntru, vede nuntru un om. Ie ă-a zis dende ăă verit ăncă, ăo sam ănc sto ăă și n-ăm vezut ničur ăncă. Și wo-ntrebe ke ce re. ăă zis-a ăo cere a me pul cu cărle ăm me zaconit. Ie ă-a zis, ăo nu știu juve ie. Ma ă-a zis, ămnă rente și ver veri r-un ăt codru ăă ăă a me căce cărle-ă cold trei stotine de ăă, borebit ke va je spure-ț ceva de ie. Și ăă mes-a și verit-a către je și ă-a zis, borebit ke voi știet de a me pul cărle aw scapăt de la mire. Ie ă-a zis, ămnă rente colo ver flă ur cărle-ă șase stotine de ăă colo, je va-ț spure juve ie. ăă mes-a și ă-a flăt și-ă zice, ăo ve rogu se reț voi mije spure juve ăă a me pul cu cărle ă m-ăm me ăo zaconit. Ie ă-a zis, ăo ă-oj spure juve ăă, ma tu ver ve zălica corist de ie. Și-ă spure je ăă ănsurăt dupa o conteșă colo ăn căla loc. Și ăă mes-a rente și verit-a la un măre palăt iusto juve fost-a je și ăă zis-a, ăo ve rogu se reț me ăă ăncă, ve reș ceva lucră. Gospa (conteșă) ă-a zis, ăo ă-oj ăă se ver ămnă la guske și la râte. ăă zis-a ke va. Și ăă vut-a un lișnăc și o nuce și un costău. Facut s-a dămăreță și ăă mes-a la căste guske și la râte tota zia. Verit-a sera ăă le gonę căse, ăăje căsta lișnăc și ăl reselide din je verit-a o mușătă robe, aw svitit ea și srebro. Camălera cavtăt-a pre ocnę și o vede ășă mușăt ămeștită și zice lu conteșă nostra declă cum je mușăt ămeștită. Și conteșă mes-a pre ocnę și o vede ășă mușăt ămeștită și ăă mere către ăă și ăl zice ver tu mije vinde căsta robe. ăă zis-a ke nu va. Conteșă zis-a ăo-ț voi dă pre ăă căt și ce ver. ăă ă-a zis se ver tu mire lasă durmi ăn că cămăreę juve dorme ă te om. ăă zis-a, voi și ăcemo ăă o pus ăn că cămăreę juve ăw durmit a lej om e lu omu dăt-aw nuște popi ce ă-a facut smirom văvic durmi e ăă tota nopta-aw plăns și cuvintăt a me pul, ma je n-aw niș ăwzit de căsta.

Când a fost zia iă mes-a fărę și mes-a la țesta râte și guske. Facut s-a șera, iă mere kâ și căvtă și resclis-a neua și verit í-a o mușată robe ca și și zláta. Cmoće iă cãntãt-a e camãlera mes-a pre ocnę cavtã și vezut-a ke ie așã ânvestitã. Clēmã conțeșã neua vire vedē cãșta declã și iă verit-a pre ocnę și o vedē ke ie așã mușat ânvestitã și mere cãtrę iă și í zice ver tu mișe vinde cãșta robe. Iă zis-a ke-í va vo dã ke se va wo lasã durmi ân cã camēreșe ce dorme a lei om. Iă zis-a ke va. Și iă mes-a ân cã camēreșe durmi e iă, conțeșã, dât-aw lu omu nuște popi neua nu wo âvde ni vedē. E iă totã nopta vikejt-a și plãns ke juve aĭ a lei pul. Ma ie n-âw niș âvzit. Dãmãreșta s-aw sculãt și mes-a r-a sē lucrũ. Acmoće camãlera spure lu cęșta gospodin ke ie o fețã ke âw vek do nopti durmit ân camēreșe a lui și c-âw vikejt și plãns ke juve-ĭ a lei cęla zlatãnu pul. Ie zis-aw șa cum aĭ cã ke io n-am âvzit. Iă í-a zis, conțeșã le dãie nuște popi pãe dormu totę nopta. Ie zis-a bire-ĭ io stãreșe nu voi vrę bē. Și iă verit-a șera cãtrę cãșe și resclis-a costãnu și í-a verit o robe mușatã ca și dijãmãntu. Și iă âw cãntãt. Vire conțeșã cãtrę iă și-í zice, te rogu de-m și cãșta robe. Iă zis-a ke va se va wo lasã cu omu durmi. Conțeșã zis-a ke va, șera iă mes-aw ân camēreșe durmi e conțeșã pripravit-a lu omu za bē. Ma ie zis-a, pure cĭia io aemo n-ãm volę za bē. Și ie n-âw bejut. Iă nopta vikę și plãnșe ke juve-ĭ a lei cęla zlatãnu pul. Ie wo antreșã ke dende ie iă. Iă spus-a tot cum âv fost. Ie í-a zis, bire-ĭ, tu ãmnã dãmãreșta r-a te lucrũ e io voi cãșta regulej. Ie mes-aw dãmãreșta ân low. Când a fost podne verit-a cãșe și mes-a obedvej, și zis-a, io meg aemo afãreșe, io nu voi veri acãșe pira șera. Ie mes-a și facut-a de slãmeșe ca și un om si dus l-a cãșe și pus-ãl-a ân ocnã și clēmę conțeșã și-í zice ce âști tu așãveșe ke ari cu tire ât om. Iă zis-a ke n-ãre. Ie í rãtã cęșta istu ce aw fost pre ocnã iă ontrat s-a zerenit ân ie și l-a hitit jos și iă cazut-a dupa ie și âw se ucis. Acmoće ie fost-a cu cãșta a sē mulere cĭia pre cã contișe și jivit-a bire.

Susnėvita.

Joșe Tvetić. 70 anĭ.

22.

Treï surorï sãrace.

O votę fost-aw treï surãr și s-aw ganeit la foc șera tote ăte fetele se maritu e noi nu ne putén. Mãja l-a zis, io ve voi spure zãc nu ve voi putet maritã, ke noi ășmo siromãș. Cã maj betãrã a zis, io reș rãda se re mișe crãlu dã o mãre borșe de pinez. Pak io me reș vãle maritã. Cã ăta aw zis, io reș rãda me maritã dupa lu crãlu camaler ke je ăi mușãt. Cã maj tirere ăw zis e io reș rãda me maritã dupa crãlu. Și io reș ăl nãște cvãrnãr și devet fi și o fișe. E crãlu ăvzit-a. Cãnd s-a facut dãmareșta crãlu tremș-a neca viru cãtre je. Și iãle mes-a tot pristrașite și virit-a cãtre je, ie l-a zis voi treï ce ve io ăntrebãr moreit spure prawo, e se nu, veș veri gaștigęite. ăntrebeș prva ce-ăi tu zis a șerã? Iã zis-a i-om zis ke reș rãda se-m re iel dã o mãre borșe plirę de pinez ke io me reș vãle maritã. Și je l-a zis, dãt-voi. Poce cã dupa iã aw ăntrebãt ce ăi tu zis. E iã zis-a ke io reș rãda me maritã dupa lor camaler, ke je ăi mușãt. Ie l-a zis ren vedę vãle și tremș-a din camaler și je-l zice ver fi cuntenãt te-nsurã dupa cãsta fetã, je zis-a ke va, ke-i mușãtã. Acmoce ăntrebeș țãsta maj tirere ke ce ăw iã zis șerã. Iã zis-a, i-om zis ke io reș rãda me maritã dupa iel și ontrat ăw taçãt. Ie l-a zis, ma tu ăi incã nuște zis, morești spure. Iã zis-a ke io reș nãște cvãrnãr și devet feçor și o fetã. Ie zis-aw ce re cã putę fi bire. Iã zis-a ke ia. Și je ăw-o ănsurãt și mes-aw scupa durmi și șã biveit-ăw nușcãt vręme scupa cãșe. Ma potle verit-a lui, moreit-a meșe ăn voiseș e iã ramãs-a acãșe. Ie zis-a lu mãje ke neca jivescu ăn mir și-n mãre ľubãv. Și l-a spus ke iã ăi nosite. Iã zis-a ke-i bire. Potle verit-a ľei vręme za nãște și nascut-a cvãrnãr și devet feçor și o fetã. Cmoce verit-a bãba za wo jutã, ocisti și l gane țãsta bãbe lu soera a ľei ce va cãsta fi. Iã zis-a, io nu știu ce reș face de cesti mãcki. Bãba zis-a cãsta ren tot pouçide și iãle aw ăl poucis și zecopeit l-a r-u iãrdinic și poce ľeșit-ăw cvãrnãr și devet meșe și o

smoeve. Aemoce iale tasta vezut-a si zicu casta as iel. Laien noi un cosir si toț ren poseci si iale posecit-a si zgorit an foc. Si facut s-a ceruse. Pogle iale aw lucrat lesija cu ca ceruse si de cand aw spelat roba iale casta ceruse hitit-aw an cela iardinic. Dupa ca mes-a iale vede an cela iardinic si vedu evarnar si devet radiic si o salata. Iale zicu neea crescu docle veriru mai mar, pac ren al poseci (potala). Ma verit-aw o asire an cela iardinic si i-a poidit-aw radiici si salata. Si ia ramas-aw brije (plire). Aemoce cand a fost un an si un miset ia aw zlejit evarnar si devet asiric si o asirita. Si emoce iel a mes prin sinocoș si prin ramnite aw pascavejt. Aemoce o zi pascut-a pringa o cale si o maje cu fila trecut-a pre ca cale si vedu casta blage. Si maja zice, vezi tu casta aw nascut mulera lu cralu. Fila i-a zis: mammo, ce nu re iel pute nazat veri feor. Ia zis-a: re, ma io ț-oj spure cum. Se re iel an telova, cand mesere [s]prasionu, se dotacni de roba lu prevtu iel re fi ca si si manke. Si iel aw casta avzit, cand a fost telova iel a mes pringa cale prende vut-a za trece sprosișia si aw se dotacnit de roba lu prevtu si iel aw verit evarnar si devet feor si o fetă așă mușat ke i-a fost mușat vede. Aemoce li s-a facut o cășe dupa palātu lu cralu si cija bivejt-a annuntru. Pogle ca babe ce al-aw ucis ia cavta casta cășe si vede casta fetă negnită pre ocnă si i zice tu poti fi cuntentă. Ia wo-ntrêbe ke zăc. Ia i-a zis tu ari sa mușat frăț ke al-je mușat si vede, ma țije încă nuște falê. Ia-l zice e ce. Un mer, carle scakê. Frăți o antrebu ke ce al-aw ca zis, ia zis-a ke-i falê meru, carle scakê. Iel i-a zis, noi mežén ren ați-l află. Ma iel manke neg-a mes lât-aw un pŷsten si aw-al talat preste po de ie si i-a dat po de ie lu sorê e iel a lât po de ie. Si i-a zis cavta pre cesta po de pŷsten se fure mușat ren fi si noi sâr, se verire negru noi ren fi morț si aemo iel a mes si se-mbatescu pre o mulere si ia-l antrebe cotro mežet. Iel aw zis ke aru o sor si ke re rāda ve meru cela ce scakê. Ia zis i-aw cude veț amnă docle verireț la ie. Veț trece do vŷhure, su treilê pac veț află un mare palăt nuntru

va fi o băbe și iă âre-l. Ma teșco veț âli-l iă. Iel a verit la čela palăt și tučescu la ușa de portun, și vire častă băbe și-l întrebe ce reț. Iel í-a zis ke wo rogu neca í-a lasă durmi. Iă-l întrebe ke când vor iel kă. Iel í-a zis noj ren fi âncă cu tire trei zile, ma iel cavtăt-a ke juve re fi česta mer. Și pocle vezut-a ke seakè r-o camarița dila un loc la ât. Și iel nopta când a iă zedurmit iel a lăt česta mer și mes-a kă. Virit-a căse și dăt-aw česta mer lu sorę. Și fost-a sera, iel a čirăt și mes-av durmi. Âtă dămareța verit-a că băbe și vezut-a că fetă pre ocnă și-l zice acmoče poți fi cuntentă ke âri șă mușăt frăt și meru cărle seakè. Și zis-a, țije încă nuște falę. Iă í-a zis e ce. Âpa cărea joce. Frăți wo-ntrebu ke ce í-aw că zis. Iă zis-a încă ke-m falę âpa cărea joce. Iel av zis, noj mežén wo čere. Și iel âw mes și se-mbătescu pre o mulere și le zice juve mežét? Iel í-a spus ke lor sor re răda vę âpa cărea joce și noj mežén wo čere. Iă í-a zis lărگو-ı că juve âj că âpe, juve fost-a meru čija je și âpa că ista. Și iel a mes și verit-a la čela palăt și tučescu pre ușa de portun și virit-a că băbe și le zice ce ât verit oca ke reț fură. Iel a zis noj nu âsmo tăt, nego noj âmnân pre lume ca și și siromăși, ve rugân se reț ne lasă âncă durmi. Iă í întrebe ke se vor bivej cu iă când âste siromăș. Iel a zis ke vor și l-a ratăt că âpe cărea joce. Iel a zis noj n-ân încă vezut așave âpe. Și čirăt-a și mes-aw durmi. Ma iel când aw vezut ke baba bire dorme lăt-a că âpe și mes-aw cu iă kă. Virit-a căse și dăvu časta âpe lu sorę. Verit-a dămareța că băbe și ganę lu častă fetă, poți fi cuntentă ke emo âri meru cărle seakè și âpa cărea joce, ma încă ât falę pulu de devet limbe. Frăți wo-ntrebu ke ce âw âl că zis, e iă zis-a ke-l falę pulu de devet limbe. Iel âw zis ren mere čere și puln. Și iel âw mes și se-mbătescu pre o mulere și le zice juve mežét? Iel âl-a spus. Iă í-a zis časta ista veț teșco făce, ke pulu știje ganęj. Iel âl zicu ma noj mežén și verit-a la česta palăt. Tučescu la portun, baba vire și le zice ke ce re. Iel a zis ke wo rogu ke se ârî-a lă către sire. Iă l-a zis dovote ât me privarit, ma nu

veț treiia. Iel zicu noi n-ân nigdar ânca fost. Iă zis-a amnat nuntru. Iel a mes annuntru și iă le zis căț ăste. Iel a zis evarnâr și devet. Iă l-a zis pureț ve ân rango (ur pîr la ât) și iel âw se poredit, iă-l cãvtã și lâje o bakete negrã și tăcnè ur po ur și șã ramãs-a ċija tirz.

Acmoce cã fetã cãvtã pre cesta po de prsten și vede ke-i negru. Iă zice mel frăț nu-s vek vij. Și poele misle ce am za făce. Acmoce iă mes-a cere-l. Ambatit s-a pre o mulere și wo ăntrêbe iuve meri. Iă l-a zis, io meg cere a mel frăț, ma io știuu ke nu voi vij aflã. Iă l-a zis lãrgo-i cã iuve-s iel cold trz. Și l zice, amnã ver trece do vřhure, su treile ver veri și ver flã un mãre palãt și ċija ân nuntru âti-s frãti, și o bãbe je ân nuntru. Ma iă cãnd cãvtã iă dorme e cãnd țire ocli zeclis ontrat vede și iă are do bakete ura-i negre e ure roise. Cãrle tăcnè cu cã negre je vãle rãmãre țrd e se ă cu cã roișa cãrle-i țrd tăcnè je vire ca și fost. Acmoce cãsta fetã mere si vire la cela palãt și tuce la ușa de portun. Și vire cã bãbe și wontrebe ke ce re. Iă zis-a ke re rãdo rãmãre la iă sluji. Iă l-a zis dosta rãda te voi lã. Și iă mes-aw cu iã-n cãse și ċija bivèj. O zi ăl ganè cã bãbe se reț tu mije mere cavtã pre cãp e iă mes-aw și âw ăl pre cãp biștit și ontrat iă vezut-a ke iă âw zedurmit și mes-a și lâje cã bakete roișa mes-a la frăț și toț âw tăcnit cu iă și așã âv ojivit. Poele iel lãt-aw cã negre bakete și tăcnit-a bãba pre cãp și iă âw crepãt, e iel mes-aw din cela pul și l-a lãt și cãiba cu je și mes-âw kã. Verit-a cãse veseli și cuntenti. Acmoce verit-a crãlu, n-aflãt ni mulera ni feçori și ăntrêbe mãja ke iuve je a lui mulere. Iă zis-a ke âw murit de ke âw ăl pisejt. Je cãvtã pre ocne și vede cesti feçor zgoit ân cã cãșã dupa a lui. Și ăntrêbe mãja ke lu cui ăs cesti feçor. Iă l-a zis iel ăs evarnâr i devet frăț și o sor, ma iel ăs fureșt. Je mes-a cãtre iel și l-a zis ke se vor mere cu je na obed. Iel a zis ke vor. Cmoce je urdneit-a neca se făce mãre obed ke vor fi toț celi feçor și cã fetã na obed. Cesta obed pripravlejt-aw mãja-l și cã bãbe ce âw ucis cesti feçor și iă le zis-a acmoce ren toț

otru, le ren pure ăntru zemeŃ otroŃ Ńi vor se otrui. Acmo iel mes-aw na obed, sora le ganè, nu voĳ niŃ muncăŃ ni surbiŃ docle nu ĳo verir cold Ńi ĳă lăt-ăw cu sire čela pul de devet limbe. Ńi-ĳ zice, se pote surbi čăsta zemeŃ, pulu ĳ-a zis, ne ke ĳă-ĳ otruită. Ńi ĳă ontrat ăw zis lu frăŃi čăsta zemeŃ hitit tot făreŃ preste ocnę Ńi iel ăw hitit tot wo preste ocnę aŃă Ńi crălu. Čăle do vezut-a ke ăw čăsta facut ĳăle poŃnit-a sui. Crălu zis-a čăsta nu-ĳ potriba niŃ sui. Čăsta ăn facut de legrie. Ńi pocle le vire čăle ăte manestre, ĳa-ntrębeŃ pulu če se pote muncă. Pulu zis-a ke ĳă Ńi iel ăw obedveĳt Ńi fost-ăw veseĳ Ńi curăĳni. Cmo ĳă zis-a (čă feŃă) ĳo voĳ făce spure o canŃunetă česta pul se ăm dopustiŃ voĳ crălu. Ie ĳ-a zis ke ĳă. Česta pul spus-aw tot cum ăw se pripetit Ńi spure ke crălu ie lu česti fečor čăce. Ńi măĳe-le ke ie r-un părĳun su pemint ău seuro Ńi slăbo viĳe. Ontrat iel mes-a čere Ńi făt-aw-o bledă ca Ńi pănza, nespelătă, nečeŃită Ńi aw o zvazit făreŃ Ńi ăw o spelăt Ńi očeŃit Ńi ănmeŃtit Ńi poŃnit-a cuvintă. Ńi zis-a căt-am ĳo patit ăn čela Ńeuri părĳun Ńi fome Ńi seŃe, acmoče lăt-ăw čăste do, măĳa Ńi čă băbeŃ, če ăw ĳi ucis, lăt ĳ-a ăn plăŃe Ńi ĳ-a pus r-o măre băčvă, amindo scupa, Ńi nepunit-ăw de Ńpirit Ńi ăw le prins.

SusnėviŃa.

Jose Ťvetić. 70 anĳ.

23.

Preotul lăcomeŃte la averea săraculuĳ.

O votę fost-a un siromăh Ńi ăĳi-a murit fečoru. Ie mes-a la prewtu se reŃ ĳi-l mere zecopeĳ. Prewtu zis-a ke ĳuve-s pinezi. Ie zis-a, n-ăre cmo, ke-ĳ va plati cănd vure, e prewtu zis-a, ĳo nu voĳ te Ńteptă. Ie zis-a, če ăm ĳo de făce de čela mortu fečor. Prewtu ĳ-a zis feŃ de ie če ver. Acmoče ie mes-aw kă Ńi ăw mes ăn vrt sapă-ĳ grobu, ĳuve ăĳ va zecopeĳ. Cănd a ie afăt-a čĳa čudę pinez Ńi pocle ie mes-a către prewtu Ńi ĳ-a zis acmoče ămnă ăm fečoru zecopeĳ. Ie zis-a, če ări cu če plăti, ie zis-a, e, ăn, ie ĳ-a ăntrebat: dende?

Și ie spus-a cum a afât și prewtu mes-a zecopei, când a fost plătit. Când a verit prewtu căse zis-a lu hlapătu, ămnă ăn ștăle și zdrenē afăre čela negru boy și ren ăl ucide și oderi și ren cornele lasă cu coja și asă facut-a. Și când a verit nopta ie ăw se meștit ăn căsta coje și mes-aw către čela om legăt cu verugele și tuče la ușe. Omu ăntrebăt-a ke čire ie. Ie ăw zis ke ie drăcu. Ie s-aw tot pristrasit și zis-a ke če re. Ie zis-a čeli pinez če ăj ăn vrt flăt. Și ăw ăl morejit resclide. Și-l ăntrebe juve ăj pus čeli pinez a mel. Ie zis-a pre șufit polovița e ăncă ie po de iel. Și ăl-a zis, homo din iel și mes-aw pre șufit și l-a dăt čeli pinez e mușera și feța iăle ăw plăns și verit-a iedărmi și tučescu la ușe. Mușera zis-a ke čirei, iel ăw zis ke-s iedărmi. Iă resclis-a ușa și iel ăw verit ăn căse și zicu če ăt-e ke plănzi. Iă zis-a verit-aw drăcu și mes-aw cu omu pre șufit. Iel zis-aw e če vor. E afât-a pinez și ie zis ke ăs a lui. Iel ontrat mes-aw șu șcălele de șufit și șeptăt-aw docle ăw verit iel jos. Și vedu ke vire česta drăc asă negru cu cornele și cu verugele ăncins. Când ăw verit ăn fundu de șcale iel ăw cătat-ăl saki de a se corn și ăw ăl rezgrnit capu și vezut-a ke ie prewtu. Și l-a legăt și l-a pus pre cap cornele cu coja. Și l-a mirăt ăm părjun. Și ontrat ăw ăl cundinșit neca-l trăgu pre lume neca vedu omiri če om ăj.

Susnievița.

Jose Tvetić. 70 ani.

24.

Fata care naște un urs.

Vut-ăw un căce și o măie o file. Și česta căce lei vut-ăw fratele prewt. Și verit-a către ie și l-a zis se reji tu mișe dă časta file neca re veri la mire sluji. Ie zis-a ke va. Și iă mes-aw. Nușcăt vreme după čă lei poșnit-a trbuhu crește. Vezut-a prewtu ke ie iă plire, lăt-aw-o și vo mire cătra frate a căse și l-a zis jo n-ăm mislit ke va fi časta feța asăve. Căce vo-ntrēbe ke cu čire ie plire. Iă

zis-a ke nu ştije. Căce í-a zis când nu ştijămă nă kă dila căşe. Şi mes-a. Acmoče íă mes-a prin boşce şi virit-a íej vreme za năşte şi nascut-a medvid. Şi íă poşnit-a se plănze. Medvidu í-a zis: mămo, ce áte tu plănzi, ce ári frieg ke nu ne va vè çire hrani, ío voi hrani tire şi mire. Şi aşă mes-ăw şi flăt-a o jăzvine íuve fost-ăw suhotă. Şi çija čest-a medvid ăw ăl purtăt muncă şi bè şi ce í-a fost za potribu. Ma ía zis-a íă ke re rāda avè cafe. Şi íe mes-a r-o četāte ān locānde şi zis-a de cmo ān reŋte veŋ mije pripravi saca dāmareŋtā o māre dijā de cafè e lu me māje urè kikeriŋtā. Şi aşă ăl făčeja. Ma cmoče vezut-a čāsta gospodā ke íe popè cāta cafe şi ke íe un medvid. Noj ren pripravi un calun ren ăl bire necārgèj cu māre balotā şi dāmareŋta când verire ren ăl lasā neca popè čela cafe şi mesere kā ren hiti din čestā calun ān íe. Şi aşă ăw facut. Ma când ăw íel hitit dupa íe cu čāsta balotā íe ăw-o acātāt cu ŋāta şi ăw hitit-wo nāzat ān palāt şi palātu ăw se tot rezronit şi toŋ čeli ce ăw fost ān nuntru ăw ramās mort. Potle mes-ăw la un grof āntrebā-l ke se ăl va lā za cuŋera. Íe í-a zis ke ce re fi bur cālī redi. Íe zis-a ke va şi aşă l-a lāt şi dāt í-a doj cālī neca-í redè. Şi česti cālī a lui s-aw vreda jutāt, şi íe pocle česta conte l-aw pus za sire traje. Acmoče zis-a grofu lu medvidu, ren mere colo lārgo şi ío voi me de colo ānsurā. Şi mes-a cu caroŋa şi verit-a colo. Şi mes-a jos din caroŋā şi zis í-a tu medvide pure cālī şi caroŋa ān ştāle. Şi şā medvidu facut-a. Medvidu zis-a, ma tu ştij ke mije íe fome. Íe í-a zis voi āŋ tremete muncă. Şi íe mes-a sus ān palāt şi virit-a cātra căce şi māje lu cā feŋa ce ăw mislit lā. Şi āntrebe se ās cuntenti se ăl vor dā fīla cā maj tirerā. Íel ăw zis ke vor. Şi ontrat íe zis-a ke āre medvidu za cuŋera şi íā ăl-e potribno duče muncă e íel ăw nepravit un cābā za muncā-í ca şi se re fi pore. Şi dus í-a ān ştāle. Şi íe vezut-a česta cābā şi tofnit-a cu ŋāta ān íe şi tota ŋa hitit pre vāle. Şi cmoče verit-a nopta şi mes-a íel toŋ durmi saki r-a se loc. Acmo cā maj betārā feŋa, íă ăw se sculāt nopta şi ăw lāt cuŋitu şi talāt-a cāpu lu sore. Dāmareŋta íe s-a sculāt din

ȕa c m re juve  w  i i  durmit  i spel t s-a  i tot osnajt
  i  w ru it  ela fr jer. Cmo e zis-a   ce de    fet  ke  e
 va zic  ke nu se vek scol . M ja zis-a, ma io nu știu  e
 va zic .  i a a ie mes-a resclis-a c mera  i mere la p t
 juve  w durmit  i o v de ke le c pu tal t. Ontrat mere
 c tre  ela fr jer  i-l zic  ke  e  w facut. Ie zis-a ke n- w
 ni . Acmo mes-av din jed rmi  i  w  l leg t.  i verit-a
 cum sia  i afl t-a   sta ista ke  l-e c pu tal t  i  ntreb t-a
 s ndetu ke  ire  w   sta facut. E   ce  w zis ke ni ur
 nego  esta fr jer a lei.  i ontrat  w- l os ndit za c pu
  i a lui tal . Acmo e ie tot în frică ke va mor j muri  i
 zis-a lu s ndetu ke ro  ke se r  dur  c tre ie a lui hlap t.
 Ie zis-a ke vor.  i acmo e dur t-a medvidu c tr  ie.  i
 medvidu  l v de a a bled, pristra it  i-l zic  s   e  j facut.
 Ie zis-a ke n- w ni  r w. Medvidu zic  tra e -me la   
 fet   e  l-e c pu tal t  i l-a tr s la i .  i ie cmo e l je
 c pu  i li-l pure n zat cum aw fost  i m nke  i l-a zis
 acmo e fi jije.  i i  a po nit cuvint   i ie vo-ntrebă
  ntru s ndetu ke se  w vo lei fr jer u is. Ia zis-a ke n- w.
 Medvidu zis-a lu s ndetu,  ,  vdu ke   sta fet  zis-a ke
 n-av o fr jeru u is. S ndetu zis-a,  ntreb  vo tu ke  ire
  w tal t- l c pu.  i ie av o  ntreb , i  zis-a ke  w a
 lei sor. Acmo e  w  l rezleg t  i mes-aw k  cur t. Pre
 c le  l gan  medvidu vezi tu se nu r   fost fi io tu r j
 fost morej muri  i ie  w  l mu at zehvalit. Acmo medvidu
 l-a zis  i cmo e pre c le te șteptu t ti  i vor te u ide. Ie
 zis-a, io te rogu ver me apără. Ie zis-a, io voi, ma se ver
 te tu mi e obe i ke ver te-nsur  dupa a mă m je. Ie l-a
 zis ma cum; c nd ia  j medvidi . E ie zis-a nu-i, nego
 o mu at  mul re.  i ie zis-a ke va. Acmo e verit-aw pri
 r-o bo c   i  ija verit-a   se t t  i sco it-a pre ie ke vor
  l u ide. E medvidu mes-aw f r  din carot   i u is-a to 
   se  i cmo e mes-a rentă.  i virit-a rentă r-o  t  bo c 
  i verit-a os n t t ke vor  l u ide, ma ie mes-a jos  i
 u is-a to  os n. Potle verit-a c se  i pus-a c li  n  tal 
  i d t l-a muncă  i b   i mes-a către gospod ru  i-l  ntreb 
 ke  e mere din m je. Ie l-a zis ke neca mere.  i ie

mes-a și-l ganè: mămo, ămnă cu mire tu te ver maritâ. Și iă verit-ăw cu ie și ie mes-a cu iă la gospodăru și l-a zis căsta-i a me măie. Ie zis-a ke ie bire. Potle iel ăw se ănsurât e ie zis-av a lu grofu tu acmoče ver la un cuțit și ver lă kă căsta coje dispre mire. Ie zis-a cum voi te io căta făce, tu-i miie căta bire facut e tu ver neca te io acmoče učidu. Ie zis-a tu n-ări frice niș, tu fe cum t-am io zis și ie ăw lât coja dispre ie. Acmoče ie fost-a un mușât om. Și poele ie ăw se ănsurât dupa sora lu čela lui gospodâr. Și ăw facut mare legrije și jivit-aw dosta bire.

Susuevița.

Jose Tvečić. 70 anī.

25.

Iepurele și cînele.

Lepuru și breču a mes na spăs. Când a mes hladi su ur hrăst cuvinte lepuru, io voi pruvej tele pōstole. Ontrat când l-a pus pre pičore ke cuvinte voi pruvej și trli zălie. Breču dupa ie trlit-a, ma ie a scapât și șă nu l-a putut cață.

Susuevița.

Ivine Belulović. 14 anī.

26.

Pățenia lui Anton Scrobe.

Io ăm slujit ăn Gălujăna doi ăn, când io doi ăn finit ăntrebăt-ăm me mită. Dātu-mi-a gospodăru a me mită și gospodărița mi-a dāt o butilă de ulă. Verit-ăm ăn Berbăn durmi la o udoviță cu filă. Donke cuhejit-a pulenta za večeru. Gospodărița cuvintă: ke cārle ăre trei scălin la ușa de cășe priscoči ke va čiră pulentă. Fila lu gospodăriță iă din cășe mers-a trlinda și priscočit-a doi scălin. Măia cuvintă tu nu ver pulentă čiră ke n-aj priscočit tri scălin.

E poele io m-ăm sculăt za priscoči trei scălin za pulenta čiră. Când io am priscočit ăntrăt-a după mire zăchis ușa. Poele io cuvintu ke zăce ușa ăntru mire ănelis,

gospodărita mi-a zis ke ȳo cu tăți bivescu ke priscoăit scălini de ȳel ușe. ȳo ăm ăntrebăt a me ule și a me robe, gospodărita zis-a ke va cu ula me pulenta zobeli.

ȳo mers-ăm durmi pre sirtiră su lopă. Pre mire nuște caple, mers-ăm cu mărle pe brageși și duc su nas, ănrăt-ăm cunoscut ke galirle căcu pre mire. Acmoče m-ăm seuns su sirtiră.

Vir-it-a tăți, furăt-au galirle. Ur cuvintă ȳa un snop de sircira, čela ista luăt-a snopu și mire legăt-a de ȳe și seupa ne a legăt. Portă-me-n boșcă. Snopu lu drăcu fost-a greu. Coleș când-a snopu rezlegăt mers-am ȳo după ur copăč. Vir-it-a ur pișă, mișe cuvintă ke če ăncă lucr. ȳo ăm zis: vir-it-ăm din Pulă colē, ăm plerzut și m-ăm fermeiit ăncă. ȳel m-a clemăt ke neca meg cu ȳel, galirile cuheiit-a și prajit și muncăt-ăn. Când ne an saturăt, ȳel mișe cuvintu ke prevtu de Vodnăan ke-ȳ la prevtu de Berbăn. Ke neca ȳo meg călu fură dila faroș. ȳo ăm călu rezlegăt și durăt-l-ăm pira la portun. Ur lăt-a uzda din gurē și sedla despre că. Acmoče ur pus-a conopu și legăt-a călu de gut. Čela om a luăt călu kă. Doȳ de ȳel scoăit-a la o ștălă, durăt-a o tireră văcă pus-a sedla pre văcă și uzda-n gură ca și lu călu.

Vire prevtu din faruș și cuvintă: ȳuve mi călu, e ȳel zicu gospodine ăncă, dăt-a redinele lu prevtu-n mără, ȳo ȳ-am țirut ștăfa, prevtu zejezdit-a văca. Când a ȳe văca zejezdit, văca cu ȳe mers-a-n boșcă. Vikē: Jezu-Maria ȳuve me drăcu portă. Treȳa votă cuvintă ȳuve drăcu me portă. Podle n-ăm avzit niș, podle mes-an noi năzat, ȳuve galirle-n ăn muncăt. Poȳidit-ăn če n-a remăs mânke. Podle de când ăn poȳidit cuvintu tăți: tu ne reȳ cunoște mărē, ȳo ăm zis ke nu reș. ȳel mișe zis-a ke ȳo-l reș cunoște și-l reș spure fărē, ȳo ăm poele spus ke măcar ke-l reș cunoște ke nu reș spure. ȳel nu s-a dăt ziče ke čă-ȳ istina, ȳel a mire cațăt și m-a pus ăn băčfă și băčfa zădnit-a. ȳo ăn cu pumnu čepu zbit se nu pocnese de săpa. Breči vir-it-a osele glodi ȳuve noi galirele muncăt. Vir-it-a croz de șcule coda de brec ăn băčfă, ȳo me de coda cătu din băčfă și brecu

poșnit-a trmanê și băcfa mes-a takenda. Când a virit băcfa la ārpa, cepu mi-a căpu probit și sãnjele trilit-a fărã. (Are un semn în frunte ca o loviturã de cep.) Io mes-am preste Rãșe și cavtãm se tãți dupã mire viru saki cînũ coraț.

Susúevita.

Anton Scrobe. 67 anĩ.

27.

Iovanin.

Un țesãr a vut un fĩl. Și cãla țesãr k-a flãt o bestie ăn se jãrdin. Și cã vote țel clemãt-a a sel priatel. Când a țel verit la cãla țesãr ke l-a facut merinda și cãnd a țel obedveit dupa scãnd ke le zice cãla țesãr, io v-am pozovit ke voi arãta o mușãtã bestije c-ãn io flãt ār-a mẽ jãrdin.

Cãnd a je mes ratã cã vote n-a fost niș. Je cã vote ramãs-a jaco jãlostãn și je zis-a cire cã miẽ lasãt-o io l-eș fãce cãpu talã. E lui fĩl a zis ke io l-am lasãt. Cã vote clemãt-a do sluge, ãmnãț cu je și cãpu-l talãț ăn pustẽ boșcã.

Tunce cãnd a țel mes ăn cã boșcã cãla Iovanin, ke șã se clemã printipu, ke s-a sprosit lu cãle do sluge ke neca nu-ĩ talẽ cãpu. Dotecĩt-a (verit-a) o oje cija și je l-a zis: voi veț ve dila me cãce tot o plãce ali talãț miẽ cãpu ali lu cãsta oje. Iel a mai volit cãpu lu oje nego lu cãla printip Iovanin talã și je ramãs-a ăn cã boșke ca și cucavita ãns.

Je stãt-a cija far de hrãnc ke s-a cucãt durmi și ke-ĩ clemẽ dãn somnu nuște Iovanin po imenu. Je cãnd s-a zbudit ke cãvtã ocoli de sire ke cire-l șã clemẽ, ke cãvtã ārõ deblã virde sire și ke zegledit cãla om. Și ke-l ãntrẽbe ce tu sinco ãncã lucrĩ. Je ke a zis io-m lasãt o bestie lu me cãce pac din cãsta stvar m-a caștijeit. Je l-a zis nu reț tu conoște cã bestie, je l-a zis io nu reș o conoște.

Zice, cãsta sãm io, io sãm sveti Anton. Tu n-ãri friceț ke-r pogini (ke ver muri de fome), tu ver mere cu mire. Și je mes-a cu sveti Anton ār-a lui jãrdin și zice tu ver ãncã bivei cu mire. Ke tu-ĩ mire șcapuleit de morte și

emoce ȳo voj tire lă za me fil. Şi tu ăn saca cărige (loc) ke va dobăndi vojskele şi saca stvar ke-l va ămna na rucu, şi ȳe ramăs-a ȳija cu ȳe bivej. Nigdar n-a mes năzat către se căce.

Nósela.

Tóne Mikleuş. 46 anĳ.

A azzit-o la soldaĳi.

28.

Fata împăratului şi soldatul.

O vote s-ăw nemureit fĳla lu ųesăru ăn un soldăt. E capitănu de soldăt, vrut-a anca dupa ȳa se-nsură, ma ȳă mai volit-a soldātu. Acmoce dăt-a capitănu cęsta soldăt kă ăn ălt grădure.

Ćela capităn fermeveĳa listurile ce soldātu piseĳa lu feĳta e ce feĳta piseĳa lu soldātu. Feĳta murit-a, ăn baserice av pus-a ăn răcu. Capitănu făcut-a veri vegĳa ĳela soldăt ȳija ăn baserice ăn wardije. Soldātu ăntrebat-a ȳira za ne mere ăn baserice ȳe scapăt-a kă şi o băbă l-a fermeit, că băbă fost-a măĳa lu Domnu (majka boĳija), şi ke-l ganė ămnă ăn baserice, tot va obidi, samo tire nu, se meri dup-altăr. ȳe trecut-a vių.

Ătă nopte tudi ȳe deştineit-l-a căle do ure năzat ȳija e tudi ăntrebat za scapă kă, tudi l-a că băbă şteptăt. Ătă nopte ămnă ăn predicălniĳă, tot va obidi prin baserice e tire nu va flă. Şi şă fost-a deştineit şi treĳa nopte. Treĳa nopte-l zice băba ămnă ăn vir de răcwa sta, cănd ȳa făre tu nuntru. Cănd ȳa obidire tota baserica că vote va seoci pre tire nuntru şi că vote va ojivi.

Şi cănd a ojivit mes-a Domnu rugă ăntru ăltăr şi cănd s-aw pomolit mes-aw către căce căse. Şi ȳe-a poppus tote seĳe stvar cum a fost. ĳela capităn că vote facutu-l-a ųesăru respĳteĳ na bocune şi ĳela soldăt s-ansurăt dupe fĳla lu ųesăru şi ȳo fost-ăm pre pir colė şi buro muncăt cu ȳel, pac m-a oca hitit.

Nósela.

Tóne ȳurman. 29 anĳ.

29.

O „ștrigarie“.

Fost-a un om și lui se zia făceja zidu ăntru je și nu pute rențe. Pac l-a za soldăta lăt, pac crezut l-a colô, pac a pisejt lu sveti otăt păpa, pac l-a trimes un list năzat, l-a trămes și un libru é-a putut spure și ce n-a putut spure vut-a pisejtă ăn je.

Acoce je putut-a spure ce ve jo spuser și ne spure. La țimiter a trecut doj omir l-a șteptăt la ușa de țimiter și lăt l-a nuntru é-a putut-a spure e că ce lucrăt cu je n-a putut spure. N-a cutezăt, je fost-a propio crisnic dunca je vut-a pre libru tot, ma samo că fost di la Domnu tremeso că n-a putut reskini. Prestu cunfinu lu ătu n-a cutezăt mere reskini se a fost vr-o ștrigarjie.

Nósela.

Tóne Iurman. 29 anj.

30.

Trju.

Ur om a vnt trei mestel de mlăre și e-a verit trju (cela maj micu pul) și a popit tota mlăra. Gospodăru verit-a și s-a rezjădit, vut-a sekura și bitit-a după je-n gărd sekura, pokle n-aș putut află, je zepalit-a gărd, sekura zgorit-a e e toporișta remăs-a.

Berdo.

Frăne Lubičić. 60 anj.

31.

Soldatul cu doba.

C-a fost la soldăt ur dokle betăr a fost. Când a kă mes l-a bobinu dăt za regăl. Pokle a verit durmi ănr-o oștarije. Je e-a durmit, e-a verit trei prefti, cija. Atunç a scoçit do kelnerițe către jel, tunçe cela cu tămbura e-a facut tun-tun-tun, și prefti aș scapăt kă ăn kemeșe și-n cele

mić brageșe. Cēla ātu ē-a ċija remās (cēla cu hobiīnu) și a poberit roba și damăreța a mes renće.

Verit-a la ur fāroș și vikejt-a se re roba cumpāra. Preftu verit-a și l-a dāt cāt a 'ntrebāt. Pokle la ātā cāse șteso șā. La treja șteso șā. Pokle soldātu cu tāmuru verit-a cāse și s-a ānsurāt, pokle l-a și pinez zminkejt. Ie a poșnit metur legā și mes-l-a vindavej pre āsir ān cētāte.

Fost-av ālți doj trgovți, ur vut-a vozu de țucor, ātu de cafe, pak a mes scupa toț trej ān oștarie. Iușto ēa vota a batut tāmuru și iel bejt zajedno și spuravejt cum trecu și pak ie zis-a tunće jo ve voi spure o ștoriā. Akmoće kelnerițele avzit-a, cīame-l iāle vreda fāre, ke vor metur cumpārā. Iāle l-a zis na-ț tu sto fiurini bașta nu zicē de cā votā niș.

Akmoće ie verit-a nāzat cātreg iel, iel l-a-ntrebāt ē-aj āmnāt fāre ie zis-a vindut-am metura sto fiurini. Iel zis-au lui ke nu credu, ie tunća aratāt-a pinezi, ke l-a vut ān pumān. Pokle cațāt-a nāzat ātā govorenje, pokle ie nazat zicē jo ve r-aș nu ște zicē. Tunća cāle cubarițe clemāt l-a opet la ușș ke neca mēre metur vindavej.

Akmoće zicē cubarița lu cēla cu metur cāt rejt tu se nu ver nigdar de ēa zicē niș, sto i pedeset fiurini. Și l-a dāt. Pokle ie vire nāzat cātreg cēl trgovți și scupa s-a spravit ca și mānke. Akmoća ie s-a pohvalit ē-a vindut metura: sto și pedeset fiurini, ē-a fost zālic mai māre nego cā, ē-a mānke vindut. Iel ke nu l-a crezut. Akmoće ie aratāt-a pinezi, sto de mānke și sto i pedeset de kmu.

E iel n-a putut cafe și țucor vinde niș. Poșnit s-a iel ē-or gambiej tirgovina și pogodit s-a. Ie lāt-av vozurle cu țucoru și cu cafelu e iel āsiru cu meturle. Akmoće ie mes-a kā cu vozurle e iel ā remās vindavej metur.

Cānd āu verit mulerile ē-or cumpārā metur āntrebāt āu ke po cātu-s, iel a zis cāste mai mić po sto fiurini, ē cāste mai mār po sto i pedeset fiurini. Iāle zis-āu ēe-ști munit, pokle stāt-āu ċija ure trej zile e pak pokle n-āu putut niș vinde.

Mergu țere țela țe l-a țucoru și cafelu lăt. Ie s-a nadițit ke vor veri și l-or flă e ștudieit-a vinde mânke nego iel verit-aș și lu mulțere l-a zis ke se re veri vruri forest, ke neca-l avițe. Tunța vezut-a jă ke viru doj de iel. Atunța spus-a lu omu sev ke viinu, je mes-a cãvtã vreda, cunoscut-a, ke-s cã țeli doj cu cãrli gambieit țrgovina.

Cucãt s-a je pre șcriine și zãgirnrit l-a mulțera cu pãnza abã ca și ke-i mort. Akmoțe țeli doj viinu an cãșe și antrebu bura zi și ke juve-i țela și țela (cum l-i lumele) e jã tunțe cãțãt-a gãndi (plãnze) ke ki zna dende priãteli viinu l țere e je ke-i mort. Iel ganescu cãnd a murit merzén kã șa țe reș? E ur se jede po svetoga boga e mere cacã-n gurã, țela atu ganè țe t-er mere cu mort șpotej și mes-a fãre, țela nãzat se jede mișe nu dãje iirima mir, jo meg cacã-n gurã și mes-a je colè rezgirnrit l-a ke-l va cacã an gurã.

Tunçe lasãt-a brageșile anzdolu ke-l va cacã-n gurã. Ţela mortu cațãt l-a de boșe (ove) e je jokeit-a, je tunța scapãt-a și zis-a: drãcu fost-a viiu e doj aș mort. Cumpãniu țela at zis t-am jo se nu te pațești cu mort om și neca-l lasi kã.

Berdo.

Frãne Lubićić. 60 anı.

32.

Tre ƒrașı.

O votã a fost trej frãș. Ur e-a fost șnidãr, ur e-a fost postolãr țela treju ke n-a niș stiunt, juva țeli doj lucraveit-a țela merjeja dupa iel ca și se re mere filu dupã cãce și din lor jurnãda l-a moreit hrãni, n-a putut țeli doj niș vantej, k-a moreit-a țela treju hrani.

Tunța s-aș pogovoreit țela doj ke c-ãru de lucrã ke nu potu ane jivi și je hrãni. Ben, tunçe homo noj pre lume. Pak sa țel doi pogovorit ke țire mânke pre lume ji.

Pak a mes şiidăru pak a lât lăcătu (cu ce se mesură pânza) şi şcările. Pak a verit ẵn o boşcă, pak s-a trefit pre o băbă. Iă-l ẵntrebe: cotro tu meri sino? Ie odgovore:  -ăre tu de şti cotro  o meg? Meg lucru  are. Baba  i cuvinta:  esăru  re lucru, ma tu n-er niş f ce. Ma  e s-a rugat de b bă ke cum re pute  ela lucru dob ndi. Ben tunce  ă b bă  -a dat o nuce, c nd tu verire la str ja de  esăru tu ẵntrebe lucru, ke re i r da c s .

C nd a verit la str ja de  esăru tr s l-a  nnuntru. Ie ẵntreb  za cos ,  el a zis se şti tu cap t roba lu o trupe uro nopte usi,  o t-oj d  pl ce kako ver  ns, a se nu,  o t-oj c pu f ce tal . Pak a mes  n cameră, d t  -a  ira, pokle  ir t-a la tr s  n magazin  ve-  roba. Atunca  -a prins svi ile  ve-  roba, pak l-a zăclis. C nd a mes f re  ela ce uşă  nelide  e l-a zăclis ke neca cos . Ie tunca nuca r stuc t cu şcările din  ela nuca  eşit mai mun şiid r f re nego  -a putut ved . Tunca nuş arle croit-a, nuş arle cosut-a, nuş arle slage t-a roba  -a fost usita tot uro nopte za tota trupa.  t  zi c nd a verit  ela gv rdian din magazin  e s-a pri ndit.

Mes-a  e c tre  esăru, atunci mes-a  esăru  n magazin ved . C nd a  e verit  n nuntru  e  i s-a poclonit lu  esăru.  esăru l ẵntrebe s-ai tu cesta tot facut. Ie cuvint  n zat, prisvitla cruna, neca ob jdescu se-  facto bire. Fost-a bire facto. Ie l-ẵntrebe ke ce va  e pre se pl ce,  e a zis ke ce   davur  d -  va. Ie atunc  -a d t păru de c l şi o carota şi plir  de pinez şi un cu er şi doj  ed rmi. Tunca  e mes-a k  cu tot. Verit-a în-o boşcă,  ia fost-a o c şe za prino i (za durmi)  e ẵntreb   ă gospod ri  se re fi loc za durmi to   nc . I  zis-a ke  e loc, atunci ẵntreb t-a ke se   va  ira parike ,  e zis-a ke  a, pak a mes  ira.

Pokle poc r t-a  ă gospod ri  ẵntreb -l: ma zice, gospodine, se nu   re purta lor o frajla muş ta. Ie zis-a ke  a, se re  o pute af , pak  -a dopile t ura muş t , ma  e zice c t va fi po pl ce i -  zice ke vor  el pogodi. Pak a mes  n cameră  ela gospodin cu fr jla. Tunca ẵntre-

bă-uo: ke văt va po plăce, iă zis-a: tu ver pure că ce are tu e io voi pure do vota căta, se ști tu bur de făce čela ărt. Și tunce, pak a mes pre păt, zice ămnă tu rence durmi; je mes-a durmi, e băba cafelu cuhejt-a, je o clemă e iă tot po mălița cótula po cótula dispre sire mulēja. Băba duce cafelu, sineo, te se rej vre cafe ke t-ar tota nopta munci. Când a je cafelu popit je zădurmit-a, pokle s-a iă l-a je cucăt, n-a putut fute. Damăreța verit-a băba rano clemăjă-l. Ala, seulăți-vě, tota nopta at lucrăt. Tunca iă seocit-a färe din păt, je siromăhu jălăstăn și desperejt după iă tunca mes-a je cătr-a se căsa și frăt. Când a je verit căsa frăți-l ăntrebu cum-ăi, brate, pre lume. A ie í cuvintă slăbo.

Čela ătu frate zice ke va mere je pre lume, pak a mes, lăt-a băticu lu ărtu seų. Cum a čela prvi făcut, făcut-a și je și că băbă l-a privarit ca și celă prvi. Când a verit căse l-ăntrebu frăți, ke cum ăi pre lume, ie zis-a slăbo. A vec čela mai betăru știunt-a ke lí s-a zgotit ca și luj.

Akmo zice bedastu meg io lucru căre, pak a mes. Pak saka ce iurbăja pre căle ăntrebăja neca-l dăje, pak s-a trefit pre că băba jušto și je, pak a vrut pre iă seoci, iă zis-a: ne, sinco, țesăru ăre fetele. Iă zis-a căutăte bire ke rej malamente trece cu țesăru. Je poșnit-a mușăt cu băba ma că n-a fost băba, nego măja lu Domnu. Je o ăntrebăt ke cum rej pute că făce, iă l-a dăt un prsten, tot că-t mai bire pre žajet stăre Când l-a pus pre žajet că l-a ca și un corn stăt. Când a verit ăntu ăsa lu țesăru nu l-a străja vrut lasă. Străja dat-a viju lu țesăru ke verit-a ur ke-i bur de lucră. Tunca țesăru odgovorit-a ke neca-l lăsu. Când a verit ăn căsa lu țesăru, je-l ăntrebă ke se-i bur, je cuvintă, io ășăm. Tunc l-a dăt čiră, țesăru vuta 99 și o băbă e băba durmit-a mai aproape de use. Când l-a zepelėjt nuntru ie a prstenu pre jajet trdo netignit, najprve pre băbe seocit-a. Iă-l cuvintă, ne sinco, pre mire ma pre căle ălte, și ura după ăta nepăsit-a. Ma je morejt-a șteptă devet miseți za plăce. Când a finit căle devet miseți, fost-au

tot 100 fl. Pak țesăru-l ăntrebă ke ce-î za plăce, je odgovorit-a ke ce re vre țesăru. Dăt l-a ca și lu ălți. Tunca je mes-a kă și frăți și verit-a ăn că boșcă și căse. Pokle ġira l-a ntrebat bāba se re vre și je o pēsona je zis-a ke ġa. Mers-a-n cāmeră și s-au pogodit. Iă-î cuvintă: ămnă tu durmi, vire bāba cu cafelu, ma ce voi ġo cu cafelu. Je zaće pre pāt și netignit-a prstenu. Duće bāba cafelu, je n-a vrut cafelu be, ma l-a-n siru ulit. Bāba mes-a kă ușa zăclis-a când a ġă ușa zeklis je o clēma: ămnă, ămnă. N-a putut ăto făce moreġt-a ġi cātră je. Când a je zgrabit pre sire și țela nopte pre ġa. Dămăreța vire baba: ala, sculăți-vă. Inke je pre ġă a fost, când a bāba verit. Bāba atunca ġalosna, e feța mai mun mortă nego viġă. Tunca je lāt-a 4 cārote și osān ġandarmi. Când a verit acāse celi doi frāt cāntāt-a ur lu ăt ăn ocli ke-smo noġ șegal, ma je-ġ șegao, a noġ nu smo. Și tunce miġe dăt-a din ġurbă și o birtită ăn cur.

Senovic.

Joh. Soldatić. 50 anġ.

33.

Printul și fata saracă.

Un țesăr a vut un fl. Ke-î cuvintă: sinco, se te raġ tu ănsură, pokle reġ mere ăn voġscă. Voġsea va dureġ șapte ău. Lāt-a je pukșa și mes-a je ăn low, vezut-a o baserică ġuve omiri ămnăt-a la misa.

Verit-a je cu pușsa la prāgu de baserică, când a fos misa finita ăntrebāt-a o feța, care ġeșit din baserică fāre lu cui ġești tu feța? Iă l-a zis atunc ke n-ăre nego măġa și cășița. ġuve tu bivesti? ăn că și că cășiță. ġ-oġ veri dupa podne cātre tire și cātre măġa și voġ duće un ġepur.

Cān a că spus flă lu măġe usnajit-o cășița și parekeġt-a o merindită. Și verit-a flū lu țesăru cu ġepuru și ġ cuvinta: cesta ġepur parike za obéd. Cān a ġepuru parikeġt donke cuvinta socra: tu ver ve se tu reġ fetina me lă flū și

feta cu zlatni per și cu zlatan mer. Donke je s-a pozakonit după că filje.

Verit-a urdinu an vojsea mere. Căce și filu an vojsea mes-a. Donkve filu zis-a lu maică-se, măico, pisè tu mije é-a nascut a me mulere. Socra zis-a, ke va filu și fila năște cu zlatni per și zlatan mer. Măja pisèit-a lu filu lu țesăru c-a nascut maăcu și breu. Filu odpisèit-a lu măje află tu măico șapte de jel și fe wo tu șapte clafar de zid lărg și pletè tu bire.

Măja fecut zezidej nevesta. Celi doi fecor ce s-a nascut, fecoru și feta, an casa wo pus și pinez an nuntru. Un malinăr aflăt-a celi fecor și lăt l-a je acășe și cuvintă je lu mulere: raj tu ști ce jo-m aflăt, un fet și o feta și pinez. Odrnè tu a tè fet și gojè tu cesti doi fecor, t-ari pinez.

Je fost-a, malinăru, é-a flăt cesti doi fecor sirohmah. Je atuncè cu celi pinez cumparăt-a un bocun de pemint aflăt-a je saca zi tejăt cu celi pinez je lucrăt-a șapte an.

Verit-a filu lu țesăru na șapte an acășă. Cesta malinăr dăt-a lu saki fecor o spirtită, mes-a filu lu țesăru an low, verit-a je (filu lu țesăru) iuva celi fecor avut celi tejăt și spirtită. Antrebăt-a je: bog daj sriču, lu cui ste voj fecor, lu malinăru. Iuva-i malinăru, ke va șubito veri.

Verit-a malinăru, zice, tu malinăre ce ăș tel fecor, dende-s cesti fecor țije? Jo í-am, zice, aflăt. Iuva? Zice, la jazu de mora, jo í-am aflăt an casetu zeclis ca și càn je mort. Donkve a me mulere avut-a lăpte cu a me fecor, tu jeno odrnè tu a tè fecor e cesti doi doje. Iă í-a zgoit do șapte an. Filu lu țesăru verit-a kmoce casa și cuvintă lu măja é-a nascut a me mulere? Iă zis-a breu și maăcu. Je ganè ver tu vedè mare filu ș-a me filje. Zač-aj tu znevidit a me mulere, ke iă nascut breu și maăcu, ke a nascut fetu și feta.

Senovic.

George Surián. 73 aní.

(Mai departe nu mi-a povestit.)

34.

Povestea fonografiată a lui Țvețici.

O maje vuta oflje karë na stivut torče, batutavo preste mër, trekuta o gospë si avo ên trebat zač vo baci rë ure torče nare če ča Gospë lja zis neka mere ku ja mesav ku ja pusavo la o kamere plirë de vlas ja brižna na stivut torče viritav trei tete këtra ja pre okne nuntru si elja jale tot potors si gospa čiaro vesele si lja zis ke vavo marita fosta đupa asev filj ča fete zisa ke re rada sale tete na obed kljema gospa fosta kuntente veritljava čale trei tete ure farde picor kumav pre muliner skakeit ure farde žažet kuma tors vlasu elja poidit zažetu, ure farde usne kumav moreit ku žažetu pre usne pritiskei ka močia vlasu si-tunce ljav gospa zis tu nuver nigdar već torče. sav maritat đupa aljei filj nigdar na stivut torče manće ni potle.

Io Giuseppe Zvecich,
avzitamo akase en Susnjevice.

Transcrierea textului fonografiat.

O mǎje vut-a o filje care n-a Ńtivut torče, batut-av-o preste mǎr. Trecut-a o gospë Ńi av-o intrebǎt zǎč vo bǎti, se vre torče n-ǎre če. Cǎ gospë l-a zis neca mere cu jǎ. Mes-aw cu jǎ, pus-av-o la o cǎmerë plirë de vlǎs (Ńtupa) de conope. Jǎ brižna n-a ŃtiŃut torče. Virit-aŃ trei tete cǎtre jǎ pre ocnë nuntru Ńi l-a jǎle tot potors Ńi gospa fost-a kǎro vëselǎ Ńi l-a zis ke va vo maritǎ đupa a sev fil.

Cǎ fete zis-a ke re rǎda se le tetele na obed clemǎ. Gospa fost-a cuntente. Verit l-aw čǎle trei tete: ure fǎr de picor cum aw pre muliner scakeit, ura fǎr de jǎjet cum a tors, vlǎsu l-a poidit jǎjetu, ure fǎr de usne cum av moreit cu jǎjetu pre usne pritiskei ke moča vlasu Ńi tunče l-av gospa zis tu nu ver nigdar već torče. S-av maritǎ đupa a lej fil. Nigdar n-a Ńtivut torče mǎnke ni potle.

Io Giuseppe Țvețic,
avzit-am-o acǎse en Susnjevice.

Trej frăt.

Untrat ke a fost trej frăt: doj sār și un gobast; ke a mes pre lume, c-or slujbē flā. A mnāt ure trej zile și n-a niș flāt. Ćela gobo ganēit-a lu ćeli doj, cānd a verit la niva de grāv, care a fost zdrile, cānd nu puten slujbē aflā zice Ćasta-ī zdrilo, cațā ne jūi, jur se va flā gospodār lu cuj e Ćasta. Īl va fi borebit drāg ke noi jūin. A verit ie, gospodāru, ie s-a clemāt Māgo și ke gape: Ćire v-a tremes jūi? Gobo zis-a n-an putut slujbē aflā, jo-m zis ke-ī va fi drāg ke jūiescu. Māgo mes-a kā. Īel a āns jūit, avut-av 300 fiuriū vek saki. Māgo vire cātra Īel, flāt-a ke pōivescu. Īe ontrāt zis-a: vek aveț cāta (300 fl.) la mire pac v-am aflāt ke nu lucrāt. Īe Ī-a sramotit ke nu luern.

Gobo zis-a: noj isne capāt za pōcini și za lucrā. Māgo zis-a: beū, se-ști tu capāt mai vred de mire jūi, jo ć(ț)-oi dā 300 fiorini tel și 300 mel. Ontrat mes-a Māgo jūi și ćela mai betāru frāte. Māgo fost-a mai zvelt, Māgo Ī-a dobāndit ćel 300 fiorini. Cmoče ganē lu ćela ātu: meri și tu? Īe zis-a: beū, jo meg, ma se jo dobāndiru, tu ver dā 300 fiorini mel și 300 fiorini Će mū-a frātele plerzut și 300 tel, Ćā-ī 900 (stotine). Plerzut-a și ie. A lu gobo zis-a: meri și tu? Īe zis-a: meg, ma se jo dobāndir, lu saki frāte Ć-a plerdut āri dā 300, 300 mele, 300 tețe, Ća-ī 12 stotine.

Gobo s-a zevārnit mārile și poșnit-a vreda jūi și do-bāndit-a lu Māgo tote 12 stotine. Și ontrat gobo zis-a: cmo me platē, jo meg kā. Ontrat Māgo zis-a: mnāt tustrej cu mire, voj ve dā Ćirā și bē cāt veț. Māgo vut-av trej file. Īe Ī-a broit lu gobo pinezi Će a dobāndit și Māgo zis-a ke morescu durmi tustrej, saki cu se file-ī.

Și ontrat filele de o bāndē a durmit in pāt, Īel trej de āte bāndē. Și Īel a zedurmit doj, gobo, ie n-a zedurmit și s-a sculāt scutā Će va Māgo ganēj lu se mulēre. Māgo ganēit-a lu se mulēre: Īel or zedurmi și Ī-oi mēre, voj lu tustrej cāpu talā.

Ontrat gobo zbutit-a céli doi frăț și cucăt s-a de că
 ătă bândă de jăle. Jăle vut-a saca se barete rojse pre căp
 și jăle durmit-a și jël a lât lu saki se barete și pus-a pre
 căp. Măgo mislit-a ke dormu și verit-a și cu sabla lu tute-
 trei filele căpu talât-a, e je mislit-a ke lu lor trei frăț.
 Măgo mes-a durmi și gobo s-a sculât la use scută și je
 ganș lu se mulere: âm, âm lu tustrei căpu talât și damareță
 voi mere toț priateli pozovi, ren făce maie bur obed de
 jël trei.

Ontrat s-a sculât și zbutit-a frăți și tărălescu kă. Verit-a
 la-n lăc și gobo s-a domislit, ke Măgo n-ăre oblast za trece
 prie. Ontrat Măgo dotečit-a cătra jël și ganș: gobo! gobo!
 cude mî-aj facut. Je ganș: ce é(t)-âm facut? inke-ț voi
 făce mai mund nego é-am facut, mai zada voi și tire lă.
 Măgo, n-a vut oblast za prie trece și mes-a Măgo kă. Cēla
 gobo mere reñte cu sel doi frăț, mes-a nazat slujbe căre
 și verit-a la-n țesăr se-l re lă za jerdinera. Céli doi frăț
 é-a fost sār, lât l-a și gobo n-a vrut lă. Gobo s-a rugāt
 neca-l lăje za căli snazi. Lât l-a la căl, e căli nigdar n-a
 fost sã grăș ni sã mușălt ca și a lui.

Bo(g) me, céli doi frăț a lu gobo, s-a znenavidit ke-
 j mai brāv nego jël. Ontrat jël a zis: cum ren noi făce za
 kă-l dă. Știț ce ren noi neputi pre je emo? Noi ren zice
 lu țesăru: c-ăre cēla Măgo o jăpe, ke nu-î pre tota luma
 sã mușăte și sã brisne, ca și ăre cēla Măgo.

Țesăru l-a clemāt pre(!) gobo la sire se-î capăț lu
 Măgo fură o și lu țesăru dură-vo. Se nu fure capăț 24 ure
 termin, se nu za glăvu. Ontrat a zis se voi io că făce,
 dajeti-m o spărte de bonbone. Meg provei se o putur lă.
 Verit-a ăn ștăle și dilit-a lu jăpe bonbon și jăpa nu s-a
 dāt cață, jă riteit-a munieseiț și Măgo avzit-a și sculāt
 s-a za vede ce-î lu că jăpe. Avzit-a ke vire Măgo, gobo
 stisnit s-a su mañadure. Măgo căre și nu l-a putut affă.
 Mes-a Măgo năzat durmi și când a je mes durmi, mes-av
 năzat lovi gobo jăpa. Și ja inke mai kăro munieseița.
 Măgo avzit-a și mes-a năzat vede ce-î lu jăpe. Gobo s-a
 stisnit năzat su mañadure. Vezut-a Măgo ke nu-î niș.

mes-av năzat durmi. Gobo năzat s-av sculăt și năzat av cu celi bonboni iăpa muntit, iăpa inke mai munjesjeita. Măgo s-a sculăt treja voteș, gobo năzat s-a su maiađureștisnit. Când a vezut Măgo ke nu-ı niș, lăt-a Măgo o mnaveș și udri preste iăpeș. Magar se va o drăcu lă, je ke nu se va sculă mai mund. Ontrat când a je mes durmi, năzat s-av gobo sculăt și năzat munteș iăpa. Cațăt-av-o și gobo o zejezdeș și fuje cu iă. Vire la cela lăc și vo rezjezdeș și vo de redine țireș și cănteș. Măgo vireș și ganę: gobo, gobo, ce mî-ai facut? Je ganę ce c(t)-am facut? Gobo ganę: inke ț-oj mai mund făce, nego c-am facut, mai zad voj tire lă.

Ontrăt Măgo mes-a kă. Gobo iăpa zejezdit-a și mes-a cu iă la țesăru. Lu țesăru ganę: căsta c-e. Luı frăt ganescu: ce-ı drăcu ăn je, ke-ı șă brăv. Ontrăt ganescu je: ce reș emoce pre je neputi? Cmoce reș lu țesăru neputi, c-ăre Măgo o poiaveș toteș de zlateș și je ke-ı capăt fură o despre jeł din păt și lu țesăru duce. Ontrăt țesăru ăl clemę na raport, ke se nu-ı capăt că făce 24 ure de termin, se nu ke-ı va căpu lă. Je, gobo, ganę ke frăți mintu pre je, ke reș răda frăți se je căpu plerde.

Țesăru l-a dăt 24 ure, se nu ke va căpu plerde. Je ganę ontrăt, ke va je că făce, ke neca-ı dăje ure scale luj și legăhneș și o clukeș lungę și legăhneș. Dăt l-a că și je mere, nopta vire la Măgo, scalele negnit-a pre cantunu de căseș și mes-a sus pre cov. Rescoperit-a zliptiș și facut-a șcula iusto desupreș, juve jeł durmit-a și cu că clukeș netezeș poiavaș și vek nu l-a o fost se nu za-n măr cață și cazut-a pre jeł. Măgo s-a zbudit și mes-a făreș și zegledit-a gobo pre căseș. Când l-a vezut zis-a: verit ămî-ai gobo, ămă jos de pre căseș, je vut-a frikeș ji jos, e Măgo l-a zis se nu va mere jos, ke va mai măre cus urecleș de je făce. Mes-a gobo jos pre scăleș și când a verit jos, Măgo l-a cațăt. Când l-a cațăt zeclis l-a ăn coptor cu ușeș de fler. Măgo mes-a kă și lu mulere-ı ganę: verit ămî-a gobo, zeclis l-am ăn coptor cu ușeș de fler nu va emo scapă mai mund. Ontrăt ăns ganę lu mulereș: scoleș-te răno focu neloji și o măre

cadere pure pre foc, tu ver pure-l cuhej, jo voi mere tot priateli pozovi, ren maie bure ručeníe făce de ie.

Măgo mes-a priateli pozovi. I-av calejt o lemne și n-av o putut rescalej și ie din coptor se scrozi de clutanite nezire. Ie-l ganę: nebogo, jo reș de un trăt o rescalej. Iă ganę: beń, șă ămnă, ie ganę: ma cum se nu-m rescliseri? Iă l-a resclis. Ie ganę: țire tu de o bânđe, i-oj de pârve vote rescalej. I-av țirut de lemne cu măra e ie cu secură l-a câpu talăt. Hitit-av o in cadere, ie țarle ăń cășe din pońăve și ie fnje cu pońăva kă. Vire la ċela lăc și ċusnit s-a ția și căntăt-a. Măgo doteċe cătra ie și ganę: gobo, gobo ċude mî-aj facut! Gobo-l ganę: ċe ċ-ăm facut? ċ-oj făce inke și maj mund, nego ċ-am facut, maj zad voi și tire lă. Gobo mere cu ċă pońăve la țesăru. Ċeli doj frăt ganescu: ma ċe-i drăcu ăń ie, ke-i șă capăt! Ċe ren emoce pre ie neputi? Noj ren emoce lu țesăru neputi, e-ăre Măgo o ielve ăń trușe și gobo ke-i capăt o tală și lu țesăru dopedej.

Țesăru-l ċleme na report, 24 ure de termin ăl dăje, se nu ċă facure câpu jos. Ie zis-a ke se ie ċă capăt făce, ke neca-l dăje o nove robe de medic și o legăhne și oștre secure. Ċă l-a dăt și ăńvestit s-a în ċă robe, zalic roba l-a znasejt, zalic s-a stiskejt se nu-l goba conoște și verit-a nopta colę și ċă gobe sprita ăń zid și cu secură talę ċă ielve. Măgo ăvde ke nușcărle pistę și Măgo s-a sculăt pre ocne ganę: ċire ċija talę? Gobo ganę ke l-a țesăru tremes, ke a gobo murit, ke-l va făce scriine de ċă ielve. Măgo ganę se reș ști ke a murit, jo reș ăńs tală și scriina-l făce din iă. Ie ganęit-a: ma nu va ăto, murit. Ie-l ganę: beń, căńd a murit, ămnă tu ăń cășe, neca-ț dăvu muncă și be căt ver, i-oj vo ăńs tală și scriina făce. Mes-a pre zeruncli și pre măr ăń cășe se nu-l re ċunoste. Saturăt s-a și nepit ăń cășe și verit-a gobo năzat jos. Măgo talăt-a ielva și facut-a scriină și pocrovu desupre. Măgo l ganę: facut-ăm, facut! Gobo l ganę: ămnă tu nuntru, ver vede se nu se svitlę, ke țesăru mî-a zis ke se nu se svitlę. Măgo mes-a nuntru e gobo pocrovu zeclis-a și pocrovu prebiċejt cu ċăvli.

Îe gaņe: nu se âto svitļe, nu! Obârne-te de că âte bânđe se nu se și de că âte bânđe vede, Gobo zebie čavli ân pocrov. Îe gaņe: nu, âto nu! Resclide-me, Mâgo gaņe, e-av gobo murit. Ma jo-s gobo și gobo t-a zečavļeit ânnuntru. Gobo a mes ân stâlę din căl și căli polovit-a su vož și n-a fost capât necârțeļi ân vož și cu verugele zvezit-a dupa vož ielva și Mâgo nuntru. Îe gaņe cu căli printre ârpi și âpe pre Mâgo ân ielve și vire cu ie la țesâru. Gobo zis-a lu țesâru: česta č-e ielva și Mâgo ân nuntru. Ontrat gaņe lu țesâru: de tu me plăče, ț-am zeslyjit, jo meg kâ. Poce țesâru zis-a se nu-l re privari, ke va vede se-î Mâgo ân că ielve. Pus-a șapte trupe de soldât și čeli doļ frăț za resclide vo ke va vede se-î Mâgo ânnuntru. Când a resclis, ucis-a čale șapte trupe de soldât, čeli doļ frăț lu gobo și țesâru. Ontrat a mes din iape ân stâlę și din ponave ân căse și Mâgo mes-a cu că kâ. Și gobo scapât-a și iel a toț ucis ramâs și mie bårtița ân eur și ânča m-a hitit ur mijo de vir be ântu ușa lu Malecu.

Povestită de Tiucu din Villanova, scrisă de A. Glavina
și transcrișă de mine.

36.

Un conte.

Untrât e-a fost un conte bogât, pae tot nâzat l-a mnât contia. Vut-av trej fil, o hrușve âu trușe plire de hrușvi fost-a. Tote pomincuit-av, nu-ște l-a lavejt nopta e n-a știvot če le lâje. Inke ramâs-a trej sus, fost-a trej frăț, lu saki frâte o hrușve ramâs-a sus. Ala, maj betęru lât-av puča duplița za vede, ke se Inj hrușve čeva lavure, ke vo va ucide. Luļ s-a nopta durmit și zedurmit-a și luļ hrușve falit-a.

Inke fost-a do sus. Čela sredânu zis-a, ke și ie mere se vegiâ, ke čecodeļ verire, ke va ucide. Și zedurmit-a și ie și hrușva l-a falit. Čela mai tiraru ramâs-a maj zadâñ.

Mes-a treia nopta, ke va și je se veglă, je ke nu va zedurmi, ke cecodeș verire, ke va ucide. Pus-a je ăn sir plir siru de furnij se nu zedorme, je n-a zedurmit.

Verit-av o pulę din că hrușve și hitit-a ăn iă. Puła scapăt-a și cazut-a un zlatăn per din iă. Și je damareța zis-a lu frăț: vedet, ke-ı me hrușve sus. Hitit-ăm ăn o pulę și scapăt-a, ma un zlatăn per din iă cazut-a. Je lu frați zis-a: cesta-ı zlatăn per é-a cazut lu că pulę. Pocele je ganę: jo meg că pulę căre. Frați ganescu: beń, meren și noi cu tire. Un cus de căle mergu scupa, čela é-a vut zlatăn per je ganę: noi nu reń o află se tustrej mesermo scupa. Je ganę: de ăncă saki pre se căle, ur pre că căle, ur pre oc. Čeli doi frăț ăl ganescu: se reń noi mere saki pre se căle, de ne čela zlatăn per. Je zis-a ke nu-l va dă. E jel ganescu: tu već știj cacove ăj. Beń, dăt l-a je čela per lu čeli doi frăț. Je mes-av pocele ăns pre se căle, mnăt-a reńke čude zile za flă că pulę. Anjurbę se pre un did, čela did ăl ganę: cotro tu meri? Je-l ganę: meg jo că pulę căre, če mń-a hrușva vrut lă. Didu ăl ganę: tu n-er nigdar colę veri. E je ganę: jo meg căre docle vo flăr. Didu-l ganę: beń, jo t-oj neputi cum ver o flă, ma se nu tu mire scutări, tu n-er nigdar de colę veri. Je ganę: jo t-oj scută čegod ziseri. Didu-l ganę: ămnă preste česta vărĥ pac colę ăn că șule ăj un märe palăt, ma se nu tu mire scutări, tu n-er nigdar färe veri. Je ganę: voj te scută. Beń, ămnă și colę când veriri un portun ți se va rescľide și părve ușę ée veriri ănuntru, văr de ușę ăj că pulę și căjba, ma ne daj Bog se tu ăn căjbe nemurej, le pula și ămnă zăjno kă.

Când a verit colę, je s-a nemurejt ăn căjbe și ramăs-a nuntru și drăcu vire și-l ganę: cum ăj tu ăncă verit, când ăj tu ăncă verit, tu-ști iăco șegav; beń, când ăști tu șă șegav i-oj te tremete reńke la me frăte, se-ști tu capăt duće dela je caroța cu doi căl, jo é-oj dă căjba și puła, se nu, tu n-er nigdar kă mere. Ma jo știvu k-er tu că făće, când ăj tu ăncă verit, ke-ști kăro șegav. Beń, je mere reńte, mere uri trej zile. Anjurbę-se năzat cu didu.

Didu-î întrebe: juve tu meri? Ie gaņe: Măgo ċela m-a tremes ke se-î io duser caroța cu doi căl, ke-m va dă căjba și puła, se nu, ke n-oj nigdar kă mere. Didu í-a zis ke nu va nigdar de colę scapă se nu scutăre de ie. Dupa ċe í-a zis ke va scută de ie, didu í-a zis: ămņ preste ċela vărĥ, colę-n ċă șule ver flă un măre palăt și când veriri colę ti se va ușa ănsę reslide și flă ver ănnuntru caroța zlătņ polovițe cu zlătni căl. Tu nu niș zice, se nu scoțe ăn caroțe și păs zăjno kă; se te tu nemurejri ăn corobăt, tu n-er nigdar veri năzat.

Când a verit colę ie s-a nemurejĥ ăn corobăt și ramăs-a nuntru. ċela-î gaņe: cum ăi tu ăncă verit? Ie-î gaņe: când ăi tu ăncă verit tu-ști cruto șegav. Io t-oj tremete la treile frăte, ie ăre o fețe Ielena, ke nu-ĥ pre tota luma șa mușătă. Ie kel va dă caroța, căli și corobătu ke se-ĥ capăt dură ċă fețe Ielena. Ie mere din ċă rențe, s-a ănjurbăt năzat pre ċela did. Didu-î gaņe: tu se meseri colę nigdar n-er veri năzat. Ma se tu mire scutări, cum te io neputir veri-ver. Ie í-a zis: scută t-oj. Ćesta í-e zăduņ votę, se nu tu mire emoce scutări, n-er nigdar veri. Amă tu colę renke ăn pârvi palăt, ċe veriri, când veriri nuntru văr de ușę ver flă 12 cluc și ċă fețe Ielena, ver o flă ăn 12a (dvanaista) cămere. ăn străje vor fi drăci: ur va fi brecu, ur ăsiru, ăntru brec va fi fir, ăntru ăsir ose. Tu hitę lu brecu osele, lu ăsiru firu, pac nu ț-or niș. Când a mes ănnuntru lăt-a dintru brec firu, pus í-a ăntru ăsir, e ăntru ăsir fost-a ose, pus í-a ăntru brec. Omoce mes-a nuntru. Tu când veriri ănnuntru niș nu zice, nego hitę despre tire te jakęte, hitę pre íă și niș nu te obărni neg zăjno fuj făre. Ie hitę jakęta pre íă și fuje făre și íă tărle dupa ie. Zăc tu fuji? Nu fuji! Viro ota! Ma ie nu s-a vrut obărni, mes-a făre și íă verit-a dupa ie.

ċela did í-a făre la portun șteptăt. Ontrăt facut-a neca măra ur lu ăt dău. ċela did í-a prikrizit și facut í-a ănsură scupa. Ća fost-a Domnu gospodin și ie gaņe: mnăt voi scupa rențe voi ăste omu și mulęra și căvtę ċe nu ie știvure ver ști tu maj kăro nego ie. Drăcu n-av cu íel

nis. Iel mergu reŋke la čela če a vut zlatne carote și zlatni calii și corobăcu. Ganę: beii, česta t-e feța Ielena. č-am o durăt. Čela drăc a fost veșe ke l-av o durăt și dăt l-a zlatne carote, zlatni cal și corobăcu pre če l-a durăt feța Ielena. Ontrat je scoțit-a pre carote ke mere kă și când av vrut ji kă, ganęit-av lu drăcu de pre carote ke necal dăje pozdravi se cu feța Ielena mănke nego mere kă.

Drăcu fost-a cuntenăt și când a dăt jă măra ke s-or pozdravi, jă scoțit-a cătra je an carote și fujit-av kă. Cmoče viru la čela če a vut puła și căjba. Ie zis-a: česta č-e feța Ielena. Ie fost-a veșe ke l-av o durăt. Dăt l-a puła și căjba și je scoțit-a pre carote ke va ji kă. Lu drăcu ganę; lășe-me neca me pozdravese cu jă mănke nego meser kă. Drăcu l-a lasăt, și l-a dăt din carote măra și jă scoțit-a cătra je și ala, jă fuji cu carota și cu puła kă.

Ontrat iel scapăt-a și verit-av anru(n) grad, vut-av carota zlatne și vut-av doj cal zlatni și vut-av puła zlatne și căjba zlatne și viru anr-u grad și cunoscut-a je čeli doj frăt, tot restăręit și măr peclar. Ie ganę lu čeli doj frăt: če, nu voj mire cunoșteti? Iel zis-a ke nu-l cunoscu. Ie zis-a: če, nu sām jo vostru frăte, če nu vedet čia č-am jo mnăt čăre, česta-j căjba, česta-j zlatni cal, česta-j zlatne carote și česta-j me mulere. Ie scoțit-a din carote fare și je-v trăs sel frăt an butige și cumparăt le-a maj mușate robe și anvestit l-j-a și saturăt l-j-a și nepit l-j-a și lăt l-j-a cu sire pre carote și mergu reŋte și viru pre o săve și lor a fost jă ke-l șă bogăt și hitit l-a din carote an săve și lu ča fețe, Ielena, l-a fost milo dupa je. Iel l-a zis, ke vor și jă hiti se nu zisere jă ke av o iel flăt. Jă več mislit-a ke nu-l va fi maj mund pac a zis e-av o iel flăt. Mes-a iel cu jă kă la-n țesăr. Domnu gospodin l-a zvadit fare și ganę-l: česta č-e-n mer și česta č-e o čirișne și lu cuj cu česta mer trecuri preste gure saki če fure bolan tu l-er ozdravi și česta čirișne lu saki pul če vo hitiri an clun va ozdravi. Mere je kă čude zile, vire an čela grad juve mes-a sel frăt și feța Ielena. Ča fețe fost-a l-un țesăr și

când a ie verit ăn ȕela grăd mes-a ăn ostarie be. Ȃvde ie cole ke-i șă și șă la ȕela țesăr și ostarita ăntrebe ke ȕe-i ȕă cole. Ȃă fețe Ielena, ȕăta ke-i vije, ke-i bolne și ȕă pule ăn ȕăibe ke-i bolne și ȕeli ȕăl zăcu, ȕăta ke-s vij și ȕă ostarite ăl ganę ke-i saca foze de mediz cole, ke ȕarle re fi capăt ozdravi, ie ke-l re mare bogatie dă.

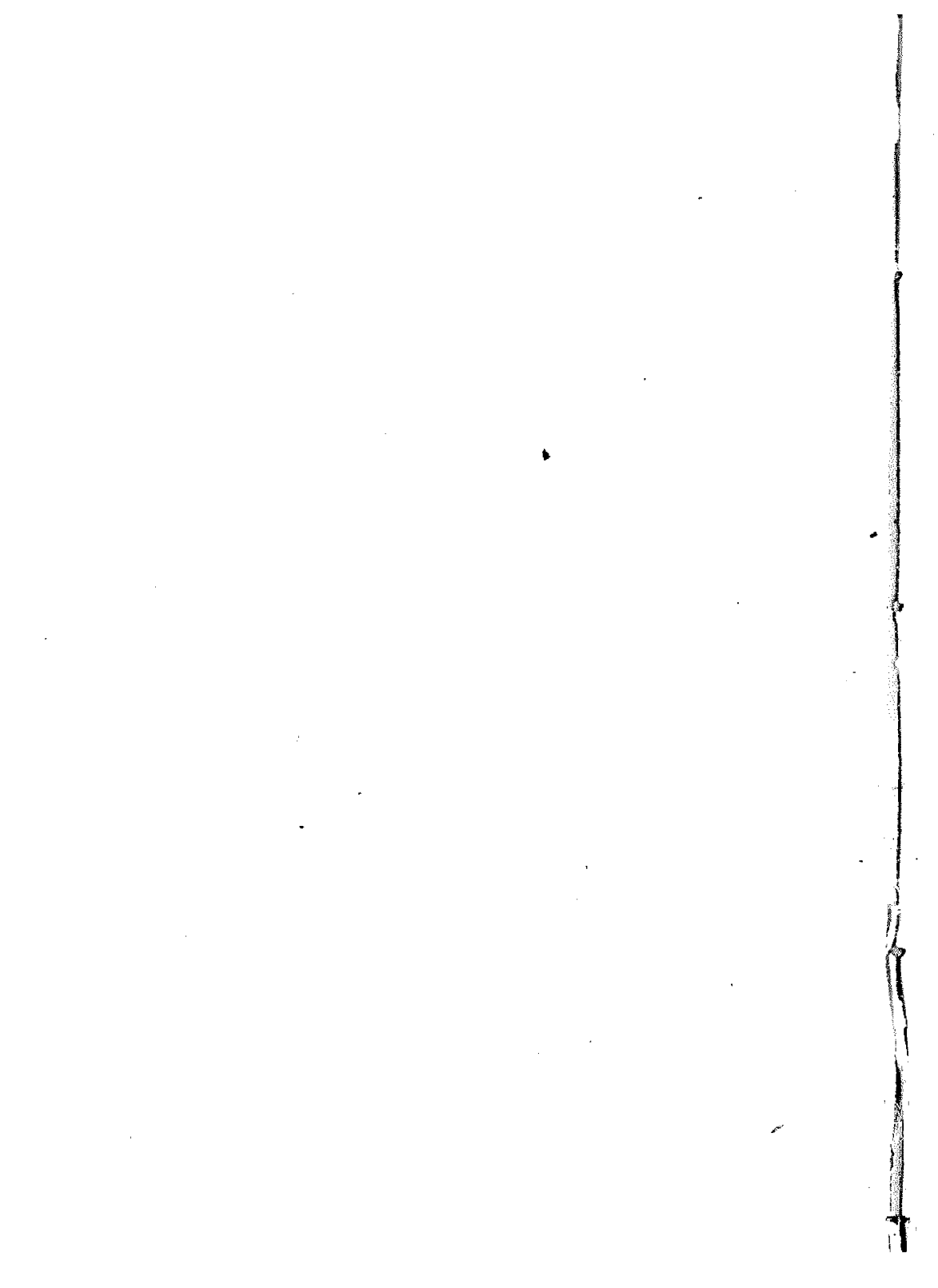
Ie ganę lu ȕă ostarite ke se re ie mere cole ke re ță ie ozdravi. Și iă ganę: o ȕe tu ganesti, tu n-er ță ozdravi. Ie ganęit-a ke va. Mes-a ure șpуре lu țesăru, ke re ie ȕă ozdravi. Ȃesăru tremes-a din ie. Ke se ie ȕă capăt ozdravi, ke-l va dă ȕăt va ie, se nu ke-l va capu tală. Ie vire cole, ȕeli mediz tot li se ărdu ke nu ie ȕă pote făce. Beu, ie ke va mere ȕătra ȕă fețe, o ure ke se va zeclide ȕu iă-n ȕămere. Niȕur ke n-ăre mere ȕu ie. Ȃlt mediz ke mergu ȕu ie nuntru, ie zis-a: beu, se ste voi bur de ozdravi vo, ozdravit-o voi. Ie mes-a ȕătra iă ăn ȕămere și zeclis-a ușa și iă-i ăn păt și iă n-a niș nego ȕăta e-a zdihejt și ie-v de su pazuhe ȕela mer lăt și trecut l-a preste gure ănrăt și iă proritejt-a zalic și trecut l-a inke unrăt ȕu meru și scoȕit-a șede și ganę: ova m-am durmit. Și mai mușăte fost-a nego mănke și iă-l ȕăvte și ȕunoscut l-a și obuskejt s-a și resclis-a ușa și vire țesăru și medizi ăn ȕămere și iă mușăte și săre. Iel a fost jalostni ȕeli ălt e-av o ie facut ozdravi. Și ganę: ke re răda se re și ȕăli ozdravi. Ie zis-a ke va. Mes-a ăn stăle și o ure ke va fi ăn stăle; niȕur ke nu ȕuteze ȕătra ie veri.

Ȃăli zăcu ie e-a pus ureȕla se ke se-s vij, ke a vezut ke-s zalic vij. Trecut-a ie ȕu mer preste gure, ȕălu s-a vred dignit și poele și ȕela ătu la potarit, scoȕit-a și ie; poele jocu ăn stăle. Cmo resclis-a neca tot vedu.

Cmo ȕă pule ȕasi crepăta ăn ȕăibe. Ke se-i capăt ozdravi și ȕă pule, ie zis-a ke va. Ȃn ȕămere s-a zeclis ăns, ȕă pule ȕăta e-a fost vije. Hitit l-a ȕă ȕirișne ăn ȕlun, pula scoȕit-a ăn zgoru. Cmoȕe ie mes-a ȕătra feța Ielena, cmo pus-a iă și ie ȕum a ță scapulejt și ȕum l-a frăți ăn săve hitit. Iel s-a rugăt neca-l lășe vij, și iel a osăndit:

Marița Scrobe din Susnievița.

saki cu pătru căl restegni. Și țesăru l-a dāt tot a se și mișe dāt-a o bărtițe ăn cur și hitit ma ăn trușă lu Malecu la vir.

Povestită tot de Tiucu din Villanova, scrisă de A. Glavina și transcrisă de mine.

37.

Proverbe.

1. Cîre vire de depărte, spurave cude.
2. Băte fieru pira-î cād.
3. Aștez mișe, mire țije.
4. Bure lemne făce bur foc.
5. Mai bur je aștez ovu nego mare galira.
6. Scălele se meture de sus ăn jos, ne de jos ăn sus.
7. Ămne beț ca și cărele turbăt.
8. Nu je cărne far de ose.
9. Cărna dila ose je mai dulce.
10. Și cări mărănce din mărăvicele ce cădu dila scāndu lu gospodinu.
11. Nu je bedast cîre mărănce, nego cîre-l dāje.
12. Mărănce ce-ț dāvu capuțini.
13. Muncă nu je rușire.
14. Mărănce ca și ur lup.
15. Viru bevu juri, ne tote bābele.
16. Cāsta lume facuta je cu scāle: uri mergu ăn sus, ălt ăn jos.
17. Cumpānia re-ț făce rezbi osu de cērbice.
18. Cum a verit, sã se duce.
19. Didu cānte, bāba joce.
20. Lu Domnu și lu drăcu nu se pote sluji ovote.
21. Cărle joce far de mujice je muñit.
22. Cānd te-nsori te lezi cu comostrile de gut pîr-la țimiter.
23. Juri mai mund cāvtu la neveste, nego la fețe.
24. Ce a facut mājă va făce și feța.

25. Se-m re nevesta purtã benevreke, io-m reş hiti mundãnte.
26. Nunta far de ărs şi morta far de plãns nu se pote.
27.  e corist ke  aia t-a fost om, cãnd tu-şti niş.
28.  a se prikinę juve-i mai subţire.
29.  ela vike lu cui  rde cãsa.
30. Dupa gustu lu  t nu-t lã mulere.
31. Mora bure m cire şi bov n.
32. Ura b te la 12 mai mund.
33. Ur  n sp te,  t  n fole.
34. Roba nu f ce frat ru.
35. Saki tr je foe la ola a lui.
36. Din c la lu omu beţ şi Domnu se d je la o b ndę.

Jej nn.

Culese de A. Glavina.

37. Bure zdr vle f ce mai mund nego torba gre.
38. Bobita cu bobita nepunę b rsa.
39. B rsa gole nu st je  n pi ore.
40. B rsa se c vte c nd je plire, ne c nd je gole.
41. Pira nu d i cu c pu  n pr gu de sus nu vezi  ela de jos.
42. Slipti  ş d vu be ur la  t.
43. Va beu veri  pe şi la mora me.
44. Metura nove meture bire.
45.  a  e nu pote mere  n sir, mere  n m rece.
46. Svi a se prinde lu  eli  e vedu, ne lu  eli orbi.
47. Nu f ce ni o pipe de tab c.
48. Mestitu nu f ce pre om.
49. De c p ke roba-i pre pinez.
50.  ire seackę  ude gardur se  nspire.
51.  ire  re c p,  re şi corom c.
52. Corom cu nu se f ce za o ploje.
53.  ela  e cumpare c sa facuta nu plate ni i pnę, ni salbun.
54. Dota lu mulere nu se plerde ni  n  pe.
55. Nu-t pure n su, juve nu-t cuhe ola.
56. Ola la foc, iepuru  n boşę.

57. Muncă, și din bărbe se nu se miseș nu se pote.
58. Cu lingura ăț dăie café și cu coda ăț zvade ochi.
59. L-aj metăt ca și mașca la lăpte.
60. Trbuhu n-ăre urecli.
61. Colăcu nu-î lu cărle-l miseș, nego lu cărle-l poide.
62. Cîre prose tota zia, nu mărănceș pulenta.
63. Cîre pure ureclile la ușa de ostarie, cudeș ăvde.
64. Cîre ăntreș ăn ostarie nu ăntreș se rugă.
65. Lăseș omu bet ke va ăns cadê.
66. Omu bet se creșeș țesăr.
67. Pira ce nu guști ce je juco, nu știș ce je dulce.
68. La țărgădbê nu se mereș cu grojdi ăn scutec.
69. Șcula pira ce je micș se zecepeș.
70. Glăsu lu ășiru nu se ăvde-n ăer.

Susnevița.

Calese de A. Glavina.

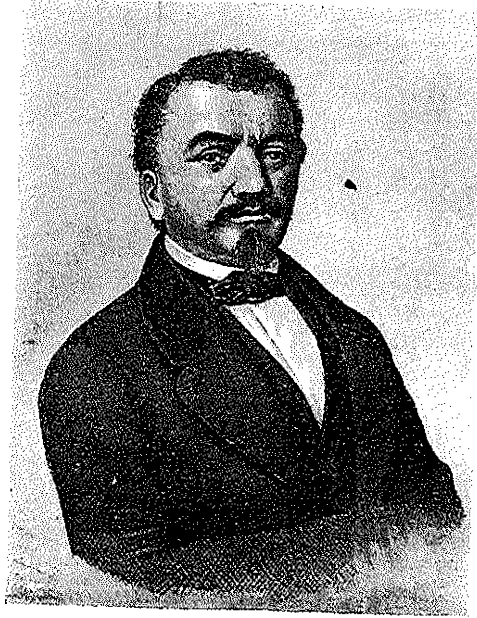
38.

Anton Stambulić ăn Grădiņe.

Io ăm ovoteș vir mnăt ăn Gromnic și Grădiņe toci. Iel ganescu ăntu sire; „ce-l rem de cîreș făce? Noj ı rem un purman ucide“. Io ăns ăntu mire ăm pomislit: „Domnu cu voi cuvinteș, samo se-l reș ucide“. Dupa ce ăm ăirăt le ăm ăntrebăt ăn ce limbeș ăw cuvintăt. Iel mî-ăw zis kē-reș seș limbeș rumaņeșe (vlășceș). Dupa că ăm poșnit cuvintă scupa ăn-reș nostre limbeș. Tuncă iel m-ăw ăntrebăt: cîreș v-a ănmetăt, pre voiș șă cuvintă? Io le ăm odgovorit, e cîreș pre voiș? ... Domnu, zisu-mî-ăw. Măreș vesêle fost-a ăntre noj dupa că.

Jejănu.

Com. de A. Glavina.

Ioan Maiorescu.

Autorul „Vocabularului istriano-român“.

4. 1. art. fem. *mănera*; 2. art. la pron. pos. *a me măne, a lei robe*; 3. prep. *a căse, a dură* (rar la inf.); 4. conj. cu senzul de: și dar; 5. interj. *a și ha!* [*Illa, Ad și A*], g. zu, bei; aber; ah. *ab âve* la Maiorescu a scriinti, mr. și dr. abate de es. *mă abat pe undeva*; [*Abbattire*], g. verlenken; einkehren. *Abunde* it. abbonda (Ive). g. übermälsig sein. (A) *cașă, -ăt, -tu*, mr. dr. *acăta*, megl. *cașa*: prind, -apuc, încep [*Adcaptiare*], g. fangen, anfangen, greifen. *Acăt*: atît [*Ad-quantum*], g. soviel. *Acordei, -eșt, -u*: acorda [ven. accordâr < *Accordare*], g. be-willigen. (A) *cmoșe*, mr. dr. *acmu* [*Eccumodo*], -ce final e același ca și -ce din *acice* < *Eccum-Hÿc-ce*, g. nun, jetzt. (A) *dapă, -ăt, -u*, mr. dr. *adap*, megl. *dap* [*Adaquare*], g. tränken. *Adorei, -eșt, -esc*, adora, g. übermälsig lieben. (A) *duce, -us, -uc*, mr. dr. *aduce* [*Adducere*], g. bringen, führen. (A) *dură, -ăt, -u*, mr. dr. *aduna*, megl. *duna*, vr. *adura*: 1. adun, 2. aduc, 3. trag. [*Adunare*], g. sammeln, bringen, führen.

(A) *făre, mr. afoară*, megl. *nașarü* (in afară), dr. *afară*, [*Ad-foras*], g. draußen. (A) *flă, -ăt, -u*, mr. megl. dr. *afła* [*Affläre*], g. finden. *Afund, -e* (sub Monte maggiore se zice *dembóc*), mr. *afunducos* după Weigand, [*Ad-fundum*], g. tief. *Ayüšt* (gen. *anğüšt*), august [it. *Agosto*], g. Monat August. *Azentu de comün*: primarul [*Agente comunale*], g. Dorf-richter. *Așer (ășer)*, așer [*Aër*], g. Luft. (A) *jută, -ăt, -u*, mr. *ajut*, megl. *jut*, dr. *ajut* [*Adjutare*], g. helfen. *Ala*: haï, sus, *ala homo haï să mergem*, g. nun, wohlan. *Albire* in S., in Val d'Arsa e gen. slav. *čepica*: albina (Alvina), g. Biene. *Ali*: saü, *ali-ali saü-saü*, orï-orï [slav. ali], g. oder. *Altăr, -u*, pl. -e || de *oltăr*, ältär, infl. cat. germană, g. Altar. *Alur, -u*, pl. -i, mr. dr. *alum*, megl. *lun*. *Alur* e număi in S., in Val d'Arsa se zice *lišniacu*, pl. -t. [*Allönus], g. Haselnußstrauch. *Alure, pl. -e*, mr. dr. *alună*, megl. *lună*, [*Allöna pentru Avellöna], g. Haselnuß. *Amânăt, ~ aș verit, juve t-aș zebovit?* Cf. ban. *amînat*: tîrziu.

- [*Adminăre]. In Bănat există și un vb. derivat din *aminat*: *mă aminătez*, *m-am aminutat*: am inserat, însărez, intirziez, g. spät, verspäten.
- Amindoî*, fem. -do, mr. *amindoî*, (ș)amindoîi, amindaoi, dr. *amindoî*, amindouî. [*Amîndui pentru *Ambidui], g. beide.
- Anke*, *anke*, *anca*, mr. *ningă*, ni(n)că, mgl. *ancă*, dr. *încă* [*Anque], g. noch.
- Anunței*, -eît, -esc, *anunța*, [anunziare], g. ankündigen.
- Antôshac*: jannar [de la Anton (17. jan.)], g. Monat Januar.
- Apără*, -ât, *apăru*, mr. dr. *apăr*, mgl. *doppr* [Apparare], g. verteidigen, schützen.
- (A) *petit*, *ke n-are petit za munca*, mr. dr. *apetit* e neologism, g. Eßlust.
- Apoi*, *mai apoi*, mr. *apoia*, dr. *apoî* [Ad-post], g. nachdem, nachher.
- (A) *prinde*, -ins, -indu, *căsa sa prins*, mr. dr. *aprindu* [Apprehendere], g. anzünden.
- (A) *prope*, *prope de mire*, mr. dr. *aproape*, mgl. *proapi* [Ad-prope], g. nahe.
- Apustol*, pl. -i, *apustulî amnăt-ay cu Domnu*, apostol, g. Apostel.
- (A) *rată*, -ât, -u, *voî me rată neca me vedê*, dr. *arăta* [*Arratare], g. zeigen, sich zeigen.
- Arêl-u*, pl. -ure în S, în Val d'Arsa s-aŭ generalizat slav. *vi-tița și pysten-u*; mr. *nel*, pl. *neale*, mgl. *ninel*, pl. *nineî*, dr. *inel*, pl. *inele* [Anellus], g. Ring.
- Arête*, pl. -î, mr. *aręate*, mgl. *reți* cf. ban. *ariece*: berbec neîntors [Aries], g. Bock (unkastriert).
- Armaricû*, pl. -c, diminutivul lui *armâr* cu sufixul slav. -ic, g. Kästlein.
- Armâr* (și *irmâr*), pl. -rur: dulap [Armarium], g. Kasten.
- Artizân*: profesionist [it. Artigiano], g. Gewerbetreibende.
- (A) *sasin de strădă*: ucigaș [istr. asasin], g. Mörder.
- (A) *scunde*, -ns, -du, mr. *ascundzare*, -mtu, -du, mgl. *scund*, dr. *ascunde* [Abscondere], g. verborgen.
- (A) *scută*, -ât, -u, mr. *ascultu*, mgl. *scult*, dr. *ascult* [Ascultare], g. hören, anhören.
- (A) *sêra*, mr. *asgară*, dr. *aseară* va să zică numai ieri-seară și nu astă-seară. [Ad-seram]. Astă-seară e-n Istria Val d'Arsa: *âstă-sêra* și în S *âsera*, am auzit în 4 și *stăre*, cf. ban. *astară*, g. gestern und heute abend.
- (A) *sigură*, -ât, -ur, *căsele*, mr. dr. *asigura*, g. versichern.
- (A) *stăre*: astă-seară, mr. ban. *astară*, mgl. *stară* [Istam seram], g. heute abend.
- (A) *șă*, mr. *așă*, *ași*, mgl. *șă*, dr. *așa* [Eccē sīc], g. so.
- Așāv*, -e: *așa fel de . . .*, ca și-n dr. *așa om de nimica*. Acîastă formă e adiectivală, g. solcher.
- (A) *șteptă*, -ât, -u, mr. *ășteptu*, mgl. *ștel*, dr. *ăștept* [*Astectare, după Pușcarin, Etym. Wtb. d. rum. Spr. 12], g. warten.
- (A) *șterne*, -ăt, -u, mr. *ășternu*, mgl. *ștern*, dr. *ăștern masa, patu*, pe cineva la pămînt [Asternere], g. ausbreiten.
- Atunc*, mr. *atumția*, mgl. *tunțea*, dr. *atunci* [Ad Tunc-ce], g. dann.

- Aur** în S, de altfel *zlata*, aur, alb. *ur*, it., span. *oro*, eng., prov. *aur*, franc. *or*, pg. *ouro* [Aurum], g. Gold.
- Arzint** numai în S, de altfel e înlocuit prin slav. *srebro*; mr. *arzint*, mgl. *arzint* și *rüzint*, dr. *argint* [Argentum], g. Silber.
- (A) *ve*, -*ut*, -*âm*, mr. *aveare*, *avutü*, *am*, mgl. *veri*, *vut*, *am*, dr. *ave(re)*, *avut*, *am* [Habere], g. haben.
- Avlât**, mr. *aloât*, mgl. *lutöl*, cf. ban. *olătül*: aluat, g. Teig, Sauer- teig. Hefe cum crede Pușcariu, Etyrn. Wtb. d. rum. Spr. 7 nu poate însemna nici o formă a cuvântului acestuia. Ban. *olătül* e aluatul acru din care se plămădește aluatul pinii. [*Allevatum].
- (A) *vocat-u*, pl. -*ți* || și *ocătu*: advocat din it. *Avvocato*, g. Rechts- anwalt.
- Avzi**, -*it*, *avdu*, mr. *avzi*, -*itü*, *avdu*, mgl. *ud*, dr. *avzi* [Audire], g. hören.
- Ăb**, -*e*, mr. mgl. dr. *alb*, -*ü* [Albus, -a, -um], g. weifs.
- Ăc**, mr. dr. mgl. *ac* [Acus], g. Nadel.
- Ăcs-u**, pl. -*urle*: osie [g. Achs(e) după pron. austriacă].
- Ăc**: *oă(a)*: *oï(a)*: viro *oă* (vină aic), mr. *aqate*, cf. *aăsa* pe Mureș, mgl. *uă*: aic), g. hier, her.
- Ălu**, mr. *alu*, mgl. *alüü*, dr. *aiü* [Allium], g. Knoblauch.
- Ăn**, pl. -*ni*, mr. mgl. dr. *an*: 1. an, 2. anul trecut [Annus], g. Jahr.
- Ăncă** (*ăc-oă*): aic); *d-encă* < *de* + *ăncă* în S: *o ură denă pira colă* (o oră de aic) pină colea), g. hier, da.
- Ănel-u**, pl. -*li*, mr. *ănel*, mgl. *anghil*, dr. *inger* [it. Angelo, gr. *αγγελος* și Angelus], g. Engel.
- Ăpe**, pl. -*e*, mr. mgl. dr. *apü* [Aqua], g. Wasser.
- Ărbolu**: 1. stejar, 2. *ărbolu* în brod pre mare: catargul [Arbor], g. Baum, Mastbaum.
- Ărde**, *ărs*, -*ărdü*, mr. mgl. dr. *arde*, -*s*, -*u* [*Ardere], g. brennen.
- Ărie**: aier [it. Aria], g. Luft.
- Ărmă**, pl. -*e*, mr. *armă* în înțeles și de haine, cf. ban. *m-am în- fărmat* (m-am îmbrăcat), din contră *s-o inhărmat s-a inarmat*; în Istria *ăre arma cu sire*, dar am auzit: *la dezarmeit* (l-a dez- armat). [Arma], g. Gewehr.
- Ărt**, -*u*, pl. -*urle*: artă, măestrie [it. Arte], g. Kunst.
- Ăs**, -*u*, pl. -*i*: asul la cărțile de joc [it. Asso], g. Afs.
- Ăsir**, -*u*, pl. -*i*: măgar [Asinus], g. Esel.
- Ăsire**, pl. -*e*, dim. -*ițe*, pl. -*e*: măgăriță [Asina], g. Eselin.
- Ăstez**, în Berdo *ăze*: astăzi, azi, mr. *astüđ*, *astüz*, mgl. *azü* [*Hadie, Istadie], g. heute.
- Ăt**, fem. -*e*, pl. *ălt*, fem. *ăte*, mr. mgl. *altu*, fem. *ü*, dr. *alt*, *altü* [Alter, -a], g. anderer, andere.
- Ăter**: *óter*, mgl. *qaltari*, mr. *aqaltad*, se mai zice și: *că ătü zi* [Alteram heri, Illa-altera-die]. În Banat se folosește *alattü*- și *alantü-ierü*, g. vorgestern.
- Ăte**, -*a*, pl. -*e*, mr. mgl. dr. *atü* [Acia], g. Zwirn.
- Ă** interjecție ca și-n dr. (mirare), g. ah.

- Ȃm, Ȃn, -n, Ȃr, Ȃr, -r, mr. (Ȃ)n, mgl. (a)n, dr. in. [In], g. in.
 Ȃmbati, -it, -esc, s-a-mbatit pre mȂia lu Domnu (s-a Ȃntilnit cu mȂica Domnului Cristos) [im-battersi], g. antreffen.
 ȂmflȂ, -Ȃt, -u, mr. umflu, mgl. amflu, ban. infu, gen. dr. umflu [Inflare], g. blasen, anblasen.
 ȂmnȂ, -Ȃt, -u, mr. imnu, mgl. amnu, ban. imblu, gen. umblu [Amb[Ȃ]lȂre], g. gehen.
 (Ȃn)carcȂ, -Ȃt, -cȂrcu, mr. (n)carca, mgl. ancarca, dr. in-carcȂ [*Incarricare], g. laden.
 (Ȃ)ncatȂ, -Ȃt, -u, poștola se-ncȂte, mr. ncaltu: incaltș [Incal-ciȂre], g. Schuh anziehen.
 ȂncȂntȂș, -tesc, ȂncȂnta, ramaru țȂd, ȂncȂntȂș, nu știu de mire, [IncantȂre], g. ergötzen.
 ȂncȂide, -s, -u, mr. (in)clȂde, mgl. anclȂde, dr. inchid [Inclu-dere], g. zusperren.
 ȂncolȂș, -esc: a clei [it. ven. in-colar], g. ankleben.
 ȂncrunȂtȂ (șȂ ocrunitȂ), nevȂșta ~ (nevȂștȂ ȂncrunnȂtȂ), deriv. de la cruna (Krone), g. mit einer Krone schmücken.
 ȂncȂinde, -ns, -ngu, se ~, cf. dr. mȂ-Ȃcing, ȂncȂinsu-s-Ȃnc cu verugele p. 45 șȂrul. al 3^{lea} de sus; mr. țȂngu, țȂncȂari, mgl. an-țȂng, [IncingȂre], g. umgürten.
 ȂnmeșȂ, -it, -esc, mr. am-șȂ n-vescu < Ȃnvescu, mgl. anvesc, vr. ȂnveșȂ, Ȃmbrac, ȂnveșmȂnt. [Investire], g. ankleiden.
 ȂnmeșȂ, -Ȃt, -u (șȂ 'nveșȂ), mr. nvetu, mgl. anvet, dr. ȂnvȂș [*In-vitiare], g. lernen.
 ȂnprȂnde, -ns, -u formașȂune nouȂ dela aprȂnd, vezȂ acest cuvȂnt, g. anzȂnden.
 (Ȃ)rde, -s, -u, mr. arȂd, mgl. rȂd, dr. rid [Ridere], g. lachen.
 ȂrȂa: rugina, g. Rost.
 ȂrȂav, -e: ruginit, g. rostig.
 ȂrȂenȂșe, cf. croat. slov. rȂenȂca : slȂma de secȂrȂ (pașe de sȂ-carȂ), g. Kornstroh.
 Ȃrpe, pl. -e, mr. arȂpȂ, mgl. rȂpȂ, dr. rȂpȂ, in Istria e numaș piatrȂ, [RȂpa], g. Stein.
 Ȃns, -Ȃ, mr. nȂș, mgl. ons șȂ Ȃns (Weigand), dr. d-insu, -a [Ipse, -a], g. selber, -e.
 (Ȃ)nsurȂ, -Ȃt, -oru, mr. (Ȃ)nsor, mgl. ansor, dr. insor [*Uxorare], g. heiraten.
 Ȃntre, mr. ntre, dr. Ȃntre [Inter], g. zwischen.
 ȂntrebȂ, -Ȃt, -u, mr. ntreb, mgl. antrȂb, dr. Ȃntreb, [*Inter-guare], g. fragen.
 Ȃntreg in S (de altfel țȂvu, țȂla, țȂlo, slav. ceo), mr. ntreb, mgl. antreg, dr. Ȃntreg [Integrum], g. ganz.
 Ȃntru, mgl. antru, dr. Ȃntru. [IntrȂ], g. zwischen.
- 7
- BadesȂ, -a, pl. -e, -le: vrȂșȂtoȂre, g. Hexe.
 BadȂl-u, lopatȂ, [ital. Badile], g. Spaten.
 BalȂncun, -u, pl. balȂncȂle, cin-tarul cu un levator pe care se mișcȂ greutatea, g. Hebel-wage.
 BakȂșe, pl. -e, nușȂ, biticel [it. Bacchetta], g. Rute, Stock.
 Balcon: fereastrȂ in Chersano, in Val d'Arsa e slav. oca; mr. bal-cone (balcon), [slav. balcȂn < it. ~ -e], g. Fenster.

- Băleg*, pl. -e, mr. mgl. *baligă*, dr. *balegă* și *baligă*, serb. *balega*. Cihac II, 7 crede că e slav; Hașdeu, *Ety. 2384* e de părere că acest cuvânt cîobănesc a trecut de la Români la Slavi și Tătari, g. *Viehkot*.
- Baline*, pl. -e: plumbi de ceii mici, [venz. *balin*], g. *Schrotkugel*.
- Balotă*: plumbul de tun, g. *Kanonenball*, *Kanonenkugel*.
- Bandera*, pl. -e, când se căsa *fine puru* ~ (când se termină casa pun steag), [it. *Bandiera*], g. *Flagge*.
- Bandune*, -eșt, -escu, când frăgeru *bandune* (când mirele părăsește), [istr. *banduna*, it. *abandonare*], g. *verlassen*.
- Barăbe*, artic. -a om ticălos, g. *Kerl*, *Taugenichts*.
- Barbina*, pl. -e-le, perii aspri de porc, g. *Schweinsborsten*.
- Barétă*, -a, pl. -e-le, căciulă, [croat. *bareta* < it. venez. *bareto*], g. *Mütze*, *Kappe*.
- Barofantu* ad *barufa* scandalagiu, g. *Lärmmacher*, *Krakehler*.
- Barufe*, bătaie, scandal [it. *Baruffa*], g. *Rauferei*, *Skandal*.
- Băserice*: *beserice*, *băserice*, *beserece*; mr. *băsearcă*: *băseărică*, *băseărică*, *băseărică*, *băseărică*, mgl. *băserică* și *băserică*, vr. *băserică*, dr. *biserică*, dial. *besereca*, [Ba-silica], g. *Kirche*.
- Băseloc*, dr. *busioc* și *bosioc*, [croat. *bašelak*], g. *Basilienkraut*.
- Băstun*, baston [it. ven. *baston*], g. *Stock*.
- Bătun*, -u în 8 nasture [it. *bottone*], g. *Knopf*.
- Băule* și *bavulu*, pl. -ele, cofăr, [it. *Baule*], g. *Koffer*.
- Bavuliă*, -u: coferele, dimin. dela *bavulu*, g. *kleiner Koffer*.
- Băbe*, pl. -e: 1. babă, 2. o măsură de 20 decilitru; mr. mgl. *babă*, moașă și babă, [slav. *Baba*], g. *Großmutter*, *Hebamme*, *Mafs*.
- Băbing* derivat din *băbe*, g. *Großmutter*.
- Băjer*, -u, pl. -e-le, 1. băjeru de furcă: ața de legat căierul; 2. ~ e și împletitura cu care să leagă chicia. În Bănat *baier* e la traistă (o ață mai tare), cf. și *băjerile inimii*. [Cihac II, 546 îl aduce în legătură cu turc. *băgaly*, Pușcariu, *Ety. Wtb. d. rum. Spr. 14* (*Band*, *Haarflechteband*) îl derivă din *Varius*, -a, -um bunt, farbig, căci *panglicele* și *firele*, iar nu înțelesul fund. „Schmuckgegenstände“, din cari se fac băierele sint de diferite colorii].
- Băițe*: colibă, g. *Hüte*.
- Banac*-u, pl. *bănci*: băncile din biserică [it. *banco*], g. *Bank*.
- Banca de cînc*, ~ de zece (6) în 4 se zice *hărta*: *bancnotă*, g. *Bauknote*.
- Bănde*, pl. -e, alb. *bandë*, dr. *lature*, [it. *banda*], g. *Seite*.
- Băni*, -u, pl. -i, -urle, alb. *ban*, dr. *baie*, [it. *Bagno*], g. *Bad*.
- Bărbe*, pl. -e-le, mr. mgl. dr. *barbă*, [Barba]. ~ se află și în înțeles de *unchi* după cum și ven. *barba* tot aciasta înseamnă, g. *Bart*, *Onkel*.
- Bărke*, *barcă* [ven. slov. croat. *barka*], g. *Kahn*.
- băs*: jos [it. *basso*], g. *unten*.
- băsta*: destul, [it. *basta*], g. *genug*.

- băște*, -a, pl. -e-le, *pre ăsir na mesto de sedlŭ: șana de măgar*, [ven. basta], g. Eselsattel.
- băș* (4), cf. ban. baș, g. eben.
- Băte*, -ut, -u, mr. mgl. dr. bate, [Battère], g. schlagen.
- Băț*, mr. dr. baltă [slav. Blato], g. Teich.
- Băc*, -u, pl. -c, -i, taur, bică [slav. bak din bykŭ], g. Stier.
- Băcvă*, pl. -e, vas. [croat. băcva], g. Fals.
- Băcvăr*, butar [dela băcvă], g. Falsmacher.
- Bărjola*, cf. dr. pārjoală, ir. *când se sprăje o pęcenięe* (când se frige o friptură), [croat. bržola], g. Braten.
- Bărhănu*, haină de stofă colorată, [slav. brhan], g. Kleid aus buntem Stoffe.
- Bărsa*, pl. -e, traistă, [ven. borsa], g. Sack.
- Bărșianu*, ȳederă, mgl. brüßen un fel de ȳederă, g. Epheu.
- Băt*, -u, pl. -urle || *bat*: ciocan, băț, [slav. bat], g. Hammer.
- Bătic*, -u, dim. la *băt*, ciocănel, g. kleiner Hammer.
- Băzga*, pl. -gele, liliac [ban. ȳorgovan = Flieder], [cf. slav. bazga].
- Beca*, pl. -kele, salcă, g. Weide.
- Bedast*, fem. -ă, prost [slov. bēdast], g. dumm.
- Bedre*, pl. -e, pulpă [slov. bedra], g. Schenkel.
- Beleș*, *lume de areț* = nume de berbec, [slav. běli, -a, -o], g. Bockname.
- Beleță*, -a, pl. -e, -le: frumșețe, [it. bellezza], g. Schönheit.
- Ben* și *ben*: bine, [it. bene], g. gut.
- Benetița*: Veneția, [croat. benečija], g. Venedig.
- Berbecele*, pl. *ci*, (8) mr. *birbec-lu*, mgl. *birbeți*, dr. berbec și berbec (= *aretele școpit* = aretele întors), [Vervex], g. Bock.
- Beri*, -it, -esc: adun [slav. brati], g. sammeln.
- Berikăta*, cf. ban. beregată, laringe, cf. pro etim. Cihac II, 549, g. Kehle.
- Berma* confirmarea la catolică, g. Firmung.
- bermeș*, -eșt, -esc, confirmez, [croat. bermati], g. firmen.
- Besede*, pl. -e, vorbă, cuvint, [slav. besēda], g. Wort.
- Betăr*, fem. -ă, mr. *bitărnu*, mgl. *bităr*, dr. bătrin, [veteranus], g. alt.
- Bevândă* = *po de apă po de vir* (jumatate apă, jumătate vin), [ven. bevanda], g. Getränk von Wasser und Wein.
- Bê*, -ut, -vu, mr. beau, mgl. *beu*, dr. beaș, [Bibere], g. trinken.
- Bet*, fem. -ă, mgl. *bet*, dr. beat, dial. *bat*, [*Bībītus], g. betrunken, besoffen.
- Biankerița*, albitari, rufe (it.), g. Waschzeug.
- Biăt*, fem. -ă, *beiat*, fericit, [beatus], g. selig, glücklich.
- Bicarie*, -a, căsăpie, măcelărie, g. Fleischbank.
- Bicăr*, -u, pl. -i, măcelar, g. Fleischer.
- Bic(-t)*, -u, pl. -urle, mr. *bič*, [slav. bič], g. Peitsche.
- Bičvă*, pl. -e, ciorapă, [croat. bičva], se roștește și *bitva*: ciorapă lungă, g. langer Strumpf.
- Biceș*, -eșt, -esc, a zbicăni [slav. bicati], g. peitschen.

- Biră*, bere, [it. Birra], g. Bier.
- Birc*, mgl. *bini*, ur. *ġine*, dr. *binc*, dial. *birc*, [Béne], g. gut.
- Bisag*, *-ele*, cf. ban. *ġisag* = două traiste legate una de alta, *disag*, [croat. *bisagi*], mr. *dî*- și *ti-sagă*, mgl. *disagă*, g. Doppelsack.
- Bișcup*, episcop [Cont. din *Bischof* + *biscup*], g. Bischof.
- Bișcupie*, episcopie, derivat de la *bișcup*, g. Bischofshof.
- Biști*, *-it*, *-esc*, a căuta în cap. g. jemandem im Kopf suchen.
- Bivezi*, *-ești*, *-esc*, a locui, [croat. *bivati*], g. wohnen.
- Blagoslovi*, *-it*, *-esc*, a binecuvînta, [slav. *blagosloviti*], g. segnen.
- Blanșei*, *-ești*, *-esc*, a ghilui, (hobeln), [croat. *blanjati*].
- Blăgă*, cf. ban. *blagă* (avefe cățăl cu purcel), [slav. *blago*], g. Vieh.
- Blăne*, rindea [croat. *blanja*], cf. *blăna mare*, *cărle cojele strojê*, g. Hobel.
- Blătan*, fem. *blătne*, murdar, [croat. *blătan*], g. schmutzig.
- Blăv*, fem. *-e*, vinăt, cf. dr. *plăvan*, [croat. *blav*], g. blau.
- Blăzen*, *-u*, fem. *-a*, sfințit, [croat. *blažen*], g. gesegnet.
- Bled*, fem. *-a*, palid, *-ă*, g. blafs.
- Blekeji*, *oia bleke* (s) a zbiera, g. brüllen.
- Blitve* sfeclă, [croat. slov. *blitva*], g. Rübe.
- Bluși*, *-it*, *-esc*, a vărsa [croat. *bljuvati*], g. brechen.
- Bieră*, *-ât*, *-u*, *oia blêră*, oia zbeară, g. schreien, blüken, mähen, mr. *azġirari*, *-at*, *-er*, mgl. ban. *zber*, dr. *zbier* (de oi), [*verrare].
- Bob*, pl. *-urle*, un bob de căș = o bucătică de caș, bob, [bulg. *Bobъ*], g. Korn, Stück.
- Bobic* bucătică, dim. de la *bob*, cf. și *bobici(t) de sajo* (boabă de fasoale *Fisolenkorn*).
- Bobite*, *-a*, pl. *-e*, *-le*, dr. boabă, bobiciă, grăunte, g. Korn.
- Bobină*, *-u*, dobă (Berdo), g. Trommel.
- Boboșcă*, (s), ghindă, g. Eichel.
- Bobul*: piatră ca pumnul de mare, g. faustgrolse Steine.
- Bocun*, un ~ de pîre: o bucată de pine, g. ein Stück Brod.
- Bogatia*, bogăție, [croat. *bogatijs*], g. Reichtum.
- Bogăt*, fem. *-ă*, bogat, (slav.), g. reich.
- Bogătăș*, dim. de la bogat, g. reicher Mann.
- Boja*, *-ele*, gîde, (it. *boja*), g. Henker.
- Bojic*, crăciun (slav.), g. Weihnachten.
- Bojicnac*, *-u*: Decembre, g. Monat Dezember.
- Bolă*, boală, (slav. *bolъ*), g. Krankheit.
- Bolăn*, fem. *na*, bolnav, [croat. *bolan*], g. krank.
- Bolun*, locuit. *Bolunat*, pl. *-ți*, *Bogliuno* num. de loc, g. Gemeinde und Einwohner von *Bogliuno*.
- Bordunale*: 1. scinduri groase, 2. stîlpî de telegraf, 3. un zăvor de scindură groasă (cu *ce se ușa zeclide*); zăvorul (reza) de fer se chiamă *crăciunu (mere-n zid)*. (Cf. ven. *bordon*, scindură groasă), g. dicke Bretter, Telegraphenstangen, Holzriegel.

- Bori*, -it, -esc, a se lupta, g. kämpfen.
- Boș*, -u, pl. -e, -ele, mgl. *boș*, pl. *boși*, dr. *boșe* plur. tant. (coaife), [*Byrsea], g. Hode.
- Boșcă*, pădure, [ven. bosca < bosco], g. Wald.
- Botă*, pl. -e, -le: pielea saă cirpa cu care să-nvălăe cățeru în furcă, g. Lederstück oder Leinwandstück den Rocken zu umhüllen.
- Botre*, pl. -e: nașă [slov. croat. bōtra], g. Taufpatin.
- Boță*, -ița, sticlură de negreală, sticlă, g. Tintenfaß, Flasche.
- Boț*, -u, -i, -i, mr. mgl. dr. *boț*, [*Bovus], g. Ochs.
- Bovân*, pl. -ele: pietri mari [bolzvan], g. Steinblock.
- Bradovițe*, pl. -e, mugurul țigii [croat. slov. bradovica], g. Brustwarze.
- Brageșe* plur. tant., pantaloni, [ven. braghese], g. Hosen.
- Brana*, grăpă de lemn, [slov. croat. brana], g. Holzegge.
- Braneș*, -eșt, -esc, a grăpa cu grăpa de lemn; deriv. de la *brana*, g. eggen.
- Bratân*, -u, pl. -i, feciorul fratelui, [slav. bratân]; g. Brudersohn.
- Brăjde*, pl. -e; viță de vie, [slav. brájda din ven. braidă], g. Weinrebe.
- brăț*, pl. -e, -ure, *t-oj lă-n brăț*, mr. mgl. dr. *brăț*, pl. -ă, [Brachium], g. Arm.
- Brăzda*, pl. -e, brazda, (slav. Brazda), g. Furchen.
- Brândușe* (8), brândușă, [Cihac I, 25/26 *blandusia].
- Brăvu*, pl. -urie, mr. *brîn*, *bărnu*, mgl. *brân*, dr. *brîn*, g. Gürtel.
- Brec*, -u, pl. -e, (-t), -i, cîne, [brück], g. Hund.
- Brece*, pl. -e, -le, cățea, fem. de la *brec*, g. Hündin.
- Brene*, pl. -e: *uzda lu cătu*, friu, [ven. brena], g. Zügel.
- Brente*, pl. -e, putina cu care aduc femeile apă în spate, [it. Brenta], g. Wasserfaß, Butte.
- Brest*, -u, pl. -i, ulm, [slav. bres', -ovina], g. Ulmenholz.
- Brig*, pl. -ure, munte, [croat. brig], g. Berg, Ufer.
- Brigăda de oi*, în 8 se zice un *kap de oi*, turma de oi, g. Schafherde.
- brize*, *plire*, *ănsărcărită-i*, grea, gravidă, g. schwanger.
- Brijân*, fem. -na, sărac, [slov. brižn], g. Armer.
- Britve*, pl. -e, briceag, [slav. britva], și *brîțfe* asemenea, g. Taschenmesser.
- Brod*, -u, brod, [slav. brod], g. Furt.
- Broș*, număr, [slav. broj], g. Zahl.
- Broși*, -it, -esc, a numără, [brojiti], g. zählen.
- Brontulă*, -eșt, -escu, *boși brontulă* boii mugesc, zbiară, g. brüllen.
- Brun*, -ă, brun, [ven. brùn], g. braun.
- brusi*, -it, -esc, *cosiru*, a ascuți cosoru, [croat. slov. brusiti], g. schärfen.
- Bruske*, -e, -le, petricele, g. kleine Steine.
- Bycâst*, fem. -ă, cu păru creș, [croat. brkast], g. mit lockigem Haar.
- Bȃdo*, *Bărdo*, *Birdo*, deal, nume de sat, [slav. brdo], g. Gemeinename.

- Brsel*, -a, pl. -e, -le, o ~ de vipt, un sac de bucate, cf. bärssa, g. Sack.
- Brtitü*, lovitură de picior, g. Fufschlag.
- Bucaleta*, măsură de 1½ litru, g. 1½ Mafs.
- Bucâl*, -u, pl. -i, -urle, mr. *bucalu*, mr. mgl. *buclä*, -ița, dr. *bocal*, ban. *bocală*, ulcior, [it. *Boccale*], g. Krug.
- Bucalina*, oală de noapte, deriv. din *bucâl*, g. Nachtopf.
- Buceve*, pl. -e, fag, [slav. *Bukva*], g. Buche.
- Bucecu*, vas mare, deriv. din *bute*, g. groses Fafs.
- Buckicu*, vas mic, deriv. din *bute*, g. kleines Fafs.
- Budile*, -e, mate, [it. *budello*, -a], g. Eingeweide.
- Bukei*, -eît, -esc, *văcile buke*, a zbera, vacile zbeară, g. brüllen.
- Bukin*, -e, țita cămășului, g. Mundstück der Pfeife, [ven. *Bochin*].
- Bulânke*, gălbănuș de ou, g. Eidotter.
- Bumbac*, mr., mgl., dr. *bumbac*, [μουμάκι], g. Wolle.
- Bumbăru*, pl. -i, cf. ban. *bombar*, gindac de Mai, [croat. *bumbar*], g. Maikäfer.
- Bur*, fem. -e, mr., mgl., dr. *bun*, dial. *bur*, [Bonus, -a, -um], g. gut.
- Buric*, -u, pl. -urle, mr., mgl., dr. *buric*, [Umbilicus], g. Nabel.
- Burițe*, pl. -e, o burie mică, vascior de lemn, [croat. *bürica*], g. kleines Holzfaß.
- Bușăt*, *bușnitu*, sărutare, de la *bușnesc* (sărut), [cf. și croat. *büşac*], g. Kufs.
- Bușni*, -it, -esc, a săruta, ir. *büşni*], g. küssen.
- Buta*, pl. -ile: popice de jucat, g. Kegel.
- Butăca*, pl. -ile, vas ca și plosca, dar mai mare, în care aduc beutura pe cal, g. grofse Holzflasche.
- Butige*, pl. -e, prăvălie, [croat. *butiga* < venez. *botèga*], g. Krämerei.
- Butigâr*, neguțator, [it., ven. *boteghièr* < istr. *butigâr*], g. Krämer.
- Butile*, mr. *butilă*, dr. *butelie*, [it. *boittiglia*], g. Flasche.
- Ca*, mr., mgl., dr. *ca* [Quam], g. wie.
- Caban*, -u, manta, cf. dr. *căbăniță*, [croat. *kaban*], g. grofser Mantel.
- Cacadei*, -eît, -esc (4), (galira), a cotcozi, g. krähen.
- Cacă*, -ăt, -u, mr., mgl., dr. *cac*, [Cacare], g. scheifsen.
- Cacăt*, mr., dr. *căcatu*, [Cacatus], g. Menschenkot.
- cacov*, fem. -e, ce fel, [croat. slov. *kakov*], g. was für einer.
- Cața*, pl. -e, șarpe negru, vepl. *kața*, [croat. *kaça*], g. schwarze Schlange.
- Cadê*, -zut, -u, mr., mgl., dr. *cad*, [**Cadere*], g. fallen.
- Cadere*, pl. -e, mr., dr. *căldare*, mgl. *căldari*, [Caldaria], g. Kessel.
- Cadine*, pl. -e, lanțul de care atarnă căldarea, [ven. *cadena*], g. Kette.
- Cafe*, *cafea*, [ven. *cafe*], g. Kaffee.
- caicu* (4), *barcă*, g. Kahn.
- Caizer*, -u, pl. -rle, mr., mgl. *cair*, dr. *caiser*, [**Carium*, *Puşcariu*, Etym. Wtb. d. rum. Spr. 21], g. Roeken.

- Calamăr*, pl. -e, mr., dr. cǎlămar, [ven. calamăr], se zice și *călimăru*, g. Tintenfaß.
- Calcoleă*, -eăt, -esc, calcula, [ven. calcolār], g. rechnen.
- Calcun*, -u, pl. -n, -urle, ~ de *băcf(v)ă*: cepul de sus a vasului, g. oberer Falszapfen.
- Calăi*, -eăt, -escu, a lăsa jos, [it. calare], g. herunterlassen.
- Cală*, -it, -esc, căli, [slov., croat. kaliti], g. schweißen.
- Caligăr*, -u, pl. -r-i, ciobotar, [croat. kaligār], g. Schuster.
- Calina*, cal, deriv. de la cal, g. Pferd.
- Calțete*, pl. -e, ciorap, [ven. calzeta], g. Strumpf.
- Calún*, diss. din *canun, canon, tun, g. Kanone.
- Camaler*, -u, pl. -i, camerier, g. Kellner.
- Camaleră*, pl. -e, cameriera, g. Stubenmädchen.
- Camarite*, pl. -e, dim. dela *camara*, odaită, g. Stübchen.
- Camin*, -u, pl. -e, și *dămiacu*, -cele, coș, [ven. camin], cf. dial. *Moșilor cămir*, g. Schornstein.
- Camizole*, pl. -e, bluză, [croat. kamižola], g. Blouse.
- Campăne*, -e, șes, pământ, [it. Campagna], g. Land, Ebene.
- Canal*, -u, pl. -li, canal, [ven. canal], g. Kanal.
- Candelir*, -u, candelabru, [ven. candelier], g. Leuchter.
- Canete*, pl. -e, țavă, [ven. Canela], g. kleine Röhre.
- Cantadur*, -u, pl. -i, cantoru din biserică, g. Kirchensänger.
- Cantun*, pl. -e, colț, cot de părete, [ven. canton], g. Ecke.
- Canțoneta*, cîntec, [it. Canzonetta], g. Lied.
- Capareți*, -eăt, -esc, cf. ban. *căpăresc*, deriv. de la *căpară*, g. Angabe geben.
- Capăc*, fem. -e, capace, [it. Capace], g. fähig.
- capăre*, -a, pl. -e, mr., dr., ban. *căpară*, arvună: *pogodesc un boiu, pac ăi dăvu zece fiurin, dat ă-am căpăra* (toemese un boiu, după aceea-î dau 10 fl., i-am dat căpara), cf. ven. *capara*, [lat. Cape + aram], g. Angabe.
- Capelân*, -u, pl. -i, capelan, cooperator, [it. Capellano], g. Kaplan.
- Capi*, -it, -esc, a înțelege, [ven. capir], g. verstehen.
- Capitan*, -u, pl. -i, căpitan, căpitan districtual, [it. capitano], g. Hauptmann, Bezirkshauptmann.
- Caplăi*, -eăt, -e, a curge, a picura, [slov. kapljati], g. tröpfeln.
- Capoto*, mr. *capot*, dr. *căput*, mantă, [it. capoto], se zice și *caput*, g. Rock.
- Capuz*, -u, pl. -urle, chel, [croat. kapuz < it. capuzzo], g. Kraut.
- Careta*, caruță (it.), g. Herrenwagen.
- Cargeți*, -eăt, -esc, a încarcă, [ven. cargar], g. aufladen.
- Cariole*, pl. -e, cf. ban. *roabă*, g. Schubkarren, [ven. Cariola].
- Carota*, căruță, [it. Carozza], g. leichter Wagen.
- Casarma*, pl. -e, căsarmă (it.), g. Kaserne.
- Castaldo*, pl. -i, tutor, g. Kirchenvater.
- Casun*, -u, pl. -urle, lădiță, [ven. casson], g. Kiste.

- Caști*: *castigei*, a pedepsi, g. bestrafen.
- Cașlei*, -*eit*, -*escu*, a tuși, [slov., croat. kašljati], g. husten.
- Caștelu*, pl. -*i*, castel, [ven. Castelo], g. Schloß.
- Caștiguei*, -*eit*, -*esc*, a pedepsi, [ven. castigare], g. strafen.
- Caștigu*, pl. -*urle*, pedeapsă, [ven. castigo], g. Strafe.
- Cativ*, fem. -*e*, rău, [ven. cativo], g. schlechter, -e.
- Cativeria*, reutate, [ven. cativeria], g. Schlechtigkeit.
- Catrîda*, pl. -*ele* (8), scaun de un om, [ven. catedra], g. Stuhl.
- Caveca*, pl. -*e* și *caveța*, căpăstru, [ven. cavezza], g. Halfter.
- Cavta*, -*ăt*, *căvtu*, mr. *căftă*, ban. *captă*, dr. *căută*, mgl. *cată*, a căuta cu ochii, a privi, ~ cu minile, [Captare], g. betrachten, sehen, suchen.
- Că*, -*lu*, pl. -*li*, -*li*, mr., mgl. *cal*, -*i*, dr. *cal*, caî, [Caballas]; *mere pre că* (mere călare), g. Pferd.
- Căceș*, pl. -*ke*, viperă, [croat. kačka], Viper.
- Căd*, fem. -*e*, mr., mgl., dr. *cald*, [Caldus, -a, -um], g. warm, warme.
- Căibe*, -*a*, pl. -*e*, colivie, caletcă, g. Vogelbauer.
- Căle*, *căla*, pl. -*e*, mr., dr. *cale*, [Callis, -em], g. Weg.
- Călițe*, cărarușă, dim. de la *căle*, g. kleiner Weg.
- Căliț*, -*u*, căluț, dim. de la *cal*, g. Rößlein.
- Cămbe*, -*a*, pl. -*e*, -*le*, nu e jug, ci numai arcul (o nuia strîmbă, mai tare) care cuprinde grumazul bouluî, cînd trage, [slov., croat. kamba], g. Jochbogen.
- Cămenita de ărpă za pure ăla*, vas de piatră de pus ăloînl, [croat., slov. kamenica], g. Steinfafs.
- Cămere*, pl. -*e*, cameră, [ven. camera], g. Zimmer.
- Cămerițe*, -*a*, pl. -*e*, odăită, dim. de la *cămere*, g. Stübchen.
- Căna* (7): *c. de pipă*, țava (cămîșul) de pipă, g. Pfeifenröhre.
- Cănițe*, pl. -*e*, brîul femeilor, [slov., croat. tkanica], g. leinener Gürtel.
- Căp*, -*u*, plur. -*ur*, -*urle*, mr., mgl., dr. *cap*, [Caput], g. Kopf.
- Căpre*, -*a*, pl. -*e*, -*le*, mr., mgl., dr. *capră*, [Capra], g. Ziege.
- Căputine*, mantă, [sopra roba], deriv. de la *caput*, g. Rock.
- Căre*, *cărl*, mgl. *cari*, mr., dr. *care*, [Qualis], g. wer, welcher.
- Cărișe*, încărcare, de la încărcă, g. Ladung.
- Cărne*, *cărna*, mgl. *carni*, mr., dr. *carne*, mr. *carè*, [Caro, -nem], g. Fleisch.
- Căseș*, pl. -*e*, mr., mgl., dr. *casă*, [Casa], g. Haus.
- Căș*, -*u*, mr., mgl., dr. *caș*, [Caseus], g. Käse.
- Căbăl*, -*u*, pl. -*i*, un ciubăraș, [serb., croat., alban. kabâl], g. Kübel.
- Cănd*, mr. *cîndu*, mgl. *cân*, dr. *cînd*, dial. *cînd*, [Quando], g. wann.
- Căntă*, -*ăt*, -*u*, mr. *cînta*, dr. ~, mgl. *cânt*, [Cantare], g. singen.
- Cărbur*, -*e*, pl. -*i*, mr., dr. *cărbune*, [Carbō, Carbone], g. Kohle.

- Cărburar*, -u, pl. -i, cărbunar, [Carbonarius], se intilnește și *cărbunaru*, pl. -i, g. Kohlenmacher, -brenner.
- Căre*, -le, pl. -i (8), în Val d'Arsa brec, mgl. *căini*, pl. *câni*, mr., dr. *câne*, *cîne*, [Canis, -em], g. Hund.
- Cărnăt*, pl. -ț (4), singerece, car-tabos, cf. *cărnat* dr. (de carne și nu de singe), buc. pl. *cărnate* anal. eu mate. *Cărnațul* dr. = ir. *cobasiț*, pl. -e. g. Blutwurst.
- Cărpî*, -it, -esc, *cîrpî*, [кърпъ], g. flicken.
- Cărpa*, -ița, petecă, *cîrpă*, mgl. *cărpă*, [kpa < крпа], g. Fleck, Tuch.
- Cășelă*, *cășli*, tusă, [croat., slov. kašel], g. Husten.
- Căt*, fem. -e, mr., dr. *cit*, -ă, mgl. *căt*, -a, [Quantus], g. wieviel, soviel, wenig.
- Cătra*, *către*, mr. *cîtrii*, *cătii*, mgl. *cătru*, *cătru*, dr. *cătră*, *către*, *cătră*, spre, [Contra], g. gegen, auf.
- Cătun*, mgl., dr. *cătun*, [ка-тоунъ], g. Dorfteil.
- Clăneț*, -eț, -esc, a se-nchina, [croat., slov. klanjati se], g. sich beugen.
- Clăfter*, -u, pl. -i, stinjän, [slov. klafter], g. Klafter.
- Clăs*, -u, pl. -ur, -urle, spic, [slov., croat. klas], g. Ähre.
- Clecnî*, -it, -esc, a-ngenunchia, [slov. klekniti], g. aufs Knie fallen.
- Cleşte*, mr. *cleaște*, mgl. *clēsti*, dr. *clește*, [крѣста], g. Zange.
- Clopot*, -u, pl. -e, dr. ~, mr., mgl. *clopot*, [клопотъ], g. Glocke.
- Clopotiă*, clopoțel (mgl. *cluputâl*, mr. *cluputiă*) diminutiv de la *clopot*, g. Glöcklein.
- Cloștru*, claustru, [g. Kloster, slov. klostër, serb. kloštar].
- Clucănite*, -e, zar, [croat., slov. ključnica], g. Türschlofs.
- Clucăr*, -u, măestru de făcut zaruri, [slav. ključar], g. Schlosser.
- Clēmă*, -ăt, -u, mr., mgl. *clēma*, dr. chiema; 1. a chiema, 2. a comanda, a cere: *clēmăt o băbă de vir* — cereți 2 litre de vin. [Clamăre], g. rufen, bestellen.
- Clēn*, -u, jugastru, [slav. klijen], g. Ahorn.
- Clept*, -u, pl. -ur, -urle, mr. keptu, mgl. kept, dr. piept, [Pectus], g. Brust.
- Clide*, *ân-si ze-clide*, -is, -u, mr. *inclide*, mgl. anelide, dr. in-chide, [Includere], g. schliessen.
- Clîn*, -u, pl. -urle, mgl. *clîn* (țăpnus, pană de despiciat lemnele), dr. *clîn*, -uri; în Istria pană, cu de lemn, [bulg. klin]. *klîn de secură* (8), barba săcurii, g. Nagel, Keil, Einsatz.
- Cluce*, pl. -e, Klinka, [cluca Triest].
- Cluc*, -u, 1. cheie, 2. cîrlig de zmulș finu, [ključ], ~ *cu ce se firu scobê*, g. Schlüssel, Hacken zum Heu herausziehen.
- Clun*, -u, pl. -urle, clonț, [slav. kljun], g. Schnabel.
- Clunace*, g. Schnepfe, [slav. kljunac].
- Cmet*, -u, pl. -ț, -i, țărancă [slav. kmet], g. Bauer.
- Cmetița*, pl. -ele, țărancă, fem. de la *cmet*, g. Bäuerin.

- Cnăkița*, pl. -e, minile tăiate de din jos de coate, g. geschnittene Hände.
- Cmo* din *acmo*, cf. dr. *acmu*, mgl. *Cmo*, g. jetzt.
- Cnige*, -e, carte, [slav. knjiga], g. Buch.
- Cobasițe*, -e, cărnați, [croat. kobasica], g. Wurst.
- Cocodașei*, -eșt, -esc (8), de la *cot-codac*, a cotcozi, g. gackern.
- Cocot*, -u, pl. -ț, -i, cocos, [slav. kokot], g. Hahn.
- Coce*, -copt, -cocu, mr., mgl. *coati*, ~, *coc*, dr. *a coace*, [Cöcere], g. backen, braten.
- Coție*, cocie, alb. košja, [croat. slov. kočija], g. Wagen.
- Coder*, *juve-coder*: orșicare, [croat. kudâr], wer immer.
- Code*, -a, mr., mgl., dr. *condă*, [Coda], g. Schwanz.
- Codru*, pl. -i, munți cu păduri, mr. *codru*, 1. bucată, 2. pădure, 3. piața din mijlocul satului, [*Quodrus], mgl. *codru*, partea din mijlocul satului, g. Berg, Hügel, Platz.
- Coșuneș*, -eșt, -esc, a tachina, a batjocuri, deriv. de la *coșun*, *cușon*, g. spotten, ärgern.
- Coșe*, pl. -e, piele, mr., mgl. *piele*, scoarță, [кожа], g. Haut, Leder.
- Colarin*, -u, pl. -i, guler, [ven. colarin], g. Kragen.
- Colarițe*, pl. -e, mărgea, dem. [slav. kolare], g. Perle.
- Colăc*, -u, pl. -e, -i, mr. *culăc*, dr. *colac*, [колачъ], g. Kuchen.
- Colăre*, mărgele, [ven. colaro], g. Perle.
- Colă*, acolă, acolo, [Ecc-illac, Ecc-illuc], g. dort.
- Colc*, cleiu, [it. colla], g. Leim.
- Colc*, pl. -e, -le, roată, [Kolo], g. Rad.
- Colițe*, pl. -e, rotula de la plug, dim. de la *colc*, g. Rädchen.
- Colona*, pl. -ele, 1. la oltâr 2. *su most* (su pod), stîlp, columnă, [ven. colona], g. Säule.
- Coloreși*, -eșt, -esc, a coloră, [ven. colorar], g. färben.
- Colp*, lovitură, [ital. colpa], g. Schlag.
- Coltre*, pl. -e, cărșaf, perdea, [ven. coltre], g. Leinwand, Vorhang.
- Columbăru*, aureolă, cerc, g. Bogen, Kreis.
- Colur*, -u, pl. -i, culoare, [ven. color], g. Farbe.
- Col*, -u, pl. -e, col, coaie, mr. *colu*, *coale*, [Cöleus], g. Hode.
- Comandă*, -eșt, -esc, comandez, [ven. Comandar], g. bestellen.
- Comaruc*, *comarac*, *cumarac*, cf. ban. *comănac*, g. kleine Mütze.
- Comăru*, pl. -i, g. Pferdbremse, mgl. *comăr*, nn fel de tăn.
- Comș*, pl. -e, mr., dr. *coamă*, [Coma], g. Mähne.
- Comok*, abia, g. kaum.
- Confermeș*, -eșt, -esc, confirmă, [ital. confermare], g. bestätigen.
- Confîn*, -u, pl. -urle, hotar, [ven. confîn], g. Grenze.
- Congula*, pl. -e, oală, [it. concola < croat. konkula], g. Topf.
- Conoșe*, pl. -e, pivniță, [croat. slov. konôba], g. Keller.
- Conôbia*, pl. -ile, legătura de lemn a clopotelor la oi. [Cu lemn sună mai frumos decit cu peie], g. Glockenhalter aus Holz.

- Conop*, pl. -e, ban. pălămar, strang mare și gros, g. Strick, [croat., slov. konop].
- Conopla*, pl. -ile, cinepă, [croat. konoplja], g. Hanf.
- Consiliei*, -eșt, -esc, a sfătui, a hotări prin consiliu, [it. consigliare], g. beraten, bestimmen.
- Cont*, -u, socoată, [it. conto], g. Rechnung.
- Contrât*, -u, pl. -ur, contrat, [ven. Contrato], g. Kontrakt.
- Copăcel*, dim. de la *copăci*, cf. și dr. *stăi copăcel!* stăi drept (cătră copli), g. Bäumchen.
- Copăci*, éele, mr., mgl. *cupacii* (copac și stejar), dr. copac, [alb. kopac, cf. Cihac II, 716 după analogia lui *drac, sac* a dat *copac*, pl. -ci, cf. O. Densusianu, Hist. de la langue roum. I, 356], g. Baum.
- Copă de fir* (4), boghie de fin, g. Heuschöber.
- Coperta* de vapor se spelă saca zi (acoperemintul vaporului să spală toată ziua), cf. copertă, g. Decke.
- Cope* și *cupe*, mr., dr. *cupă*, [ven. *copa*, lat. Cüppa], cf. și alb. *cupă*, g. Becher.
- Coperi* și *cuperi*, căsa nu-î de tot *cuperite*, cf. *cuperi*, g. bedecken.
- Copite*, pl. -e, mr. dr. *copită*, [копѣто], g. Huf.
- Copriva*, pl. -e (4), în 8 urzica, dr. idem, g. Brennessel, [croat. kopriwa].
- Copt*, fem. -e, *merele* ăș *veci copte*, *merele* sint dejă coapte, cf. *coc*, g. reif.
- Coptor*, -u, pl. -e, cuptor de pine, (za *păra coce*), [*Cocitorium], g. Backofen.
- Coptorite*, pl. -e, dim. de la *coptor*, cuptoriță în Bănat, g. kleiner Backofen.
- Copun*, -u, mr. *căponu*, dr. clapon, alban. capôn, [venez. capôn], g. Kapauner.
- Corac*, -u, pl. -i, paș, [croat. kôrak], g. Schritt.
- Corătu*, pl. *corțurle*, cf. croat. korat, curte, [Cohors], g. Hof.
- Corb*, -u, pl. -i, mr. *corbu*, pl. *corgi*, mgl., dr. *corb*, -i, [Corvus], g. Rabe.
- Cordelc*, pl. -e, mr. *cordeauă*, dr. cordela și cordea, [dim. de la coardă, cf. Cihac I, 57, it., prov. cordella, span., port., prov. cordel, frc. cordelle, ngr. κορδέλα, κορδέλα, cordon, ruban], g. Band.
- Cören*, -u, rădăcină, [croat. kôren], g. Wurzel.
- Core*, pl. -e, coaja, [slov., croat. kôra], g. Rinde.
- Corite*, dim. de la *core*, g. kleine Rinde, nämlich feine.
- Corizma* || *curizma*, post, [croat. korizma [vegl. coresma], cfr. carême.
- Corn*, -u, pl. -e, -le, mr., mgl., dr. *corn*, 1. corn, 2. lemnul corn, [Cornu, cornus], g. Horn.
- Cornic*, dimin. de la *corn*, g. kleines Horn.
- Coróna lu țesăru* țe mușate, coroana împăratului e frumoasă, [corona], g. Krone.
- Corote*, pl. -e și *năpi*, g. Rübe, Mähre, napi și morcovi, [it., ven. carôta].
- Corune*, mr. *curună*, vr. *curură*, dr. cunună, 1. ~ de spină la

- gard, 2. păreții gropilor, cari sint pieziși, și se folosesc în economia saracă [corona], g. Dornkrone des Geheges, Grabenwände, Grabenseiten.
- Coșe*, pl. -e, mr., mgl., dr. coasă, [koca], g. Sense.
- Cöse*, -ut, *cos*, mr. *coase*, mgl. *coasi*, dr. *coase*, [Cösere], g. nähén.
- Coserițe* (după Weigand) secera, deriv. de la *cosir*, g. Sichel.
- Cosi*, -it, -esc, *cosi*, [kocati], g. mähen.
- Cosic*, mierlă, [croat. kosić], g. Amsel.
- Cosir*, -u, pl. -ure, mr., mgl. *cusor*, dr. *cosor*, cuțit mic și strîmb ca secera, [kocopy], g. krummes Messer.
- Cosiște* (4) și *dîrjăle*, cf. ban. toporîste, coada de la coasă, topor, g. Sensenstiel.
- Cosiță*, pl. -e, mr., mgl. *cusită*, dr. *cosită*, [kocima], g. Haarlocken.
- Cosivăși*, -gît, -esc, iter. de la *cosesc*, g. öfters mähen.
- Costani*, -u, pl. -i, castană, g. Kastanie.
- Coste*, pl. -e, mr., mgl., dr. coastă, 1. coastă, 2. coasta dealului, în Jeliann: *costele* numire de loc, [Costa], g. Rippe, Bergseite.
- Coș*, -u, pl. -ur, -le, ~ de voz, coșu carului, în care să aduc diferite lucruri mărunte, cf. ban. *coș*, la moară, în pod, n-am nimic în *coș*, [bulg. koš], g. großer Korbwagen.
- Coșule*, pl. -e (8), cămașă pentru kemeșă din Val d'Arșă, [slav. košulja], g. Hemd.
- Cot*, -u, pl. -e, mr., mgl. dr. *cot*, [Cubitus], cot, în mr., mgl., dr. și *cot* (măsură), cf. *cotu de casu*, g. Ecke.
- Cöttenița* (4) în Berdo se chiamă *fogëra*, țăstul de copt pinea, g. ein glockenartiger Trog in welchem Brod und Maisbrod gebacken wird. *Cöttenița* ist aus Gufseisen, *fogëra* aber aus gebackener Erde.
- Cotliț*, pl. -ur, -le, castrol, [slav. kotlić, g. Kasserolle, Wasserblase].
- Cotlovine*, pl. -e (8), aramă, [slov., croat. kotlovina], g. Kupfer.
- Cötulș*, pl. -e, sucnă, [ven. cötola], g. Frauenkleid.
- Covač*, -u, pl. -i, dr. covaciă, faur, [kovač], g. Schmied.
- Covație*, făurărie, deriv. de la *covač* (lucrătoarea lui), [croat., slov. kovačija], g. Schmiedstätte.
- Cozlić*, -u, ied., [croat. kozlić], g. Ziegenjunge.
- Cozlițe*, pl. -e, iadă, fem. de la *cozlicu*, g. Ziegenjunge, weibl.
- Cračun*, -u, zăvor de fier, [slov., croat. kračun], g. großer Eisenriegel.
- Cragulă*, uliu, (cobetu), g. Baumfalte, [cf. croat. kragulj].
- Cralestvo*, regat, [croat. kraljestvo], g. Königreich.
- Cralevski*, fem. -a, neutru -o, corătu *cralevski*, regesc, curtea regală, [croat. kraljevski -a, -o], g. königlich.
- Craișet*, -i, g. Krainer și nu krainisch cum crede Weigand, cf. slov. *kránjec*.
- Craișer*, -u, pl. -i, creișar (2 fill.), [croat. krajcar < Kreuzer].
- Cravăr*, -u, pl. -i, văcar, [croat. kravar], g. Kuhhirt.

- Crăi*, -u, parte, regiune, țărniș, [croat. kraj], g. Gegend, Ufer.
- Crăi*, -u, pl. -i, rege, [croat. kralj], g. König.
- Crâmpu* sapă de trei degete de-nguștă, săpoși, budac, g. schmale Hacke.
- Creatur*, -u, creator, [it. creatore], g. Schöpfer.
- Creânțe*, -a, gentilezza, [ven., it. creanza], g. Liebenswürdigkeit.
- Crece*, pl. -ke, prună, [croat. krekaj], g. Pflaumen.
- Crede*, pl. -e, cretă, [croat. kreda < it. creta], g. Kreide.
- Credit*, -u, mr., dr. credit, [it. credito], g. Kredit.
- Creluțe*, pl. -e, aripă, [croat. kreljut], g. Flügel.
- Crepă*, -ăt, -u, mr., mgl., dialban. *crepa*, *crăpa*, [Crepăre], g. krepieren.
- Crede*, -zăt, -u, mr. *cred* (rar), ban. *crede*, dr. *crede*, [Crədëre], g. glauben.
- Crește*, pl. -e, mr. *creșta*, -ti, mgl. *creștă*, dr. *creastă*, [Crıştă], fre. crête, Kamm.
- Crește*, -cut, -u, mr., mgl., dr. *creșc*, [Crescëre], g. wachsen.
- Crij*, -u, pl. -ur, -le, cruce, [croat. križ], g. Kreuz.
- Crilăș*, -u, pălărie, [croat. škri-ljak?], g. Hut.
- Crimea* za para skisei: aluat de acrit pânea, g. Sauerteig.
- Crisnic*, -u, acel ce apără de strigoși, g. einer der Gespenster wegjagt.
- Criv*, fem. -e, de vină, [croat. kriv], g. schuldig.
- Crosna*, pl. -e, război de tesut, [croat., slov. krosna], g. Webstuhl.
- Crov*, -u, pl. -ur, -urle, acoperiș, [croat. slov. krov], *cu-perim crovu, neca nu cure nuntru ploja* (S), g. Dach.
- Crudel*, fem. -e, crudel, [ital. Crudele], g. grausam.
- Crunc*, -a, pl. -e, -le, cunună (Krone), [croat. kruna, slov. krona < Krone], g. Krone, Kranz.
- Crunțe*, dim. de la *cruna*, g. Kränzlein.
- Cruto*, adv. tare, foarte, [croat. kruto], g. sehr.
- Crst*, -u, Isu-Crst (Iesus Christos), și ~, pl. -urle, botez, [croat. krst], g. Jesus Christus
- Crsti*, -it, -esc, a boteza, [croat., slov. krstiti], g. taufen.
- Crșănesc*, -nski, creștinesc, [croat., slov. krșćanski], g. christlich.
- Crtine*, pl. -e, cirtită, [croat. krtina], g. Maulwurf.
- Cu*, mr., mgl., dr. *cu*, [Cüm], g. mit.
- Cucavița*, pl. -e, ene, [croat., slov. kukavica], g. Kuckuck.
- Cucă*, -ăt, -u, mr., mgl. mi culcu, dr. mă culc, [Collăcäre], g. sich niederlegen.
- Cucăre* (S), culcare, g. schlafen.
- Cuc*, -u, pl. -ur, -urle, chiciu, [croat. kuk], g. Hüfte.
- Cuc*, -u, pl. -c, -i, mr., mgl., dr. *cuc*, [Cuccus]; *cucavița face cucu*, g. Kuckuck singen.
- Cucurikeș*, -eșt, -esc (S), (cócotu), de la *cucuric(g)u*, cum cîntă cocosu, g. krähen.
- Cucă*, cine (in limba copiilor), cf. *croat. kuca*, ban. *cucă*, mr. și mgl. *cută*, g. kleiner Hund.

- Cuciăa*, pl. -e, cătărama, copeă, [croat. kućica], g. Schnalle.
- Cučer*, cocis, vizitiu, g. Kutscher.
- Cuhez*, -*žit*, -*esc*, a fierbe, [croat., slov. kuhati], g. kochen.
- Cuhie*, pl. -e, cuiăă, bucătărie, [croat., slov. kuhinja], g. Küche.
- Cuži*, -*žit*, -*esc*, a covăci, [croat. kovati, kujem], g. schmieden.
- Cužib*, -*u*, pl. -*ur*, -*urle*, și *culib*, mr. *cuib*, *cuibar*, cf. ban. *cuibar*, (oul ce lasăm în cuib, ca să nu parăsiască gainile cuibul), mgl. *culb*, dr. cuib, [*Cubium], g. Nest.
- Cužion*, -*u*, blăstămat, g. Tölpel, [ven. cogion].
- Cukez*, -*žit*, -*esc*, a cînta ca cucu, [croat., slov. kukati], g. Kuckuck singen.
- Culeje*, *cules*, -*egu*, mr., dr. culeg, [Colligere], g. sammeln.
- Cum*, mr., mgl., dr. ~, [Quo(mo)(do)], g. wie.
- Cum*, voc. *cume*, g. Gevatter, [croat., slov. kum].
- Cuma*, -*ița*, nănașă, fem. dela slav. *kum*, g. Patin.
- Cumatru*, dr. cumătru, asemenea ca și *compăru*, g. Gevatter.
- Cumesia*, comisia, g. Kommission.
- Cumnăt* (8), *cuñado*, -*zi*; -*a*, -*dole* în Val d'Arsa, [Cognatus], g. Schwager.
- Cumpăni*, -*u*, soț, [ven., it. compagno], g. Genosse.
- Cumpanie*, -*a*, companie, [it., ven. compagnia], g. Genossenschaft.
- Cumpăr*, -*u*, cumătru, g. Gevatter, [ven., it. compare].
- Cumpară*, -*ăt*, -*u*, mr., mgl. (a)cumpăr, dr. cumpăr, [Comparare], g. kaufen.
- Cumpir*, -*u*, pl. -*i*, cartofi, [croat. kumpir], g. Kartoffel.
- Cumpăs*, -*u*, compas, [ven. compasso], g. Zirkel.
- Cumân* || *comân*, comună, [ven. comun], g. gemein.
- Cundinezi*, -*žit*, -*esc*, condamna din it., g. verdammen, verurteilen.
- Cunfezi*, -*esc*, nu se cunfe uro cu âto (nu să potrivesc unul cu altul), [ven. confarse], g. passen.
- Cunfertezi*, -*esc*, a mingăia, [it. confortare], g. trüsten.
- Cunițe*, pl. -e, nevăstuță, [croat. kunica], g. Wiesel.
- Cunoște*, -*căt*, -*u*, mr., mgl. *cunosc*, dr. cunosc, recunosc, [*Conoscere], g. kennen, erkennen.
- Cuntănăt*, *cuntenta*, indestulit, [ven., it. contento], g. zufrieden.
- Cuntrezi*, -*žit*, -*esc*, a se-ntilui cu cineva, [it. incontrare], g. begeggen.
- Cuăăd*, pl. -z, cumnat, [it. cognato], g. Schwager.
- Cuăăde*, pl. -e, cumnată, [ven. cognada], g. Schwägerin.
- Cup*, -*u*, pl. -*ur*, -*urle*, grămadă, ~ de furnij (măsurorul de furnic), [croat., slov. kup], cf. și mgl. *cup*, g. Haufen.
- Cupe*, -*a*, mr., mgl., dr. cupă, [Cüppa], g. Becher.
- cuperi*, -*it*, -*u*, ~ căsa, *ola se zegîrni cu pladula a porovni* [acoperi casa, oala se acoperi cu fedeu (ban. < ang. fedö)], mr. *acupiri*, *acopir*, *acoapir*, mgl. *cupires*, dr. acopăr, [*Ac-cooperire], g. bedecken, den Topf zudecken.

- Cupit* de lemn, dim. de la *cupă*, g. kleiner Holzbecher.
- Cur*, -u, pl. -ur, -urile, mr., mgl., dr. cur, [Cūlus]; *curu de pipă* (7), ca și-n Bănat, g. Arsch, Pfeifenhintere.
- Curăjen*, -na, cf. *curajen*, curajos, bueros, g. tapfer, mutig, lustig.
- Curăjen*, fem. -jne, curajos, [croat. kuražan], g. kühn, tapfer.
- Curăj*, curaj, mr. *curai*, [ven. corăgio], cf. ban. *coraje* și *curajje*, g. Tapferkeit, Heldenmut.
- Curăt*, fem. -e, mr., mgl., dr. curat, [Colatus, -a, -um], g. sauber, rein.
- Curbe*, pl. -e, *curvă* (mr., dr.), [croat. kurba < kurva]; de obicei fetelor se zice *curvă*, femeile măritate (*curve*) se numesc: *facebire*, cf. croat. *dobrotvorka*, g. Hure.
- Curbéru*, pl. -i, *curvar*, masc. de la *curba*, g. Hurer.
- Curét*, -u, pl. -e, -le, o jachetă scurtă, g. kurzer Leinenrock, [ven. coréto].
- Curt*, fem. -e, *scurt*, [it. corto], dr. *scurt*, mr. *scurtu*, g. kurz.
- Cus*, -u, pl. -ur, -urile, *bucată*, [croat. kus], g. Stück.
- Cuscra*, pl. -e, *cuscră*, [*consocra], g. die beiderseitigen Mütter eines Ehepaars.
- Cuscru*, pl. -i, *cuscru* (mr., mgl., dr.), [Consöcer], g. die beiderseitigen Väter eines Ehepaars.
- Coșiențe*, *coșiență*, [it. coscienza], g. Gewissen.
- Cușin*, -u, pl. -urile, *pierină*, [it. cuscino], g. Polster.
- Cuteză*, -ăt, -gu, mr. *cutida*, dr. *cuteza*, [Cotfzare], g. wagen.
- Cătina*, pl. -e, măsca, [croat. kútnjak], g. Backenzahn.
- Cuțit*, -u, pl. -e, mr. *cătăt*, *cutut*, mgl. *cutăt*, dr. *cutit*, [*Cotitus], g. Messer.
- Cuvatu*, pl. -ele, *cot*, [Cübítum], g. Ellenbogen.
- Cuvint*, -u, *cuvint*, mr. *cuvendă*, [Conventum], g. Wort.
- Cuvintă*, -ăt, -u, *cuvint*, -ez, [Conventare], g. sprechen.
- Cvadrile*, pl. -e, *cărămidă*, [it. quadrella], g. Ziegel.
- Cvalită*, *cvalitate*, [it. qualità], g. Qualität, Eigenschaft.
- Cvarnăr*, *patruzeci*, [croat. kvarnar], g. vierzig.
- Cvădru*, pl. -i, *rama* și *icoana*, [ven. quadro], g. Rahmen.
- Cvart*, -u și *cvarăt*, *pătrar*, *șfert*, [it. quarto], g. Viertel.
- Čapej*, -eșt, -esc in 5, in 4 e *cață*, a *prinde*, [it. Chiappare], g. fassen, ergreifen.
- Čáče*, -a și -ele, *tata*, cf. *čaja*.
- Čáfe* și *čáfe*, pl. -e, -le, *ceafă*, cf. alb. *kafë*, g. Hals; Genick.
- Čája* și *čáča*, voc. *tátó*, *tată*, g. Vater, [croat. čáča].
- Čáptir*, -u, pl. -e, -le, mr. *káptine*, mgl. *kaptin*, dr. *pieptin(e)*, [Pecten], g. Kamm.
- Čávul*, -u, pl. *čávlí*, *cuie*, [slov. čavělj], g. Nagel.
- Če*, mr. *če, či*, mgl. *či*, dr. *ce*, [Quid], g. was.
- Čela*, *ča*, *čel*, *čale* sau *čela* și așa mai departe pentru *acela*, mr. *atél*, dr. *acel*, mgl. *čela*, pl. *čela*, [Eccum-*Illum], g. jener, jene.
- Čela istu*, fem. *ča ista*, cf. mr. *aestu*, *acela*, [compus din čela

- și *istu* < *Eccum*-**illum* + *iste*], g. jener, jene dort.
- Āelițe*, -a, pl. -e, -le în Val d'Arsa, în S albire, [croat. ĉelica], g. Biene.
- Āelăd*, -u, pl. -z, -i, ai casei, [slov. ĉeljad], cf. și magh. cseléd, familie și membri de ai familiei.
- Āep*, -u, pl. -ur, cf. și ĉep, ĉep, [vbulg. чепъ], g. Zapfen.
- Āepit*, -u, dim. de la *ĉep*.
- Āer*, -u, cf. țeru, pl. -urle, țeru de gură, mr. țer, țeru a gurilei, mgl. țer și a gurii, dr. cer, cerul, gurii, [Coelum], g. Himmel, Gaumen.
- Āer*, -u, pl. -id, -i, mr., mgl. țer, pl. țeri, dr. cer, [Cerrus], g. Zerr-eiche.
- Āerbice* și la boi și la omir, dr. cerbice, [Cervix, -icem], g. Nacken.
- Āerși*, -it, -esc (și țerși), caut, g. suchen, [cf. *quaersi, -simum der. de la quaerere < cer], în înțelesul cerși, (g. betteln), nu l-am auzit, ci numai: peclăru verit-a peclăi, ke-ș va țeva neberî za muncă, cerșitorul venit-a cerși, că-ș va ceva aduna de mîncare.
- Āertă*, -ăt, me ĉertu, mgl. (an)-tertu, dr. a se certa, [Certare], cf. și alban. ķertoi, g. zanken, streiten.
- Āeruşe*, -a, mr. timuşă, mgl. ĉu-muşă, dr. cenuşă, [*Cinusia], g. Asche.
- Āesăn*, -u, glavița de ~ cățel de alii, [croat. ĉesanj], alii, g. Knoblauch.
- Āesta*, fem. căsta, pl. ĉest, fem. căste, forme paralele testa și țesta, mr. atistu, fem. atistă, dr. acest, fem. acăstă, [Eccum-*istum], g. dieser, diese.
- Āesta istu*, fem. căsta ista, analogie cu *ĉela istu*, acelaș, g. dieser da.
- Āeși*, -it, -esc și oĉeși, a peria, d. es. ke mezen peri oĉeși cu ĉăptiru, [slov. ĉešati], g. kämmen.
- Āetăte*, pl. -t, mr., mgl. țitati, pl. -tă, dr. cetate, [Civitas], g. Festung, Stadt.
- Āetărtăc*, -u, joi [croat. četvrtak], g. Donnerstag.
- Āeva*, mr., mgl. țiva, dr. ceva, compus din *ĉe* + *va*, paralel se află și *țe* + *va*, acel *va* din *va sū zică, veni-va*, etc., g. etwas, was immer.
- Āere* și *ĉăre* din vrom. **ceare*, anal. iăpă < iapă, iărbă < iarbă, mr., mgl. țer, -e, dr. cere, a căută, a cere, [Quaerere], g. suchen, verlangen.
- Āere*, -a, mr. țeară, dr. cîara, [Cera], g. Wachs.
- Āija* (ăcia), țija, mr. ațea, ația, dr. acia, [Eccum-hic + a arătător], g. hier, da.
- Āinc* și țint, mr., mgl. ținđi și ținfi, dr. cincî, [Quinque], g. fünf.
- Āire* și țire, mr. țini, dr. cine, [Jb. III, 11 și Jb. VI, 368, der. de la lat. qui-ne; Pușcariu, Etym. Wtb. d. rum. Spr. 31 aduce pe-ne în leg. cu alb. ne din u(ne) = eu și tî(ne)], g. wer.
- Āireva* și țireva, anal. cu *ĉeva*, mr. ținiva, dr. cineva, [Quinvelit], g. wer immer.
- Āireș* și țireș, mr., mgl. țină, dr. cină, dial. ciră, [Coena], g. Nachtmahl, Abendbrod.
- Āirip*, -u, pl. -ur, -le, ai făcut de pemint pac îl cocu, țist de pămînt, cel de fier se chiamă

- coltenita*, pl. *ți*, cf. vbulg. чѣръ, g. irdene Backglocke.
- Ćirișna și ċireșna*, pl. *-iește*, *ćireășă*, [vbulg. чрешња], g. Kirsche.
- Ćiteți*, *-ești*, *-escu*, a ceti, [croat. și slov. Ćitati], g. lesen.
- Ćicer și țifer lăpte*, lapte curat, cf. *ćiceroană*, *-ie* broboada albă a Fărșerietelor; g. rein.
- Ćucni*, *-it*, *-esc*, a ședea, a se așeza.
- Ćur*, mr. țir, ciur, [Cibrum], g. großlöcheriges Sieb.
- Ćora și țorina*, pl. *-ele*, mr. țoară, dr. cîoară, cf. friul. *ċore*, g. Krähe.
- Ćudeț*, *-a*, *-o*, mult, [croat. ċudo], g. viel.
- Ćudî*, *-it*, *-esc* (se), a se mira, mr. *ciudisiri*, *-escu*, mgl. *mi ciudēs*, alb. *ċuditem*, [slav. Ćuditi se], g. sich wundern.
- Damarețe* cu formele *dămărețe*, *dămărețe*, *domarețu* și *demărețu*, mr. *dim(i)neată*, *dumneată*, mgl. *dim(i)neță*, dr. *dîmineață*, [der. de la De-mane], g. morgen.
- Darveți*, *-ești*, *-escu*, a cinsti, a dărui, [slav. darovati], g. schenken.
- Dă*, *-ât*, *dăvu*, mr., mgl. *dari*, dr. *da*, (Däre), g. geben.
- Dăn*, ziuă, [slav. dan], g. Tag.
- Dăr*, *-u*, pl. *-ur*, *-urle*, mgl., dr. *dar*, [vbulg. даръ], g. Geschenk.
- dășca*, pl. *-ke*, scindură, [vbulg. dъska], g. Brett.
- De*, mr., mgl. *dî*, dr. *de*, 1. din, 2. decît, de es. *mai nîc de mire* așa și în mr., 3. *de conj.*, [Dē], g. von, aus, als, wenn.
- Deble*, *-a*, pl. *-e*, *-le*, lemn, arbore, [croat. đeblo], g. Baum.
- Deșeră*, *-ăt*, *-u*, mr. *deășir*, dr. *deger*, [*dēgěläre], g. erfrieren.
- Demboc*, fem. *-e*, neutr. *-o*, adînc, [croat. đimbok], g. tief. Asemenea avem și *dîmboc*, *dînboc*.
- Depărte* în 8, *de lărgo* în 4, mr. *diparte*, mgl. *diparti*, dr. *departe*, [Departē], g. fern, weit.
- Deposit*, *-u*, casa din cimiter, [it. deposito], g. Seelenkammer.
- Deri*, *-it*, *-esc*, a tăia-n bucăți, g. zerstückeln.
- Dêset*, *-i*, zece, al zecilea, [slav. dēsēt], g. zeh'n, der zehnte.
- Desăn*, fem. *desna*, n. *na desno*, [slav. desen, -sna], dr. la dreapta, drept, g. rechts, rechte, rechter, rechtes.
- Dêspre și dîspre*, dr. ~ ~, [desupra], g. von oben.
- Desprețeli*, *-ești*, *-esc*, dr. *disprețui*, [ven. desprezzar], g. verachten.
- Despereti*, *-ești*, *despera*, [ven. desperar], g. verzweifeln.
- Desperîța*, *desperare*, [croat. deșperija], g. Verzweiflung.
- Deșputeți*, *-ești*, *-esc*, dr. *disputa*, [ven. desputar], g. streiten.
- Dețembre* în 8, *bojicînac* în 4, *decembre*, [ital. decembre], g. Dezember.
- Desupra*, mr., mgl. *dîsupră*, dr. *deasupra*, cf. *despre*, *dîspre*, g. von oben.
- Dêvet*, *-i* nouă, al nouălea, [slav. devet], g. neun, der neunte.
- Did*, *-u*, pl. *-z*, *-i*, moș, [croat. did], g. Großvater.
- Diferențe*, dr. ~, (ven. diferenza), g. Unterschied.
- Digni*, *-it*, *-esc*, a ridica, [slov. digniti], aufheben.
- Dila*, mr., mgl., dr. *dila*, *dela*, g. von.

- Dili*, -it, -esc, a împrumuta, [croat. diliti], g. borgen, teilen, cf. și *rezdili*, g. austeilen.
- Dim*, -u, fum, [slav. dim], g. Rauch.
- Dimi* -it, -esc, a afuma, [slav. dimiti], g. rauchen.
- Dimnac*, -u, pl. -ur, -le, horn, coș, [croat. dimnjak], g. Rauchfang.
- Dimne*, pl. -ile, carnea sub buric, cf. slav. dimlje = Lende.
- Din*, mr, mgl, dr. ~, 1. din, de es. *hite din puceșe* = pușcă din pușcă, 2. după: *mere din ie*. se duce după el, [De-in], g. ans, um.
- Dinăr*, -u, pl. -i, *are dinări*, are banii, [дръгаров], g. Geld.
- Dint*, -u, pl. -ți, -i și *dinte*, pl. -ți, mr. *dinte*, mgl. dinti, dr. dinte, [Dens, fis], g. Zahn.
- Disonoră*, -ești, desonora, [it. disonorare], g. entehren.
- Disponeri* și *urdingi*, -eit, -escu, dispune, ordona, [ven. disponer], g. anordnen.
- Titelina*, trifoliu, [croat. ditelina], g. Klee.
- Divăni*, -it, -nez, cf. ban. *divăni*, [serb. divaniti], g. sprechen, schwatzen.
- Diverti*, -it, -esc refl., a-și petrece, [ven. divertir], g. sich unterhalten.
- Divertiment*, de la divertiment, plăcere, distracție, g. Unterhaltung, Vergnügen, [it. divertimento].
- ✓ *Dirjale* și *coda*, Dirjala toporului, g. Axtstiel.
- Dobe*, -a, timp, [slav. doba], g. Zeit.
- ✓ *Dobândi*, -it, -esc, dr. ~, [vbulg.
- ДОБЪИТИ], g. gewinnen, bekommen.
- Doj*, fem. *do*, mr., mgl. dr. ~, fem. *doiana*, [duo, duae], g. zwei.
- Döcle*, piñă cind, [slov. dökle], g. bis wann, solange als.
- Docla* în 5, *duclă* în 8, -ăt, *jo duclu*, deochia, der. de la ochiu.
- Domisli*, -it, -escu, a-și aduce aminte, [slav. domisliti se], g. sich crinnern.
- Domnu*, Domnu-Dzeu, [dominus], g. Heiland, Herrgott.
- Dos*, -u și *spătele*, dosul, spatele, [do(r)sum], g. Rücken.
- Dosta*, destul, [croat. dōsta], g. genug.
- Doteci*, -it, -esc, a ajunge, [croat. dotjecati], g. reichen, erreichen.
- Dozli*, -it, -esc, a se obosi, g. sich ermüden.
- Drăcu*, pl. -ți, mr., mgl. dr. drac, [draco], g. Teufel.
- Drăg*, fem. -e, dragă, [vbulg. dragъ], g. lieb, teuer.
- Drăculej*, -ești, -escu, cf. ban. a *drăcui*, a iajura, der. de la drac, g. schimpfen.
- Dren*, -u, cf. slav. dren, g. Kornelkirsche.
- Dret*, fem. -e, drept, drept, [ven. dretto], g. recht.
- Drob*, -u, *drobu de mîc*: ficăți și *budilele de mîc*, tot *scupa*, cf. mgl. *drob* = ficat, *drob*, *drobu alb* = plămînile, *drobu negru* = ficat, [slav. drob], g. Eingeweide.
- Drujina*, familie, [slav. družina], g. Hausgenossenschaft.
- Duce*, -us, *duc*, a duce, mr., mgl. *duiri*, [ducere], g. tragen, bringen, führen.

- Dug*, -u, pl. -ure, na *dugu*, dătorie, in credință, [croat. dug], g. auf Kredit, Schuld.
- Duge*, pl. -ge, mr. *duagă*, pl. -*ă*, mgl. dr. *doagă*, [croat. duga], g. Daube.
- Duh*, -u, pl. -i, -ure, mr., dr. duh, [vbulg. duchъ], g. Geist, Hauch.
- Duhove*, Rusaliî, [croat. duhovi], g. Pfingsten.
- Dujăn*, fem. -jna, dător, [croat. dužan], g. schuldig.
- Dujnăc*, pl. -c, dătoras, [croat. dužnik], g. Schuldner.
- Dulce*, mr. *dulți*, dr. dulce, [dulcis], g. süß.
- Dumirece*, pl. -c, mr., mgl. *duminică*, dr. *duminecă*, [Dominica], g. Sonntag.
- Dunke*, *donke*, *dunkve*, așa dară, prin urmare, [it. dunque], g. also, folglich.
- După*, -a, mr., mgl. dr. *după*, ~te = după ce, [De-post], g. nach, hinter, nachher, nachdem.
- Duplu*, fem. -e, mr., dr. *duplu*, cf. slav. *dupal*, -pla, magh. *dupla*, ven. *doble*, fre. *double*, g. doppelt.
- Dure*, -ut, *dore-me*, mr. *doare*, mgl. *doari-mi buricu*, dr. mă doare, [dolere], g. schmerzen, es tut mir weh.
- Durmi*, -it, *dormu*, mr. *durîiri*, mgl. *durmîri*, dr. *durmi*, [dormire], g. schlafen.
- Durâ*, -ăt, 1. a duce, 2. a dura, [ven. durâr < ital. durare], g. bringen, holen; dauern.
- Dușa*, pl. -e, suflet, [slav. duša], g. Seele.
- Dvajset*, douăzeci, [slav. dva-set], g. zwanzig.
- Dvânaist*, 12, [slav. dvânajst], g. zwölf.
- Dvojeću*, pl. -ti, gemenî, [croat. dvojak], g. Zwilling.
- Dvor*, -u, pl. -i, grajd, [croat. dvór], g. Stall.
- Dvorîc*, -u, dimin. de la *dvor*, grajd de oi, g. Schafstall.
- E*, vr. e, și, [Et], g. und.
- Eco*, Iacă, [ital. ecco], g. sieh da.
- Fabrikei*, -eît, -esc, a fabrica, [Fabbricare], g. bauen, fabri- zieren.
- Fabricę*, -a, pl. -e, -le, mr., dr. *fabrică*, [ital. Fabbrica], g. Fabrik.
- Fagot*, -u, pachet de haine și cirpa mare de legat, [ital. fagotto], g. Paket.
- Fali*, -it, -esc, a fali, a lipsi, a falimenta, [ital. Fallire], g. fehlen, fallieren.
- Famee*, mr. *fameala*, familiă, [Familia], g. Familie; la *Maiorescu fameliă*.
- Farîre*, -a, mr., mgl. *fîrină*, dr. *fîrină*, făină, [Farina], g. Mehl.
- Faruș*, -u, casă parochială, [slov. faroš, Pfarrhaus], se aude și *faros*, cf. Texte p. 61.
- Fațo*, -lu, pl. -li, cirpă de cap și de nas, [croat. Fačol < it.], g. Kopftuch, Taschentuch.
- Fațoli*(*ô*)tu za nas, dim. de la *fațo*, cirpă de nas, g. Taschentuch.
- Fazo*, -lu, fasoale, [ven. fasolo], g. Fisolen.
- Făbro*, mr. *favru*, covaciă, faur, [ital. fabbro], g. Schmied.
- făce*, *facût*, *făcu*, mr. *fațiri*, *faptă*, *fac*, mgl. *fațiri*, *fat*, *fac*,

- dr. *face, făcut, fac*, [facere, factum], g. machen.
- Făşa*, pl. -ş-ele, mr. *faşă, faşie*, mgl. *faşă*, dr. *făşie, făşe*, [Fascia], g. Windel; de aici şi vb. *ânfaşa*, dr. *înfăş(i)a*.
- Făti*, in ~, intr-adevăr, de pildă, [ital. fatto], g. in der Tat, zum Beispiel.
- Făţe*, mr., mgl., dr. *faţă*, [Facies], g. Gesicht.
- Fântăre*, -a, pl. -rele (S), || *fontura* (la Cîrneşti în Grobnico) o. *vrule, juve apă zvîre, iese afără*, cf. mr. *fîntînă*, vr. Ps. Sch. *fântăra* 12 (109), Frîncu-Candrea 86 *fîntără*, dial. Țara Hațegului, izvor, g. Quelle, mgl. *fântănă*, dr. *fîntina*, [Fontana], g. Brunnen.
- făr*, ~ de, mr. *fără*, mgl. *făr*, ~ di şi *fărădi*, dr. *fără-de* şi *făr-de*, [förs] g. ohne.
- Fărketa*, pl. -ele (4) ac de păr, [etim?], g. Haarnadel.
- Fărlân* şi *furlân*, croat., slov., ven. *furlan*, friulan, g. Friauler.
- Febra*, pl. -e, mr. *hiavră*, -i, friguri, [croat. febra < ital. febbre], g. Fieber.
- Febrăr* (S) în Val d'Arsa *şitănu*, februarie, g. Monat Februar.
- Fećor*, -u, pl. -i, mr., mgl., dr. *fićor*, [*Fetiolus], g. Knabe, Sohn.
- Fećoric*, -u, pl. -i, fećor + ic, g. Bursche, Sohn.
- Fećorin*, -u, pl. -i, der. de la fećor + in, cf. ital. fantino, slav. *инъ*, g. Bursche.
- Ferecă*, -ăt, -u, când o *odcuie*, mgl. *feric*, dr. *ferec*, [*Ferricäre], g. mit Eisen beschlagen; a *potcui* < *potcovi călu*; g. beschlagen.
- Fermentă*, -ăt, -ez (S), mr. *frimintări*, mgl. *frimint* I., dr. *frimint*, [Fermentäre], g. kneten; in 4. *păra se omişe*.
- Fermentin*, *păre de ~*, (S), cucuruz, porumb, g. Kukurutz, in Val d'Arsa *turkina*, pl. -e (4) şi *turcîn* in 6, g. Türkischmais, *păre de ~* = Maisbrod; (cf. pentru etim. croat. *fermentun* şi *frumctin*).
- Fermei*, -eit, -esc, a pregăti bucatele, se mai zice şi *popravi, pripravi, cuhe* şi *parike*, g. vorbereiten, ir. auch aufhalten nach Glavina, Căilindaru p. 72.
- Festa*, ven. festa, mr., alb. festă, croat. festa, dr. sărbătoare, g. Fest, Feiertag.
- Fet*, -u, pl. -t, -i, mr. *fetu*, dr. *făt*, [Fetus], g. Knabe.
- Fetiţe*, -a, pl. -e, -le, dim. de la *fete*, *fetiţa*, g. Mädchen.
- Fetea felie*, bucată după Căilindaru lui A. Glavina p. 72.
- Fete*, -a, pl. -e, -le, mr. *feata*, mgl. *feťa*, dr. *faťa*, [Feta], g. Mädchen.
- Fetine*, -a, *fete* + *ine* < -ina, cf. slav. -ina şi ital. -ina, fantina, g. gewachsenes Mädchen.
- Fi*, *fost*, *ăsam* şi *escu*, mr. *hire*, *fulă*, *hiu*, mgl. *ire?*, *fost*, *ies*, dr. *fi*, *fost*, *sint*, *sum*, [*Fire], g. sein.
- Ficăt*, -u, pl. -t, -i, mr. *hicat*, dr. *ficat*, [Ficatum], g. Leber.
- Figure*, -a, pl. -e, -le, mr. *figura*, dr. *figură*, [ital. figura], g. Bild.
- Fil*, -u, pl. -i, mr. *hiu*, mgl. *ihu*, dr. *fiu*, [Filius], g. Sohn.
- File*, -a, pl. -e, -le, mr. *hiu*, mgl. *ile*, vr. *fia*, *azi fie-mea* etc. *fiică*, [Filia], g. Tochter.

- Fin*, -e, mr., dr. fin, [ital. fino], g. fein.
- Fini*, -it, -esc, a fini, (ital. Finire), g. beendigen.
- Fiofo*, fem. -a, fin, [ital. figlioccio, -a], g. Patenkind.
- Fir*, -u, dr., dial. *fēr*, mr., dr. *fin*, [Foenum], g. Heu.
- Fiorin*, -u, pl. -i, florin, [ven. fiorin], g. Gulden.
- Flăăstru*, flastru, [slov. flašter], g. Pfaster.
- Fier*, -u, mr. *heru*, mgl. *jeru*, dr. *fier*, [Ferrum], g. Eisen.
- Foc*, -u, pl. -ur, -le, mr., mgl., dr. foc, [Focus], g. Fener.
- Fogere*, -a, cf. *Cöllenita*, țăst de pămînt.
- Fole*, -le, pl. *foi*, -i, mr. *foale*, mgl. *foali* (*di suflari*), dr. foii, [Föllis, -em], g. Blasebalg.
- Fole*, -a, pl. *foi*, -ile, foaie, [Folia], g. Blatt.
- Fome* și *home*, mr., dr. foame, [Fames], g. Hunger.
- Forme*, -a, pl. -e, -le, ital., ven., croat., dr. formă, g. Form.
- Fortița*, pl. -ele, *juve-i canonele lu țesăru*, fortăreata, [croat. fortica < ital. fortezza], Festung.
- Forțe*, -a, forța, [ital. forza], g. Kraft.
- Forței*, -ețit, -escu, *m-ăm forței za digni*, a se sforta, a se neorda a ridica, [ital. forzare], g. zwingen, sich bemühen.
- Fortin*, -u, *șpagetă suptire*, sfoară suptire, g. dünner Faden.
- Fos*, -u, pl. -ur, -le, *șant*: 1) *juve se sădescu brăjidele*, unde se sădesc vitele, 2) *juve gnoiu se fermă la căle*, unde se oprește, gunoii în drum, [ven. fosso], g. Graben.
- Foțe*, feal, soi, etim?, g. Art, ital. sorte.
- Fraculic* (S), -u || *cvartinu* (A), $\frac{1}{4}$, de litru (250 gr.), slov. fräkelj, kărnt. fraggerl.
- Fraii*, -it, -esc(u), *se fraiescu*, a se drăgosti, g. Liebschaft führen, [g. freien].
- Fraž*, -u, pl. -urle și -ile, *cules-ăm frăz*, mr. frängă, pl. -dzi, *frändi dit chinet* = fragi din pădure, dr. fragă, fragi, [Fraga], g. Erdbeere. Pușcariu 55 crede că subst. acesta (*frandze*) există numai în plural, dar greșește. Forma ir. s-a derivat din plural.
- Fraila*, pl. -e || *frăila*, domnișoară, [croat. frajla, -ica], g. Fräulein.
- Frăier*, -u, pl. -r, -ri, mire, cf. croat. frajar, [g. Freier].
- Frăierite*, -a, pl. -e, -le, deriv. cu suf. -ița (= -ica) din *frăier*, [g. Freier], pețitor, în sens de mireasă.
- Frâne* și *Frănine*, croat. *Frane*, || avem și *Frânt*, cf. croat. Franc, g. Franz.
- Frânki*, slov., croat. fränki, [ital. franchi], dări, imposit, g. Steuern.
- Fräsir*, -u, pl. -r, -ri (S), cf. Frincu-Candrea 86 *frasir*, mgl., dr. *frasin*, mr. *frapsin*, dial. ban. *frapsin*, [Fraxinus], g. Esche; în Val d'Arșa se zice *jesen*, -u, pl. *ni*, cf. satul Jesenovic = Frassinetto de orig. slavă.
- Frătür*, -u, pl. -i, croat. *fratar*, călugăr, g. Mönch.
- Frâte*, -le, pl. -ți, -i, mr., mgl. *frati*, pl. -ți, dr. *frate*, [Frater], g. Bruder.
- Fricce*, -a, mr., mgl., dr. *friču*, [alb. frike], g. Furcht.

- Frijăc*, *ovu-i* ∞, f. *frîșcă*, *cârna-i* ∞, ou-i proaspăt, carnea-i proaspătă, [slov. frîžek], g. frisch.
- Frite*, -a, *făce frita* cf. mr. *fripta* = dr. *friptură* analog cu *arsură*, deriv. de la verb. *frige* și desvoltat sub inf. ital. *frittata* Eierkuchen. *Frite* nu se poate deriva din ital. *fritto*, cum crede Byhan p. 219. Ir. însemnează Eierspeise, vezi Texte p. 9.
- Frunte*, *frunța*, pl. -le, dr. id., mgl. *frunți*, mr. *frânti*, [Frons, ontem], g. Stirn.
- Fruștic*, -u, pl. -urle, croat. *frustik*, dejun, g. Frühstück.
- Fruștikeș*, -eșt, -esc(u), slov. *fruštkati*, cf. g. frühstücken, a dejuna.
- Frânză*, -a, pl. -ile, dr. id., mgl. dial. ban. *frunđă*, mr. *frânđă*, -dzi, [Fronđia], g. Baumblatt.
- Frut*, -u, pl. -ure, dr. *fruct*, pl. -e, [ital. Frutto], g. Ost.
- Fușeta*, pl. -ele (4), gazetă, [ital. foglietto sub anal. gazeta], g. Zeitung e *folietă* după Maiorescu p. 105.
- Fund*, pl. -ure, mr., megl., dr. *fund*, pl. -uri, [Fundus], g. Grund.
- Fundić*, -u, dimin. de la fund.
- Funduril* după Maiorescu p. 106 în 8, în Val d'Arșă nu-ău răspuns: „Crânci zicu“, va să zică ei nu, e lapte acru, [ven. fondariol], g. saure Milch.
- Fură*, -ăt, *fur(u)*, mr. *furari*, mgl., dr. *fura*, [Furare], g. stehlen.
- Furcă*, -a, pl. -ke, -le, mr., mgl., dr. *furcă*, pl. -fi, -ci, [Furca], g. Spinnrocken, Hengabel.
- Fureșt*, -ă, pl. id. -e, străin, [ital. forésto], g. fremd.
- Furcăi*, -eșt, -esc(u), deriv. de la *furcă*, a toarcă, g. spinnen.
- Furminănt*, -u, pl. -i (4), *furminănt* (8) din forma diisim. croat. *fulminant* < ital. *fulminante*, aprinjoare, g. Zündhölzchen.
- Furniga*, pl. -jile și *furnijile*, mr., mgl. *furnigă*, pl. -dzi și -zi, dr. *furnică*, -ci, [Formica], g. Ameise.
- Fus*, pl. -e, mr., mgl., dr. ∞, -i, -e, [Fusus], g. Spindel.
- Fute*, -ut, *fut*, mr. *futeari*, mgl., dr. *fut*, [Futere], g. ficken.
- Fuți*, -it, *fug*, mr. *fudzeari*, mgl., dr. *fug* IV., [Fugere], g. laufen.
- Fuți de grău*, croat. *fuți*, Makkaronispeise.
- Galine*, -a, pl. -r, -rle, Frîncu-Candrea 86 *găină*, mr., mgl. *gălină*, dr. *găină*, Gallina], g. Henne.
- Gancei*, -eșt, -esc(u), cf. croat. vbulg. *ganati*, a vorbi, g. reden, sprechen.
- Gambișii*, -eșt, -esc(u), cf. ital. ven. *cambiar*, g. tanschen, wechseln.
- Gazeta*, pl. -ele, mr., dr., id. — jurnal, mgl. *găzetă* monedă veche, falsă, [ital. Gazzetta], g. Zeitung.
- Găbir* (8) și *găbu* (4) de altfel mai general *gut*, galbin, g. gelb.
- Gâंबरla*, pl. -e (5, 6) ac de păr, și nu *gâंबरle* după W., g. Haarnadel.
- Gărd*, -u, pl. -ure, mr., mgl., dr. *gard*, [alb. gard < *gordz], g. Zann.
- Gărdășe-le* pșteptin de periat lina, g. Kamm, um die Wolle zu hecheln, cf. g. Kardätschen,

- ital. cardare, cardassare și vb. ir. *gărdăși* = a peria.
- Gîndi*, -it, -esc, a se boci, *plîngu cînd more vr-ur*, [*vbulg. *găditi de la gasti, gada], g. wehklagen.
- Gîrcîlan-u*, mgl. *gärtlan*, dial. ban. *gîrclean* și *gîtlean*, dr. *gät-län*, [croat. grkljan din turc. grtlak], gitlej, g. Schlund, Gurgel, Schildknorpel.
- Gîrlîciu*, pl. -ur-le, inelu furcîi unde se leagă călărul, posibil să fie deriv. de la croat. *grio*, cf. *gărlîciu* după Burada la Bartoli p. 48 gura fôului; g. Holzring am Spinnrocken.
- Gîrni*, -it, -esc, cu lopăta, a face grămadă, cf. croat. *grauti*, nem. g. zusammenhaufen, zusammenwerfen.
- Glađiș*, -u, pl. -ș-i, scăete, [croat. *gladiš*], g. Distel.
- Glădăc*, fem. *glădcă*, asemenea, oblu, [slov. *gladěk*], g. glatt, eben.
- Glăs*, -u, pl. -ure, -urle, mgl., dr. *glas*, [vbulg. *Glast*], g. Stimme, Laut.
- Glăž*, -u (S) || *mîjolu*, pl. -e, -le (4), păhar, [slov. *Glaž*], g. Trinkglas.
- Gliza*, -ița, rinza de mîel de făcînt chiag, etim.?, g. Lamm-magen für Gerinnsel, Lab.
- Glogu*, pl. -urle, spinî albi, [croat. *glog*], g. Weisldorn.
- Glorișia*, -eșt, -esc, glorișic, preamăresc după Glavina, Călin-daru p. 72, deriv. din *gloria*, g. preisen.
- Glățe*, -a, pl. -e, ghiață, mr., mgl. *glēt*, pl. *glătü*, cf. dr. *in-ghiet*, [Glacia], g. Eis.
- Glem*, -u, pl. -m, -ure, mr. *glem*, *glame*, *glemuri*, *gletü*, *glomuri*, mgl. *glem*, pl. -uri și *glēmü*, dr. *ghiem*, pl. -e, -uri, [*Glēmus], g. Knänel.
- Glînde*, -a, pl. -e, mr., mgl. *glîndü*, dr. *ghindă*, [*Glanda], g. Eichel.
- Glîndăr*, -u || *Arăstu și arbolu*, dr. *ghindar*, [Glandarius], g. eicheltragend.
- Gnoșne*, -a, gunoî, [slov. *Gnojina*], g. Mist.
- Gnoșenița* deriv. de la *gnoșnă*, apa sau mustul de gunoî, g. Jauche.
- Gnîvu*, fem. *gnîle*, cf. croat. *gnjo*, *gnjila*, leneș, se folosește și *len*, -ă, g. faul.
- Go*, fem. *gola*, pl. *gol*, *gole*, mr., mgl., dr. *gol*, *goală*, [vbulg. *Golt*], g. leer, nackt.
- Gobast*, fem. -ă, gib, cocoșat de spate, [croat. *gubast*], g. buckelig.
- Gobe*, -a, pl. -e, -le, cf. ven., croat. *goba*, g. Buckel.
- Godi*, -it, -esc(u), a se bucura, *îo me veselesc, am jele . . ., sîm vese . . ., m-âm godit c-ay verit* = mă veselesc, am bucurie că ați venit, [croat. *goditi*], g. sich freuen, angenehm sein.
- Golăc* golan, [croat. *golač*, slov. *golač*], g. armer Teufel, Sansculotte.
- Golida*, pl. -ele, mr. *gileată-ți*, mgl. *gületü*, dr. *güelatü*, cf. croat., slov. *golida*, [Galieta], g. Holzeimer.
- Golub*, -u, pl. -i, porumb, [croat. *gölub*], g. Tauber.
- Golubițe*, -a, pl. -e, -le, porumbiță, (croat. *golubica*), g. Täubin.

- Goni*, -it, -esc(u), a mina, [croat., slov. goniti], g. antreiben.
- Gore*, -a, pl. -e, deal, [croat., slov. gora], g. Berg.
- Gospodâr*, -u, pl. -r, -i, gazdă, econom, [croat. gospodâr], g. Herr, Wirt.
- Gospodărite*, -a, pl. -e, -le, gospodină, econoamă, [croat., slov. gospodarica], g. Wirtin, Herrin.
- Gospodin*, -u, pl. -n, -i, domn, [croat., slov. gospodin], g. Herr.
- Grablje*, -eșt, -esc(u), verb. deriv. de la grăble = greblă, a grebla și nu „rauben“, g. rechen.
- Gradele* după A. Glavina, Călin-daru p. 72, pluralet grătar, etim.?, g. Rost.
- Grăție*, -eșt, -esc(u), a mulțumi, [ven. graziar], g. danken.
- Grăble*, -a, pl. -e, -ile, grebla, mr. grăblă pieptene cu dinți mari, [croat., slov. grablje], g. Rechen.
- Grăbru ășăb și negru*, it. corniale nero e bianco, [croat. grabar], Cornus mas.
- Grăd*, -u, piatră, ploaie cu piatră, grindină, [croat. grad], g. Hagel.
- Grăh*, -u, pl. -i, -urle, mazere, [croat., slov. grab], g. Erbse.
- Grănc*, -a, pl. -e, -le, creangă, ram, [croat., slov. grana], g. Zweig.
- Grăs*, -ă, pl. -ș, -se, mr., mgl., dr. gras, [Grassus, -a], g. fett.
- Grășițe*, -a, piatră mică, grindină, [croat. grašica], g. kleiner Hagel.
- Grățițe*, -a, grație, [ital. grazia], g. Gnade.
- Grăw*, -u, mr. grîn, -uri, -ini, mgl. grân, dr. grîu, pl. -ne, -uri, [Granum], g. Weizen.
- Grebenă*, -it, -esc, a peria lina, [croat. grebenati], g. kämmen, hecheln.
- Grebi*, -it, -esc(u), firu și șuna se grebi a grebla, fioul și frunzele se greblează, [croat. grebati], g. rechen.
- Grede*, -a, pl. -e, -le, mr. grindă, -dzi, mgl. grindă și grîndi, dr. grindă, [vbulg. gręda, resp. slov., croat. greda], g. Balken.
- Grev*, f. greș, pl. greș, greșe, mr. greș-greauă, pl. greș-griată, mgl. greș-greșă, dr. greu, grea, [*Grevis || Gravis], greu și mr., mgl., dial., ban. și femeie însărcinată, g. schwer, und dial. schwanger.
- Greșe*, -a, pl. -e, -le, mr. greasi, dr. greșie piatră de ascuțit, [alb. gerese, cf. O. Densusianu, Hist. de la langue roum. I, 356], g. Schleifstein.
- Grîșnic*, -u, pl. -ț, -i, păcătos, greșit, [croat. grîšnik], g. Sünder.
- Grojd*, -u, pl. -i, -urle, Gartner 1044, g. Weinbeere.
- Gros*, -e, pl. -ș, -se, mr., mgl., dr. gros, [Grössus, -a], g. dick.
- Grožda*, pl. -ile, strugur, [croat. groždje], g. Weintraube.
- Grumb*, -e, pl. id. -e, prost, ordinar, [vbulg. grab], g. rauh, häßlich.
- Grunăt*, -u, pămînt, [slov. grunt], g. Grund.
- Grjón*, -u, cel care ajută altui.
- Grmê ăn cer*, grmit-av, a tuna în cer, [croat. grmiti], donnern.
- Gudiică*, -ăt, -cu și po~ (4) a gidila, yadickoi (8), cf. bulg. ридикар, g. kitzeln.

- Guli*, -it, -esc(u), iârba din grâu se gule (= se plivește), [croat. guliti], g. Unkraut vertilgen.
- Gumne*, -a, arie, [croat., slov. gumno], g. Tenne.
- Gure*, -a, pl. -re, -le, mr., mgl., dr. gură, [Gula], g. Mund; cf. și gura de iazer, ~ de pipe.
- Gurită*, -a, pl. -e, -le, dimin. de la gură, g. Mündchen.
- Gurdulină*, -u, pl. -nți, cf. ven. gardelein, g. Stieglitz.
- Gusec*, -a, pl. -ce, -le, giscă, [croat. guska], g. Gans.
- Gust*, -e (s) în Val d'Arsa strint, mr. angustu, dr. ingust, [Angustus], g. eng. schmal.
- Gustă*, -ăt, -st(u) și pocusi, mr., mgl., dr. gust(u), [Gustare], g. kosten, schmecken.
- Gușt*, -u, mr., dr. gust, [Gustus], g. Geschmack.
- Gușe*, -a, pl. -e, -le, mr., mgl. gușu = git, tot așa în Almăj, dr. gușu ca-n Istria: ~ de galiră, de pure, de purman = gușă de gaină, de curcă, de curcan, [alb. gușe < Geusiae], g. Kropf.
- Gușcerițe*, -a, pl. -e, -le, mr. gușturiță, mgl. gușturiți sopirlă, [croat. gușcerica], g. Eidechse.
- Gut*, -u, pl. -ur, -urile, git, [vulg. ghtz], g. Hals.
- Gutni*, -it, -esc(u) și po~, a înghiți, g. schlucken, deriv. de la gut = git.
- Guž*, -u, cf. croat. guž, napircă, g. Natter.
- Gvârdiân*, -u, pl. -n, -i, de boșce, păzitor de pădure, [ital. guardiano], g. Förster.
- Hažbut*, -u, spînz, Byhan p. 228 explică cuvîntul prin intermediar sloven, g. Hagebutte.
- Harambașa de tăț*, capul tălharilor, balk. Wort, g. Räuberhaupt.
- Hărbăt-u de om, de bou, de că, de săco*, spatele de om, de bou, de cal, de tot, [slov. hrbět], g. Rücken.
- Hăine*, -a, pl. -e, -le, haine, [cf. croat., slov. haljina], g. Kleid.
- Hărțe*, -a, pl. -e-le, hirtie și document, publicație, cf. rom. hirtă, de es. dăt-a fărę hărtele sudu, Texte 21 = județul a publicat, a vestit, [croat. harta], g. Papier, Ankündigung.
- Hip*, -u, pl. -ur-le, moment, [croat., slov. hip], g. Augenblick.
- Hiti*, -it, -esc(u), a arunca, a țelu, a ținti, [croat., slov. hititi], g. werfen, zieleu = hiti din pușcă.
- Hirței*, -eț, -esc(u), a roade ca cînele, g. nagen wie der Hund.
- Hlamund*, -e, pl. -nz, -nde, mgl. flämünd, dr. flämünd, [*Flamentus], g. hungrig.
- Hlapêt-u*, pl. hlapți, servitor, [slov. hlapč], g. Diener.
- Hlăd*, -u, pl. -ur-le, umbră, [croat., slov. hlad], g. Schatten.
- Hleb-u*, pl. -ure, pine, [chlebr], g. Brod.
- Hliv*, -u, pl. -ur-le, cocină, coțeț de porc, [croat. hliv], g. Schweinestall.
- Hlonci*, -it, -esc(u), porci, porciș grohotesc, onomatopoe, cf. slov. klonkati dumpf tönen, rum. clonc-clonc de cloșcă. Ir. în 4. g. grunzen (wie die Schweine).

- Hrani*, -it, -esc, a scăpa, a păzi, [croat., slov. hraniti], g. bewahren, schützen, ernähren, cf. dr. hráni.
- Hrâne*, -a, nutremînt, mr., dr. hráni, [vbulg. chrana], g. Nahrung.
- Hrâst-u*, stejar, [croat. hrast], g. Eiche.
- Hruşva*, pl. -ele, croat. hruşva, peară, g. Birne.
- Hrstej*, -eît, -esc(u) si za ~, grâna cu grâna hystejt-a, creanga de creanga s-a frecat şi a scîrîit, cf. Texte p. 1; g. sich reibend Gerinsch geben, [croat. hrstati şi hrskati].
- Hrvât*, -u, pl. -ti, croat. g. Kroate.
- Hrvatâş*, om cu sentimente croate şi renegat, g. Mann mit kroat. Gefühlen auch Renegat.
- Hrvâtski*, croaşteste, [croat. hrvacki], g. kroatisch.
- Hudoba*, dracul, [croat. hndoba], g. Teufel.
- Huci*, -it, -esc, hucînda, suflînd, g. blasend.
- Huntut*, om al draculî, g. Hundsfut.
- Hvali*, -it, -esc(u) şi po ~ şi refl., a lăuda, [croat., slov. hvalliti se], g. loben, sich rühmen.
- Incâc* virit-a âpa tot pe su brigure (6), încoacî venit-a apa tot pe sub dealurî, g. hierzu.
- Igrej*, -eît, -esc(u), a se juca, [croat., slov. igrati], g. spielen.
- Ihneş*, -eît, -esc(u), a pute, g. stinken.
- Inganeş*, -eît, se ~, a se înşăla, [ital. ingannarsi], g. sich betrogen.
- Inke* şi *inke*, mr. nincă, ningă, mgl. ancă, dr. incă, [etim. cf. Densasianna, Hist. de la langue roum. I, 172 şi Puscariu, Etym. Wtb. d. rum. Spr. p. 69, e nesigură], g. noch, sogar, auch.
- Insuma*, aşa darî, g. also.
- Intendi*, -it, -esc(u), înţeleg, [ven. tendèr şi intendèr], g. verstehen.
- Interes*, interes, [croat. interes < ital. interesse, g. Zins.
- Intrâde*, -a, rodul pămîntului, [istr. intrăda], g. Ertrag.
- Intrîgeş*, -eît, -esc(u), [ven. intrigar], g. verwickeln, verwirren.
- Iskre*, -a, scintee, [croat., slov. iskra], g. Funken, cf. mgl. iscră (искра).
- Isteş*, -u, -a, chiar acel, acea, [croat. isteši < ital. istesso], g. der, die nämliche.
- Istoc*, reşărit, g. Ost.
- Isu-Crst*, Isus Christos, g. Jesus Christus, cf. şi Nemanic I, 403 Isukrst.
- Izbi*, -it, -esc(u), după Nann in S, in Val d'Arsa se foloseşte porini, a împinge, [slav. mer. izbiti din vbulg. izbyti], g. stolsen, anstolsen.
- Ive*, Jon, g. Johann.
- Ia* şi *îa*, da, se zice in dr. in unele părţi sub infl. g. *ja* (ja), ir. încă poate fi g. in S, dar în Val d'Arsa e de sigur sub infl. croat. *ja* < g. *ja*.
- Iadeş*, -eît, -esc(u), se ~, se năcăjeşte, se mînie, [croat., slov. jaditi se], g. sich ärgern.
- Iakete*, -a, jachetă, [croat. jaketa], g. Jäckchen.

- Iardin*, -u, pl. -urle, grădină, [croat. *jardin* < ital. *vegl. giardin*], || și *vrt-u*, pl. -tli, g. Garten.
- Iardinic*, cf. Texte p. 52/3, grădinița, dim. de la *iardin*, g. kleiner Garten.
- Iarebițe*, -a, pl. -ele, e potirniche și nu prepeliță ca și la Gartner 907, [croat., slov. *jarebica*], g. Rebhuhn, cf. și mgl. *iribitü*.
- Iăco* în 8, adv. slov., croat. *jako*, în 4 se zice: *káro, cruto tÿle*, tare aspru fuge, g. sehr.
- Iădă*, -a, mr. *eadă*, mgl. *jedü*, dr. *iadü*, [Haeda], g. junge Ziege.
- Iădița*, *fiła de căprü*, dim. de la *iădă*.
- Iăden*, -na, minios, [slov. *jadën*], g. kummervoll.
- Iădre*, -a, vintrelă, [croat., slov. *jadro*], g. Segel.
- Iăger*, -u, e Förstner, Jäger e *lovătu*, deriv. de la *lovi* = a vîna.
- Iăme*, -a, groapă, [croat., slov. *jama*], g. Grube, Loch.
- Iăpe*, -a, -ele, mr. *șapü*, -e, mgl. *jepü*, dr. *iapü*, [Equa], g. Stute.
- Iăpinc*, -a, iapă, deriv. de la *iăpe* + *inc*, g. Stute.
- Iăpneniță*, -a, pl. -ele, varniță, deriv. de la *iăpnü*, g. Kalkgrube.
- Iăpne*, -a, var, [croat. *jäpnö*], g. Kalk.
- Iăräm*, -u, pl. -i, jug, [slov. *jarëm*], g. Joch.
- Iărbe*, -a, pl. -e, mr., mgl. și dr. *jarbü*, [Herba], g. Gras.
- Iărne*, -a, pl. -e, mr. *ïarnä-ernuri*, mgl., dr. *ïarnü*, [Hiberna], g. Winter, se zice și *pozimăcu*.
- Iăske*, -a, iască, [croat., slov. *jasika*], g. Espe.
- Iăslę*, pl. -le, iesle, [croat. *jaslo*], ✓ g. Krippe.
- Iăzer-u*, pl. -ri, lac, [croat., slov. ✓ *jezero*], g. Teich.
- Iăzu*, pl. -urle, *juve äpa se fermę za la more, pac mere pre jlip pre colü*, iaz, pl. urî, unde se oprește apa pentru moară, după aceea merge pre jghiab pre roată, [vbulg. *jazъ*], g. Damm.
- Iăzvine*, -a, peșteră sub pămînt, g. Höhle.
- Ie*, *iä*, pl. *iel*, *iäte*, mr. *el, ea*, mgl. *iel, ea*, dr. *iel, ea*, [Ille-Illa], g. er, sie.
- Iécnic*, -u, orz, [croat. *jáčnik*], g. Gerste.
- Iedärm*, -u, pl. -i, jandarm, g. Gendarm, și p. 44 din Texte: *ïendärmi*.
- Ied*, -u, pl. *iez*, mgl., dr. id. *ed*, [Haedus], g. Bückchen.
- Iedițe*, -a, pl. -ele, mr. *eadă*, mgl. *jedü*, dr. *iadü*, [Haeda + ica], g. junge Ziege.
- Iednăist*, unsprezece, [slov. *jednăist*], g. elf.
- Iédnac*, asemenea, [croat., slov. *jednak*], g. gleich.
- Iélen*, -u, pl. -ni, cerb, [croat., slov. *jölen*], g. Hirsch.
- Ielve*, -a, pl. -e, -le, brad, [croat. *jelva*], g. Tanne.
- Ieneră*, -lu, pl. -li, general, [croat. *gjeneral* < ital. *ven. general*], g. General.
- Ienär* în 8, || *antosiăc*, januar, [croat. *jenvar*], mr. *yenär*, ngr. *yenâr*, alb. *jenar*, g. Monat Januar.
- Iepițe*, -a, pl. -ele, iepiță, dim. de la iapă, g. kleine Stute.

- Ieri*, mr. *aieri* și *aciri*, mgl., dr. *ieri*, [Hĕri], g. gestern.
- Iesen*, -u, pl. -n, -i, frașin, [croat., slov. jesen], g. Esche.
- Ieși*, -ii, -s, mr. *ișire* (*ișare*, *ișare*), *ișitū* (*ișatū*, *ișatū*), es, mgl. *ișū*, *ișes*, dr. *ieși*, [EXĭre], g. hinausgehen.
- Ietice*, -a, eftică, g. Tuberkuloze, cf. Glavina, Căilindaru p. 72.
- Ieticliv*, -a, ofticos, g. tuberkulos, cf. Glavina, Căilindaru p. 72.
- Iezdi*, -ii, -esc(u) și *ze* ~, a călări, [croat., slov. jezditi], g. reiten.
- Iezu*, ariciu, [croat. jež], g. Igel.
- Ii* în 5., în 4. *ămă*, hai, du-te de la *tre* lat., g. geh, și gehen, de es. *av vrut ii kă*, Texte p. 79.
- Iirimę*, -a, pl. -ele, la Moși cf. Frincu-Candrea p. 87 e *irimă*, vrom. *iremă* și *iremă* atit în Cod. Vor. cit și-n Ps. Scheiană, pe lingă *inema*, mr., mgl. *inimă*, dr. inima, [Anima], g. Herz.
- Iistina*, cf. ban. și mgl. *istină*, adevărat, [croat., slov. istina], g. wahr.
- Iistrie*, -a, Istria, g. Istrien.
- Io*, eū, mr. *io*, *ioū*, *eu*, mgl. *io*, dr. *io*, *iău*, [Ego], g. Ich.
- Iuhkei*, -eăt, -esc(u) și *iohkei*, cf. Texte p. 3, a se văita, a zbiera, g. schreien, jammern.
- Iulii*, Iulie, [slov. julij], și *jet-veacu*, g. Monat Juli.
- Iun* și *pomaiku*, Iunie, [slov. junij], g. Monat Juni.
- Iur* *ăm* fost, *am* fost intradevăr, g. wahrhaftig, cf. croat. *jur*, schon.
- Iuramenăt*, -ntu, jurămint, [it. giuramento], g. Schwur.
- Iușto*, intradevăr, [croat. jušto], g. richtig, gerade.
- Iuve*, mr. *iuva*, dr. unde, g. wo-hin, wo.
- Ja*, *lei a fost* ~ Texte p. 48, ieŷ i-a fost jale, cf. vbulg. жал, g. Leid, Schmerz.
- Jalost*, jale, [croat. žalost], g. Trauer, Schmerz.
- Jăbe*, -a, pl. -ele, broască, [croat., slov. žaba], g. Frosch.
- Jăife*, -a, săpun, [slov. žajfa], g. Seife.
- Jăjet*, -u, pl. -ele, deget, mr. *deădit*, mgl. *zežit*, [Digitus], g. Finger.
- Jălostăn*, -a, trist, [slov. žalostěn], g. traurig.
- Jăne*, -a, pl. -nele, geană, mr. *deană*, mgl. *zenū*, [Gēna], g. Augenbraue.
- Jărni*, moriscă, [vbulg. žrni], g. Handmühle.
- Jăre brecu*, apucă cinele cu lăcomie, g. aufpacken, aufreißen.
- Jena*, pl. -e și *mulera*, muŷere, femee, [vbulg. žena], Frau.
- Jenske*, -a, muere, [croat., slov. ženska], g. Weib.
- Jerunciu*, mr. *dinuciu*, mgl. zinnuciu, dr. genunchiu, [Genuc(ū)-lum], g. Knie.
- Jile*, -a, pl. -e, vină, [croat., slov. žila], g. Ader.
- Jinjire* în 8, mr. *dinție*, dr. gingie, [Gingiva], g. Zahnfleisch.
- Jir*, -u, fructe, cf. dr. *jir* = croat. *žir*, g. Eicheln.
- Jișę*, -a, pl. -ele, *că ce se torče* *dă la furcă*: firul, [croat., slov. žica], g. Faden; lozele de fasole în special așele ce se ntind.

- Jivi*, -it, -esc(u), a trăi, [croat. živiti], g. leben.
Jivleniže, nutremint, [croat., slov. življenje], g. Lebensmittel.
Jivot-u, viață, [croat., slov. život], g. Leben.
Jmišeti, -eți, -esc(u), amestec, [croat. zmišati], g. vermischen.
Jmul-u, pl. -i, păhar, [croat., slov. žmulk], g. Glas.
Jni, -it, -esc(u), a tăia, a secera, [croat., slov. žnjeti], g. ernten.
Jnidăr-u, pl. -i, croitor, [croat. žnidar], g. Schneider.
Jnidarițe-a, pl. -ele, croitor-easă, [croat., slov. žnidarica], g. Schneiderin.
Joc, -u, pl. -uri, mr. joc, mgl. dr. joc, [lōcus], g. Spiel.
Joidē sorele, soarele apune, g. die Sonne untergeht; in S am notat: *sorele av zaiđit*.
Jos, mgl., dr. jos, mr. (n)jos, [Deosum], g. unten.
Jucă, -ăt, -joc, joc, mr. ađoc, mgl. joc, [Jocari], g. tanzen, spielen.
Juc, -e, -o, amar, g. bitter.
Jug-u, pl. -uri, jug, mr. jug, tot așa și vrom. și dial., mgl. jug, [Jugum], g. Joch.
Jun, ajun, [*Adjunium], g. Fasten.
Juli, -it, -esc(u), [bulg., serb. ž(j)uliti], dr. id., g. (ab)reiben.
Julu julitură, cf. juli, g. Reibung.
Jupăn, -u, pl. -i, primar, [croat., slov. župan], g. Bürgermeister.
Jupăna, pl. -ele, primărită, fem. de la *jupăn*.
Jură, -ăt, -ru(u), mr. jura, mgl., dr. jur, jor, [Iurare], g. schwören.
Jure-le, pl. -i, june, mr. gone, mgl. juni, [luvenis], g. Jüngling.
- Jurițe*, -a, pl. -ele, Frîncu-Candrea 87 jurincă, dr. junincă, [Iunica], g. Färse.
Jurnăda, din lor ~ l-a moreșt hrani, din plata lor a trebuit să-l hrăniască, Texte p. 66, cf. ital. giornata, g. Tagelohn.
Jut, -ă, galbin, [croat. žut], g. gelb.
Ke, mr., mgl., dr. că, [Quod], g. da, weil.
Kebru, bumbar, g. Maikäfer.
Kemeș-a, pl. -ile (in Val d'Arsa), iar coșule in S, mr. cămeșă, mgl. cămeșă, dr. cămașe, dial. kemeșă și kimeșă in Bănat, [Camisia], g. Hemd.
Kemen (se pune in pine), chim, g. Kümmel, cf. kimian.
Kicadeți, -eți, -esc (galira), a cotcozi, g. gackern.
Kicița, noada la picior, das unterste Gelenksbein beim Fuß. ✓
Kikerița, pl. -e: cească, g. Schale.
Kimăn-u, dr. chimin, [ngr. ximinos], cf. și kemen, g. Kümmel.
Kise, -o, -la, acru, [slov. kisel, -la], g. sauer.
Kite, -a, floare, cf. ban. kită, [vbulg. kyta], g. Strauß.
Kitița, cf. ban. chituță, dimin. de la *chita*.
Kiž(z)mi, -it, -esc, a închide ochii de somn, die Augen zumachen vor der Müdigkeit des Schlafes.
Koludrița, pl. -ele (4), căln-gărită, g. Nonne.
Kă, tă și că, meg ~, mă duc, g. ich gehe fort, weg, [cf. croat. ća].
Kăro, foarte, chiar, g. sehr.
Kude, pl. -e, nărav, g. Gewohnheit.

- La*, mr., mgl. dr. *a*, [Illac], g. bei, zu, nach, in.
- Lacom*, fem. *-e*, lacom, *-ă*, [croat. lakom], g. gierig, habsüchtig.
- Lacomije*, *-a*, dr. id., cuvîntul e derivat de la adj. *lacom*, [croat. lakom], g. Habsüchtigkeit.
- Ladrún* după Nanu, insectă ce mîncă foile de viță, [croat. ladrún], rynchites betuleti.
- Lanterne*, *-a*, pl. *e-le*, lămpaș, [ven., ital. lanterna], g. Laterne.
- Lantun*, *-u*, pl. *-e*, cearșaf, lînțoi, [croat. lancun], g. Bettuch.
- Largei*, *-eșt*, *-esc*, departez, după Glavina, Călindaru p. 73; de la *lârg*, g. entfernen.
- Lasă*, *-ăt*, *lăsu*, mr. *alas*, mgl. dr. *las* I, [Laxäre], g. lassen, ver-lassen.
- Lastavișe*, *-a*, pl. *-e-le*, rîndunea, [croat. lastavica], g. Schwalbe.
- Latră*, *-ăt*, *lătru*, mr., mgl. dr. latru I, [Laträre], g. bellen.
- Latún*, *-u*, [croat. látun], g. Messing.
- Lă*, *-ăt*; *lău*, mr. *luari*, *-at*, *lău*, mgl. *lęu* I, dr. *lua*, *lau*, [Leväre], g. nehmen.
- Lăc*, *-u*, pl. *-uri*, mr., dr. *lac*, *-uri*, [Lacus], g. Teich, kleiner See.
- Lăcăt*-*u*, pl. *lăcți*, un cot, un rif (= ung. rőf), [slov. lakět], g. Elle, 75 cm.
- Lădru*, pl. *-i*, se folosește însă mai des: *tăt*, pl. *tăți*, [ital. ladro], ban. *lotru*, g. Dieb.
- Lăloca*, pl. *cile*, bucle feșii, [croat. laloka] g. Wange.
- Lăma de cuțit*, lama di coltello, Bartoli p. 57, g. Messerklinge.
- Lămpa*, *-a*, pl. *-e*, *-ele*, lămpă, [croat., slov., ital. lampa], g. Lampe.
- Lăpis*, *-u* și *lăpezu*, cerusă, [ven. lapis], g. Bleistift.
- Lăpte*, *-le*, mr., mgl. *lapti*, dr. *lapte*, [Lactem], g. Milch.
- Lărd*, *-u*, la Moși *lardu*, slăină, cf. it. *larso*, [Laridum], g. Speck.
- Lărg*, *-e*, *-o*, departe, larg, de *lărgo vire*, vine de departe, [ven. largo], g. weit, fern.
- Lăstre*, *-a*, ochiū de fereastă, [ven. lastra], g. Fensterscheibe, Platte.
- Lăco*, și *lăhco*, ușor, [croat. lahko], g. leicht.
- Lăj*, *-u*, pl. *-urie*, minciună, [croat. laž], g. Lüge.
- Lăre*, *-a*, pl. *-e*, Frîncu-Candrea p. 87 *lără*, mr. *lînă*, mgl. *lănă*, dr. *lînă*, [Lana], g. Wolle.
- Lărzi*, *-it*, *-esc(u)*, mr. *lărdesc*, dr. *lărgire*, [Largire], g. breit machen.
- Lece*, *-a*, pl. *-e*, linte, [croat. leca], g. Linse.
- Ledine*, *-a*, pl. *-e*, țelină, [croat., slov. ledina < vbnlg. ledina, cf. num. de loc. Lindina], g. Brachfeld.
- Ledoña*, pl. *-ele*, simbovină după Z. C. Panțu, Plantele cun. de pop. rom. p. 253, g. Zürgelbaum.
- Legă*, *-ăt*, *-u*, mr., mgl. dr. *leg* I, [Ligäre], g. binden.
- Legrie*, *legrișe* și *vesele*, veselie, [ven. legria < ital. allegria], g. Heiterkeit.
- Lėje*, *-a*, pl. *-jile*, mr. *leade*, dr. lege, [Lęx, -gem], g. Gesetz.
- Lemun*, *-u*, pl. *-i*, lămie, [croat. lemun], g. Citrone; cf. Glavina, Călindaru p. 73.

- Len*, -e, leneș, [croat., slov. len],
g. faul; cf. mr. *linivos*, mgl. și
ban. *lenos*.
- Lenobia*, lene, lenevie, mr. *leane*,
mgl. *leñi*, g. Faulheit.
- ✓ *Lese*, -a, ban. *leasü*, poartă de
nuiele în ir., în Bănat targă de
de car și de uscat poame, g. ge-
flochtenes Tor aus Ruten, im
Banat Wagenkorb und ein Korb
zum Austrocknen der Pflaumen
am Rauch oder an der Sonne,
cf. și mr. *leasü*, -si, ușe de nuiele,
pod de nuiele.
- Leșie*, dr. id., [LËXĪVA], g. Lauge.
- Let-u*, pl. -i, an, [slov. leto <
lëto], g. Jahr.
- Leti*, -it, -esc(u) și *leteți*, a zbura,
[croat. letiti, slov. leteti], g.
fliegen.
- Lev*, -e, -o, sting, [slov. lev], g.
link, cf. și mgl. *leva* = stinga.
- Leç-u*, pl. -ure, mgl. *leç*, dr. *leac*,
[лѣкъ], g. Heilmittel.
- Legăr*, -u, pl. -c, Frincu-Candrea
p. 87 *leagăr*, mr., dr. *leagîn*, *lea-
gîn*, mgl. *legän*, [cf. Pușcariu,
Ety. Wtb. d. rum. Spr. p. 83 e
subst. postverbal.], g. Wiege.
- Legără*, -ăt, *legăru*, se (refl.),
mr. *leagîn*, mgl. *legän*, dr. *leagän*,
[*LËGĪnare după Pușcariu, Ety. Wtb.
d. rum. Spr. p. 82], g. (sich)
wiegen; cf. și Frincu-Candrea
p. 87 *legărare*.
- Lemneș*, pl. -e, fem., mr., mgl.,
dr. *lemn*, pl. *leamni*, *lemne*, neu-
tru, [Lignum], g. Holz.
- Libereș*; -eșt, -esc, a elibera,
[ven. liberār], g. befreien.
- Libru*, pl. -i, carte, [ven. libro],
g. Buch.
- Lici*, -it, -esc(u), leci, [croat.
liciti], g. heilen.
- Limbe*, -a, pl. -e, mr., mgl., dr.
limbă, pl. -c, [Linqua], g. Zunge,
Sprache, Glockenschwengel.
- Limeș*, -u, pl. -i, -urle, [croat.
limeš], g. Pflugschar.
- Limeș*, -eșt, -esc(u), a pili, [ven.
limār], g. feilen.
- Lime*, -a, pl. -e, pilă, mr. *limă*,
[ven. lima], g. Feile.
- Lindire*, -a, pl. -e, mr., dr. *lin-
dină*, [Lendinem], g. Nisse.
- Lingure*, -a, pl. -e, mr., mgl.,
dr. *lingură*, [Lingŭla], g. Löffel.
- Linie*, dr. id., [croat., slov. linija],
g. Zeile.
- Lințe*, *lins*, *ling(u)*, mr., mgl.,
dr. *ling(u)* III, [Lingere], g.
lecken.
- Lipe*, -a, pl. -e, tei, mgl. *lipă*,
[bulg., croat., slov. lipa], g.
Linde.
- Lire*, -a, mr., mgl., dr. *liră*, [ven.
lira], g. Lira.
- Lisce*, -a, in 8 e *alur*, alun, g.
Haselnussstrauch.
- Lisițe*, -a, pl. -e-le, mgl. *lisitü*,
dr. vulpe, [slav. merid. lisica],
g. Fuchs.
- List*, -u, pl. -ure, serisoare,
[croat., slov. list], g. Brief.
- Litru* se aude însă mai mult *litro*,
po de litro = $\frac{1}{2}$ l, o *băbă* = 2 l,
mr., dr. *litru*, *litru*, [ven. litro,
croat. litra], g. Liter.
- Liveș*, -eșt, -esc(u), a turna, a
ploua, [croat. livati], g. gießen,
regnen.
- Livu*, pl. -ur-le, pîlnie, g.
Trichter.
- Lizi*, -it, -esc(u), a se țiri ca
șarpele, [лѣзим > croat. *liziti],
g. kriechen.
- Loc*, -u, pl. -ure, mr., mgl., dr.
loc, -uri, [Locus], g. Ort.

- Locânde*, -a, pl. -e, -ele, birt, crișmă, [ven. locanda], g. Wirtshaus.
- Locândiere*, -a, pl. -e, -ele, vezi Texte p. 21, crișmărița, [ital. locandiera], g. Wirtin.
- Lócot*, -u, pl. -urle, lacăt, [croat. lókot], g. Hängeschloß.
- Lóitre* în 8, în 4 se zice scála, -ele de voz, dr. loitre, [slav. merid. lojtra], g. Leiter. Scara e-n 4 scála za mreže sus.
- Lombuli*, rinichi, g. Nieren.
- Lomi*, -it, -esc(u), frînge, cf. ban. a se lomui și lomuri = uscături, [croat., slov. lomiti], g. brechen.
- Loparițe*, -a (8), vătrar, ban. vătra], g. Feuerschaufel am Herd, der. de la lopar + ica.
- Lopâr*, -u, pl. -i, ban. lopar, lopată de cuptor, [croat., slov. lopar], g. Brotschieber.
- Lopâte*, -a, lopată, [моната], g. Schaufel; mr., mgl. lupată.
- Lopătițe*, -a, lopătiță de porc, etc., [croat., slov. lopatica], g. Schulterblatt, mgl. lupătiță.
- Lov*, -u, mgl. lov, dr. vinat, [slav. merid. lov], g. Jagd.
- Lovăt*, -u, pl. lovți, vînător, [slov. lovec], g. Jäger.
- Lovi*, -it, -esc(u), a vîna, [slav. merid. loviti], g. jagen, fischen, mgl. lovъ IV.
- Lovrănaț*, -u, pl. -nți, om din Lovrana, g. Mann von Lovrana.
- Lovrănski*, ca-n Lovrana, g. lovransisch.
- Loza de grojde*, vița de vie, g. Weinrebe; loza de vișu în Bănat.
- Lucră*, -ât, lucru, mr. lucred, mgl., dr. lucrez, ban. lucru, [Lucrare], g. arbeiten; dar și cocotu lucră galira = cocosește.
- Lucru*, pl. -ure, mr., mgl., dr. lucru, [Lucrum], g. Arbeit, Sache e stvar.
- Lug*, -u, pl. -urle, vale, [croat. lug], g. Tal, Wiese.
- Lumbrêțe*, -a, pl. -e, umbrelă și ploier, [ven. ombrela], g. Sonnen- und Regenschirm.
- Lume*, -le, nume, formă dissim., mr. numă, mgl. numi, dr. nume, [Nomen], g. Name.
- Lume*, mr., dr. id., mgl. lumi, [Lumen], g. Welt.
- Lumer*, -u, pl. -i, mr. numeru, mgl., dr. număr, [Numerus], g. Zahl.
- Lumire*, -a, pl. -r, -rie, vr. lumiră, la Moți lumiro, lumirat, cf. Frîncu-Candrea p. 87, mr. lumină, dr. lumină, mgl. luminari. [Lumen], g. Kerze; vezi Glavina, Călindaru p. 73.
- Lung*, -e, mr., mgl., dr. lung, [Longus], g. lang.
- Lup*, -u, pl. -i, mr. lup-luț, mgl., dr. lup, -i, [Lupus], g. Wolf.
- Lupe*, -a, pl. -e, lupoaică, [Lupa], g. Wölfin.
- Lupițe*, -a, lupoaică mica, [lupe + ițe = ica], g. kleine Wölfin.
- Lupónic*, -a, pl. -e (8), mr., mgl., ban. lupoaică, dr. lupoaică, [Luponea], g. Wölfin.
- Lur* în 8, de altfel e ponedilac, vrom. luri, Frîncu-Candrea p. 87 luri, mr., mgl., dr. lună, [Luna (dies)], g. Montag.
- Lure*, -a, vrom. și Frîncu-Candrea p. 87 lură, mr., mgl., dr. lună, [Luna], Mond; Monat (= lună) e misăt, -u de origine slav. МЕСЯЦЪ.

Lușie (6), leșie, [croat. lušija], g. Lange.

Lușter, -re, senin, [ven. lustro și croat.], g. hell.

Lut, -u, mr., dr. id. [Lütum], g. Ton, Lehm.

Lužiti, -it, -esc(u) (6), a leșia, *jo lužesc roba* (leșiez hainele), g. langen, [croat. lužiti].

Lužnac, -u, în 8 *čubăr*, ban. pîrlău, g. Zaber, deriv. de la *lužiti*.

Lepur, -u, pl. -i, mr. *lepur*, -i, *lepure* și *lepre*, mgl. *lepur* și *lepuri*, dr. *lepure*, [Lēpos], g. Hasen.

Lepurițe, -a, pl. -e, -ele (5, 6), *lepuroaică*, ban. *lepuroaie*, g. weibl. Hasen.

Lerm, -u, (*iermu*) și *glermu* (8), pl. -i și -urle (8), mr. *iermu*, mgl. *garmī*, [Vērmis], g. Wurm.

Lîn, -u, pl. -urle, mr., mgl. *lîn*, dr. *in*, [Linum], g. Lein.

Lubăv, dragoste, [croat., slov. ljubav], g. Liebe.

Lubi, -it, -esc, *Yubesc*, [любу], g. lieben.

Lubu, -a, dragut, -ă, [croat., slov. ljub, -a], g. Liebchen.

Lupa de ghindă, oala de ghindă, g. Eichelschale.

Lut, -e, *ălu-i* ~, *Yute*, *ălu-i* ~, [slov. ljut], g. scharf.

Lutițe, -a, (8), fluier de ceapă, ban. cărabă.

Ma, mr., mgl., dr., vr. *ma*, alb. *ma*, ngr. *μά*, croat. *ma*, ital. *ma*, dar, însă, g. aber, noch, wenn.

Macăco, nebum, [ven. macaco], g. Töpel, Dummkopf.

Macaruni, [croat. makarun], g. Makkaroni.

Macni, -it, -esc, *smicni*, [slov. makniti], g. bewegen. || de *macni* avem *smicni*: „*ma po nesriči li s-a smicnit (fecori) antru ape*“ Texte p. 25, cu același înțeles ca și în dr. *i-sa smicnit*, *zmuls* din *mină*; în ir. avem *zmucni*, a mișca a împinge, a *zmulge* și refl.

Macca, pl. -kele, pisică, [slav. mačka], g. Katze.

Maciră, -ăt, -u, mr., mgl. *mašin* I, dr. *macin*, Frincu-Candrea p. 87 *măcira*, [Machinare], g. mahlen.

Magari, mr., dr. *macar*, [croat. magari], g. doch, wenigstens, obgleich.

Mațeji, -eji, -esc, cf. *Glavina*, Căldaru p. 73, *pățez*, [ital. macchiare], g. beflecken, besudeln.

Mațec-u, ban. *mirtan*, cotoi, din *mațec*, [mačьkъ], g. Kater.

Mai, mgl., dr. *maš*, mr. *ma* de es. *ma-mare*, *ma-marle*, *mai marele*, [Magis], ir. *maš dulce*, g. süßer von süß, Komparativ.

Majoran, dr. *măgheran* și *măiorană*, ban., [slov. majoran], g. Majoran.

Maji, -it, -esc, o ~ și ne ~, a *mînji*, a unge, ban. a *mozgăi*, de origine slavă, dar din *magati*, cf. Cihac II, 185 nu se poate de a dreptul explica, căci trebuie să fi existat pentru forma dr. o rădăcină cu nasală > *in* > in; g. schmierem, schmutzen.

Malinăr, -u, pl. -i, murar, [Cont. din slov. málnar și ital. molinaro], g. Müller.

Malinăre, -a, pl. -e, -le, *murăriță*, fem. de la *malinăru*, g. Müllerin.

- Maltratã, -ãt, maltratã, [ital. maltrattare], g. mißhandeln. Se zice și maltrateã.*
- Malure, -a, pl. -e și nesricã, ceasul slab, [ital. malõra], g. Unglück.*
- Manconie lu irime Heimweh dupã Weigand. Byhan p. 272 il aduce in legãturã cu ven. malinconia, ital. melanconia, Trübsinn.*
- Manere, -a, manierã, [ital. man(ì)era], g. Weise, Art.*
- Manestre, -a, pl. -e, zamã, [istr., ven. manestra], g. Suppe.*
- Mankeã, -eãt, -esc și falã, a lipsi, [ven. mancãr], g. fehlen.*
- Mantignada la Burada p. 49 și Bartoli p. 59 un cantico nuziale, g. Hochzeitslied.*
- Manã, -ãt, mãnu, mãnia, minia, ital. smaniare, [lat. *maniare], g. (er)ziirnen; de es. mãniãt s-a cu mire.*
- Marçtu, martie, [slov. marçe], g. Monat März.*
- Margãre dupã Weigand, numire de loc, cf. slov. margar, g. Granatapfel. La Bartoli p. 59 e Mer-gãne.*
- Maria, dr. mãrie și mãria, ital. Maria, g. Marie.*
- Maritã, -ãt, -u, mr., mgl. dr. mãrit, refl. I, [Maritãre], g. heiraten (vom Mãdchen).*
- Martina, [croat. Martinja], sf. Mãrtin, g. Martinstag.*
- Marun, -u, pl. -i, castan, [croat. marun < ital., ven. marrone, marron], g. Kastanienbaum.*
- Mași, -it, -esc, lucrã misa, a face slujba, g. Gottesdiensthalten.*
- Maștel, -u, pl. -i și meștel, pl. meștel, vezi Texte p. 64, [croat. mastel < ital., ven. mastelo], g. Kübel, Zuber, Bottich.*
- Matõlu, imblãciu, [ital. mazzuolo], g. Dreschschlãgel, kleiner Hammer.*
- Mãceha, ban. mãscoãie, mãmã vitregã, [croat. maãeha], g. Stiefmutter.*
- Mãã, -u, mr., mgl. mãã, mãlu, dr. mãi, in Istria e preste tot, [Majus], g. Monat Mai.*
- Mããu, baros cf. vol. I, cap. III covãcie, mr., mgl. mãlu, dr. mãi de lemn, [Malleus], g. grofser Hammer, in Istrien aus Eisen, im Banat von Holz, ein flaches Stũck von Holz um die Wãsche am Bache zu schlagen, diese letzte ist in mr., mgl., dr. zu Hause.*
- Mããe, -a, mãicã, cf. mr. mãie, mãã, femee bãtrĩnã, [croat. maja], g. Mutter.*
- Mãke dupã Glavina, Cãlindaru p. 73, patã, [ital. macchia], g. Fleck, Schmutzgefleck.*
- Mãkine, -a, pl. -e, -ele, mãșinã, mr. mãchinã, trenul, [ven. mãchina], g. Maschine.*
- Mãh, -u, mãșchiu, [sudslav. mah], g. Moos.*
- Mãlo, po ~ și po mãlito, incet, [sudslav. po malo], g. langsam.*
- Mãltu,ãn copãne-ã ~ (S), ban. moaltãr, g. Mũrtel, ital. malta.*
- Mãme, -a, mãmã in mr., mgl. și dr. [Mamma], g. Mutter, in mgl. und dr. bedeutet es auch Kropf der Hũhner.*
- Mãnce, mãnte, mãnce, dr. mãnainte, mr. mãnaintã, mgl. mãnca, [Magis in ante], g. vorher, eher.*
- Mãpa, pl. -ele, hartã, g. Mappede, Landkarte.*

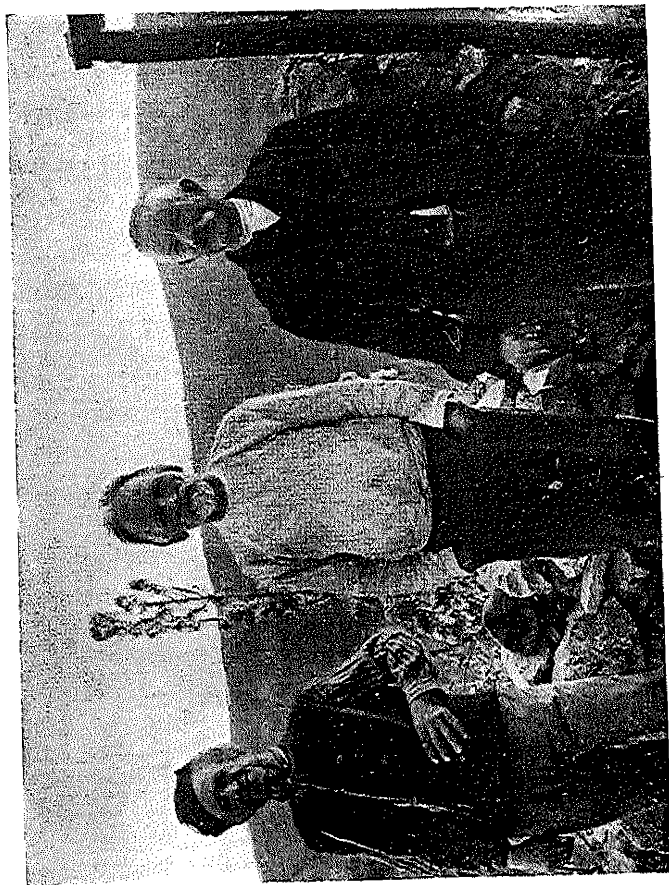
- Mâre*, mr. *amare*, mgl. *mari*, dr. *mare*, [Mare], g. Meer.
- Mâre*, mr., mgl. *mari*, dr. *mare*, [după Pușcariu, Etym. Wtb. d. rum. Spr. I, 88 Mas-rem], g. grofs.
- Mâst*, -u, unsoare cf. Glavina, Călindaru p. 73, [croat. *mâst*], g. Schmalz, Fett.
- Mășala*, al dracului, [sudslav. *mašala*], g. Schelm, Tölpel.
- Mâte*, -ine, Matei, croat., slov. *Matija*, forma rom. e desigur bulg. analogică cu *Zevedei* etc.
- Mât*, -u, pl. -e, -urle, *mătu de cur*, g. Darm, Mastdarm, mr. *mat*, -ă, mgl. *mat*, pl. -ă, [Matia].
- Măța*, un bățic *măre*, un ciocan mare, [ital. *mazza*], grofser Hammer.
- Măclen*, -u, (8), jugastru, [slov. *maklén*], g. Feldahorn.
- Măglă*, -a, negură, [croat. *magla*], g. Nebel.
- Măncă*, -ăt, *mărinc*, mr. *micare*, (*micare*, *ngare*, *mîncare*), *mîcat*, *mîc*, *măc*, *mîncu* și *măncu*, mgl. *măndănc*, I, dr. *mînc* și *mîndănc*, la Moți: *mărînca* cf. Frîncu-Candrea p. 87, [Manducare], g. essen.
- Mărângun*, pl. -i, măsar, [croat. *maràngun* < ven. *marangaun*], g. Tischler.
- Măre*, la Moți *mîre*, Cod. Vor. *mîre*, mr. *mîne*, mgl. *măini*, dr. *mîne* și *mîne*, [Mane], g. Morgen.
- Mărțișnăc*, -u, noembrie, cf. *ăntoșnăc* (ianuarie) și *mihășnăc* (octombrie), deriv. de la *Anton*, *Miho* și *Martin*.
- Mbati*, -it, -esc, refl. se-ntilni, [ital. *imbattersi*], g. jemand treffen, ihm begegnen.
- Medavițe*, talisman.
- Medig*, -u său *duktoru vezi* Texte p. 23, [istr. *médigo*], g. Arzt.
- Medijie*, Glavina, Călindaru p. 73, medicament, doftorie, g. Arznei. Bartoli p. 59 ne dovedește că aciaștă formă se află și-n slava meridională: *medeșija*, Nemanic II, 61, lingă Albona *medeșija* și-n slov. din Cars *medeštja*.
- Medvid*, -u, urs, [croat. *čak. medvid*], g. Bär.
- Medvidițe*, -a, pl. -e, ursoaică, fem. de la *medvid*, g. Bärin.
- Mejol*, -u, păbar, [ven. *megiuolo*], g. Trinkglas.
- Mekine*, țărîțe, [slov. *mekine*], g. Kleie.
- Melțe* după Weigand, tencuială, [croat. *melta*], g. Mörtel.
- Mel*, mr., mgl. *melu*, dr. *mei*, [Mÿlum], Hirse.
- Mëndule*, pl. -e, mändulă, [croat. *mendula*], g. Mandel.
- Mer*, -u, pl. -i, mr., mgl., dr. dial. *mer*, măr, [Mëlum], g. Apfel, Apfelbaum.
- Merindă*, -ăt, -u, merinda, a prinzi, [Merendare], g. zu Mittag essen, vespere.
- Merinde*, -a, pl. -e, prinzi, mr. ~, Vesperbrot, dr. *merinde*, Mundvorrat, [Merënda].
- Meritei*, -eșt, -ez, merita, [ven. *meritar*], g. verdienen.
- Merle*, -a, pl. -e, mr. *mirlă*, mgl., dr. *mierlă*, [Merula], g. Amsel.
- Merlic(ă)*, dantelă, brădărie, [ital. *merlo* + suf. -ic], g. Spitze, Franse.
- Merlin*, pl. -i, [croat. *merlin*], g. gelbe Rübe, Möhre.
- Mesură*, -ăt, -r(u), dr. dial. *mesura*, măsura, mr. *misur*, I, [Me(n)surare], g. messen, mr.

- auch zählen: „s-misură fluriile“, să numără galbinii.
- Mesure*, -a, pl. -e, dr. măsură, mr. *misur(ă)*, mgl. *misur*; farfurie de pământ, [Me(n)sura], g. Mafs, Teller.
- Mestel*, -u, *juve se pure capusu*, cf. *maștel*, vas de curechii, g. Krautfafs.
- Mești*, -it, -esc, vrum. *investi*, *invescu*, mgl. *anvesc*, vb. III, îmbrac, [Investio, -ire și *-ero], g. ankleiden.
- Meștru*, ~ de școla, măestru, învățător, [ven. maistro, mestro], g. Meister, Schulmeister.
- Meț*, sau *meți*, -esc, a mătura, [slav. merid. mesti, mētem], g. fegen, kehren.
- Metulă* după Glavina, Călindaru p. 73 luvăr, țarba care produce oilor gălbează; în voc. Dlui Panțu n-am găsit *luvăr*.
- Meture*, -a, pl. -e, mr., mgl., dr. dial. *metură*, dr. *mătură*, [Mētūla], g. Besen.
- Meț*, -ăt, -t(u), mr. *nvețu*, mgl. *anveț*, dr. *invăt*, [*Invitiare], g. lehren, lernen.
- Meu*, me, pl. *mei*, *mele*, mgl., dr. *meu*, mr. *meu* și *nieu*, [Mēus, Mēa], g. mein, -e.
- Mezlóc*, *ân* ~, mgl. *mejluc*, dr. *mijlóc*, mr. după Weigand, *iol-duc*, *ioljică*, [Medius locus], g. Mitte, in der ~.
- Mere*, mes, meg, mr. *înrđeare*, *nardire*, *nazire*, *nergu*, *neg* și *neg* la Papahagi, *nicardziri* și *nierdziri* la Dalametra, mgl. *merg*, III, dr. *merge* și dial. *mere*, *mers*, *merg*, [Mergere], g. gehen.
- Mic*, fem. -e, mr. *nic*, mgl., dr. *mic*, [*Micus], g. klein, auch kleines Kind.
- Migeș*, *mignit*, a fulgera, [croat. migati], g. blitzen.
- Mihoșnăcu*, octomvrie, formațiune analogică ca *antoshăcu* și *mărtișăcu*, g. Monat Oktober.
- Mihur*, -u, pl. -i, -urie, beșică, [croat. mihur], g. Blase.
- Mikić*, deriv. de la *mic*.
- Mile*, pl. -e, milă geografică, [slöv. mila], g. Meile.
- Mile*, mr. *nülă*, mgl. *milă* = Iubire, dr. *milă*, [din. forma neutră a adj. milo], g. Mitleid, mī-e milă, es tut mir leid, weh.
- Milost*, țertare, [croat., slov. milost], g. Gnade.
- Milostiv*, fem. -e, dr. milostiv, [croat. milostiv], g. gnädig.
- Milăr*, -u, mr. *nile*, mgl. *mifă*, dr. *mie*, [croat. milijar < ital. migliaio]; în S se zice și *tăjjen*, g. tausend.
- Mimo*, lingă, [croat. mimo], g. neben.
- Minte*, -tit, -tu, minte, mr. *mintu*, mgl. *mint* IV, [Mēntire], g. lügen.
- Minut*, pl. -t, mr. și dr. *minută*, [ital. minuto, cf. mr. și mgl. *minut*, mic, fin și slov. *minuta*], g. Minute.
- Mir*, -u, pace, [sudslav. mir], g. Friede.
- Miră*, -ăt, *miru*, mr. *minuri*, *minat*, *min*, dr. *mīna*, -at, *mīn*, [Mīnare], g. treiben (Vieh), (sich) bewegen, (sich) leiten.
- Mirinc*, miriște, g. Stoppelfeld.
- Misa* (S) și nu *miza* am notat, în Val d'Arsa scându cf. Texte p. 22,

- ce în 8 e un scaun mic; dr. *masa*, *measa*, [Mēnsa], g. Tisch.
- Misă*, -ăt, -sez, mr. (*mî*) *nyse-dzu*, mgl. *vises*, dr. *visez*, [*Vī-sāre], g. träumen.
- Misăt*, pt. pf. de la *misă*, de es. *mî s-a misăt*, dacă e subst. *vis* (dr., mgl. idem și mr. *yis*) nu pot spune cu siguranță.
- Miserie*, [croat. mizerija < ital. miseria], g. Elend.
- Misericordia*, ital. idem, g. Erbarmen.
- Miset*, -u, pl. -i, lună, [croat. misec], g. Monat.
- Misç*, -a, pl. -e, slujbă, preftu mașe său ~ *lucre misa*, [croat. misa < ven. missa], g. Messe.
- Misłe*, gând, [slov. misl, -sli], g. Gedanke.
- Misli*, -it, -esc(u), a gândi, [sudslav. misliti], g. denken.
- Mișcă*, -ețt, -șc(u), *pura se mișc*, amesteca și frământă în cazul din urmă, [croat. mišati], g. Mischen.
- Mșelovăt*, -u în 5, 8 stejar, g. Eiche. Cf. Miklosich I, 35 după Majorescu, eū am notat în 5. *hrăstu* și-n 8 *mî-a spus Val Marmiliu* de 85 de anî în 1899, nu știu dacă mai trăește și azi, *hrăbru*, ce nu poate fi, decît stejar?
- Mirece*, -a, pl. -ă, -cile, *mireca* la Frincu-Candrea p. 87, mr. *mī-necă*, mgl. *mānică*, dr. *mīnecă*, [Manica], g. Ärmel.
- Mire*, -a, pl. -e, -ele, vrum. *mīra*, la Moți *mīră*, mr., dr. *mīnă*, mgl. *mānă*, [Manus > mīnu, care are pl. *mīnuri* dial.; *Mana > mīnă cf. Pușcariu, Etym. Wtb. d. rum. Spr. p. 93], g. Hand. Se zice și *de mīre mīre* = nobil.
- Mīrkeț*, -ețt, -esc, oja se *mīrke*, mr. *mīrliri*, -it, -esc, oji *s'mīrliră*, mgl. *mīrles* IV, dar *Mīrca* nume de oi, dr. *a se mīrli* (de oi, de capre); în Rom. XXXII p. 331 am dat înțelesul greșit, căci e coitus natural la oi, la capre.
- Mīrșav*, fem. -e, slab, dr. *mīrșav*, slab, *mīrșav* la suflet, [sudslav. mīrșav], g. mager, schlecht.
- Mīrșkeț*, -ețt, -esc, a se greșoșă, deriv. de Byhan p. 283 din croat. *mīrzak*, slov. *mīrzek*, ekelhaft, g. ekeln.
- Mladik*, -u, pl. -i, tinăr, [deriv. de la slav. mlad], g. Junger.
- Mladost*, -a, tinerete, [croat. mladost], g. Jugend.
- Mlati*, -it, -esc, a îmblăți, [croat. slov. mlatiti], g. dreschen.
- Mlăcen*, -a, călduț, [slov. mlačen], g. lauwarm.
- Mlălițe*, -a, pl. *mīalele*, mială, [*Agnella], g. weibliches Lamm.
- Mlăre*, -a, mr. *mīari*, *mīeri*, mgl. *mīari*, dr. *mīere*, [Mēl, *Mēlem], g. Honig.
- Mlăve*, pl. -e, [slov. mljava], g. Stange.
- Mle*, -lu, mr. *mīel*, -u, mgl. *mīel*, dr. *mīel*, [Agnellus], g. Lamm.
- Mlez*, -u, *ăntre corele de pogăce-ă* ~, *ăntre cojile de pogăce* îi *miez*, mr. *mīedzu*, -uri, mgl. *mīez*, dr. *mīez*, [Medius], g. Mitte, Brotkrume. Pe limbă *mlez* avem și *mez*.
- Mojebit* și *morebit*, poate fi din slav. *može* și *mora* anal. *more* + *biti*, g. vielleicht.

- Moşten*, -u, creier, [slov. možjani], g. Gehirn. După Glavina. Că-lindaru p. 74 *moşteni* plural. *Mole*, pl. -i, fem. -le, mr., dr. moale, mgl. moale, [Möllis], g. weich.
- Molitve*, -a, pl. -e-le, molitvă, [sudslav. molitva], g. Gebet.
- More*, -a, pl. -e, -ile, mr., mgl., dr. moară, [Mola], g. Mühle.
- Moreş*, -eşti, -esc, a trebui, [croat. morati], g. müssen.
- Moro*, negru, dracul cf. şi *Morlac* din *maurovlah*, g. Teufel (der Schwarze).
- Mort*, fem. -e, mort, pt. pf. de la *muri*, g. tot, gestorben.
- Morte*, -a, mr., mgl., dr. moarte, [Mors], g. Tod.
- Most*, -u, pod, [sudslav. most], g. Brücke.
- Moş*, -u după Nanu în 8, în Val d'Arsa e *did*, [alb. moşă], g. alter Mann.
- Moşt*, -u, must, [croat. mošt], g. Most.
- Moteş*, -eşti, -esc, a aduna, a face ghiem, [sudslav. motati], g. wickeln.
- Movet*, -eşti, -esc, a mişcă, [ven. mover], g. bewegen.
- Mrâj*, -u, *cupe căzut-a* ~, brumă, [croat. mraz], g. Reif.
- Mrija*, pl. -ele, *mreaşă*, mgl. *mrejă*, [vbulg. mreža > croat. mreža], g. Netz.
- Mucă*, pl. -ile, mr. *mucle*, mgl. *muclă*, dr. *muche* [Mut(u)lus].
- Mucenic* după Glavina, Că-lindaru p. 74, dr. macenic, martir, [vbulg. mačenikъ], g. Märtyrer.
- Mucă*, -ăt, -ăcu, vr. şi mgl. *mucă*, mr. şi dr. *muşcu*, *mişcu*, [*Mucc(u)lo, *icare* cf. Puşcariu, Etymol. Wtb. d. rum. Sprache p. 98].
- Muişe* după Weigand cf. Byhan p. 238; *că au notat în 8 io oia muzes, oia am pomuzit, o voi pomuzi*, a mulge, g. melcea. La Glavina, Că-lindaru p. 74 *muige* şi *muji*, -it, -esc în 8.
- Mujica*, musica, [slav. muzica - ital. musica], g. Musik.
- Muķete*, pl. -e, *mucări*, g. Lichtschere, [ven. mochèta], cf. Maiorescu p. 113.
- Mul*, -u, pl. -i, cătir, bastard, mr., mgl. *mulă*, ban. *mulă* = leneşule. [sudslav. mul, it. mulo], g. Maultier, uneheliches Kind.
- Mulête*, cleşte de foc, [ven. mo-lête], g. Feuerzange.
- Muleş*, -eşti, -esc, a sfărâma, [croat. muljati], g. zerquetschen.
- Multa* = *kaştig* = *pedepsă*, vezi Rom. XXXII, 331 *pedepsă-n bani*, [ital. multa < lat. multa, multa], g. Geldstrafe.
- Mulă antru apă*, a muia în apă, mr. *molu*, mgl. *ammolu*, dr. *moş*, muia, în *moş*, [*Molliare], g. einweichen.
- Mulere*, -a, pl. -r, -ile, mr. *mulare*, mgl. *mulari*, dr. *mucre*, [Mülier], g. Frau, Weib.
- Munide*, pl. -e, monedă, [ven. moneda], g. Münze.
- Munci*, -it, -esc, a se trudi, a se munci, [vbulg. mačiti], g. sich plagen.
- Munt* şi *mun*, din *mult*, mr., mgl. idem, [Multus], g. viel.
- Muñit*, -e, prost, cf. ital. scimunito vezi Byhan p. 284, g. dumm.
- Murgva*, pl. -ele, dud, fructul tot asemenea, [Cont. din croat.

- murga + murva], g. Maulbeere, -baum.
- Muri*, -it, mor, mr., mgl., dr. tot așă, [Morire], g. sterben. *Mor după iă, Țo nu poc jivi făr de iă și mort de fome* ca în dr.
- Musca*, pl. -kele, mr., mgl., dr. muscă, [Musca], g. Fliege.
- Mustăfa*, pl. -ele, mustață, [ven. mustafă], g. Schnurrbart.
- Mușăt*, -ă, mr. și dr. dial. mușat, frumos, etim.?, g. schön.
- Mușki*, bărbătesc, [croat. mužki], g. männlich.
- Muștre*, -a, exercițiu, [croat. muștra], g. Übung.
- Mutast*, fem. -e, mut, g. stumm, [sudslav. mutast].
- Mută*, -ăt, -u, mr., mgl., dr. mut I, [Mutăre], g. wechseln, verändern.
- Na*, 1) mr., ir. prep., mgl. prefix, în spre, [slav. na], g. in, auf; 2) *na* interj. mr. *na-lyini* (iată-l vine) și *na*, mr., mgl., ir., dr. *na*, ține, de es. *na-ț zete vote zete furini* (na, 100 fl.), mr. *na pini* (na pine), mgl. *na-vă* (na-veți).
- Nacărțej*, -eț, -escu, a încărcă [slav. nakreati], g. beladen.
- Nacovăle* și *năcovăle*, nicovăle, [sudslav. nakovalo], g. Ambofs.
- Nanca*, nu încă, [ven. nanca], g. nicht einmal.
- Napostovanje*, ispită, vezi Byhan p. 286, g. Versuchung.
- Napđst*, năpaste, -a, [sudslav. napast], g. Versuchung, Unglück.
- Naprsnac*, -u, degetar, [croat. naprsnjak], g. Fingerhut.
- Narânce*, -a, pl. -i, -ile, portocală, [croat. naranča], g. Drange.
- Narod*, -u, popor, [slav. narod], g. Volk.
- Nasadi*, -it, -esc, resădi, [croat. nasaditi], g. anpflanzen.
- Națion*, -u, pl. -urle, -ele, națione, [ital. nazione], g. Nation.
- Naziri*, -it, -esc, dr. năziri, zări, [croat. nazirati], g. erblicken.
- Năcve*, -le, pl. troacă, (ban. copăne) de pine, [croat. načve], g. Backtrog.
- Năde*, -a, oțel, [croat. năda], g. Stahl.
- Năp*, -u, pl. -i, dr. nap, pl. -i, [Napus], g. Steckrübe.
- Năs*, -u, pl. -ure, dr., mgl. nas, [Nasus], g. Nase. Mr. *nas* e virful de la opinecă.
- Năște*, -scut, -sc(u), mr. *nascu* = cresc, mgl., dr. *nasc*, [*Nasco, -ere], g. gebären.
- Nătășce*, cf. croat. *nataște*, adv. nüchternen Magens, la Gartner No. 468 digiuno = post, g. Fasten.
- Năzat*, napoi, [sudslav. nazad], g. zurück.
- Ne*, nu, negațione în compoziție ca-n vrom. și-n slavă. [slav. ne], g. nein, nicht.
- Neberi*, it, -esc, a încreți, [croat. slov. nabrati, -berem], g. falten.
- Nebi*, -it, -esc, a lega, [sudslav. nabiti], g. umringen.
- Nego*, ca, decît, [slav. nego], g. als, sondern.
- Negru*, -e, pl. -i, -e, mr., mgl., dr. *negru*, [Niger, -ra], g. schwarz.
- Neca*, ca, că, [croat. neka], g. daŝ, damit.
- Necărstit*, -e, nebotezat, g. ungetauft.

J. ŢveŢić.

Fr. Serobe.

M. ŢveŢić.

- Neganiși*, -eit, -esc, alung cf. Glavina, Căilindaru p. 74, g. weg-jagen.
- Nego*, decît, ca, [croat. nego], g. sondern, als.
- Nemajeși*, -eșt, -esc vezi și *omajeși*, a minji, murdări, g. schmieren, beschmutzen.
- Nemiri*, -it, -esc, nimeresc, nimeresc, ir. a țelui, a pușcă, [vbulg. namëriti], g. zielen, schießen.
- Nenaviden*, fem. e, invidios, [slov. nenavidën], g. neidisch.
- Nenaviștina*, invidiă, g. Neid.
- Nepăsi*, -it, -esc, cf. Texte p. 68, coitum exercere, g. ficken.
- Nepôt*, dr. ~, mr., mgl. *nipot*, (*nipoată*), [Nepos], g. Neffe.
- Neprasi*, -it, -esc (4), *neprăși* (5), a prăfui, infăina, [croat. năprăšiti], g. bestäuben.
- Nepuni*, -nit, -esc, a umplea, [croat. napuniti], g. füllen.
- Nerist*, pl. -i, porc, [croat. nerist], g. Schwein.
- Nesnanost*, cf. Glavina, Căilindaru p. 74, ignorantă, g. Unwissenheit.
- Nesrița*, pl. -ile, nenoxoe, [croat. nesrița], g. Unglück.
- Nestimeși*, -eșt, -esc, cf. Glavina, Căilindaru p. 74, a neprețui, g. nicht schätzen können.
- Neteți*, -it, -esc, după Glavina, Căilindaru p. 74, umfla, g. anblasen.
- Netezeși*, -eșt, -esc, a trage, [sudslov. natezati], g. ziehen.
- Neumăn*, -e, prost, [slav. neumën], g. dumm.
- ✓ *Neveste*, -a, pl. -e, nevastă, mr. *niveastă*, *nveastă*, *învastă*, mgl. *niveștă*, [vbulg. nevěsta], junge Frau.
- Neș*, -vu, pl. -vurle, mr. *neauă*, *neauo*, mgl. *neuiă*, [Nix, Nivem], g. Schnee, dr. uea.
- Ni*, *nică* — *nică*, mr. *ni* — *ni*, mgl. *niș* — *niș*, *ni*, [sudslov., ital. ni], g. auch, nicht, weder — noch.
- Nicur*, -e, *nicium*, *nicio*, [Neque unus], mr., mgl. *nișium*, g. keiner.
- Nigdăr*, *niciodată*, [sudslov. nigdar], g. niemals.
- Niș*, *nică*, [slav. niš], g. nichts.
- Nizec*, -ske, scund, [slov. nizěk], g. niedrig.
- Noș*, mr., mgl., dr. ~, [Nos], g. wir.
- Nopte*, *nopta*, pl. -t, -ile, mr., mgl. *noapte(i)*, *nopt*, dr. *noapte*, [Nox, -ctis], g. Nacht.
- Nor*, *nyor* (8) după Nanu, in Val d'Arsa e *oblațele*, -cu, [Nubilus], cf. ban. dial. *nuvür*, g. Wolke.
- Noselo(a)*, Villanova, [slav. novo selo], g. Neudorf.
- Nosil*, -ele, *cosciug*, [sudslov. nosila], g. Bahre.
- Nostru*, -e, pl. -i, -e, *nostru*, -ă, mr., mgl. *nostru*, *noastră*, [Noster, -ra], g. unser.
- Notir*, -u, pl. -i, mr., mgl. *noatin*, dr. *noaten*, [Annotinus], g. einjähriges Lamm.
- Novembre*, după Nanu in 8, de altfel in Val d'Arsa am notat: *mărtișuac*, [ital. novembre], novembre, g. November.
- Nov*, fem. -e, mr., mgl., dr. *noă*, fem. in mr. *noauă*, *noao*, *nao*, mgl. *năuă*, dr. *noauă*; pl. -i, -ve, mr. *noauă* și *nale*, dr. *noi*, *noauă*, [Novus, a], g. neu.
- Nu*, așa și in mr., mgl., dr. [Non], g. nein. Avem in mr. *no*, totașa și in vrom. *no* in Cod. Vor. și *no* in Ps. Sch. || de hoy, п. 8.

- Nuc*, -u, pl. -*é*, -*i*, mr., mgl., dr. ~, [*Nucus], g. Nufsbbaum.
- Nuce*, -a, pl. *é(t)*, -*ile*, mr., mgl., dr. *nucă*, [*Nuca], g. Nufs.
- Nunt*, -ile (8), a ~ *te clemu*, mr. *nuntă*, *luntă*, mgl., dr. *nuntă*, pl. -*ți*, în 4. am notat *piru*, pl. -*urle*, *uspăț*, pentru etim. vezi Ovid Densușianu, Hist. de la lang. roum. I, 127, unde explică cuv. din contaminațiunea vorbelor Nuptiae + nuntiare], g. Hochzeit.
- Nușcările* — *nușcării*, nuștucare, [Non scio qualis], g. ich weiß nicht wer.
- Nușcăt*, nuștucit [Non scio quantum], g. ich weiß nicht wie viel.
- Nușeți*, -*eți*, -*esc(u)*, a mirosi, g. riechen, [slov. njuhati].
- O, 1) interj. o în toate dialectele romine; 2) art. nehot. fem. o (una); 3) conj. disjunctivă o — o, g. o, ah; eine; oder — oder.
- Obahățez*, -*eți*, -*esc*, cf. Glavina, Căilindaru p. 74, a cerceta, a inspecta, g. suchen, forschen.
- Obed*, -u, prinzi, [slov. obéd], g. Mittagessen.
- Obedveți*, -*eți*, -*esc*, a prinzi, deriv. de la *obed*, g. zu Mittag essen.
- Oberi*, -*it*, -*esc*, a aduna cf. *oberit au tots* la Weigand, Jb. I, 148 ce nu inseamnă *sie sind zusammengekommen*, dar nici *sie gingen nun fort* cum crede Byhan p. 291 ci simplu : *Ț-aș adunat pe toți*. Verbul e cuvîntul sudslav. *ubрати* < *вѣбрати*, a culege, a aduna, g. sammeln, abpflücken.
- Obelce*, pl. -*le*, obială, [*об-вѣжало], g. Fußslappen. În 4. am notat *obială*, pl. -*e*.
- Obili*, -*it*, -*esc*, a văruți, g. weilsen.
- Obisi*, -*it*, -*esc*, a spînzura, [croat. obisiti], g. hängen.
- Obirva*, -*ele*, sprinceană, cf. și *obirvița*, -*ele*, [croat. obrvica], g. Augenbraue.
- Oblac*, -u (-*cele*), pl. -*ki* (-*ți*), nor, [croat. oblak], g. Wolke.
- Oblačen*, -*na*, -*no*, noros, [croat. oblačen], g. bewölkt.
- Oboli*, -*it*, -*esc*, a se boli, be-tegi, [croat. oboliti], g. sich grämen.
- Obotu* (6), obada la pălărie, g. Hutkrämpe.
- Obrăz*, -u, pl. -*ure*, obraz, [vbulg. obraz], g. Gesicht.
- Obri*, -*it*, -*esc*, a rade, g. rasieren.
- Obruču*, pl. -*urle*, cerc, [croat. obruč], g. Reif.
- Obrusine*, pl. -*e*, cîrpa femeilor din cap, [croat. obrus + ina], g. Kopftuch der Weiber.
- Obuche* după Glavina, Căilindaru p. 74, încălțăminte, g. Schuh.
- Obyni*, -*it*, -*esc*, a întoarce, [slov. obrniti], g. wenden.
- Ocasione*, -u, ocaziune, [ven. occasione], g. Gelegenheit.
- Ocăt*, -u, pl. -*ț* și *ți*, avocat, [ven. occatto], g. Anwalt.
- Oclu*, pl. -*i*, mr., mgl. ~, dr. ochiș, [Oc(u)lus], g. Auge.
- Ocnę*, -a, pl. -*e*, -*le*, fereastră, [croat. okna], g. Fenster.
- Ocoleți*, -*eți*, -*esc*, ocoli, g. umgeben, -ringen.
- Ocoli*, injur, [croat. okoli], g. umherum.

- Océhu*, ban. *măscón*, tată vitreg, g. Stiefvater.
- Oderi*, -it, -esc, a beli, g. die Haut abziehen.
- Odgovori*, -it, -esc, a răspunde, [sudslav. *odgovoriti*], g. antworten.
- Odmáh*, îndată, [croat. *odmah*], g. gleich, sofort.
- Oducu*, diochiú, *lă âpa-n glăj și-l resfăce de ~*. Avem și verbul *docla* de es. *m-av doclat șetele, te am îndoclat, Țo duciu, Țire voș a duclát?*
- Ofendi*, -it, -esc, a vătăma, [ital. offendere], g. beleidigen.
- Ogladi*, -it, -esc, a potrivi, a icui, [sudslav. *ogladiti*], g. einfallen, einpassen.
- Ogniște*, -a, vatră, [croat. *ognište*], g. Herd.
- Ogrizni*, -it, -esc(u), *o cora de püre*, a roade o coajă de pine, [slov. *ugrizniti*], g. beissen, nagen.
- Ohol*, -e, fudul, [sudslav. *ohol*], g. stolz. Asemenea avem și *oholejt* pt. pf. de la *oholej* a se fuduli, g. stolz, hochmütig.
- Ohtobär* (s), în Val d'Arsa e *Mihoșnăcu*, octomvrie, g. M. Oktober.
- Oie*, -a, pl. -oi, -le, mr. *Oae*, pl. *oi*, *oile*, mgl. *oaiă*, pl. *ioi*, dr. *oai*, [ovis], g. Schaf.
- Oieni*, *oia sav ~* (s), oaia a fătat, g. das Schaf hat geboren.
- Ojog*, -u, ban. *ujog*, g. Feuer-schaufel.
- Okále* (s), ochelarî, [ital. *occhiali*], g. Angengläser.
- Ole*, -a, pl. -e, -le, mr. *oală*, pl. *oali*, mgl., dr. *oală*, [Olla], g. Kochtopf.
- Olove*, -a, plumb, [sudslav. *olovo*], g. Blei.
- Oltăru*, pl. -e: altar. O initial e sub influința slav. *oltari*, g. Altar.
- Oluștrej*, -eșt, -esc, a lustrui, [ital. illustrare cu pref. o din *osvitilei*], de es. *olustrè postolele*, lustruie ghetetele, g. die Schuhe glänzend machen.
- Om*, -u, pl. *omir*, -i, mr. ~, pl. *oamini*, mgl. *uom*, pl. ~ din mr., dr. *om*, pl. *oamenii*, [Homo, -ines], Mensch, Mann.
- Omișej*, -eșt, -esc, *pură se omișej* = pinea se frământă, [slav.], g. kneten.
- Omola*, pl. -lele, țarmure, g. Ufer.
- Ontrat* || *untrat*, odată, [croat. *ontrat*], g. einmal.
- Opincă*, -a, pl. -e, -ile, dr. ~, [vbulg. **opinka*], g. Bundschuh, Opanke.
- Opt* (s), mr., dr. ~, mgl. *üopt*, [Octo], g. acht.
- Opțâr*, -u, pl. -i || *ovțâr pe lingă čobân și pecurâr*, păcurar cioban, [croat. *ovčar*], g. Schäfer.
- Orb*, -e, pl. -i, -e, mr., dr. ~, *oarbă*, mgl. *üorb*, [Orbus, -a], g. blind.
- Organ*, -u, pl. -i, organe, [croat. *organ*], g. Orgel, cf. mr. *oryan*, -ni, instrument de muzică din grec. *ὄργανον*.
- Oriz*, -u, urez, mr. *oris*, [vbulg. *orizъ*], g. Reis.
- Ornă*, -ăt, *orn*, a decora, a împodobi, [ven. *ornâr*], g. zieren.
- Orz* după Nanu în s, în Val d'Arsa e numaî *ječmic*, [[Hordeum], g. Gerste.
- Orudije*, instrument, g. ~, [croat. *orude*, Werkzeug].

- Os*, -u, pl. *ose*, *osele*, nr., dr. *os*, pl. *oase*, mgl. *nos*, pl. *qasi*, [Os-sum], g. Knochen.
- Osân* în Val d'Arşa opt, [croat. *osam*], g. acht.
- ✓ *Osândi*, -it, -esc, *osîndi*, [vbulg. *osaditi*], g. verurteilen.
- Oş*, pl. -e, *viespe*, [croat. *osa*], g. Wespe.
- Oscubi*, -it, -esc || *scobi*, a zmulge, a alege (fin, pene), [sudslav. *oskubsti*] g. rupfen, ziehen.
- Ositničĕĕi*, -ĕĕt, -esc, a cerne, [Byhan p. 294 îl derivă din **ositničiti*], g. siehen.
- Oslobodî*, -it, -esc, a slobozi, elibera, [sudslav. *osloboditi*], g. befreien.
- Osmile*, al optălea, [sudslav. *osmi* + suf. rom.], g. achte.
- Osnaji*, -it, -esc, a curăţi, [sudslav. *osnažiti*], g. reinigen.
- Oste*, -a, nr., mgl. *oasti*, dr. *oaste*, [Höstis], g. Heer.
- Ostârji*, -it, -esc, cf. Glavina, Căllindaru p. 74, răzuesc.
- Ostroji*, -jit, -esc || *ustroji*, a direge, [sudslav. *ustrojiti*], g. gerben.
- Osvitlĕĕi*, -ĕĕt, -esc, a lumina, [croat. *osvitliti*], g. beleuchten.
- Oşor*, -u, pl. -e (S), ouşor, *căste oşore galăra facut*, aceste ouă le a făcut găina, g. kleines Ei.
- Oştarie*, -a, crişmă, [sudslav. *oštarija* < ven. *oštaria*], g. Wirtshaus.
- Oştariţa*, pl. -ele, crişmăriţa, [croat. *oštarića*], g. Wirtin.
- Oştâr*, -u, pl. -i, crişmar, [croat. *oštar*], g. Wirt.
- Oştile* vezi Bartoli p. 63, *oştie*, [croat. *osti*, *ošci*], g. Fischgabel. La Miklosich p. 38 se află *oşle*, *oşti*, Fünf- oder Siebenzack zum Fischfang; *vezi* şi Majorescu p. 115 deunde a împrumutat cuvîntul Miklosich.
- Oştra de secure*, tăişul securii, cf. *oştru*, g. Axtschneide.
- Oştriaţ*, -u, pl. -i, austriac, [slov. *avstrijĕc*], g. Österreicher.
- Oştru*, -a, ascuţit, [croat. *oštar*], g. scharf.
- Oşuşi*, -it, -esc, a usca, [sudslav. *osušiti*], g. trocknen.
- Otari*, -it, -esc, a sterge, g. wischen.
- Otăve*, -a, otavă, [sudslav. *otava*], g. Heu von der 2. Mahd.
- Otér*, alaltăieri, g. vorgestern, din *alaltă ieri*, mgl. *oaltari*, cf. *ieri* < *hĕri*.
- Otkini*, -it, -esc, a rupe, g. zerreißen.
- Otopi*, -it, -esc, a se înneca, [sudslav. *utopiti se*], g. ertrinken.
- Otprosti*, -it, -esc, a ȳertă, [sudslav. *otprostiti*], g. verzeihen.
- Otrov*, -u, otravă, [bulg. *otravĕ*], g. Gift.
- Otrovi*, -it, -esc şi *otruî*, a otrăvi, [vbulg. *otraviti*], g. vergiften.
- Otuşi*, -it, -esc, *bou* şi *aretu se otuşe*, *bou* se-ntoarce, se castrează, [croat. *otuci*, abschlagen], g. kastrieren.
- Oţet*, -u, dr. ~, [slov. *očet*], g. Essig.
- Ov*, -u, pl. -e, -le, ou şi coîu, [Ovum], g. Ei, Hoße.
- Oves*, -u, pl. -e, -urle, ovăs, [vbulg. *ovĕsĕ*], g. Hafer.
- Ovate*, odată, [ital. *unavolta*], g. einmal.

- Ovțâr, oțtâr, oțtâr, pecurâr* și *čovân*, păstor de oi, [cf. croat. ovčar, deriv. de la ovca], g. Schäfer.
- Pac*, ȳar, [croat. pak], g. und; dann; aber.
- Pači, -it, -esc, nu me păcesc în cea lucră, nu mă amestec în treaba aceia*, [croat. pačati se < ital. impacciarsi], g. sich einmischen.
- Padela*, pl. -e, *pečenița se coce pre ~, tigaie*; [ital. padella > croat. padela], g. Tiegel.
- Paiz, -u, pl. -ur-le, sat, țară*, [ital. paese], g. Dorf, Land.
- Palât, -u, palat*, [croat. palac < ital. palazzo], g. Palast.
- Palète, -a, pl. -e, -le, lopată de foc*, [ven. palèta], g. Feuer-schaufel.
- Pali, -it, -esc, focu pale*, mr., dr. pãli [палити], g. brennen.
- Palud, -u, pl. -ur-le, mlaștina*, [ital. palude], g. Sumpf. Cf. și *pulude*.
- Paminte*, minte, cf. Ps. Scheiană: *pamente, pamite*, [ПАМЕТЬ], g. Vernunft.
- Parada*, paradă, [ven., croat. parada < ital. parata], g. Parade.
- Parât după Glavina*, vezi Călin-daru p. 75, parte, g. Teil. Vezi *pârât*.
- Parete* după Nanu în 4 e *zidu*, g. Wand, [lat. paries și slav. zidъ].
- Parikeș, -eșit, -esc || paricși, a pregăti*, [ven. parecchiâr și croat. paricati], g. bereiten.
- Parón*, pl. -i || *gospodâr*, stăpin, [ven., istr. parón < ital. padrone], g. Herr.
- Parti, -it, -esc, mr. mpartu, mpärtăscu*, [mgl. ampärtas IV, dr. împart, [Impartire], g. ein-și verteilen.
- Pasițe* după Weigand cf. sudslav. *pasica*; eũ am notat *șinturinic, -u*, g. Gürtel mit Schnalle.
- Pastir, -u, pl. -i, păstor*, [sudslav. pastir], g. Hirt.
- Pastirițe, -a, pl. -e, -le, păstor-iță*, [sudslav. pastirica], g. Hirtin.
- Pati, -it, -esc, patit-a foma*, mr. *pat, pătăscu*, [mgl. pătăs, dr. pat, pătăsc [Patire], g. dulden, erleiden [Hunger].
- Pațiente || pațente, paciența*, [ital. pazienza], g. Geduld.
- Paučină, -e, -le, panșan*, g. Spinne. Cf. croat. *pauc*, magh. *pok*, *paučina* = Spinnewebe pentru ce am notat în 4 *pânza de paučină!* Să nu fie vr-o neîn-telegere?
- Pavug, -u, pl. -i, șarpe negru și gros*.
- Pavunu*, pl. -i, mr., mgl., dr. *păun*, [Pavo, -onem], g. Pfau.
- Pavunițe, -a, pl. -e, -le, păuniță*, g. Pfanin.
- Pălăț, -u, pl. -ți, spita roșii, degetul mare*, [slov. palč], g. Speiche, Daumen.
- Păl, -u, pl. -urle*, lingura mare, [croat. *palj], g. Schöpflöffel.
- Păle, n-am niș fir, niș ~, n-am nicl fin, nicl păle*, mr., mgl. *pale*, Plur. tant. din Palea, g. Stroh, dr. păle.
- Pămă, -a, pl. -ele, mr., mgl., dr. palmă*, [Palma], g. Handfläche.
- Pămetăn*, fem. -tna, neutru tno, cuminte, înțelept, [slov. pametën], g. verständig.

- Pâmpuhu de mie* (4), răzna mielului, g. Lammagen.
- Pân*, -u, pl. -urle, stofă, [croat. pan < ital. pano], g. Tuch.
- Păpa*, papa, [ven., croat. papa], g. der Papst.
- Pâr*, -u, pl. -urle || *pariku* (5), păreche, [ven. paro], g. Paar. Cf. mgl. *päreclü*.
- Părăt*, -u, parte, mr., mgl. *parti*, [Pars, -tis], g. Teil.
- Păsăre*, -a || *puliț* tot așa mr., pasăre, [Passer], g. Vogel.
- Pășe*, -a, pășune, [sudslav. pašā], g. Weide.
- Pășt*, mîncare, *muncă făce*, un obed, un *pășt ren făce*, [ital. pasto], g. Futter, Essen.
- Păște*, pascut, *pasc*, mr., mgl., dr. pasc, [Pascere], g. weiden.
- Păște*, mr. *paști*, *vin di Paști-paști* (vin rareori), mgl. *pastu*, *alți la dărară păstu* (il omotără), dr. *paști*, -le, [Paschae], g. Ostern.
- Păt*, -u, pl. -urle, mr., mgl., dr. pat, [ngr. πάτος, alb. pat], g. Bett.
- Pătru*, mr., mgl., dr. *patru*, [Quattuor], g. vier.
- Păvuc*, -u, pl. -i, paiangen, [slov. pavok], g. Spinne.
- Păcă*, -lu, *gropa*, *maș mare șule*, iadul, [slov. pekěl], cf. croat. pakao, bulg. пакълъ, maghiarul pokol, g. Hölle.
- Păcăt* || *pecăt*, -u, pl. -e, -le, mr., mgl. *picat*, dr. păcat, [Peccatum], g. Sünde.
- Pălude* după Maiorescu p. 115, loc apos și plin de plante mari, [ital. palude], g. Sumpf, Morast.
- Pânguștic*, -u, septembrie, deriv. din *angustu* ca și *pomășku* din *mășu*.
- Pânze*, -a, mr. *pință*, mgl. *pândü*, dr. *pinzä*, g. Leinwand, [*Pandia după Pușcariu, Etym. Wtb. d. rum. Spr. p. 116]. Cf. *pânza de kemeș* și *de paucină* = panjăn.
- Părc*, -u, mr., dr. *pirciü*, -cä, [прръ], g. Bock.
- Păre*, -a, pl. -le, vrom. *päre* în Psaltirea Scheiană și *päre* în Cod. Vor., *pire* la Moți vezi Frincu-Candrea p. 88, mr. *pini*, mgl. *păjni*, pine, [Panis, -em], g. Brot.
- Părjun*, -u, pl. -e, inchiisoare, [croat. pržun < ven. prigiön], g. Gefängnis.
- Părnăt*, -u, pl. -ț, snop, [croat. prnat], g. Garbe.
- Părșure*, -a, tigaie, [croat. par-sura], g. Pfanne.
- Părșut*, șuncă, [croat. pršut < it. presciutto], g. Schinken.
- Păstor*, -u, *de căl*, păstor de căl pe lângă *koňaru*, g. Pferdehirt.
- Pecăt*, -u, pl. -e-le, *pecătele se ocestescu în purgatoric* = păcatele se curăță în purgator, [Peccatum], g. Sünde, cf. mr. și mgl. *picat*.
- Peclâr*, -u, pl. -i, cersitor, [croat. pekljar], g. Bettler.
- Pecleșă*, -eșt, -esc, a cerși, der. de la peclâr, g. betteln.
- Pedeapsa*, pedeapsă, cf. croat. pedepsa, g. Strafe.
- Pedepseși*, -eșt, -esc || castigeși, mr. *pidipsescu*, (mi *pidipseaști Dumniță*), dr. pedepsi, cf. Cihac II, 685 παιδέω, aor. παιδεψα și croat. pedepsati, g. strafen.
- Peducļu*, pl. -clü, mr., mgl. *piducļu*, dr. păduche, [Peduc(u)lus], g. Laus.

- Peglă*, -a, pl. -ele, cf. croat. *peglja*, g. Bügeleisen.
- Peglăi*, -ești, -esc, ban. piglăi, a călca rufele, deriv. de la *pegla*, g. bügeln.
- Pegule*, ven., ital. *pegola*, g. Pech.
- Peke* după Glavina, Călimbaru p. 75, pită, g. Brod, (peche).
- Pemint*, -u, mr., mgl. *pimint*, dr. *pământ*, [Pavimentum], g. Erde.
- Pensei*, -ești, -esc (2, 5) || *misi*, a gândi, [ven. *pensar*], g. denken.
- Per*, -u, pl. -i, 1° păr, 2° păr (pomul), 3° pană, [Pylus, pirus și pero], g. Haar, Birnbaum (se zice și *debla de frusvi*) și Feder.
- Pêre* || *fruşva*, -ile, peară, [*pira], g. Birne.
- Perdună* || *zemer*, pardona, [ven. *perdonar*], g. verzeihen.
- Pericul-clu*, pericol, [croat. *perikul* < ital. *pericolo*], g. Gefahr.
- Persecuți*, -ești, -esc, persecuta, [cf. ital. *persequitare* și *persecutore*], g. verfolgen.
- Pesteși* și *ze* ~, -ești, -esc, *zepeșteși slanina cu țesân za între manestra*, a tăia în bucăți, [ven. *pestăr*], g. zerstampfen.
- Petăc*, -u, vineri, [slov. *pětek*], g. Freitag.
- Petș*, pl. -e, călcăi, [sudslav. *peta*], g. Ferse.
- Petition*, -u, petițiune, [ital. *petizione*], g. Gesuch.
- Petnăist*, 15 cf. croat. *petnăjst*, g. fünfzehn.
- Petru*, Pătru, Petru, [Petrus], g. Peter.
- Peza*, pl. -e, cântări, [ital., croat. *peza*], g. Wage, Gewicht.
- Pezeși*, -ești, -esc, a cântări, [ven. *pesar*], g. wägen. In 8 am notat
- spezeși*, -esc, deci altă formă cum am constatat în România XXXII, 332.
- Pești(k)ita* || *sămbur* (S), simbur, g. Kern.
- Piātu*, blid, [ven. *piato* < croat. *pjat*], g. Schüssel.
- Piezeși*, -ești, -esc, a plăcea, [croat. *pijaer*, ven. *piaker*, *piaser*], g. gefallen. Glavina ne dă în Călimbaru p. 75 *piageși*.
- Picun*, -u, săpoi (ban. săpoi), [ital. *piccone*], g. Doppelhacke.
- Picor*, -u, pl. -orle, mr. *ciocor*, mgl. *picor*, dr. *picior*, [*Petiolus], g. Fufs, Bein.
- Pile*, pl. -e, mr., mgl. și dr. *pilă*, bulg. *маза*, g. Feile.
- Pili*, -it, -esc, pilă, [sudslav. *pititi*], g. feilen.
- Pilenița* (passabrodo) *za proșidi* (-esc) *lăptele zema* etc., străcurătoare, g. Sieb zum durchsieben.
- Pinel*, -u, pl. -i, penel, [ven. *penelo*], g. Pinsel.
- Pinez*, bană, [croat. *pinex*], g. Geld.
- Pintru*, *lepuru trle pintru grău* sau *întru*, prin, mr., dr. dial. *pintru*, [Per-inter], g. durch.
- Pipe*, pl. -e, pipă, [sudslav. *pipa*], g. Pfeife.
- Pipeși*, -ești, -esc, a pipa, [ven. *pipar*], g. rauchen.
- Pipi*, și *po* ~, -it, -esc, a pipăi, [sudslav. *pipati*], g. tasten.
- Pir*, *pire* || *păr*, mr. *pin*, *păn(ă)*, mgl. *pân*, dr. *pină*, vrom. *пъръ*, *пъръ*, *pară*, *pară* în Ps. Scheiană și Cod. Vor. [Paene + ad], g. bis. La Moși vezi Frincu-Candrea p. 88 se află *pără*.
- Pircvițe*, -a, cf. Maiorescu p. 117, un fel de liliac mai mare,

- [vezî slov. pirevica], g. span. Flieder.
- Pîrt*, ~ de capre și *pîrt* (s), berbec de capre, g. Bock. Cf. *pîrc!*
- Pîrân*, -u, furchiță, [sudslav. pirun], g. Gabel.
- Pîseș*, -eșt, -esc și *po* ~, a scrie, [sudslav. pisati], g. schreiben.
- Pîsc*, flneră, [slov. pisk], g. Hirtenflöte, în pl. *pîscurie*, cf. și *limbița de pisc*, g. Pfeifenzunge.
- Pîșă*, -ât, *pîșu*, *ștepte ke me pîșu*, *meg pîșă*, mr. *kiș*, mgl. și dr. *piș* refl. [Pușcariu, *pissio], g. pissen.
- Pîștolș*, pl. -e, pistol, [sudslav. pištola], g. Pistol; cf. și mgl. *pištoală*.
- Pîștoli*, -it, -escu, se ~ (5), a se bate, deriv. de la *piștolș*.
- Pîtur*, -u, pl. -i, pictor, [ital. pittore], g. Maler.
- Pîtureș*, -a, pl. -e, chip, [ven. pittura < ital. pittura], g. Bild, Malerei.
- Pîtureș*, -eșt, -esc, *pîtureșt-o-ș* tota câmera, a zugrăvi, picta, [ital. pitturare], g. malen.
- Pîțimorto*, vizitătorul de morți, g. Totenbeschauer.
- Pîzde*, -a, mr. *kizdă*, dr. *pizdă*, [*mızda], g. Scham.
- Pîrcolișe*, -a, poveste comică, avem *prcolîșă*. Cuvîntul e de origine slavă. G. komisches Märchen.
- Pîrgatorie*, purgatoriu, g. Purgatorium der Katholiken.
- Pîdiñu de lemne*, blid de lemn, [slov. pladen], friul. *plădine*, g. Holzschüssel.
- Plati*, -it, -esc, mr. *plătesc*, mgl. *plătēs* IV, dr. *plătesc*, [платити], g. bezahlen.
- Plămic*, -u, pl. -urie, flacăra, [croat. plamik], g. Flamme.
- Plăte* || *plăce*, plată, [croat. plata], g. Lohn.
- Plățe*, -a, piață, deriv. din Platz cu terminațiunea romanică.
- Plănje*, -ns, *plâng*, mr. *plîndeare*, *plîndire*, *plîmptu*, *plîmptă*, *plîngu*, mgl. *plândîri*, *plâng*, dr. plinge, [Plangere], g. weinen.
- Plăns*, mr. *plîngu*, *plăns*, substantiv din pt., g. Weinen.
- Plegni*, -it, -esc, a se-nchina, g. sich beugen.
- Pletî*, -it, -esc, mr., dr. *împleti*, mgl. *amplătēs* IV, [плетити, плета], g. flechten, stricken.
- Pleveș*, -a, mgl. *plevā*, dr. *pleavă*, [плевса], g. Spreu.
- Plivi*, -it, -esc, mgl. *plivāies* IV, a înnota, [croat. plivati] și *plivi*, a curăți a zmulge buruienile din hoidă, de es. tot *vîptu se plivē* din vbulg. *plēti*, *plēva* colligere, g. schwimmen, jäten.
- Plod*, -u, mgl., dr. *plod*, (sudslav. plod], g. Frucht.
- Ploșe*, pl. *ploș*, mr., mgl., dr. *ploaie*, *plōș*, [*Plqvja], g. Regen.
- Ploși* || *pluși*, *ploșe*, mr., ban. *ploaie*, dr. ploua, [Pluvete], g. regnen.
- Pluș*, -u, pl. -ur-le, pluș, (sudslav. pluș], g. Pflanz.
- Pluhni*, -it, -esc, a scuipa, cf. croat. *pljuknuti*, g. spucken.
- Plușeș*, -eșt, -esc (4), a ară, cf. ban. *plușari*, deriv. de la pluș, -ar, g. ackern.
- Plușeș*, -eșt, -esc, a scuipa, [croat. pljukati], g. spucken; Tot asemenea avem și *plucni*, -it, -esc (4).

- Plute*, pl. -ile, plumină, [croat. pluća], g. Lunge. *Plumire* n-am auzit în Val d'Arşa.
- Plerde*, *plerdut* || *plerzut*, *plerd*, mr. *kerdu*, mgl., dr. *perd* III, [Perdere], g. verlieren.
- Plete*, încreţitură, [sudslav. pleta], g. Falte.
- Plir*, fem. -e, la Moţi *plir* cf. Frîncu-Candrea p. 88, vrom. Cod. Vor. *pliru*, Ps. Scheiană *pliru*, mr., mgl., dr. *plm*, [Plenus], g. voll, schwanger.
- Po*, ~ de zi, ~ de noapte, ~ de jel, jumătate, amiază, miezul nopţii, jumătate din ei, [sudslav. pol], g. Hälfte, Mittag, Mitternacht.
- Po de şorec*, *po de puî*, jumătate şoarec, jumătate pasăre = liliac, g. Fledermaus.
- Pocajei*, -eît, -esc, a se căi, [croat. pokajati], g. bereuen, *pocajesc me de mele pecate*, mă căiesc de păcatele mele.
- Poclăde*, -le, *betur omir zicu pustu va veri*, carneval, [sudslav. poklade], g. Fasching.
- Pocloni*, -it, -esc, *me*, a se-nchina, *li s-a poclonit* = i s-a închinat cf. croat. klanjati se g. sich beugen, Komplimente machen.
- Pocni* || *pucni*, -it, -esc, a pocni, [slov. pokniti], g. knallen, platzen.
- Pocrov*, -u, acoperământul oalîi, g. Deckel, dr. *poerov*, g. Packtuch, Plane, [покровъ].
- Pocusi*, -it, -esc, a gusta, [sudslav. pokusiti], g. kosten.
- Pocini*, -it, -esc, a odihni, [slov. počiniti], g. ausruhen.
- Pod*, -u, pl. -uri, dr. ~, mgl. *pod* = o ladă de strins făina
- la moară, [подъ], g. Boden, Fußboden.
- Podăpri*, *voî* ~ cu un stup zidu, a propti, *voî propti zidu* cu un stîlp, g. stützen, die Wand mit einer Senle stützen.
- Podcova* || *potcova*, pl. -e, -le, *potcoavă*, [подкова], g. Hufeisen.
- Podgîrlina*, ban. fîulare, pielea ce atîrnă la vitele cornute sub gît.
- Podle* || *potle* || *pokle*, după aceea, atunci, [sudslav. pòtle], g. dann, nachher.
- Podlogu de postole*, talpa ghetelor, cf. *potlog* şi ban. *plotog*, g. Sohle, Fleck.
- Podne*, amiază, *do* ~, pin la amiază, [croat. podne], g. Mittag.
- Podrsni*, -it, -esc, a luneca, [slov. spo]drsniti], g. ausgleiten.
- Pofali*, -it, -esc, *pofalitu-mi-a o oie*, *mi s-a pierdut*, mi-a lipsit o oale, mi s-a pierdut, perfectiv din *fali*, g. wegkommen, fehlen.
- Pogini*, -it, -esc, a suferi frig şi foame, g. leiden, dulden.
- Poglavâr*, -u, pl. -i, *duhovni* şi *svetovni* ~ -i, căpetenie, [sudslav. poglavar], g. Oberhaupt.
- Pogăce*, -a, *pogace*, [porvna < ital. focaccia], g. Aschenbrotkuchen.
- Pogubi*, -it, -esc, *plerdut-âm un bou*, *crepăt-a*, a păgubi, [sudslav. pogubiti], g. verlieren, Schaden haben.
- Poîdi*, -it, -esc, a consuma, a minea de tot (perfectiv), [sudslav. pojesti], g. verzehren, aufessen.

- Polejescu*, porci, porcele se ~ cf. *glejè*, porcii și scoafele se nase, se-nmulțesc, g. sich vermehren.
- Polog*, -u, pl. -i, *ovu de su gălire când va oia*, cuiabar, [croat. pològ], g. Nestei.
- Polovi*, perfectiv de la *lovi*, [sudslav. poloviti], g. aufgreifen, anspannen.
- Polovițe*, -a, pl. -e-le, jumătate, [sudslav. polovica], g. Hälfte.
- Polână*, -a, pl. -e-le, poiana, [sudslav. poljana], g. Wiese, Ebene.
- Pomaić*, -u, Yunie, [croat. pomajić], g. Monat Juni.
- Pomalo*, incet, [sudslav. pomalo], g. langsam.
- Pomesti*, -it, -esc, a mătura, [sudslav. pomesti, -tem], g. auskehren.
- Pomiri*, -it, -esc, a se-mpăcă, deriv. de la vbulg. *mírъ* = pace cu pref. *po* — prefixat în verb.
- Ponedilec*, -u, luni, [slov. ponediljčel], g. Montag.
- Ponestra* || *ocna*, pl. -ele, fereastă, [croat. poneštra], g. Fenster.
- Poniave*, -a, pl. vele, poneavă, [croat. ponjava], g. Leintuch.
- Popăc*, -u, pl. -urle || *buricu*, pl. -urle, [slov. popčk], g. Nabel.
- Popăr* (-ir), pl. -i, piper, [croat. popar], g. Pfeffer.
- Popi*, -it, -esc, a se-mbăta, [sudslav. popiti], g. betrinken. Cf. mgl. *Popës* IV.
- Propravi*, se, -it, s-a îndreptat [po + praviti], g. sich verbessern.
- Poreden*, fem. -dna, neutru -dno, rău, [slov. poreděn], g. böse, schlecht.
- Porc*, -u, pl. -ci, -i, mr., mgl., dr. *porc*, [Porcus], g. Schwein.
- Porce*, -a, pl. -ke, -le, mr. *porcă*, scroafă, dr. *porcă* joc de copii, [Porca], g. Sau, Kinderspiel.
- Porciela* (2) || *porcița*, purcea, g. Ferkel fem.
- Porcić*, -u, pl. -i, purcel, deriv. de la *porc* + *ić*, g. Ferkel.
- Porcițe*, -a, pl. -e, -le, purcea, deriv. de la *porc* + *ițe* (= -ica), g. weibl. Ferkel.
- Porini*, -it, -esc, a împinge, [slov. poriniti], g. stoßen, schieben.
- Porăt*, *portu*, pl. -uri, -le, mr., dr. *port*, [ital. porto > croat. porat], g. Hafen.
- Porteă*, -ești, *portă*, a interesă, a trebui; a importa, [ital. portare cu lărgire de sens], g. interessieren, notwendig haben, benötigen.
- Porte*, -a, mr., dr. *poartă*, [Porta], g. Tür, Tor.
- Portun*, -u, poartă, [ital. portone], g. großes Tor.
- Posândi*, -it, -esc, a împrumuta, [vbulg. posăditi], g. leihen.
- Posede*, -ezut, -ed, *are de sevă* [ital. possedere], g. besitzen.
- Poscapei*, -ești, -esc, perfectiv de la *scapei*, a scăpa de tot, g. entweichen.
- Pospi*, -i, -esc, a presăra, cf. Glavina, Căilindaru p. 75.
- Postola*, pl. -ele, gheată, [sudslav. postola], g. Schuh, Pantoffel.
- Postolarița*, pl. -ele, femeia ciobotarului, [sudslav. *postolarica], g. Schustersfrau.
- Postolâr*, -u, pl. -i, ciobotar, [sudslav. *postolar], g. Schuster.
- Posuda*, vas după Glavina, Căilindaru p. 75, [croat. Posuda], g. Gefäß.

- Posveti*, -it, -esc, a sfinți, perfectiv, [sudslav. posvetiti], g. weihen, heiligen.
- Poșes*, -u, pl. -urle, posesiune, [croat. poșes < ital. possesso], g. Besitz.
- Poșni*, -it, -esc, a incepe, [sudslav. početi < bulg. početi ef. dr. pocinog], g. anfangen, beginnen.
- Pošten*, fem. -a, neutru -o, cinstit, [sudslav. pošten], g. ehrlich.
- Pot*, -u, sudoare, [sudslav. pot], g. Schweifs.
- Potârgeș*, -eșt, -esc, a culege stagurii, [croat. potrgati], g. abplücken; nach der Reihe abbrechen.
- Potcuși*, -it, -esc, a potcovi, [sudslav. podkovati, -kujem], g. beschlagen.
- Potcni*, -it, -esc, a trage, [potegniti], g. ziehen, anziehen.
- Potepi*, -it, -esc, a încălzi, cf. croat. potoplitii, g. wärmen.
- Potestât*, -u, pl. -ți, -i, primar, [croat. poteštât < ital. ven. podestâ], g. Gemeindevorsteher.
- Potezeș*, -eșt, -esc, a trage, [slov. potezati], g. anziehen.
- Poti*, -it, -esc refl., a asuda, [sudslav. potiti], g. schwitzen.
- Potirpi*, -it, -esc, a răbda, vezi Glavina, Căilindaru p. 75, [croat. potrpjeti], g. gedulden.
- Potok*, -u, pl. -ki, -curle, riü, [sudslav. potok], g. Fluß.
- Potop* (6), potop, inundare, g. Überschwemmung. Cuv. se derivă din vbulg. topiti + prefixul po = inundare.
- Potriba*, trebuință, [croat. potriba], g. Bedürfnis.
- Potribân*, fem. -ne, necesar, [croat. potreban], g. notwendig.
- Povadi și zvadi*, -it, -esc, a scoate afară, [deriv. vaditi cu pref. po-și izb-], g. schöpfen, herausnehmen.
- Poveretu* || *siromăhu*, sârmanu, [istr. poverëto], g. armer Teufel.
- Poveru*, sâracu, [ital. povero], g. Armer.
- Pozdravi*, -it, -esc, a saluta, [sudslav. pozdraviti], g. grüßen.
- Pozimăc*, -u, toamnă, [slov. poziměk], g. Herbst.
- Pravițe*, -a, adevăr, dreptate vezi Glavina, Căilindaru p. 75, [croat. pravica], g. Recht, Gerechtigkeit.
- Prăh*, -u, praf, [прахъ], g. Staub, Pulver. Cf. *prăh de pușcă* și *pre căle-i tot prăh*.
- Prățice*, -a, călindar, praxa vieții, [croat. prătika], g. Kalender, Lebenspraxis. Explicația ir. ce am primit e: *prățica de sfeți cum se clemu și de vreme cum va fi*.
- Prăv*, -e, -o, adevărat, [sudslav. prav], g. wahr, richtig.
- Prăzăn*, -zna, -zno, [slov. prázěn], g. leer după Weigand.
- Prăji*, -it, -esc, a frige, prăji, [пpакити], g. braten, cf. mgl. *präjcs* IV.
- Pre*, mr., mgl. *pri*, 1° prepoziție, *pre, pri*, g. auf, in, durch; 2° prefixul *prea* — cinstit, g. zu, sehr. [Per și slav. přě].
- Predice*, -a, pl. -ke, -le, predică, [ven. predica, croat. predika], g. Predigt.
- Predikeș*, -eșt, -esc, predica, [ven. predicăr], g. predigen.
- Prénde*, pre unde, analog cu *dende*, de unde, g. wodurch.

- Prepelița*, pl. -ele, dr. prepeliță, it. quaglia, g. Wachtel, [cf. Cihac II, 259 vbulg. prëpelb, prëpelica].
- Presün*, fem. -sna, neutru -sno, crud, [slov. presën], g. roh, frisch.
- Preste*, preste, peste, mr. *pristi*, *pști*, mgl. *pristi*, [Per + extra], g. über, hin.
- Președe*, -zut, -șed, a se muta, deriv. din pre + șed analog cu sudslav. preseliti, g. übersiedeln.
- Preș*, -u, pl. -urle, preș, [Prëtium], g. Preis.
- Previ*, -u, pl. -ți, mr. *preflu*, preut, preot, [Prëbïter], g. Priester.
- Prigodă*, -a, ban. *prigoadă*, afacere, [slov. prigóda], g. Angelegenheit.
- Prigriži*, prefectiv de la *gristi*, -zem, ~ un cus cu dinții, a roade cu dinții o bucată, g. abbeissen, wegkauen, benagen.
- Priatel*, -u, pl. -i, -i, mgl. *priatil*, prietin, [sudslav. priatelj], g. Freund.
- Priatelstvo*, prietenie, [sudslav. priateljstvo], g. Freundschaft.
- Pricu* (4) cf. ban. *pircu*, peste, preste, [Per + cum?], g. durch, querdurch.
- Pričesti*, -it, -esc, a se cumineca, [sudslav. pričestiti], g. zum Abendmahl gehen.
- Prikiteži*, -eži, -esc, a arunca, [pref. pri + hitati sudslavic], g. werfen.
- Priiideži*, -eži, -esc, a rumega, [croat. prejedati], g. wiederkauen.
- Prijivi*, -it, -esc, a trăi, [croat. priživiti], g. leben, überleben.
- Prikini*, -it, -esc, a scrînti, a frînge, [slov. prikiniti], g. abbrechen. Cf. Romania XXXII, 332.
- Prikriji*, -it, -esc, a încrucisa, [croat. prekrižiti], g. bekreuzigen.
- Prili*, -it, -esc, a arunca de es. apă, [croat. Priliti], g. zugiefsen.
- Primaveșe*, -a, mr. *primuveară*, *prumuveară*, *prumuvearü*, *primăveară*, mgl. *primaveșă*, *primăvară*, [Primavëra], g. Frühling.
- Primer*, -u, pl. -i, exemplu, [croat. primjer, serb. primer], g. Beispiel.
- Primi*, -it, -esc, a primi, [sudslav. primiti], g. erhalten.
- Primoji*, -it, -esc, a putea, [cf. vbulg. moğa + pref. pri], g. können.
- Primunti*, -it, -esc, a se supăra, năcăji, g. sich erzürnen.
- Primure* || *ă mie preșă*, obosit, [ital. premura], g. Eifer, Anstrengung.
- Prin*, mr., mgl., dr. *prin*, [Per + in], g. durch.
- Prinde*, -ns, -du, mgl. *prind*, mr., dr. *apriind*, [Appre(h)endëre], g. anzünden.
- Printre*, printre, prente, [Perinter], g. zwischen, durch.
- Prinçip*, -u, pl. -i, prinçipe, [croat. prinçip < ven. principo], g. Fürst.
- Priori*, -it, -esc, a ogori, [preorati], g. umpflügen.
- Pripeti*, -it, -è, a se întîmpla, [pripetiti], g. sich ereignen, geschehen.
- Pripravi*, -it, -esc, a pregăti, [sudslav. pripraviti], g. vorrichten.
- Prirugă*, -ât, *rogu*, a se ruga, deriv. din pref. pri + rugă, g. durch Bitten etwas erlangen.

- Priseți*, -it, -esc, a tăia, [slov. priseći], g. durchschneiden, spalten.
- Prislipti*, -it, -esc(u), a înșala, g. betrügen.
- Prisluji*, -it, -esc, a ciștiga prin slujbă, [slov. prislužiti], g. verdienen.
- Pristrași*, -it, -esc, a se-nfrica, [croat. pristrašiti], g. erschrecken.
- Prisupereși*, -eși, a întrece, g. überholen, übertreffen.
- Pritisni*, -it, -esc, a apăsa, [slov. pritisniti], g. drücken.
- Privari*, -it, -esc, a înșela, [croat. privariti], g. betrügen.
- Privéc*, prea mult, prea tare, [croat. priveć], g. zu sehr.
- Probę*, -a, pl. -e, încercare, probă cf. Glavina, Căldăraru p. 75], sudslav. proba, magh. próba], g. Probe; vezi verbul *provęi*.
- Probiâte* după Weigand Meisel, [croat. probijać, g. Durchschlag, Durchhammer].
- Probudi*, -it, -esc, a trezi și reflexiv, [croat. probuditi (se)], g. aufwecken, erwachen.
- Profundeși*, -e, adinc, -ă, [ital. profundare], g. tief.
- Prohladi* || *ofrișkeși* a reci, deriv. cu pref. pro- din *hlady* (umbră) cf. prohladivati se croat. sich abkühlen.
- Proli*, -it, -esc, a vărsa, [croat. proliti], g. ver-, ausgießen.
- Prolic*, -u, primăvară, [croat. prolíc], g. Frühling.
- Prometeși*, -eși, -esc, a făgădui, [ital. promettere, ven. prométer], g. versprechen.
- Propadi*, -it, -esc, a consuma, [sudslav. propasti, -padem], g. zu Grunde gehen.
- Prope*, mr. *apriūapea*, ~ *di mini*, *him apriūapea*, mgl. *proapi*, dr. *aproape*, [lat. Adprope], g. nahe.
- Propela* || *propile*, Crucifix, [sudslav. propelo], g. Kruzifix.
- Propriu* || *a mew*, propriu, [ital. proprio], g. eigen.
- Proroc*, -u, pl. *ē*, profet, [upo-рокъ], g. Prophet.
- Prospi*, -it, -esc, după Weigand herausfielsen, [croat. spiti, g. eilen cu pref. pro-].
- Proști*, -it, -esc, a cети, [pro + štati], g. lesen.
- Proși*: *cerne*, *mezēn proși farira pre sitū* = mergen să cernem faina cu sita, g. durchsieben.
- Proșidelnitę* || *passabroda*, pîlnie, cf. slov. cedilnica, străcurătoare, g. Trichter.
- Proșidi*, -it, -esc, a străcura, [croat. prociditi], g. durchsieben.
- Provașe*, abort, [croat. proviža], g. Abort.
- Proveși*, -eși, -esc, a proba, [ven. provār], g. versuchen.
- Providi*, -it, -esc, a provede, [croat. providiti], g. sorgen.
- Prdet*, -u, beșină, [slov. prđec], g. Furz.
- Prsten*, inel cu piatră, [croat. prsten], g. Ring.
- Prvi*, -a, -o, cel dintîiu, [slav. prvi], g. erste.
- Psât*, păsat, ban. *pisat*, [Pē(n)satum de la penso], g. Schrot.
- Pucșe*, -a, pușcă (Metateza), [sudslav. puška, pukša], g. Gewehr.
- Puf* || *buf* interj., puf, g. Puff.
- Puhalnița* za *un foc puși*, țava de suflat în foc, [croat. puhalnica], g. Blasrohr zum Feueranblasen.

- Puhăţ*, -eţ, -esc, a sufla, a respira, [sudslav. puhati], g. atmen, blasen.
- Pula*, Pola, [slov. Pula], g. Pola.
- Pulăstru*, puşor, [istr. pulastro], g. Hühnchen.
- Pulente*, -a, mămăligă, [ital. polenta].
- Pul*, -u, pl. -i, mr., mgl. *pul* (puł, pasăre), *pu*, [*Pülleus], g. Hühnchen, Vogel.
- Puie*, -a, puică, [*Püllea], g. weibliches Hühnchen.
- Puliţ*, -u, puiuş, dim. de la *pu*, g. Hühnlein.
- Puliţe*, -a, puşoară, dim. de la *puie*, g. weibliches Hühnchen.
- Pumă*, pl. -ele, spumă, când se vaca muze când se mulge vaca spuma de pe lapte, g. Schaum.
- Pumăn*, *pumnu*, pl. -i, mr., mgl. *pulm*, *pumn*, [Pūgnus], g. Faust, Faustschlag.
- Pumpe*, -a, pl. -e, -le, pompă, [ital. pompa], g. Pumpe.
- Puneţ*, pl. *punţi*, cu acu când *cărpim*, [croat. punat < ital. punto], g. Nadelstich.
- Punte*, -a, vârful cuşitului, [ital. punta], g. Spitze.
- Pup* şi *oclu*, mugure, g. Knospe. Cf. pentru etimologie Puşcariu, Etym. Wtb. d. rum. Spr. p. 124.
- Pupe*, -a, mr., mgl., dr. *pulpă*, [Pulpa], g. Wade.
- Pur*, totuş, *ma pur*, dar totuş, [croat. pur], g. aber doch.
- Pure*, *pus*, *pur*, *pu*, mr., mgl., dr. *pun*, [Ponere], g. legen, setzen.
- Purec* || *pureţ*, -u, pl. -i, mr. *puric*, mgl. *puric*, *purit*, [Pūlex, -icem], g. Floh.
- Pure* || *purevina*, curcă, [croat. pūra], g. Truthenne.
- Puric* || *purit*, -u, puł de curcă, [croat. purić], g. junger Truthahn.
- Purman*, -u, curcan, [croat. purman], g. Truthahn.
- Purtă*, -ăt, *port*, mr., mgl., dr. *port*, [Portare], g. tragen.
- Pust*, carneval, [sudslav. püst], g. Fasching.
- Pusti*, -it, -esc, a lăsa, [sudslav. pustiti], g. verlassen.
- Pustiña*, *an codru*, pnstietate, [sudslav. pustinja], g. Wüste.
- Pustiñak*, -u, sihastru, [croat. pustinjak], g. Einsiedler.
- Puşi*, -it, -esc, a sufla, [croat. puhati, pušem], g. hauchen, blasen.
- Pute*, *putut*, *pot*, mr., mgl., dr. *pot*, [*Potere], g. können.
- Putriku*, pl. -k-i, butoi, poloboc, [slv. pūtrih, eine Art Handkrug], g. Fals.
- Puţ*, -u, mr., dr. ~, [Pūteus], g. Brunnen.
- Puţe*, -a, mr., mgl., dr. *puţă*, pennis, g. männliches Glied, ir. Schamteil der Kinder, [*Putea].
- Putin*, mr. *puţin*, *psin*, mgl. *puţan*, dr. *puţin*, [*Pūtinus], g. wenig.
- Rabi*, -it, -esc, a lucra, [sudslav. rabiti], g. arbeiten, fröhnen.
- Rabiţ*, turbat, de om se zice şi *zădăn*, mînios foc, pt. pf. de la ven. rabiār < ital. arrabbiare, g. wütend, sehr zornig.
- Racăţă*, -ăt, -ăt(u), prinde, cf. *acată*, [Re + *adcaptiare], g. packen, wieder packen.
- Racnic* cf. croat. rakno Art Frauenshawl, Frauentuch vezl şi *şpalinu*.
- Răcun*, -u, socoată, [sudslav. račun < it. razione], g. Rechnung.

- Răcuneș**, -eșt, -esc, a număra, a socoti, [sudslav. računati], g. zählen, rechnen.
- Rădeș**, -eșt, rădu || ve rădo, a se bucura, a dori, deriv. de la adjectivul sudslav. rad, g. gern, gern haben, begehren.
- Rădié**, -u, sălată, [croat. radié < ital. radichio], g. Zichorie (Cichorium intybus) als Salat gegessen.
- Răkișe**, -a, mr. raki, mgl. rächü, dr. rachiü, rächie, ngr. raxi, [turc. araqy], g. Schnaps.
- Răkișe**, -a, pl. -e, răchită, [pakyta], g. Bachweide.
- Rămareș** || remareș, -măș, -măr(u), cf. la Moșii râmurea, Frîncu-Candrea p. 88, mr. ar(ă)min, -mas II și râmîn III, mgl. râmân, -mas III, dr. râmînea, [Remanëre, -ma(n)sium], g. zurückbleiben.
- Rămnîșe**, pl. -e, șeș, [sudslav. ravnica], cf. ravnic || ramnic din dial. mgl., g. Ebene.
- Răni**, -it, -esc, mr. nă adraș rană (mî făcuî rană), căci rană e-ntoate dialectele rominești, dr. rāni, [ранити], g. verwunden.
- Rătezeș**, -eșt, -esc, roba cînd se pure uscă pre șpăg, a întinde bainele pre sfoară, [sudslav. rastezati], g. ausspannen.
- Rată**, -ăt, (a)rātu, mr. ț-arăt, a arăta, [Elatare], g. zeigen; cf. (a)rată.
- Rătonu**, ban. (ră-) rețonu, rațoi, g. Enterich.
- Răc**, -u, pl. răc, -i, rac, [ракъ], g. Krebs.
- Răclîș** (ca și scriîna), ractă, [vbulg. raklîș], g. Sarg.
- Răce**, mr. arate, mgl. rați, dr. rece, [Rece(n)s], g. kalt.
- Răd**, șo ve âm rāda, vî am drag, [slov. rad iméti], g. gern haben.
- Răș**, -u, mgl., dr. rāi, [раи], g. Paradis.
- Rām**, aramă, [ven. ramo > croat. ram], g. Kupfer.
- Rănș**, -a, mr., mgl., dr. rană, [рана], g. Wunde.
- Răspș**, -a, rîndea, [croat. Rašpa], g. Hobel.
- Rășșe**, -a, rașă, [croat. raca], g. Ente.
- Răzum**, sens, [croat. razum], g. Verstand.
- Răzumăn**, ke are căp bur și razumliv, deștept, [slov. razumliv], g. verständig.
- Rănșe**, -a, mr. arūndă, rănșă, g. Magen.
- Răstêtele** (4), laturile încruciate din fereasta celuiî de spovedanie la Catolicî, g. die übereinander gekrenzten Latten der Fenster der Beichtzelle.
- Rebăt**, -u, pl. repti, vrăbete, [croat. (v)rebac], g. Sperling.
- Recin** || urekinu, -e, -le, cercel, [croat. o)rečin < ital. orecchino], g. Ohrgehänge.
- Rédăc**, fem. retcă, neutru retco, rar, [slov. reděk], g. spärlich.
- Rédinș**, pl. -e, frine, ital. rēdina, g. Zügel.
- Redi**, -it, -esc, a rîndui, a griji, [vbulg. rēditi, slav., merid. rediti], g. anordnen.
- Regaleș**, -eșt, -esc, a dărui, [ital. regalare], g. schenken.
- Regâl**, -u, pl. -i, dar, [ital. regalo], g. Geschenk.
- Remedișeș**, -eșt, -esc, a ajuta, a vindeca, [ven. remediär < ital. rimediare], g. abhelfen, heilen.

- Rempigeș*, refl., se cățe-n brațetă, se acată de braț, [ven. rampegarse], g. sich anklammern.
- Report*, raport, țesăru-l clemē na report, împăratu il chiamă la raport, vezi Texte p. 75, g. Rapport.
- Rescalțē* || *reskini*, a crăpă, a despica, [sudslav. raskalati], g. spalten.
- Rescără*, -ăt, -scărc(u), mr. discărcari, -at, -arcu, mgl. discarc, vb. I, dr. descarc, [*Discarricare cu prefixul slav. raz-, ir. res-], g. entladen, abladen.
- Rescântēș*, -eșt, -esc, dr. descânt, mr. discântu, mgl. discânt, [*Discantare], g. entzaubern.
- resclide*, -clis, -clid(u), mr., mgl. diščlid, -clis III, dr. deșchid, [Raz + cluděre], g. öffnen.
- Rescoperi*, -it, -cofer(u), mr. discoapir, dr. descopăr, [Raz + cooperire], g. enthüllen.
- Rescuheș*, -eșt, -esc, a fierbe de tot cf. coc : răscoc, [croat. raskuhati], g. zerkochen.
- Rescuț*, fem. -eș, mr. discult, dr. descult, [*Discüleius], g. barfüßig.
- Rescuță*, -ăt, -cut, mr. discalțu, dr. descult, [Disculciare], g. die Schuhe ausziehen.
- Rescici* || *prisăci*, a crăpa (lemne), [croat. razsici], g. spalten.
- Resgletă*, -ăt, -eș, desghieța și dial. dăjgeță, cf. contrarul înghieța, [*Dis-glacciare], g. das Eis lösen, schmelzen.
- Reshitēș*, -eșt, -esc, gunoșu se reshitē, a resfiră, [slov. razhitati], g. auseinanderwerfen.
- Reslargēș*, -eșt, -gesc, a lărgi, [raz + ital. largare], g. erweitern.
- Reslegă*, -ăt, -legu, mr. dislegu, mgl. disleg, dr. desleg, Dislīgare cu pref. slav. raz-], g. losbinden.
- Resmeță*, -ăt, -meț, desvăt, [Raz + vitiare din *Disvitiare cf. și *Invitiare], g. verlernen.
- Respareș*, -eșt, -esc, a crăpă, a sfirtecă pivelea, g. zerschneiden, -splittern.
- Resparti*, -it, -țesc, mr. dispartu, mgl. dispart, dr. despart, [*Dispartire cu pref. slav. raz-], g. verteilen, trennen.
- Respi*, -it, -esc, a respira, o bșe de vipt se respē, o traistă de grăunțe se resfiră, dr. răsipi, [разсыпати], g. verstreuen.
- Respișteș*, -eșt, -esc, a tăia în bucăți, g. zerstückeln.
- Respulă*, -ăt, -polu, a se dezbracă, când se mere durmi se respolă (la culcare se dezbracă), fațolu se omulē, fasoalea se despoale de ghije, mr., mgl. dispolu, dr. despoi, [Dispoliare], g. berauben, entkleiden, losmachen (z. B. Fisolen von den Hülsen).
- Respundi* || *otgovori*, a răspunde, [Respondere], g. antworten.
- Restoli*, -it, -lesc, a topi, [sudslav. raztaliti], g. schmelzen.
- Restjeș*, -eșt, -esc, a face în bucăți, g. in Stücke zerschneiden.
- Reșiri*, -it, -esc, a lărgi, [slov. razširiti], g. erweitern.
- Revolucion*, regulgit n-ân, revoluție, [ital. rivoluzione], g. Revolution.
- Rev*, fem. rē, mr. a]rău, rao, mgl. rāu, rașă, dr. rāu, rea, [Reus, -a], g. schlecht.
- Rezbi*, -it, -esc, a sparge, dr. rāzbi, pătrunde, [разъбить], g. brechen; durchdringen.

- Rezdeli*, -it, -esc, a împărți, [slov. razdeliti], g. austellen.
- Reziadi*, -it, -esc, a minia, [slov. razjaditi], g. ürgern, erzürnen.
- Rezluci*, -it, -esc, a luci, compus din raz (rez) + luci, g. erleuchten.
- Riba*, pl. -e, -le, pește, [sudslav. riba], g. Fisch.
- Rice*, -a, orașul Fiume, [croat. Rika], g. Fiume.
- Ricord*, -u, amintire, [ital. ricordo], g. Erinnerung.
- Rige*, -a, șir, [ital. riga], g. Zeile.
- Rigvård*, -u, einste, [ital. riguardo], g. Achtung.
- Rim*, Roma, [sudslav. Rim], g. Rom.
- Rinfreskeži* || *ofriskeži* și *prohladi*, a improspătă, [ven. rinfrescâr], g. erfrischen.
- Rini*, -it, -esc, dr. ~, mr. arnese, dr. urnese, [slov. riniti], g. stolsen.
- Ritorneži*, -eži, -esc, întorc, întorn, [ital. ritornare], g. zurückkehren.
- Risčeži*, -eži, -esc, și *riskeži*, a risca, [ven. rischiâr], g. wagen.
- Riveži* (cu vaporu), a ajunge, [ven. rivâr < ital. arrivare], g. ankommen.
- Rivideži* || *popravi* și *pocai se* (de pecâte), a îndrepta și refl., [ven. rivederse], g. einen Fehler einsehen; bereuen.
- Robe*, -a, haina, [ven., ital., croat. roba], g. Kleid.
- Rodbine*, -a, neam, rudă, [croat. rodbina], g. Verwandte. Cf. Călindaru lui Glavina p. 76, de alt fel vezî și *rodvina*.
- Rodeži* după Weigand nu mi se pare corect. A rumega se zice în acest dialect *prideži* (wieder-
Popovici, Dial. rom. din Istria. 2.
- kauen) și nagen e *glode*, -it, -esc, *poštola face julu* (gloditură, jultură).
- Roditel*, -i, părinti, [sudslav. roditelj], g. Eltern.
- Rodvine*, -a, pl. -e, rudenie, neam, [slov. rodovina], g. Verwandtschaft.
- Roșiș*, fem. -e, mr. aroș, mgl. roși, dr. roș, [Roseus, -a], g. rot.
- Român* (5) ca și în dr. roman, mușetel, g. Kamille.
- Roni*, -it, -esc, a se surpa, *zidu se ronê*, *rezronit-s-a*, a căzut de tot, [croat. roniti], g. herabrollen, -fallen. De pamint se zice: *pcmintu se rușe ân pre vâlê* (să surpă).
- Rose*, -a, rouă, [sudslav. rosa], g. Tau.
- Roșcateži*, -eži, -esc, a zurâi, g. klirren, *roșcatenda* = zurâind, (lanțul).
- Roșnicu e fațolu*, cirpa din cap, [slov. ročnik], g. Kopftuch der Weiber in S.
- Rožigeži*, -eži, -esc, a cistiga, [ven. rozegâr], g. gewinnen.
- Rojite*, -a, pl. -e, floare, [croat. rožica, dr. rujiță], g. Blumen.
- Rubid*, -e, rug, [croat. rubida], g. Brombeere.
- Rubidnițe*, -a, tufă de rug, [croat. rubidnica], g. Brombeerstrauch.
- Rubine*, haine, [croat. rubina], g. Leibwäsche.
- Rucenița*, dejunul, cf. *Ruceți*; g. Frühstück.
- Ruceži*, *ruči*, -it, -esc, a dejuna, [croat. ručati], g. frühstücken.
- Rucițe*, -a, leucă, coarnele plugului, [croat. ručica], g. Handhabe, Pflugsterz, -rüster.

- Rugă*, -ăt, *rogu*, mr., mgl. *rog* (mî), dr. *mü rog*, [Rogäre], g. beten.
- Rugăt*, dr. *rugat vezî și molîtoe*, -ițe, rugăciune, [Rogatum], g. Bitte.
- Rușe*, -a, pl. -e, florî, rușă, [роза], g. Rose. *Rușa* cf. Romania XXXII, 332 înseamnă și floarea strugurului.
- Rukelu de âțe*, o cărică de ață, [ital. + rocchello], g. Zwirispule.
- Rukeși* || *bukeși*, a zbieră (de vaci), [croat. rukati], g. brüllen.
- Rumer*, pl. -i, *romîn*, mr. *armîn*, numirea veche după Ireneo della Croce a Istroromînilor.
- Rumeră* || *broși* numără, [Numere], g. zählen.
- Rumunేశki* || *vlășki*, *cuvîntă* ~ vorbește ruminește, g. spricht rumänisch.
- Rupe*, -a, rîpă, [ital. rupe], g. Felsriese.
- Rușire*, la Moși ~ cf. Frincu-Candrea p. 88, tot asemenea și în vrom. cf. Ps. Scheiană, mr. *arușine*, mgl. *rușani*, dr. *rușine*, [*Rosinus], g. Scham.
- Ruină*, -nesc, ruina, [ven. rovinar], g. verderben.
- Sadi*, -it, -esc, a planta, [садиш], g. pflanzen.
- Sajete*, -a || *strela ucide*, *hitit-a* în 5 *piștoleț-a*, săgeată (ucide, a lovit), [ven. sa(i)jeta], g. Blitz.
- Sajetă*, -ăt, -esc după Maiorescu, eă am notat *gmi*, -it, -e, a fulgeră, [ven. saetăr cf. croat. grmjeti], g. donnern, schlagen (vom Blitz).
- Saki*, -a, -o, fiecare, fiiece, mgl. *sfacă*, [croat. saki, -a, -o], g. jeder.
- Salbun*, -u, năsip, [croat. salbun], g. Sand.
- Salățe*, -a. mr., dr. *sălată*, alb. *salate*, [ngr. *saláta*], g. Salat.
- Saluteși* || *pozdravi*, a saluta, [ven. salutăr], g. grüßen.
- Samo*, număi, [croat. samo], g. nur, allein, blofs.
- Sapă*, -ăt, *sap*, mr., mgl., dr. *sap I*, [*Sappäre], g. hacken, graben.
- Sapun*, -u, *sapă*, g. Hacke, lat. *sappa*, ital. *zappa* cu suffixul -un din -one, în celelalte dialecte romîne e *sapă*.
- Sapun*, săpun [сапунъ] || *zălfa*, g. Seife.
- Sară*, -ăt (S), a sără, mr. și mgl. *ansar*, dr. *sărez*, [Salo, -are], g. salzen cf. *sarăt*.
- Sarăt*, -e, sărat, [*Salatus], g. gesalzen.
- Satú*, mr., mgl., dr. *sătul*, [Sattulus], g. satt.
- Satură*, -ăt, *satur*, mr., dr. *satur* (mî, mü), [Satürare], g. sättigen.
- Săble*, -a, sabie, [сабля de aici și magh. szablya], g. Säbel.
- Săc*, -u, pl. *săc*, -i, mr. și mgl. *sac*, pl. *sași*, dr. *sac*, pl. *saci*, [Saccus], g. Sack.
- Săce*, -a, pl. -ke, -le, pungă, [ven. saca], g. Bürse.
- Sântolu* || *cumpăru* și *sântola* || *botra* și *cuma* (4), naș, -ă, [ven. Santolo], g. Pate, -ia.
- Săpe*, -a, suflet, -are, abur, [croat. sapa], g. Dunst, Ausdünstung.
- Săre*, *săra*, mr. și dr. *sare*, mgl. *sari*, [Sal, -is], g. Salz.
- Sărțire* || *sărțire*, -a, pl. -e, vrom. *сарца* în Cod. Vor., la Frincu-Candrea *însărcira*, mr. *sărțină*, dr. *sarcină*, [Sarcina], g. Bürde, Last. Cf. și Romania XXXII, 332

- ir. *în sârçiră-î* grosse, enceinte, g. schwanger.
- Sămbăte* || *sînbăte*, mr. *sîm-*, *săm-bătă*, dr. *sîmbătă*, [vulg. *şabota*], g. Samstag.
- Sămbur*, -e după Nanu în 8, în 4 am notat *peşt(k)işa*, simbur, g. Kern.
- Să-*, *simăni*, -u, tîrg, bilciu, [slov. *seménj*], g. Markt.
- Săndeţ*, -u, pl. -i, judecător, [vulg. *şadcb*], g. Richter.
- Săndi*, -it, -esc, a judeca, cf. dr. *osîndi*, [vulg. *şaditi*], g. richten.
- Sănje*, -le, mr. *sîndi*, pl. -uri, mgl. *sândi*, dr. *sînge*, [Sanquen sau Sanquis], g. Blut.
- Sănt* după Nanu, eŭ am notat *sveti*, -a, de es. *sveta Maria* şi nu *sănta Maria*, mr. *sîntu*, dr. *şînt*, *sînt*, [vulg. *svetb*], g. heilig.
- Săr*, -ă, cf. *sărătos* în vrom. şi la Moţi, vezi Frîncu-Candrea p. 88, mr. *sîn*, *sân* şi *sîntos*, mgl. *sî-nătos* [Sanus, -a], g. gesund, kräftig.
- Sărăcin*, dr., ban. *sărăsină*, istr. *şarezin*, ven. *sarasin*, g. Buchweizen (= hrişcă).
- Scadă*, -ăt, *scădu*, mr. *mi scaldu*, mgl. şi dr. *mi (mă) scald*, [Ex-caldare], g. baden.
- Scăfonite*, ciorapî de bărbăţi, ceî de femeî sînt *biţve*, -ele, [deriv. din ital. *scoffone* + *ica* ciorapî ce purtaŭ călugari], g. Männerstrümpfe aus Wolle.
- Scalona* = *ăi*, -u, *ăi*, forma italiană, [ven. *scalogna*, ital. -*gno*], g. Schlotte.
- Scandic*, -u, diminutiv de la *scăndu*, scaun mic, g. Schemel.
- Scapin*, -u, partea de jos a cioră-pului, [ital. *scappino*], g. Socke.
- Scapă*, -ăt, *scăp(u)*, mr. *ascipari*, -at, *ascap*, mgl. *scap* vb. I, *scăpă*, [*Excappare], g. entkommen.
- Scapuleţ*, -eţ, -esc, a slobozi, a elibera, [ven. *scapular*, croat. *skapulati*], g. losmachen, befreien.
- Scarpel*, -u, || *şarpinu* (4), daltă, [ital. *scarpello* — *scalpello*, forma paralelă s-a desvoltat prin dis-similaţie], g. Meißel.
- Scarpă*, -eţ, -esc, a scobi, a sculpta, [din ital. *scapellare* nu se poate deriva; să fie oare scarpare, abbüschēn, abdachen, die Form einer Büschung geben?], g. meißeln.
- Scăcoviţe*, -a, pl. -e-le, licuşti cf. mgl. *scăculeţi*, [croat. *skakavica*], g. Heuschrecke.
- Scăndu*, mgl. *scand*, scanu, g. Sessel.
- Scărpe*, -a, pl. -e-le || *poştola*, -e, ghete, [ital. *scarpa*], g. Schuh.
- Scăveţ*, Tresterwein cf. slov. *skavěc*.
- Scîrbe*, -a, pl. -e, grijă, [skrb fem.], g. Sorge.
- Scîrbi*, -it, -esc, a purta grije, [eroat. *skrbiti*], g. sorgen.
- Scoci*, -it, -esc, a sări, [sudslav. *skočiti*], g. springen.
- Scobi*, -it, -esc, *firu se scobî*, a scobi, a zmulge [Skobliti], g. rupfen, zupfen.
- Scof*, -u (4) la Byhan p. 339 e inexact, căci fraza: *scofu-î pre căp la vescovu, cărle ferme ne arată, că atît Nanu cit şi Maşo-rescu n-au dat înţelesul corect. Scof e căciula (comănacul) episcopului catolic.*

- Scopei*, -eșt, -esc, a săpa, [sudslav. izkopati], g. ausgraben.
- Scote*, scos, scot, mr. scoatire, scuteare, scos, scot, mgl. scot vb. III, dr. scot, [*Excotere], g. hervorziehen, ausreißen.
- Scrâne* || ~ișe, -e, timple, [croat. skranje], d. Schläfe.
- Scrinișe*, -a, (4, 8), dulăpel, [slov. skrinjica], g. Kästchen.
- Scrob*, -u, dr. scrob, in Ir. e și nume de familie, [sudslav. skrob], g. Brei aus Mehl mit Milch.
- Scușeș*, -eșt, -esc, sughiță cind îl doare, [croat. skučati], g. jammern; ächzen.
- Sculă*, -ăt, scolu și refl. me ~, mr., mgl. și dr. scol și mă scol, [*Excüb(ü)lare după Pușcariu, Etym. Wtb. d. rum. Spr. p. 140], g. aufstehen; aufwecken.
- Scupa*, la un loc, împreună, [croat. skupa], g. zusammen.
- Scurt*, -e, mr. șurtu, scurt, der. din curtus sub infl. În scurtetz < excurto, g. kurz.
- Scurtă*, -ăt, -ez, mr. șurtari, -at, -edu, dr. scurta, [Excurtare], g. kürzen.
- Scutec* e rubina, pînă de înfășat copilul; ~ în ir. e cătrînța ridicată cu colțurile prinse în frimbie cînd se sprijinește ceva în ea, de es. *dă-m un scutec de nuc, de radić* = *dăm* o cătrînță de nuc, de sălată, g. Schürze voll.
- Scuzăș*, -eșt, -ez, a scuza, [ven. scuzar], g. entschuldigen.
- Săocni*, -it, -esc, a ciocni (găina ea să mince puil) și nu a circăi (zwitschern), g. anlocken, rufen (die Henne die Kleinen).
- Se*, 1) pron. refl. să, 2) conjuncție dacă, mr. s, si, se, seastî că de e, dacă, mgl. si, sa, în vrom. se, [Se pentru Si și se], g. sich; wenn.
- Sec*, secă, mr., dr. sec, [Siccus], g. trocken.
- Secă*, -ăt, sec || uscă, mr. sec, dr. sicc, siccă, [Siccare], g. austrocknen.
- Secăre*, -a, mr., mgl. sicară, dr. sūcară, [Secăle], g. Roggen.
- Secōndo*, conform, [ital. secondo], g. gemäls.
- Secure*, -a, mr. secure după Weigand, mgl. sicuri, dr. sūcure, [Securis], g. Beil.
- Sedle*, -a, șea, [sudslav. sedlo], g. Sattel.
- Sek*, un vas mic de aramă după Maiorescu, [ven. Sechio], g. Kupferbeimer.
- Seliște*, loc de sat, sat, [селште], g. Ortschaft, Dorf.
- Selo*, sat cf. Nōselo din Novoselo preste *no(f)selo satul nou, [sudslav. selo], g. Dorf.
- Semințe*, -a, mr., mgl. simintă, dr. sūmintă, [*Sementia], g. Samen.
- Semiră*, -ăt, semiru, mr. seamin I, mgl. semin I, siminat, dr. samün, [Seminare], g. säen. În vrom. *semură* cf. Cod. Vor. glosar p. 234 și la Moșî în Frîncu-Candrea p. 88, e *samără* = samănă, sūmărător, -oare, -ură.
- Señal*, -u, semn la oï, [ital. segnale], g. Zeichen, Merkzeichen.
- Señeș*, -eșt, -esc, a semna, mr. simneș, [ital. segnare], g. mit einem Abzeichen versehen.
- Sestricne*, -a, nepoată de soră, [sudslav. sestrična], g. Schwester-tochter.

- Sesule*, -a, pl. -e, lopată de lemn, [ven. sessola], g. Wasserschaufel.
- Seș*, *șe*, *lui*, *lei*, pl. *șel*, *șele*, lor, mr. *su*, *sa*, g. d. *sui*, *săi* p. a lor, mgl. *su*, *sa*, pl. *șeili*, *șeli*, *sali*, dr. *süü*, *sa*, pl. *süü*, *sale*, [*Sous, s(u)a], g. seiner.
- Sereș*, -a, pl. *serle*, mr. *șearü*, mgl. *serü*, dr. *searü*, *sarü*, [Sera], g. Abend.
- Șete*, -a, mr. *șeati*, *șeți*, mgl. *șeti*, dr. *șete*, [Sitis], g. Durst.
- Sfurdäl*, -u, cu ce se vrula svirtë, sfredel, mgl. *sfurdäl*, [bulg. sfredel din vbulg. svrldnл], g. Bohrer.
- Sfirä* || *sope*, a cînta din fluier, [свирати], g. pfeifen.
- Sforțel*, -eșt, -esc || refl. a constrînge, a se sforța, [ven. sforzar], g. zwingen, bestreben (de es. s-a sforțit digni = s-a silit (trudit) a ridica).
- Si* || *și* || *iä*, da, așa, [ital. si < lat. sic], g. ja.
- Sigil* || *petät* și *petät*, pecet(e), [печатъ], g. Siegel.
- Sigurno*, adv. sigur, [croat. adj. n. sigurno de la siguran], g. sicher.
- Sileș*, -a, mr., dr. *silä*, forță, ban. nu *mă silä* = nu *mă e grabă*, adecä nu *mă silește* (= gräbește) nime, [сила], g. Gewalt.
- Simeñac*, -u, -č (S), vier, g. Eber.
- Sinapi*, mr. ~, muștar, [синапи], g. Senf.
- Sinocoșe*, -a || *sinojetva*, finaș, [croat. sinokoša], g. Wiese.
- Sinolce* în S și Čepić, Chersano, cleampă, g. Klinke.
- Sir*, -u, pl. -urî, vrom. Cod. Vor. сръ si Ps. Sch. sîru; la Moti în Frineu-Candrea p. 88 *sir*; mr. și mgl. *sin*, -urî, dr. *sin*, -urî, [Sinus], g. Busen.
- Sire*, vrom. cf. Cod. Vor. cîpe, sine, [Se + ne], g. sich.
- Siromäh*, -e, mgl. *siroma*, sărman, [croat. siromah], g. arm.
- Siromăștineș*, -a, sărăcie, (paupertas), cf. croat. siromaština, g. Armut.
- Siromăștve* || *siromaštvo*, de origine sudslav., g. Armut.
- Siroteș*, -a, orfană, [croat. sirota], g. Waive.
- Siteș*, -a, mr. și mgl. *sitü*, -ti, dr. *sitü*, [carro], g. Sieb.
- Siteș*, -eșt, -esc || proși, a străcura, [deriv. de la siteș], g. durchsieben.
- Sitileș* || *sitileș* = o *sitë mică*, format din sito după analogia lui cidilo croat., g. Seiher.
- Sitnișeș*, -a, za vîptu stroiü, za făce curät sitä de ales bucatele, g. Sieb.
- Sitünu* și *șitünu*, februarie, [croat. siceň], g. Monat Februar.
- Slanineș*, -a, slănină, [сланина], g. Speck.
- Släb*, -eș, mr., mgl. și dr. *slab*, rău și slab, [sudslav. slab, -a], g. schlecht, schwach.
- Slämeș*, -a, pașe, [sudslav. slama], g. Stroh.
- Slävič* cf. mgl. *slävičü*, privighitoare, [croat. slavič], g. Nachtigall.
- Slugeș*, -a, slugă, [vbulg. sluga], g. Diener.
- Slujbeș*, -a, slujbă, [vbulg. služba], g. Dienst.
- Slujiș*, -it, -esc, sluji, [vbulg. služiti], g. dienen.
- Smântureș* cf. Frincu-Candrea p. 88 *smântirü*, *smintirüșä*, dr.

- smintină, [*СМЪГНАНА], g. Milchrahm.
- Smüntări*, -it, -esc, smintini, deriv. de la smintină, g. abrahamen (die Milch).
- Smeli*, -it, -esc a fini cu măcinatu, căci *maciră* e general în Istria, [sudslav. smeljem, samlitā], g. mahlen.
- Smici* a zminti, || *zmăni*, a mișca din loc, și *măni*, dr. smieni, [smicati, -cem], g. abschieben.
- Smirăn*, -rna, -rno, pacinic, [croat. smiren], g. rubig.
- Smirom*, în pace, [croat. s mirom], g. in Frieden.
- Smricva*, -ele, Yenupăr, [croat. smrikva], g. Wachholder. În 4, 5 se aude *zmricva*.
- Smrice* după Nanu brăduliț, dar numai brădet poate fi căci slov. *smrěje* colectiv dia vulg. *cupěm* e Fichtenwald.
- Soco*, -lu, șoim, [sudslav. sokol], g. Falke.
- Socre*, -a, pl. -ele, mr., mgl. și dr. *soacră*, [Socra], g. Schwiegermutter.
- Socru*, pl. -i, mr., mgl. și dr. ~, [*Socrus], g. Schwiegervater.
- Sojce*, cencă după Weigand, [sudslav. sojka], g. Häher.
- Soldăt*, -u, pl. -ți, -i, soldat, [ital. soldat], g. Soldat.
- Solnițe*, -a || *solenița* (4), sărărită, [slov. solnica], g. Salzfals.
- Somn*, -u, mr., dr. ~, mgl. *son*, [Sömnus], g. Schlaf.
- Sopei*, -eșt, -esc, a fluera, a cînta din instrument, [con(c)ru, сопам тibia canere], g. pfeifen, aufspielen.
- Sor*, pl. *surür*, mr. *sor*, *soră*, pl. *surări*, mgl. *sor* numai între
- cumnate, *sorii*, pl. *surorii*, dr. *sorii*, *soru-mea*, pl. *surorii*, [Sörör], g. Schwester.
- Sorbi*, -it, *sorbu* și *sorbesc*, mr. *surgire*, *surgare* și *soarbire*, *surbeare*, *surgit*, *surgită*, *sorbu*, [*Sorbire pentru sorbere], g. schlürfen.
- Sore*, -le, mr. *soare*, pl. *sorii*, mgl. *soari*, *soarli* (un fiețor ca soarli), dr. *soare*, -le, pl. *sorii*, [Sol, -em], g. Sonne.
- Sȳcu*, mei, . [croat. sirak, slov. sirék], g. Hirse.
- Sorte*, -a || *foza*, fel, soi, [ital. sorte și foggia], g. Art.
- Spamenti*, -it, -esc || *pristrasi*, a speria [croat. pri + strašiti], g. erschrecken. *Spamenti* e *spümintă* (cf. *spaimă*) din lat. *expavimentare, ce a fost în vrom. *spümint* atestată deja în Ps. Sch. și Cod. Vor. înainte de viața sf. cum scrie d. Pușcariu în Etym. Wtb. d. rum. Spr. p. 147.
- Spanolete*, -a, țigaretă, [ital. spanoletta], g. Zigarette.
- Spăde*, -a || *săbla*, [ital. spada, croat. špada], sabie, g. Schwert.
- Spârje*, *spärt*, *spârgu*, mr. *aspargu*, *asparđiri*, *asparđeari*, *aspartu*, -a, mgl. *sparg* vb. de cl. III, dr. *sparge*, *spart*, *sparg*, [Spargere], g. zerbrochen. A *sparge* sticla = *spräjni boța*.
- Späte*, -le, spată, spate, mr. și mgl. 1° spată la razboiți, g. Kamm am Webstuhl, 2° Rücken cf. mgl., dr. *pre spate* auf dem Rücken, [Spatha], g. Rücken.
- Spelă*, -ăt, *spelu*, mr. *spilari* -at, *spel*, mgl. *spel* vb. cl. I, dr. *späla*, -at, *späl*, [cf. Pușcariu, Etym.

- Wtb. d. rum. Spr. p. 147 *Expellavo], g. waschen.
- Spendei*, -*ei*, -*esc*, a da, a cheltui, [ven. spendere], g. spenden, ausgeben.
- Spenula*, pl. -*e*, ac cu gămălie, g. Stecknadel. Byhan îl derivă de la ital. spinola (Dorn). Posibil însă să fie contaminație din Spenadel + spinola.
- Speră*, -*ât*, *sper(e)z* || *me nedăiesc* (4), a spera, a să nădăi, [ital. ven. sperar], g. hoffen.
- Speranțe*, -*a*, pl. -*e*, -*le*, *speranță*, nădejde, [ital. speranza], g. Hoffnung.
- Speterie*, pl. -*i*, mr. *spitiră*, pl. -*ă*, farmacie, [ital. spezieria], g. Apotheke, Drogenhandlung.
- Speze*, -*a*, pl. -*e*, cheltuială, [ven. spesa], g. Ausgabe.
- Spir*, -*u*, pl. ~, -*i*, *spiru* in Ps. Sch., ~ și *skir* la Moși vezi Frîncu-Candrea p. 89, mr. *skin*, *skiu*, mgl. *spin*, pl. *spini*, dr. *spin*, *spini*, [Spînus], g. Dorn, Dornstrauch. În Istria se folosește și forma *spire*, -*le* cf. în Banat *spine*, *spini*le.
- Spîțe de băt*, [croat. spica], g. Speiche, dr. spită.
- Spîțier*, -*u*, pl. ~, -*i*, *spetier*, [ven. specier, croat. špećijar], g. Apotheker; mr. *spitar*.
- Spîrlite*, -*a*, coșară, g. Korb.
- Sporc*, -*u*, *spure(at)*, din lat. spurcus sub infl. ital. sporco, g. unrein.
- Spoti*, -*it*, -*esc*, a asuda, [slov. spotiti], g. schwitzen.
- Spovedi*, -*it*, -*esc*, a spovedi, [slov. spovedati], g. beichten.
- Spovidălnițe*, -*a*, din croat. izpovidalnica, g. Beichtstuhl, celula de spovedit.
- Spravi*, -*it*, -*esc*, a se găti, [croat. spraviti], g. bereiten, vollbringen; dr. (i) *spravi* vollenden.
- Sprila* (4) *prosplire*, mr. splină, mgl. ~, la Moși *spliră*, -*uți*, cf. Frîncu-Candrea p. 89, [Splën], g. Milz.
- Spud*, -*u*, a măsură de 10 litre, [croat. spud], g. ein 10 l Weinmaß.
- Spulverin*, -*u*, g. Streusand cf. ban. *ștraizont*, [ven. spolverin].
- Spuni* || *nepuni*, a împlini, a umplea, [croat. izpuniti și na~], g. (er)füllen.
- Spure*, *spus*, *spur* și *spuiu*, în vrom. *spure*, la Moși *spure* vezi Frîncu-Candrea p. 89, mr. *spuneri*, *spun*, mgl. *spun* vb. de cl. III, dr. *spune*, [Exponere], g. sagen, erzählen.
- Sramoti*, -*it*, -*esc*, a rușina, [croat. sramotiti], g. beschämen.
- Srăb*, -*u*, rie, [sudslav. srab], g. Krätze.
- Srd*, -*u*, minie, [sudslav. srd], g. Zorn.
- Srebro*, -*u*, argint, [sudslav. srebro], g. Silber.
- Srede*, -*a*, miercuri, [sudslav. sreda], g. Mittwoch.
- Sričen*, -*ne*, norocos, [croat. sričan], g. glücklich.
- Sriče*, -*a*, noroc, [croat. sriča], g. Glück.
- Sriden*, -*ne*, mijloci, -*ie*, [croat. sridnji], g. mittlere.
- Srp*, -*u*, pl. -*urle*, seceră, [sudslav. srp], g. Sichel.
- Stahor*, -*u* (4) || *stakoru* și -*i* (8), cloțan, [croat. stakor], g. Ratte.

- Stampador*, -u, pl. ~, -i, tipograf, [ven. stampa(d)or, ital. stampatore], g. Buchdrucker.
- Stanaru* (S), *gospodăru de blăge*, deriv. de la stână (stan).
- Stân*, -u (S), stână, în 4 e *voru* a casă și *cozara* pre cimp îngrădită cu spinî, [croat. stan], g. Sennhütte.
- Stătive*, -a, pl. -e, bancă, [croat. stativa = război], g. Weberstuhl.
- Stăble*, -a, pl. -e, de bob, loze de fasoale, [croat. stablo], g. Baumstamm; Fisolenstäbe.
- Stăcle*, -a, pl. -e, sticlă, [vbulg. stbklo] g. Glas, Glasseheibe.
- Stăgni* || *stigni*, -it, -esc, ~ focu, (4) a ațîța focu, g. Feuer anzünden.
- Stânze*, -a, pl. -e, cale, [croat. staza cu n infgt], g. Fußspfad.
- Stepli*, -it, -esc, încălzesc, [sudslav. stopliti], g. erwärmen.
- Sterpi* || *stărpi*, -it, -esc, de es. *lăptele stărpe oja*, pierde laptele, dar cînd se stărpește ea se zice: *cu mîelu hitit-a*, a abordat, [alb. štărpoñ], g. vertilgen.
- Steso*, -e, pl. -i, -e, chiar el, ea, ei, ele, [ven., ital. stesso], g. derselbe.
- Ste*, *stewu*, *stęle*, -le, mr. *steauă*, *steali*, mgl. *stęuă*, pl. *stęli*, dr. *stea*, *stele*, [Stella], g. Stern.
- Stinje*, *stins*, *stîng*, *focu se stinje*, mr. *astindiri*, *astingu*, mgl. *sting* vb. de cl. III, dr. *stînge*, [Stinguo cf. Pușcariu, Etym. Wtb. d. rum. Spr. p. 151], g. lüschen, auslüschen.
- Stiskeit*, -u, apăsare, deriv. de la *stiskati* (slov.) a apăsa, oprima, g. zusammendrücken.
- Stisni*, -it, -esc, a contrage, [slov. stisniti], g. zusammenziehen.
- Sto*, sută, mr., mgl. *sută*, pl. *suti*, [sudslav. sto], g. hundert.
- Stol*, masă în Schitazza, în 4 se zice *scändu*, [croat. stol], g. Tisch.
- Stolițe*, -a, pl. -e, în S, iar în 4 *banăcu*, *banki*, băncile din biserică, [croat., slov. stolica], g. Kirchenbänke.
- Stopa de picor*, talpa piciorului, [croat. stopa], g. die Länge des Fußes. -Se zice și *ștopa* în 4, 6.
- Stortei*, -eăt, -esc, a încreți cf. ven. storto, storta, sucit, g. falten.
- Stramățu*, pl. -e, -le, ital. stramazzo, g. Matratze.
- Strași* cf. *pristrași*, a speria, -it, -esc, [sudslav. štrašiti], g. erschrecken.
- Strela*, fulger, [vbulg. strēla], g. Blitz.
- Stresi*, -it, -esc, a căăti, [sudslav. strestī, stresem], g. schütteln.
- Strică*, -ăt, *stricu*(u), a strica, mr. *aspargu*, mgl. *stricari*, *stric*, [Extricare], g. verderben. Am notat-o în urm. feluri: *iritva*, *secura stricăta*, și *fețina se strică*, *fecor stricăt* etc.
- Strigon*, -u, pl. -n, -i (4, 6), dr., ban. *strigon*, strigoî.
- Striji*, -it, -esc, a tunde, [slov. striči, strižem], g. scheren.
- Strin* (S) străin, în 4 e *tuji om*, dial. ban. *strien*; *strein*, *striin* adus în legătură de Weigand cu vbulg. *странъ*, g. fremd.
- Strine*, -a, *sora lu frătele*, [sudslav. strina], g. Vatersschwester.
- Strint*, -e, mr., mgl. *strimt*, -ă, dr. *strimt*, îngust, [*Strinetus, -a], g. eng.

- Strit*, -u, [sudslav. stric], fratele tatălui, g. Vatersbruder.
- Strojâr*, -u, *cârle cojile strojê* (ostroit) argășitor, [slov. strojar], g. Gerber.
- Struji*, -it, -esc, *samo dugele de băcfă se strujesc*, a struji, a ghilui, [croat. strugati, -žem], g. hobeln.
- Strujnițe*, -ele, rug, [croat. ostružnica], g. Brombeere.
- Stup*, -u, pl. -i, -urle, stîlp, [croat. stup], g. Stützbalken.
- Stupălê*, -a, (S), iar în 4 e *podlogu de postole*, talpa ghetei, [croat. stopalo], g. Fußsohle.
- Stupeâ*, -eât, -esc, *ječnicu se stupe*, orzu se bate, [croat. stupati], g. stampfen, schlagen.
- Stvâr*, -urle, lucru, treabă, [sudslav. stvar], g. Sache.
- Su* prep. mr. *su*, mgl. *sup*, dr. *sub*, *supt*, *su* și *subt*, [Subtus], g. unter, bei, de es. *su voz* = *supt car* și *su Codru* = la (supt) cόδru.
- Subito*, *subito*, îndată [ital. subito, în Triest subito], g. bald, darauf, gleich.
- Sucne*, -a, pl. -e, suenă, materie dură, [slov. sukno], g. grobes Tuch.
- Sufit*, -u, pl. -urle, pod, (de casă, de grajd, etc.), [ital. soffito], g. Dachboden.
- Suflă* (A) sau *pușe*, *noț zicen cum se trefe*, a sufla, g. blasen.
- Suflet*, -u, pl. -e, -le, dr. ~, mr., mgl. *sufit*, deriv. de la sufla, g. Seele.
- Suși*, -it, -esc, a sudui, injura, [sudslav. provati, prujem], g. schimpfen, fluchen.
- Suje*, *supt*, *sug(u)*, mr. *sudire* și *sudeare*, *suptu*, -ă, *sug*, mgl. *sug* vb de cl. III, dr. *suge*, [Sugere], g. sangen.
- Sule*, -a, mr., mgl., dr. *sulă*, *sulă* și *țepuș*, [Sūbulla], g. Ahle, Spiels.
- Sumper*, -u || *sumpor*, sulfur, [croat. sumpor], g. Schwefel.
- Supelê* || *sopelê*, pl. -e, 1) fluierul la picior, 2) fluierul ciobanului, [vulg. sopêls, croat. sopêla și ital. sopêla], g. Schienbein, Hirtenflöte.
- Supra*, *supre*, *mere sus* și *vire de supre*, mr. *supră*, *pri* ~, *dipri* ~, mgl. *supră*, dr. *supra*, *deasupra*, *dedesupra*, [deriv. din supra în comb. cu alte prep.], g. über, oben.
- Suptire*, mr. *suptire*, mgl. *suptări*, dr. *suptire*, [Subtilis], g. dünn.
- Sur*, *surast*, -e, sur, [croat. sur], g. dunkelgrau.
- Sură* a suna notat de Weigand, eü am auzit numai *zvoni*.
- Surd*, -e, mr., mgl., dr. *surd*, [Surdus], g. taub.
- Surle*, -a, *za sopi*, -it, -esc, mgl. și dr. ~, *surlă* de cîntat în ea, [croat. surla și šurla], g. Musikinstrument, Trompete.
- Sus*, mr., mgl., dr. *sus*, adv. [Sūsum], g. oben.
- Sused*, -u, pl. -z, -i, vecin, [croat. sused], g. Nachbar. *Cela cârle prope de mire bivē*.
- Suspet*, suspățiune, dar se zice *ăm frice ke ie facut, pre ie mislin*, [ven. suspetto], g. Verdacht.
- Suze*, -a, pl. -e, -le, lacrima, [croat. suza], g. Träne.
- Svet*, -i, -a, svînt, [sudslav. sveti, -a], g. heilig.

- Sveti* și *po*~, -it, -esc, a sfinți, [sudslav. svetiti și po~], heiligen.
- Svița*, pl. -cile, lumină, [slav.], g. Kerze.
- Svidoc*, -u, pl. *svidoc*, marture, g. Zeuge; de origine croată.
- Svidoci*, -it, -esc, a fasiona, [croat. svidočiti], g. zeugen.
- Svilę*, -a, pl. -e, mătasă, [sudslav. svila], g. Seide.
- Sviti*, -it, -esc, a lumina, [croat. svititi], g. leuchten.
- Svitlost*, lumină, [croat. icavie din svjetlost], g. Glanz, Licht.
- Svitlu*, -le, luminat, de es. *privitla cruna*, rom. luminate, împărate în povești, [croat. svitao, -la], g. hell, durchlaucht, erlaucht.
- Șaj* și *șaje*, funingine, [slov. saje], avem și *șaj(e)* (4), g. Ruls.
- Șapte*, mr. *șapte*, mgl. *șapti*, dr. *șapte*, *șapte*, [Septem], g. sieben.
- Șarpe*, -le, pl. *șerpi* (4), *șerp-u*, pl. *șerpurle* 5, mr. *șarpe*, pl. *șerki*, mgl. *șarpi*, pl. *șarpi*, dr. *șarpe* || *șerpe*, [Serpens], g. Schlange.
- Șase*, mr. *șase*, mgl. *șasi*, dr. *șase* || *șese*, [Sex după analogia lui șapte], g. sechs.
- Șadron*, -u, escadron, [ven. squadron], g. Schwadron.
- Șcafunița*, pl. -ele, ciorapi scurți, g. kurze Strümpfe.
- Șalina*, -n-le, scară, trepte, deriv. cu sufix -ina de la *șala*, g. Treppe.
- Șcale*, -a, pl. -e-le (cf. mr., mgl. și dr. scări!), [ital., ven. scala], g. Treppe.
- Șcân*, -e, scăunaș, [croat. škanj], g. Schemel.
- Șcäre*, -le, foarfece, [croat. škare], g. Schere.
- Șcâte* după Nanu $\frac{1}{4}$ starić, [croat. škata], g. Art Mals.
- Șartin*, -u, pl. -urle, Abfälle, [ven. scartin cf. ital. scarto], g. Ausschufs.
- Școde*, -a, pl. -e-le, pagubă, [sudslav. škoda], g. Schade.
- Școf*, -u, pălăria din capul episcopului cf. slov. škof, g. Bischof, înțelesul în ir. e figurat. Cf. și *scof*.
- Școle*, -a, pl. -e, -le, școală, [ven. scola], g. Schule.
- Școlân*, -u, pl. -n, -i, școlar, [croat. školan], g. Schüler.
- Școlânce*, -a, pl. -e, -le, școlăriță, [slov. školanka], g. Schülerin.
- Șcometeș*, -eșt, -esc, a se remăși, [ven. scometer], g. Wetten.
- Școpi*, -it, -esc, porcu se *școpi*, *aretu* și *bou* se *otute*, a castra, ban. a *iscopi*, porcu se iscopește; bou se-ntoarce, [croat. škopiti], g. kastrieren.
- Școpăt*, -u, pl. -pti, berbec curățat, [slov. škopče], g. Schöps.
- Școrâna*, -e, ciznă, [croat. škornja], g. grofse Stiefeln.
- Școrup*, -u (4), smintină, [croat. skorup], g. Rahm. Nanu a notat în S *škrelob* cf. slov. škreljub.
- Șerina*, pl. -e, -le, dulap, [croat. škrinja], g. Schrein.
- Șcripeș*, -eșt, -esc, *kola* *șcripe*, roata scirție, [sudslav. škripati], g. knarren.
- Șcrtăce*, -a, perie de haïne, [croat. škrtaca], g. Kleiderbürste.
- Șcudele*, -a, pl. -e, un blid mare, [šku — skodela, croat. škudelica din ital. scodella], g. grofse Schüssel.
- Șcule*, -a, gaură, [sudslav. školja], g. Loch, Höhle.

- Șcur*, -e, întunecat, [croat. škur, -a din ven. scuro], g. dunkel.
- Șcute*, -a, urdă, [slov. skuta], g. Tropfen.
- Șcipni*, -it, -esc (de cur), a picura, g. zwicken; deriv. din croat. štipnuti, -nem.
- Sede*, șezut, șed, mr. șed II, mgl. šad II, dr. šad II, [Sedere], g. sitzen.
- Șegav*, glumeț, [croat. šegav], g. witzig, schlau.
- Șempieț* || *bedast*, prost, [ital. scempiato], g. einfältig.
- Șepast*, -e, schiop, [slov. šepast], g. hinkend.
- Șestite*, monetă de 6 respective 10 creștari, [sudslav. šestica], g. Sechsel.
- Șetembre* după Nanu în 8, eî am notat numai: *pângustiću* său -ku, septembrie, g. Monat September.
- Șetimăne*, -a, săptămână, [ital. settimana cu pronunția lui s initial după dialectal ven. š, care lipsind în dialectul istroromân a fost înlocuit prin sunetul cel mai aproape ș], g. Woche.
- Șev*, -u, pl. -urle, în 4 subu, tivitura de jos a hainei, [slov. šev], g. Naht.
- Și*, mr., mgl. și dr. šī, šī, [Sic], pe lângă e < et, g. und.
- Șine*, dr. šina, [sudslav. šina], g. Radschiene.
- Șișcă* (5), ghindă, g. Eichel.
- Șițenu*, februarie, g. Monat Februar.
- Șivast* || *sivast*, cărunt, [croat. siv și sivast], g. grau.
- Șliop*, -e (S) || *șepast*, -e deriv. din *škljop, g. hinkend.
- Șliopei* || *șepe*, -eit, -escu, deriv. din *șliop* și din *șepav*, *șepast*, g. hinken.
- Șmir*, -u, cu șmiru colele măjescu se nu șcripescu = cu unsoare se ung roțile să nu scîrție, g. Schmiere.
- Șold*, -u, ban, [ital. soldo], g. Kreuzer.
- Șoreču* || *șoreču*, pl. -i, mr., mgl. șoarie, *l-mică șoariti fărina*, dr. șoarec(e), [Šorex, -icem], g. Maus.
- Șpalin*, -u, cîrpă de femeî, g. Frauentuch.
- Șparei*, -eit, -esc, a păstra, deriv. de sigur din nemțescul, g. sparen.
- Șpăg*, -u, pl. -ur-le, sfoară, [croat. špag < ven. spago], g. Bindfaden.
- Șpăruge*, -ge, șpargă, [croat. sparoga], g. Spargel.
- Șpegel*, -u, pl. -i, oglindă, [slov. špegel], g. Spiegel.
- Șpirit*, -u, alcool denaturat, cf. dr. špir, [ven. spirito], g. Brennspiritus. La Macedonenî are mai multe înțelesuri *șpirtu*.
- Șpital*, -u, pl. -e, -le, șpital, [Spital sudslv. špital], g. Krankenhaus. În Mr. *șpital tri lîndiți* (șpital pentru bolnavi).
- Șprat* (4), un ~, un rind de haine, g. ein Kleid, eine Reihe Kleider.
- Ștampieț*, -eit, -esc, a tipări, [croat. štampati din ven. stampar], g. drucken.
- Ștange*, pl. -e, birna, g. Stange, Hebebaum, [sudslav. štanjga, alb. štangă].
- Ștafe*, -a, pl. -e, scăriță, [croat. štafa], g. Steigbügel.

- Ștăle*, -a, pl. -ele, grajd, [croat. štala], g. Stall.
- Ștâr*, -u, o măsură, *ștâru* are 4 *stăric*, tot la olaltă e 2 *meți* (kg 100) de origine slavă (star), g. Maß von zwei Metzen.
- Ștepli*, -it, -esc, încălzesc, după Glavina, Călindaru p. 77, g. wärmen.
- Șteptă*, -ât, *șteptu*, mr. *ășteptu*, mgl. *šet*, dr. *ăștept*, [*Astëctare], g. erwaiten.
- Șterne*, -a, mr., dr. *sternă*, cisternă, [sudslav. štěrna], g. Zisterne.
- Ști*, *știvut*, *știu* și *știvu*, a ști, mr., mgl. ~, [Sclre], g. wissen. Se folosește și-n forma: *nu-l ști?* nu-l cunoști, asemenea în mr. și dr.
- Știce*, -a, ic, [ven. steca], g. Keil.
- Știmeș*, -eșt, -esc, a prețui, [ven. stimar și croat. štímati], g. schätzen.
- Știrca*: *mășera cărle nu rod*, femeia ce nu naște, cf. croat. *štirkinja*, g. eine Unfruchtbare.
- Ștodire*, -a, cîntar cu balanță, [croat. stodira], g. Hängewage.
- Ștorie*, poveste, istorie, [ven. storia, croat. štórija], g. Geschichte.
- Ștrigarie* (Texte p. 64), vrăjitorie, derivat de la *ștriga*, g. Hexerei.
- Ștrigel*, -u, pl. -li, -urle, *cu căla ce se călu ocist*, țesală, [slov. štrigel < germ. Striegel].
- Ștrige*, -a, și *ștrigița de câmpăne*, fluture, fluturăș, dr. *ștrigă*, g. Schmetterling; Hexe.
- Ștrigleș*, -eșt, -esc, a țesăla, [slav. *štrigljati], g. striegeln.
- Ștroliga* (4) -e, -le și *Ștroligo* nume de familie, vrăjitoare, vrăjitor; e foarte probabil că în acest cuvînt avem ital. strelago pentru astrologo, cunoscător de stele, g. Hexe, Zauberin.
- Ștumigu*, stomac, mr. *stomah*, [istr. štumigo], g. Magen.
- Ștrucălu*, pl. -cli, găluște măi groase, g. Knödel.
- Ștuc*, -u, de lăstre, chitu de geam, [slov. štak], g. Stuck, Gips.
- Ștudieș*, -eșt, -esc, *lucră pre cărtă*, a studia, [ven. studiar], g. studieren.
- Ștufeș*, -eșt, -esc, a se obosi, [ven. stufar(se)], g. überdrüssig machen (werden).
- Știpunu*, pl. -nele, garoafă, g. Nelke.
- Șturuc*, -u, pl. -rți || *črček*, grecuș, [cel din urmă slov. črček], g. Grille.
- Șulateș*, -eșt, -esc, a glumi, g. spalten, după Glavina, Călindaru p. 77.
- Șule* (S) în 4 e șola, cf. slov. šola și g. Schule.
- Șulmaștăr*, -u (S), dascăl, [g. Schulmeister vezi și slov. šomaster].
- Șum*, -a, *foliile uscăte*, [sudslav. šuma], g. durrtes Holz, Blatt.
- Șușureș*, -eșt, -esc(u) de la *susur*, *șușur*, șopotire, [ital. sùsurro], g. Geräusch, ~ machen.
- Șcetine*, -e. ghije de rindea, [slov. ščetina], g. Borste.
- Șinocoșă*, finaș, [deriv. de la sijeno + kosa], g. Heuwiese.
- Șpinăte*, -a, spânac, [špináča], g. Spinat.
- Ștă*, -ât, *štăvu* și *štă* etc., mr. stare, stiteare, stăteare, štătut, -ă,

- mgl., dr. *staă* după vb. de cl. I, [Stare], g. stehen.
- Strug*, -u, pl. -urle, *blăna mare*, [sudslav. strug], g. Hobel.
- Ștut* = *ștudiçit*, *invățat*, [ital. astuto, croat. štut], g. geschieht.
- Șugamăn*, -u, pl. -ur, ștergură, [ital. sciugamano], g. Handtuch.
- Șuperb*, -u, -e, superb, mîndru, [ital. superbo cu pron. ven.], g. stolz.
- Tabela*, -ița || *tablîța*, *tăblîță*, [din tabula dim. tabella și iar dim. tablîța cu suf. slav. -ica], g. Täfelchen.
- Tabăc*, -u, tabac, [sudslav. tabak, din ven. tabaco], g. Tabak, Schnupftabak.
- Tabăru*, pl. -urle, mantă mare, mr. *tămbare*, [ital. tabarro], g. großer Mantel, (explicația ir. *țela mărele capot*).
- Tacuin*, -u, pl. -e, -urle, pungă, portofel, [ital. taccuino, g. Notizbuch, Taschenbuch, desigur că și Istroromîni n-au avut portefeuille regulat, ci și-au pus notele de bancă într-un Notizbuch. De aici apoi trecerea e normală], g. Geldtasche, Brieftasche.
- Tacă*, -ăt, *tacut*, *tacu*, mr. și mgl. *tac* după cl. II, dr. *tac*, [Tacere], g. schweigen.
- Takeș* || *tacaleș*, -eșt, -esc cu *balota*, a arunca (zvîrlî) cu glonțul, [posibil din croat. takati], g. werfen. Avem și forma refl. = a se rostogoli, g. sich fortrollen.
- Talăre* (8) după Nann cînrăuieva, [ital. talare], g. Talar, großer Mantel.
- Tală*, -ăt, *tălu*, mr., mgl. *talu* după cl. I, dr. *tăvă*, [Taliare], g. schneiden.
- Talăn*, -u, fem. -ce și *Talănas*, Italian, -că, cu sentimente italiene, [croat. talijan și dial. ital. din Istria talian], g. Italiener, -in, Renegat mit ital. Gefühlen.
- Tari* și *otari*, -it, -esc, cu *fațolu*, *totodată* avem și (u)*psecni*, -it, -esc *năsu* cu *fațolu* = a-și șterge nasul cu cîrpa, [croat. tretî, tarem], g. wischen, abwischen.
- Tarnițe*, -a, dr. ~, [deriv. din bulg. tovar, tvar], șea, g. Sattel.
- Tartoflin*, -u, pl. ~, -i, cartofî de cel mic, ce să dau porcilor, g. kleine Kartoffel für die Schweine.
- Tarversu* (4), cătrință, [croat. travers, veql. traversa], g. Schürze.
- Tayjen* (8) cf. *milăr*, o mie, g. tausend.
- Tavela*, pl. -e și *tavoleta* precum și *opuca*, pl. -ke, cărămidă, [ital. tavoletta dim. de la tavola], g. Ziegelplatte, Ziegel.
- Tăbulș*, -a și dim. -ițe, -a, icoană, [deriv. din ital. tavola], g. Gemälde, Bild.
- Tăle*, *Tălija*, Italia, cf. *Talăn*, g. Italien.
- Tăre*, mr. *tare*, mgl. *tari*, dr. *tare*, [Talis], g. starker, solcher.
- Tăt*, pl. *tăt*, lotru, [sudslav. tat], g. Räuber.
- Tătbine*, -a, hoție, g. Räuberei cf. *tăt*.
- Tăcni*, -it, -esc, a atinge, [slov. takniti], g. berühren.
- Tămăn*, fem. *tămna* || *poredăn*, *poredna*, rea, închis, [croat. taman], g. finster, düster, schlecht.

- ✓ *Tămpi* || ză~, -it, -esc, zătăm-pit-aș temperinu, nu va tală, dr. timpî, [vbulg. tapiti], g. stumpf machen.
- ✓ *Tănji*, -it, -esc, a piri, mr. tinji (murren), dr. tinji a se văita, [vbulg. tažiti], g. klagen.
- Tejác*, -u, lucrător, [sudslav. težak], g. Tagelöhner, Arbeiter.
- Tejéc*, fem. teșce, neutru teșco, greu cf. grev, [slov. težek, -žko], g. schwer.
- Tekni*, -it, (A), ban. čicni, dr. tigni, desvoltat din vbulg. tihnați, cf. și tihnă, tihnă și tignă cu vbulg. tihъ (lenis, mitis, tranquillus), g. gut gefallen, de es. tekni-k-a și tekni-va lu toť.
- Telineș*, -a, corp, [deriv. de la telo slov.], g. Körper.
- Temperēja*, -ežit, -esc, tempera, [ital. temperare], g. mälsigen.
- Tentēja*, -ežit, -esc, a încerca, [ital. tentare], g. versuchen.
- Termină*, -ăt, termin, sfârșesc, [ital. terminare], g. abschliessen, beendigen.
- Teu*, te, tel, țele, mr. teu, ta, tel, tale, mgl. tâu, ta, tãili, tali, dr. tãu, ta, tãl, tale, [Tous, Toa], g. deiner, -eafi.
- Ticvița*, dim. čela tikva, cîtură, g. Flaschenkürbis.
- Tih*, -e, -o, liniștit, [sudslav. tih], g. rubig.
- Timperin* || temperin, penițel, [ven. temperin], g. Federmesser.
- Timun*, -u, pl. -i, -urle, pro-țap, [ital. timone, ven. timon], g. Deichsel.
- Tinte*, -a, tintă, cerneală, [sudslav. tinta], g. Tinte.
- Tirer*, fem. -e, vrom. tirer, tîrăr în Ps. Scheiană, mr. și mgl. tinir, dr. tinăr, tiner, [tenez], g. jung.
- Tișler*, -u, pl. -i || marangun, măsar, [slov. tišler], g. Tischler.
- Tirș* (4), pl. tant. trunchiurî de vie, loza de tirș, vițe de vie. Ban. ~ sint parîi ce sã pun la fasoale cf. mold. harag-gî, g. Rebenstämme.
- To*, [sudslav. to], ačea, g. das (pron. dem.).
- Tobolăt*, -u, pl. -bolți, vâlăul tocilei, [slov. tobolec], g. Scheide zum Schleifstein.
- Toc*, bucată, [ital. pezzo], g. Stück.
- Tomneș*, -a (S) || pozimăcu (4), mr., mgl., dr. toamnă, [An]tumna, g. Herbst.
- Tond*, fem. -e, rotund, [ven. tondo], g. rund.
- Tone*, Anton, [sudslav. Tone], g. Toni.
- Topi* || răstopi, -it, -esc, răstopit-am (grăsu) slanina de porc pre pârșură și nevu se topê, a topi (activ și refl.), [topiti], g. schmelzen.
- Topoleș*, -a, plop, [croat. topola], g. Pappel.
- Toporiște*, toporișta, coadă de topor, ban. toporișce, deriv. de la topor + suff. -iște, g. Axtstiel.
- Topsecă* după Majorescu e-nlocuit cu otrovu, otravă, [bulg. otravъ], g. Gift. Cf. dr. locsiă, alb. tok-sik, gr. τόξιον.
- Torbăș*, -a, mr., mgl. și dr. torbă, și dr. tolbă, [sudslav. torba din turc. torba], g. Ranzen.
- Torbîșe*, -a, torbită, [dim. de la torbă], g. Ranzen.
- Torce*, tors, torc(u), mr. toartire, turteare, toarsă, torc, mgl. torc

- după cl. II, dr. *torce*, [Torquere], g. spinnen.
- Tortele de kădăre* (S) tortile căldării, sg. toartă, [Torta de la tărqueo], g. Henkel.
- Tot*, -e, pl. *toț*, *tote*, mr. *tot*, *toată*, *toți*, *toate*, *tut*. -ă, *tut*, *tute*, mgl. *tot*, *toată*, *toți*, *toati*, dr. *tot*, -ă, *toți*, *toate*, [Totus], g. ganz, alles.
- Totur*, -e, pl. ~, -e cf. mr. *totuna* și *totână*, *totână*, mgl. *totdiună*, dr. *totuna*, *totdeuna*, [Tot + ur = un], g. ganz dasselbe, einerlei.
- Totel*, -u de *ărpe*, *tocilă*, [vbulg. *točilo*], g. Schleifstein.
- Tramez*, -u, (4), *părete de lemn*, [ital. *tramezzo*], g. Zwischenwand.
- Trăje*, *trăs*, *trăgu*, mr. *trădiri*, *trag*, mgl. *trag* vb. după cl. III, dr. *trage*, [Trahere], g. ziehen, schleppen.
- Trăt*, *on*~, *un*~, *odată*, [ven. *trato* = volta], g. Mal, einmal.
- Trefi*, -it, -esc, *s-a trefit cu ie* (s-a-ntilnit cu Iel), [croat. *trefiti*], g. treffen, begegnen.
- Treș*, mr., mgl., dr. ~, [Tres], g. drei.
- Tremete*, -mes, -metu, mgl. *trimet* vb. de cl. III, dr. *tri*, *tră*, *tremet*, [Tramittere vezî Pușcariu, Etym. Wtb. d. rum. Spr. p. 164], g. senden, schicken.
- Tremură*, -ăt, -mur, mgl. *trēmur* după cl. I, mr. *triburari*, -at, *tream(b)ur*, dr. *tremura*, [Tremulare], g. zittern.
- Tre-*, *trinaist*, *treisprezece*, [slov. *trinaest*], g. dreizehn.
- Tresi*, -it, -esc, *a mișca*, [croat. slov. *trestii*, *tresem*], g. schütteln.
- Tresce*, -a, *Holzabfall*, [slov. *treska*], g. Spahn.
- Trèce*, -cut, -trec, mr. *trețire*, *trățare*, -cut, *trec*, mgl. *trec* vb. de cl. III, dr. *trece*, [Traicere], g. vorbeigehen, vergehen.
- Tresc*, -u, dr. *treasc*, *trasc* || *macula*, -ele, [vbulg. *trěskъ*], g. Mürser.
- Tribuțion*, -u, -i, *contribuțiune*, *dare*, [ital. *contribuzione*], g. Steuer.
- Tricrăli*, *cei trei crai*, *botezul Domnului*, *Epiphaniās*, [tri + crăli din *crăl* = *craiu*], g. Hl. Dreikönige.
- Trisce*, -a, dr. *trișcă* (palmă), [bulg. *trěska*], g. Kopfnufs.
- Trizăn*, -jne, pl. -jni, -jne, *treaz*, [croat. *trizan*], g. nichtern.
- Trudăn*, fem. *trudna*, [sudslav. *trudan*], g. müde.
- Trumbete*, -a, *corn*, [ven. *trombeta*], g. Trompete, Horn.
- Trupe*, -a, *o trupe de soldați*, *trupă*, g. Militärtruppe.
- Trupi*, -it, -esc = *tuți la ușă*, *a bate la ușă*, [slov. *trupiti*], g. klopfen.
- Trușă*, *curte*, deriv. din *ântru* + *ușă*, *despărțit mai apoi țin* + *trușă*; *cuvîntul e general*, g. Hof.
- Trbuh*, -u, *foale*, [croat. *trbuh*], g. Bauch.
- Trd*, -e, -o, *tare*, [sudslav. *trd*], g. hart, fest.
- Trgovet*, -u, pl. *trgovți*, *tirgovet*, *negustor*, [slov. *trgovec*], g. Kaufmann.
- Trgovine*, -a, *marfă*, [croat. *trgovina*], g. Handelsartikel.
- Trli*, -it, -esc, *fug*, [croat. *trljati*], g. laufen.

Trîu vezi Texte p. 60, *ceia mai micu puî*, cea mai mică pasere, posibil ochiul bouluî.

Trst, Triest, [sudslav. Trst], g. Stadt Triest.

Trte, -a, nușana za *jarâm cu ce boji trág* = câmba, [sudslav. trta], g. Rebe.

Trțe || *mekine*, tărțe, mr. *tărțe*, [vbulg. trica], g. Kleien.

Tu în toate dialectele, [Tu], g. Du.

Tucă, *te tuke*, *se-l tukesk va veri*, dacă vă va interesa, veți veni, [ven. tocar], g. angehen, betreffen.

Tuca grindină cf. croat. *tuča*. Eu am notat ref. la grindină: *sus-nirca* (cea mai mică), *grășița* (mai mare), *grădu* (normală) de es. *grădu lăt-a tot*, *stuțit-a grădu tot* (luat și bățut).

Tuci || *stući*, -it, -esc, a bate, [croat. tući], g. schlagen.

Tudes c, -e || *nimški* de la *nimat*, [croat. tudešk], g. deutsch.

Tuli, -it, -esc, a plînge, a se vălta, a zberia ca măgariî, g. laut schreiben, brüllen.

Tuné(e) cf. *atuné*, g. dann.

Turbă, -ăt, *turbu*, *brecu turbe*, ~ *turbăt-av*, turba, [Turbare], g. toll werden.

Turkiñe, cucurnz, porumb, [croat. turkinja], g. Mais.

Turma, am notat în S *kâp* sau *brigăda de oî*.

Turnă, -ăt, *tornu* (S) în 4 *veri nazăt*, mr. *me tornu*, mă-ntorn, [Tornare], g. zurückkehren, -kommen.

Turte, -a: o *pecă tonďă*, mr., mgl. dr. *turtă*, [Torta], g. Kuchen.

Tuși după Nanu, eu am notat *cășli*, *s-a șcășlit* (4), a tușit, [Tussire], g. husten.

Tăto voc. de la *tătu* din graiul copîilor, cf. și *ćaco*, -a, tată, [Tata], g. Vater.

Tuk, -u, un fel de buhă, [slov. čuk], g. Steinkauz, Ohreule.

Tandaline, -a, *cordele de zlăto că nu portu acmu*, panglicuțe trase cu fir, [ven. cendalina], g. schmale Bänder mit Gold gewoben.

Țăp || *pîrtu*, *țap* (mr., dr.), alb. *țap*, g. Bock.

Țăte, -a, pl. -e, -le, *tătele lu medvidu*, labele ursului, [ven. zata], g. Pfote, Tatze.

Țesăr, -u, pl. ~, -i, împărat, [sudslav. cesar], g. Kaiser.

Țesărie, împărăție, deriv. cu suf. -ia, de la *țesăr*, g. Kaiserreich.

Țesărițe, pl. -e, împărăteasă, fem. de la *țesăr*, g. Kaiserin.

Țesărski, -a, -o, împărătesc, [sudslav. cesarski], g. kaiserlich.

Țeste, -a, drum de țară, [sudslav. cesta], g. StraÙe, Weg.

Țev, *țela*, *țelo*, întreg, [slov. cel], g. ganzer.

Țese, *tesut*, *teș*, mr. *țăs*, mgl. *țăs*, dr. *țăs*, [Texere], g. weben.

Țicorie, cicoare, mr. *țicoră*, [croat. cikorie], g. Zichorie.

Țigăñ, -u, -i(ă), -u, fem. -e, -i(ă), *țigan*, -că, [sudslav. cigan, -ka], g. Zigeuner, -in. Cf. și mgl. *țigan* = sgîrcit; ban. *nu fi țigan*: obraznic, ci dă-mi-l, adecă nu-l ținea pentru tine, de aici sgîrcit.

Țigăre, -a, pl. -e, mr. *țigară*, *țigaret*, mgl. *țigar*, dr. *țigară*, -etă, [ital. sigaro, -etta], g. Zigarre, -ette.

- Tikin*, -u, pl. -i, *deciset coronă, zece flurii*, [ital., ven. zechin], g. Zechine (10 fl.).
- Țimiter*, -u, pl. -i, cimiter. mr. *kimterin*, [ital. cimiterio, croat. cimiter], g. Friedhof.
- Ținca*, -ke, stelnite (cf. croat. *činga*), g. Wanze.
- Ținturin*, -u || *țintura*, curea, [ven. centurin], g. Ledergurt.
- Țipele* (S) după Maiorescu și Nann, fluierul piciorului, [croat. cipel], g. Schienbein.
- Țipițe*, -a, pl. -e, coada hădăragului ce să ține în mână, [deriv. de la cip + ica], g. Drischel.
- Țipu căde în pre vâle pre ript*, hădărag. îmbăciu, [croat. cip], g. Dreschflegel.
- Țiră*, -ăt, -ru, mr., mgl. *tinari*, *tin*, dr. *cina*, [Cenare], g. Abendbrot nehmen.
- Țire*, -ut, *țiru*, mr. *țineari*, *țin*, mgl. *tân III*, dr. *ținea*, [Tenere], g. halten; cf. și vrom. *țirea* și la Moți ~ la Frincu-Candrea p. 89.
- Țiterc*, -a, g. Hirtenflöte în S, dr. *citeră* piscul muntelui Frincu-Candrea p. 99, [slov. *citer*].
- Țițe*, -a, pl. -e, mr. *țită*, *țită*, mgl. *tătă*, pl. *tătă*, dr. *tită*, [bulg. *cica*, alb. *tită*], g. Zitze.
- Țițeji*, -eji, -esc, a suge, de es. *ajute-me pre čela lăpte če Domnu a țitaj*, ajută-mă pe laptele ce a supt Domnul, g. saugen.
- Țivere*, -a, ital. *civiera*, g. Trage.
- Țivil*, -e, elegant, cult, [ven. *ci-vil*], g. gebildet.
- Țmăr*, -u, pl. -i, -urle, rinichiū, [croat. *čmar*], g. Niere.
- Țoc*, -u, butuc pe care să taie lemne, [croat. *čok*], g. Klotz.
- Țoncula*, pl. -e, păpuși de lemn, posibil să stea-n legătură cu ital. *zocolo*, g. Holzpantoffel.
- Țorina*, pl. -e, căoară, mgl. *țoară*, alb. *sořă*, (*κόραξ*), bulg. *sraka*, magh. *szarka*, rus. *soroka*, g. Krähe, Elster.
- Țrtăle* || *črtăle*, ferul plugului, [sudslav. *črtalo*], g. Pflugeisen.
- Țuce*, -a, -ke, -le, cucurbetă, [ven. *zuca*], g. Kürbis.
- Țucor*, -u, e *uri zicu țucăr*, dr. *țucăr* din nemț. Zucker, cel în care pare a fi infl. slov. *cukër*, [ven. *zúcaro*], g. Zucker.
- Țvet*, -u, *pumele când se căca muze*, spumele de pe laptele proaspăt (Schaum, Sahne), smintina de pe laptele fierț e *școrup*, -urle, [sudslav. *cvet*, g. Blüte].
- Țveteji*, -it, -escu, *ntvetit-a kitcle*, a înflori, [croat. *cvjetati*], g. blühen.

U prep. în, de es. *u fâlo ke n-a vrut* în (la) caz că n-a vrut, [croat. *u*], g. in, bei.

Ubeci, -it, -esc, a făgădui, [croat. *obecati*], g. versprechen.

Ucodlac, -u, vireolac, g. Werwolf.

Ucide, *ucis*, *ucid*, mr. *țid*, mgl. *uțid III*, dr. *ucid* (-z, -g), [Ocidere], g. töten, erschlagen.

Učka, Monte maggiore nume de loc, [učka gora].

Uđ, -e, mr., mgl., dr. *ud*, [Udus, -a], g. naß, feucht.

Uđițe, -a, pl. -e, undiță, [croat. *udica*], g. Angel.

Udor, -u, pl. -urle, *kita dișe, âre udoru*, miros, floarea miroasă, [istr. *vudôr*, odor], g. Geruch.

- Udovăt, -u*, pl. *udofti*, văduv, [croat. *udovac*], g. Witwer.
- Udovițe, -a*, pl. *-e*, văduvă, [croat. *udovica*], g. Witwe.
- Ufanje, -a*, cf. *speranta*, nădejde, [sudslav. *ufanje*], g. Hoffnung.
- Ufez, -ețit, -esc*, a spera, [sudslav. *ufati*], g. hoffen.
- Uine, -a* || *teta*, mătușă, cf. *ban. ujnă*, [sudslav. *njua*], g. Tante.
- Uit, -u*, pl. *-i*, unchiu, [croat. *ujac*], g. Onkel.
- Ujer, -u, ujar* (S), mr. *uđire*, dr. *uger*. În ir. *ujer samo la vâc* (numai la vaci) și nu cum crede Gartner cf. Byhan VI, Jb. p. 377 și Pușcariu, Etym. Wtb. p. 167 și la mueri, ce să zice *sir* (sîn). [Über, -em], g. Euter.
- Ujivi, -it, -esc*, a învia, se zice și *scârșni*, [croat. *uživiti*], g. auf-
erstehen.
- Ukihni, -it, -esc*, a zdrăvăna, [slov. *kihnuti*], g. nielsen.
- Ūl, -u*, coșnița stupului, [sudslav. *alj*], g. Bienenkorb.
- Ūle, -a*, unt de lemn, [croat. *ulje*], g. Öl.
- Ulicje, -a*, măslină, olivă, [croat. *uljika*], g. Olive. *Ulica* e și nume de femee.
- Umelecu, juve se păste blăga, pășune*, g. Weide.
- Umer, -u*, umăr, mr. *umir*, [Humerus], mgl. *numir*, g. Schulter.
- Umid, -e*, dr. *umed*, -ă, [Humidus, -a], g. feucht.
- Ungje, -a*, pl. *-ele, -ile* (S), mr. *ungje*, pl. *ungji*, mgl. *ungliă*, dr. *unghe, unghie*, [Ūng(u)la], g. Nagel.
- Unje, -ns, ungu* mr. *ungu, aungu, untă*, mgl. *ung uns* III, dr. *unge*, in Val d'Arsa se folosește: *maji și nemaji*, [Ungere], g. schmieren.
- Unt, -u*, mr. *untu*, mgl. și dr. *unt*, [Unctum], g. Butter.
- Unuc, pl. -t (e)*, nepot, [croat. *unuk*], g. Sohnessohn, Nefte.
- Unuce, -a*, nepoată, [croat. *unuka*], g. Sohnestochter, Enkelin.
- Ur, un* 1) numărul 1 (unu), 2) *ur, -e, uri, ure* articol nehotărit, un, o, 3) pronume indefinit, *ur, ura* etc., mr. *un, unii*, mgl. ~ ~, dr. *un, o una*, vrom. și dial. (la Moți) *uru(l), ura*, [Unus], g. eins, der eine; einige.
- Urdin, -u*, poruncă, mr., mgl. *urdin*, brazdă, sir, rind, dr. *ordin* poruncă, [ordo, -inem], cf. și *ban. ordinii și ordine*, g. Befehl.
- Urdinej, -ețit, -esc*, mr. și mgl. *urdin* I, dr. *ordin(ez)*, poruncesc, [ven. *ordinar*], g. befehlen. În vrom. și mr. + mgl. sensul e deosebit, de unde apoi s-a fixat frecventez, comuncie, ȳes afară, înșir.
- Ureclje, -a*, pl. *-ile*, mr. *ureacle*, pl. *urecli*, mgl. *urecliă*, pl. *urecli*, dr. *ureche, urechiă*, [Orcula], g. Ohr.
- Urekinu*, pl. *-ele*, cercei, [ital. *orecchino*], g. Ohrring.
- Ure, -a*, cias, do ure, 2 *ciasuri*, *po de ură* !; *cias*, [istr. *ura, ora*], g. Stunde.
- Urlă, -ăt, -urlu*, mr. (a) *urlu* I, mgl., dr. *urlu* I, *luplu aurlă*, *brecu urlă* când va vr-ur muri, *urlă* cinele când moare cineva, [Ūlulare], g. heulen.
- Urs, -u* || *medvidu*, mr., mgl. și dr. ~, [Ūrsus], g. Bär.
- Ursonă* (S), *medvidita* (4), mr. *ursă*, mgl. *ursăniă*, dr., *ban. ur-*

- soacii, *ursgâne*, [deriv. din urs + suf. onea], g. Bärin.
- Urzică*, -a (S) || *copriva* (4), urzică, [Urtica], g. Brennessel.
- Uscă*, -ăt, *uscu murele, macar fră cînd se cose; că ce-ș udo se usce*, mr. *uscari*, -at, *usuc, usie*, mgl. și dr. *usc* vb. de cl. I, [Exsücare], g. trocknen.
- Uscîrsni*, -it, -esc, a învia, [croat. uskrsnuti], g. auferstehen.
- Usuc*, -a, pl. -e, -le, mgl. *usnă, buză*, dr. *usnă* (Rand), [vbulg. usna], g. Lippe, Mündung.
- Ustură*, -ăt, -ur, *mr. usturare*, -at, -ur, dr. *ustura* I, [Ūstuläre], g. brennen, beifsen.
- Usuș*, -it, -esc, a usca, g. trocknen.
- Ușe*, -a, mr. *ușe*, *uși*, -le, mgl., dr. *ușă*, [Ustia], g. Tür.
- Uită*, -ăt, *uit, utu*, mr. *ultu*, mgl. *uít*, dr. *ult, üt*, [*Oblitäre], g. vergessen.
- Utorăc*, -u, marți, [croat. utorak], g. Dienstag.
- Utrobe*, -a, burtă, intestine, [croat. utroba], g. Bauch, Eingeweide.
- Uvenit*, -e, ofilit, *kitele-s uvenite* = *florile-s ofilite*, [croat. din slov. oveniti], g. verwelkt.
- Uve*, -a, strugure, [ital. uva], g. Traube.
- Uzante*, -a, obicei, [ital. usanza], g. Gewohnheit.
- Uzde*, -a, friu, [sudslav. uzda], g. Zaum.
- Uzeș*, -eșt, -esc, *usa, folosi*, [ven. usar], g. gebrauchen.
- Vadi*, -it, -esc, *vezi zvadi și aseamănă-le cu slav. izvaditi*, g. umgiefsen, herausschöpfen.
- Vagni*, -it, -esc, cîntări, [din croat. vagnuti], g. wägen, abwiegen.
- Valăș*, -eșt, -esc, prețui, are valoare, [croat. valjati], g. gelten, wert sein.
- Vanjelișe*, -a, evanghelie, [croat. vandjelje], g. Evangelium.
- Văce*, -a, pl. *văce*, -le, mr., mgl., dr. *vacă*, [Vacca], g. Kuh.
- Văge*, -a, (S) || *peza* || *stodiva*, cîntar, [sudslav. vaga], g. Wage.
- Văhtmaistr* după Weigand, sergent din g. Wachtmeister.
- Văle*, *văla*, pl. *văle*, mr., dr. *vale*, mgl. *vali*, [Vallis], g. Tal, Bach.
- Vălurle*, pl. tant. după Weigand = *valuri*.
- Văle*, îndată, || *subito*, [sudslav. valje], g. sofort.
- Văr* (S) după Nann glühende Kohlen.
- Vătre* || *ognișta*, -e-le, *vatră*, g. Herd, de origine slavă amîndouă.
- Văvic* || *văvuc*, totdeauna, [croat. vavik, slov. vavek], g. immer.
- Văcăl*, -u; -l, -urle cf. croat. vika [magh. veka], g. Getreidemals von einem viertel Preßburger Metze.
- Veé* (-t, -c), *deji*, [croat. veé, slov. več], g. schon, bereits.
- Večernăc*, -a, *vecernă*, [croat. večernja], g. Vesper.
- Vede*, *vezut*, *vedu*, mr. *videare, veadiře, vidut*, -ă, *ved*, mgl. *ved* după cl. II, dr. *vedea, vuzut, vüd*, [Videre], g. sehen.
- Vegla*, -ăt, *veglu*, a puzi, a veghia, mr. *veglu* și *aveglu* I, mgl. *veglu* I, dr. *veghiez* I, [Vigiläre], g. wachen, schützen.

- Vezenia*, nod, derivat de la croat. vezati, -zem, g. binden, abbinden.
- Velud*, -u, pl. -i, -urle, catifea, [ven. veludo, ital. velluto], g. Sammet.
- Veri*, -it, viru, vrom. veri, la Moți veri cf. Frîncu-Candrea p. 89, mr. vinire, vineare IV, mgl. vinire, vin IV, dr. veni, [Venire], g. kommen.
- Vernăcŭ* (4) || *vŭliacŭ*, -a (s) cu ce se zvădea (zvade), o lingură mare cu ce să scoate, [croat. varnjača și forma diss.], g. großer Löffel.
- Veruge*, -a, pl. -e-le, 1) lanț, 2) inel, dr. verigă, [vbulg. veriga, veruga], g. Kette, Ring.
- Verze*, -a, pl. -e, verzele nu făcu giavița, verzele nu fac căpătină (capuz și capuz, pl. -urle), mr. verđu, pl. verđi, mgl. verđä, dr. varďä și varzä, [*Verdia], g. Krautblatt, grünes Blatt, weich wie vom Kraut.
- Veseli*, -it, -esc, veseli și înveseli, [sudslav. veseliti se], g. sich freuen, belustigen.
- Veseli*, -a, veselie, [vbulg. veselije], g. Freude.
- Vesle*, -a, dr. vislă, [sudslav. veslo], g. Ruder.
- Vere*, -a, ke äre vere, cărte-î pošten, ke-î verän, fem. verna, credință, lege; adevărat zice: că-î istina, că-î prăvo. [Vbulg. čera și de aici adj. vëran, croat. vjeran], g. Glaube, Treue, treu.
- Verde*, mr. vearde, mgl. verđi, dr. verde, [Virdis, -e], g. grün.
- Vergŭ*, -a și *vergŭta* (4) dimin., mr. veargă, mgl. vergă, dr. vargă, [Virga], g. Rute.
- Vese*, -elŭ, -el, -ele, vesel, [slov. vesel, croat. veseo], g. lustig, heiter.
- Viaŭ*, -u, mes-a na viaŭ, călătorie, [din ital. viaggio], g. Reise.
- Videlo*, dr. vedenie, după Glavina, Călindaru p. 78 e o arătare, lumină, g. Schein, Erscheinen.
- Vide*, -a, 1) șurub, 2) tirebouchon (cu ce se țepu zvade färe), cf. și mătrăvidă (vol. I, cap. III), [ven. vida], g. Schraube, Korkzieher.
- Vijle*, -a, pl. -e, vijlă, [croat. vižle], g. Wachtelhund.
- Vikeŭ*, -eŭt, -esc, a striga, zbiera, [slov. vikati], g. schreien, rufen.
- Vile*, -a, furcer, [sudslav. vile], g. Hen-, Mistgabel.
- Vinde*, -dut, vindu, mr. vindeare, vindire, mgl. vind III, dr. vind, [Vendere], g. verkaufen.
- Vint*, -u, pl. -urle, mr. ~ și vintu, mgl. vint, dr. vint, [Ventus], g. Wind.
- Vintură*, -ăt, vintur, se vinturii vîptu, mgl. vintur grănu, după cl. I, dr. vintur, [*Ventulare], g. reinigen, ausroden, ausputzen.
- Vinăl*, loza de grojde, viță de vie, [ven. vignal], g. Rebe.
- Violin*, -u; -i, -urle, violină, [ven. violin], g. Geige.
- Violite*, -a, viorea, dim. de la viola, g. Veilchen.
- Vipere* în 5 după Nanu, în 4 am notat: căca-î nepiseŭti, ma șerp-ŭ negru, [ital. vipera], g. Otter.
- Vipt*, -u, mr. yiptu, dr. vipt, victualii, grâu, [Victus], g. Lebensmittel, Getreide.
- Vir*, -u, vrom. viru, dial. vir veză Frîncu-Candrea p. 89, mr. yin, mgl. vin, dr. vin, [Vinum], g. Wein.

- Vineri* (S) în Val d'Arsa *petiuc*, vrom. *vveri*, *veriri* cf. Cod. Vor. vineri, mr. *viniri* și *viiniri*, mgl. *viniri*, [Veneris dies], g. Freitag.
- Vis* (?), dar *misăt mi s-a*, mgl. și dr. *vis*, mr. *vis*, [Visum], g. Traum.
- Visi*, -it, -esc, a crește strimb, [croat. *visiti*], g. krumm wachsen.
- Visoc*, -ă, -o, nalt, [sudslav. *visok*], g. hoch.
- Vișe*, mai mult, [sudslav. *više*], g. mehr.
- Vitite*, -a, inel de logodnă, [croat. *vitica*], g. Trauring, cf. *veruga* (fără piatră) și *prstenu*.
- Vitukeș*, -eșt, -esc, a învinge, g. liegen.
- Vițe*, -lu, pl. -i, mgl. *vițial*, dr. *vițial*, mr. *vițial*, [Vitellus], g. Kalb.
- Vițe*, -vu, *vițelile*, mr. *vițao*, dr. *vițea*, -le, [*Vitella], g. Kalb (fem.).
- Vițiu* || *pecătu*, păcat, [ital. *vizio*], g. Laster.
- Viu*, *vișe*, *viș*, -e, mr. *viu*, mgl. *giu*, *gișă*, dr. *viu*, *vișe*, [Vivus], g. lebendig.
- Virbăcița*, ața cu care să leagă caietul în furcă, în Bănat bașerul furcii; cuvîntul e derivat de la *vrba* (Weide), sensul e figurat, g. Roekenband.
- Vlăh*, pl. -si, romîn, adj. *vlășki*, -a, -o, romînește, *vlasia* = Romînia, [der. din *volhъ < vlahъ], g. Walach, Rumäne.
- Vodenăc*, -u, [croat. *vodenjak*], g. Wassermann.
- Vodina* (S) ploaie cf. croat. *godina*. Evoluția, *godina*: *vodina* = *mogvila*: *movila*, g. Regen.
- Voi*, mr., mgl. și dr. ~, [Vos], g. ihr.
- Voșce*, -a, bătaie, resboi, [sudslav. *vojska*], g. Krieg.
- Voie*, *voie*, dr. dial. *voaie*, mr. *di voie di nevole* (de voie de nevoie), [bulg. *volja*], g. Wille.
- Vorbi* S după Maiorescu, eû am notat: *gani*, *cuvîntă* și *divani*, dr. vorbesc, g. sprechen.
- Vosc*, -u, ceară, [slov. *vosék*], g. Wachs.
- Voștru*, -a; -i, -e || *vostru*, mr., mgl. și dr. *vostru*, etc. [Voster], g. euet.
- Vote*, o ~, vr-o ~, dată, odată, [ital. *volta*], g. einmal. Cf. și *vote-a*, dr. boltă, g. Gewölbe.
- Voz*, -u, car, [sudslav. *voz*], g. Wagen. Cf. și forma slavă *verbală vozi* care e-nlocuită în ir. prin *trăje* și *dură*.
- Vraije*, (cf. croat. *vrajži*) *ke-i lu țela-istu* = *lu drăcu*, vrăjit, g. verflucht.
- Vrătăcu* Briăni zicu, în 4 e *vrula*, izvor, g. Quelle.
- Vrba*, -e, nuța de salcă cf. și *beca*, [sudslav. *vrba*], g. Weidenrute.
- Vred*, -e, ȳute, repede, [croat. *vred*], g. schnell, adj. și adv.
- Vre*, *vrut*, *vreu*, [*Volere], g. wollen, dr. voi, mr., mgl. ~, dar insemnează și a iubi, mr. *vreare* și *vrere*, mgl. *voi*.
- Vreme*, -a, dr. *vre(a)me*, mgl. *vremi*, timp, [bulg. *vreme*], g. Zeit.
- Vri-last* (4) chior, din *vrijav* serb., g. schielend.
- Vrsi*, -it, -esc, *vriptu se vrse*, îmbăti, [vrșiti sudslav.], g. schlagen, dreschen.
- Vrt*, -u, grădină, [sudslav. *vrť*], g. Garten.

- Vrtăce*, -a, groapă, [în croat. vrtăca, g. Strudel, Wirbel], după Nann.
- Vrteji*, -eșt, -esc, vrte-se cu sfredelu a sfredeli, [sudslav. vrtati], g. bohren.
- Vrule*, -a, izvor, [croat. vrulja], g. Quelle.
- Vrun*, vro, mgl. vrin, [Vel-unus], g. irgend ein.
- Vrutăc*, -u, pl. vrutăcur după Glavina, Căilindaru p. 78 izvor, g. Quelle. *Vrutăcu zicu Briăni*, vrula (4).
- Vș de*, în vîr de, din slav. vršbъ, Spitze, g. über.
- Vșcina*, oală de noapte, [croat. vrčina], g. Nachtopf.
- Vuci*, -it, -esc: ke pârți se lăje lupu oja, galira lișta, a duce, [croat. vući], g. schleppen.
- Za*, spre, de a, pentru, [croat. za], g. um, zu, für.
- Zabile*, -a, unsoare, g. Schmalz. Cf. Glavina, Căilindaru p. 78.
- Zacolić* (f), cuî la roată, [croat. zakolić], g. Achsnagel.
- Zaconi* și po~, a cununa și a se cununa, [cf. slov. v zakon vzeti], g. heiraten.
- Zacă*, -ăt, zăcu, mr. dac, mgl. și dr. zac, [Jacere], g. liegen.
- Zajno*, deodată, numaî decît după Glavina, Căilindaru, p. 78, g. auf einmal.
- Zapad*, apus, occident, [croat. zapad], g. Westen.
- Zaruņnice*, fidanță, după Glavina, Căilindaru p. 78, logodnică, [croat. zaručnica], g. Verlobte.
- Zăc* || *din că* și *perke*, de ce, g. warum; de es. *din că ver pîrde* = de ce veî pîrde.
- Zăce*, mr. *dațe*, mgl. *zeți*, dr. zece, [Decem], g. zehn.
- Zădăr*, Zara (orașul), [slov. Zadър], g. Stadt Zara.
- Zădni*, -a, cel, cea din urmă, [sudslav. zadnji], g. der (die) letzte.
- Zălic*, puțin, [bulg. zalkъ un morceau], g. wenig, ein wenig.
- Zânca*: lațu de prins iepuri, g. Hasenfalle.
- Zăpovid* cf. *zepovedi*, poruncă, [croat. zapovid], g. Gebot.
- Zărne*, -a, sămîntă, [croat. zrno, zrna], g. Samen.
- Zbavi*, -it, -esc, izbăvi, mă scap, [croat. izbaviti], g. befreien.
- Zberi*, -it, -esc, a alege, a culege, [sudslav. izbrati, -berem], g. aussuchen.
- Zbudi*, -it, -esc, a trezi, a scula se zice și *probudi*, [slov. (i)zbuditi], g. aufwecken.
- Zdigni*, -it, -esc, a ridica, [slov. vzdigniti], g. aufheben.
- Zdiheș*, -eșt, -esc, a respira, [slov. vzdihati], g. atmen.
- Zdile*, -a; -e, blid (*țale de lemn*, *ma țale de pemint ăș șcudelic*, *Briăni zicu: piātu*, -i), [croat. zdila], g. Holzschüssel.
- Zdolun*, în jos, [croat. zdolun], g. abwärts.
- Zdrav*, -e, sănătos, [sudslav. zdrav], g. gesund.
- Zdreni*, -it, -esc, a alunga, [croat. izrenuti], g. hinausjagen, de aici subst. part. *zdrenit*, -u, g. Verbannung.
- Zdril*, -e, copt (de plante, fructe), [slov. zrel], g. reif.
- Zdrobi*, -it, -esc, zdrobesc, [sudslav. zdrobiti], g. zermahlen.

- Zebodi* || *colți*, *merzeii brăzdele colți*, a planta, sădi, [sudslav. zabosti, -bodem], g. hineinstechen, pflanzen.
- Zecirpi*, -it, -esc, a cirpi, deriv. de la *cirpă*, -esc, g. ficken.
- Zecilde*, -is, -d, cf. *ăncilde*, inchiid, g. zusperren.
- Zecoli*, -it, -esc, a ucide, [sudslav. zaklati], g. erstechen.
- Zecopei*, -eșt, -esc, a îngropa, [sudslav. zakopati], g. begraben.
- Zecuheș*, -eșt, -esc, cf. *cuheș*, a fierbe, g. kochen.
- Zečepi*, -it, -esc, a astupa cu cepul, cf. Glavina, Călimdaru p. 78. Deriv. de la *čep* (Stoppel).
- Zedurmi*, -it, -dorm, a adurmi, forma perf. după moda slavă, [dormire], g. einschlafen.
- Zegri*, -it, -esc, a acoperi, [slov. zagrnuti], g. bedecken.
- Zehvali*, -it, -esc, a mulțami, [za + hvaliti], g. danken.
- Zejezdi*, -it, -esc, a se sui călare.
- Zelici*, -it, -ez, vindec, deriv. de la leac [lèk], g. heilen.
- Zelubi*, -it, -esc, a iubi, [za + ljubiti], g. lieben, sich verlieben.
- Zemisti*, -it, -esc, a gindi, [slov. za + misliti], g. denken.
- Zemori*, -it, -esc, a se obosi, [croat. zamoriti], g. sich ermüden.
- Zepelș*, -eșt, -esc || *trășe*, *trășe* și *dură*, a duce, a purta cu carul, [sudslav. zăpeljati], g. führen, tragen.
- Zepovidei*, -eșt, -esc, a porunci, [croat. zapovidati], g. befehlen.
- Zepuși*, -it, -esc, cf. dr. zăpuși (a se astupa), [croat. zapušiti], g. verstopfen.
- Zer*, dr. ~, mr. *der*, [Serum], g. Molken.
- Zescii*, -it, -esc, a tăia, [croat. zaseći], g. hauen, schlagen.
- Zesluj*, -it, -esc, ciștiga a dobindi ca plată, [sudslav. zaslužiti], g. verdienen.
- Zet*, -u, genere, [sudslav. zet], g. Schwiegersohn.
- Zetari*, -it, -esc, a se pierde, a se prăpădi, [posibil contaminație din zatirati + satariti], g. zu Grunde gehen, verschwinden.
- Zevisi* || *ubisi*, -it, -esc, a spinzura, [croat. zavisiti], g. zu-, abhängen.
- Zevrni*, it, -esc după Weigand, g. umkrepeln, cf. slov. zavrnuti.
- Zemy*, -a, mr. *damă*, dr. *damă* și *zamă*, supă, [ngr. ζεμα], g. Suppe.
- Zgovavi*, -it, -esc, a împătura, cf. slov. zgrbiti, g. zusammenfalten.
- Zgodi*, -it, -esc, dr. a se zgodi în Bănat, a se-ntimpla, [slov. zgoditi], g. geschehen.
- Zgoji*, -it, -esc, a crește, [slov. vzgojiti], g. aufziehen.
- Zgolen*, -e, curat, [croat. goljen], g. rein.
- Zgori*, -it, -esc, a arde, [croat. zgoriti], g. verbrennen.
- Zgrni*, -it, -esc, a curăți, [croat. zgrnuti], g. auskehren.
- Zguli*, -it, -esc, *zgule se alu din pemint*, a zmulge, [croat. zguliti], g. ausreissen.
- Zgure*, -a, mr. *zgurie*, *zгурă*, alb. *zğüră*, bulg. *zgura*, g. Rost.
- Zi*, *zia*, *zile*, mr. *dua*, *di*, mgl. *zuyă*, dr. *zi*, *ziyă*, [Dies], g. Tag.
- Zid*, -u, pl. -ur-le, *zid*, [vbulg. zidъ], g. Mauer.
- Zidar*, -u; -i, *zidar*, [vbulg. zidarъ], g. Maurer.
- Zice*, *zis*, *zic*, mr. *dic*, mgl. *zic*, dr. *dic*, *zic*, *zic*, [Dixere], g. sagen.

- Zlato*, aur, [sudslav. zlato], g. Gold.
- Zlăten*, *zlătna*, de aur, [slov. zlatěn], g. golden.
- Zleti*, -it, -esc, a zbura, [slov. za + letjeti, letiti], g. fliegen.
- Zleji*, *zleži*, -it, -esc, *văca zleže viteiu*, a făta, [slov. izleči, -ležem], g. ausbrüten, Junge werfen.
- Zmilui*, -it, -esc, a avea mila, a milui, [sudslav. smilovati, -ujem], g. sich erbarmen.
- Zminkęi*, -ęit, -esc, a lipsi, g. fehlen.
- Zmisli*, -it, -esc, a gindi, a cugeta, [sudslav. zmisliti], g. denken, erwägen.
- Zmuntęi*, -it, -esc, a lua cu sine, [vbulg. sŕmațiti], g. mitnehmen.
- Znevidi*, -it, -esc, a urı, a invidia, g. beneiden, hassen.
- Zori*, -it, -esc, dr. ~, [serb. zoritı], g. sich tummeln; antreiben.
- Zrampigei*, -ęit, -esc, a se sui, g. steigen, besteigen.
- Zubăta*, grapă de fier; derivată de la *zub* dinte (dintată), cf. croat. zubača, slov. zobača.
- Zubati*, -it, -esc, a grăpa cu grapa de fier, g. eggen.
- Zvadi*, -it, -esc, a scoate, [vbulg. izvaditi], g. herausnehmen.
- Zveręi*, -ęit, -esc, a izvori, [sudslav. izvirati], g. entspringen.
- Zvirine*, -a, pl. -e, -le, animal, bestie, [croat. zvjeringi], g. Waldtiere.
- Zvizdę*, -a || *stevu*, *stelele*, stea, [croat. zvizda], g. Stern.
- Zvon* (S) || *clopotu*, -ele, clopot, [sudslav. zvon], g. Glocke.
- Zvoni*, -it, -esc, zvoni, [sudslav. ~], g. läuten, klingen.
- Zvonic* după Weigand, eŭ am notat *turân*, turn, [sudslav. zvonik], g. Glockenturm.
- Zvrni*, -it, -esc, a svırli, [slov. zvrniti], g. werfen.
- Ždribăt*, -u, minz, [croat. ždri-bac], g. Fohlen.
- Ždribițe*, -a, minză, [croat. ždri-bica], g. Fohlen (fem.).
- Žetveňac*, -u, Iulie, [croat. žet-venjak], g. Monat Juli.
- Žăițe*, -a, săpun, cf. *jăițe*.
- Žbulę*, -a, ceapă, [sudslav. žbula], g. Zwiebel.
- Žlibăt*, -u, (*pre căse*), g. Dachziegel, [croat. žlibac].
- Žmișęi*, -ęit, -esc, a amesteca, [croat. zmišati], g. vermischen.
- Žetelițe*, -a, secerătoare, [croat. žetelica], g. Schnitterin.

